

ГЛОСАРІЙ

ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

GLOSSARY

EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA

ГЛОССАРИЙ

ЕВРОПЕЙСКОГО ПРОСТРАНСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

towards the european higher education area

bologna process

Міністерство світи і науки, молоді та спорту України
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського
Південний науковий центр
Національної академії педагогічних наук України

**GLOSSARY
EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA**

**ГЛОСАРИЙ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ГЛОССАРИЙ
ЕВРОПЕЙСКОГО ПРОСТРАНСТВА ВЫСШЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ**

ENGLISH/УКРАЇНСЬКИЙ/РУССКИЙ

під загальною редакцією академіка Олексія Чебикіна

*До 195-річчя Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К. Д. Ушинського*

ODESA – ОДЕСА

2011

УДК 378+418 (Англ., укр., рос.)

ББК 74.58+81.2

Г 53

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського як науково-методичний глосарій для магістрів, аспірантів та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, протокол №8 від 30 серпня 2010 року.

Рецензенти

Свух Микола Борисович – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення Вищої освіти НАПН України;

Кравець Володимир Петрович – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, ректор Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Степко Михайло Філімонович – член-кореспондент НАПН України, заступник директора Інституту вищої освіти НАПН України.

Глосарій Європейського простору вищої освіти / Авт.-уклад.:

Г 53 І.І. Бабин, В.А. Ликова, І.Г. Павлова, М.В. Яковлева / За заг. ред. д-ра психол. наук, проф., акад. НАПН України О.Я. Чебикіна. – Одеса: Видавець М.П. Черкасов, 2011. – 212 с.

ISBN 978-617-590-008-6

У пропонованому науково-методичному виданні узагальнено та систематизовано понятійно-термінологічний апарат, який використовується в Європейському просторі вищої освіти, що охоплює 47 країн – учасниць Болонського процесу. Глосарій містить біля 300 ключових термінів. Його використання сприятиме запровадженню основних положень Болонського процесу в українських університетах, забезпеченню якості та подальшій інтеграції системи вищої освіти України в європейський та світовий освітній простір.

Глосарій доцільно використовувати при вивченні навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес». Видання буде корисним керівникам системи освіти всіх рівнів, викладачам, науковцям, докторантам, аспірантам, студентам, працівникам, координаторам вищих навчальних закладів із запровадження ЄКТС і додатка до диплома європейського зразка та іншим зацікавленим особам.

ББК 74.58+81.2

ISBN 978-617-590-008-6

© Бабин І.І., Ликова В.А., Павлова І.Г.,
Яковлева М.В., Чебикін О.Я., 2011
© ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2011
© ПНЦ НАПН України, 2011

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі стратегія і тенденції розвитку університетів у багатьох країнах світу значною мірою зумовлюються Болонським процесом, який передбачає створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) до 2020 року. У травні 2005 року Україна приєдналась до Болонського процесу. Розпочато модернізацію вітчизняної системи вищої освіти з метою забезпечення її якості та подальшої інтеграції в європейській і світовий освітній простір.

Міжнародна інтеграція, інтернаціоналізація освіти стають одним з найважливіших факторів підвищення ефективної діяльності університетів. Українські університети стали активно інтегруватись у міжнародне освітнє середовище за допомогою академічних обмінів, спільних навчальних і наукових програм, міжнародних літніх шкіл із вищими навчальними закладами Європи.

Важливою умовою запровадження основних положень Болонського процесу є використання всіма європейськими університетами загально визнаних ключових понять, що описують і характеризують ЄПВО. У такому аспекті підготовлений глосарій пропонує основні терміни, що використовуються в рамкових стандартах і рекомендаціях щодо модернізації вищої освіти в Україні в контексті ЄПВО.

Глосарій стане в нагоді при вдосконаленні сучасного нормативно-правового забезпечення системи вищої освіти України: положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, рекомендацій щодо запровадження основних інструментів ЄПВО – Європейської системи трансферу і накопичення кредитів (ЄКТС), Національної рамки кваліфікацій (НРК) і Додатку до диплома європейського зразка (ДД), а також створенні національної концепції щодо забезпечення якості відповідно до стандартів і рекомендацій Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти (ENQA), створенні та запровадженні Національного інформаційного центру з академічного визнання і мобільності (NARIC).

Можна стверджувати, що глосарій буде корисним при вирішенні проблеми прозорості, порівняності і сумісності термінів, які використовуються при описі кваліфікацій вищої освіти на національному і міжнародному рівнях, розробці їх профілів і змісту з використанням основних інструментів ЄПВО. Використання глосарію також сприятиме запровадженню європейських рамкових академічних та професійних стандартів для кваліфікацій вищої освіти, інноваційних навчальних програм тощо.

Актуальність і корисність видання Глосарію полягає ще й у тому, що на сучасному етапі модернізації вищої освіти активно розширюється залучення все більшої кількості учнів, студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників, фахівців, що займаються вдосконаленням системи управління освітою до реалізації та запровадження основних положень Болонського процесу.

Ми усвідомлюємо, що підготовлений Глосарій не вичерпує всіх можливостей з опису термінів, які використовуються у ЄПВО. Він є однією з перших спроб в Україні описати терміни трьома мовами (англійською, українською і російською) і надалі стане основою для подальшого його розширення та удосконалення.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

BFUG	Bologna Follow-up Group	Група супроводу Болонського процесу	Група супроводження Болонського процесу
CBHE	Cross-border higher education	Крос-кордонна вища освіта	Высшее образование без границ
CoE	Council of Europe	Рада Європи	Совет Европы
E4 group	EUA + ENQA + EURASHE + ESU (in context of cooperation on quality assurance)	Європейська асоціація університетів+ Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти+ Європейська асоціація вищих навчальних закладів+ Європейська спілка студентів (у контексті співробітництва із забезпечення якості)	Европейская ассоциация университетов+ Европейская ассоциация обеспечения качества высшего образования+ Европейская ассоциация высших учебных заведений+ Европейский союз студентов (в контексте сотрудничества по обеспечению качества)
EAIE	European Association for International Education	Європейська асоціація міжнародної освіти	Европейская ассоциация международного образования
ECA	European Consortium for Accreditation	Європейський консорціум з акредитації	Европейский консорциум по аккредитации
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System	Європейська система трансферу і накопичення кредитів	Европейская система трансфера и накопления кредитов
EHEA	European Higher Education Area	Європейський простір вищої освіти	Европейское пространство высшего образования
EI	Education International	Освітній інтернаціонал	Образовательный интернационал
ENIC Network	European Network of Information Centres	Європейська мережа національних інформаційних центрів з академічного визнання і мобільності	Европейская сеть национальных информационных центров академического признания и мобильности
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education	Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти	Европейская ассоциация обеспечения качества высшего образования
EQF	European Qualifications Framework	Європейська рамка кваліфікацій	Европейская рамка квалификаций

EQF LLL	European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF LLL)	Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя	Європейская рамка кваліфікаций для обучения на протяжении жизни
EQAR	European Quality Assurance Register for Higher Education	Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти	Європейский реєстр обеспечения качества высшего образования
ERA	European Research Area	Європейський дослідницький простір	Європейское исследовательское пространство
ESG (QA)	European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area	Європейські стандарти і рекомендації для забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти	Європейские стандарты и рекомендации для обеспечения качества в Европейском пространстве высшего образования
ESU (formerly ESIB)	European Students' Union	Європейський Союз студентів	Європейский Союз студентов
EU	European Union	Європейський Союз	Європейский Союз
EUA	European University Association	Європейська асоціація університетів	Європейская ассоциация университетов
EURASHE	European Association of Institutions in Higher Education	Європейська асоціація вищих навчальних закладів	Європейская ассоциация высших учебных заведений
HEI	Higher Education Institution	Вищий навчальний заклад	Высшее учебное заведение
LLL	Lifelong Learning	Навчання впродовж життя	Обучение на протяжении жизни
LRC	Lisbon Recognition Convention	Лісабонська конвенція з визнання	Лиссабонская конвенция по признанию
NARIC Network	National Academic Recognition Information Centres Network	Мережа національних інформаційних центрів з академічного визнання і мобільності	Сеть национальных информационных центров академического признания и мобильности
NQF	National Qualifications Framework	Національна рамка кваліфікацій	Национальная рамка кваліфікаций
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development	Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР)	Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР)

QA	Quality Assurance	Забезпечення якості	Обеспечение качества
QF	Qualifications Framework	Рамка кваліфікацій	Рамка квалификаций
QF-EHEA	Overarching framework of qualifications of the European Higher Education Area	Загальна рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти	Общая рамка квалификаций Европейского пространства высшего образования
TNE	Transnational education	Транснаціональна освіта	Транснациональное образование

ACADEMIC RECOGNITION

Approval of courses, qualifications, or diplomas from one (domestic or foreign) higher education institution by another for the purpose of student admission to further studies. Academic recognition can also be sought for an academic career at a second institution and in some cases for access to other employment activities on the labour market (academic recognition for professional purposes). As regards the European Higher Education Area, three main levels of recognition can be considered, as well as the relevant instruments (as suggested by the Lisbon Convention and the Bologna Declaration): (i) recognition of qualifications, including prior learning and professional experience, allowing entry or re-entry into higher education; (ii) recognition of short study periods in relation to student mobility, having as the main instrument the ECTS (European Credit Transfer System); (iii) recognition of full degrees, having as the main instrument the Diploma Supplement.

**АКАДЕМІЧНЕ
ВИЗНАННЯ**

Визнання курсів, кваліфікацій або дипломів одного (вітчизняного чи іноземного) вищого навчального закладу іншим з метою прийому студентів для подальшого навчання. Академічне визнання також дає можливість для академічної кар'єри в іншому закладі або, у деяких випадках, для доступу до інших видів діяльності на ринку праці (академічне визнання в професійних цілях). Стосовно Європейського простору вищої освіти розглядаються три основних рівні визнання, що визначаються відповідними інструментами (як запропоновано Лісабонською конвенцією та Болонською декларацією): (I) визнання кваліфікацій, включаючи попереднє навчання і професійний досвід, яке дає можливість вступу або поновлення до вищих навчальних закладів; (II) визнання коротких періодів навчання з урахуванням мобільності студента і використанням основного інструменту - ЄКТС (Європейська система трансферу і накопичення кредитів); (III) визнання повних ступенів з використанням основного інструменту - Додаток до диплома.

**АКАДЕМИЧЕСКОЕ
ПРИЗНАНИЕ**

Признание курсов, квалификаций или дипломов одного (отечественного или иностранного) высшего учебного заведения другим с целью приема студентов для дальнейшего обучения. Академическое признание также дает возможность для академической карьеры в следующем заведении или, в некоторых случаях, для доступа к другим видам деятельности на рынке труда (академическое признание в профессиональных целях). Что касается Европейского пространства высшего образования, рассматриваются три основных уровня признания, определяющиеся соответствующими инструментами (как это было предложено Лиссабонской конвенцией и Болонской декларацией): (I) признание квалификаций, включая предварительное обучение и профессиональный опыт, которые дают возможность поступления или восстановления в высшие учеб-

	<p>ные заведения; (II) признание коротких периодов обучения с учетом мобильности студентов и применения основного инструмента - ЕКТС (Европейская система трансфера и накопления кредитов); (III) признание полных степеней с применением основного инструмента - Приложение к диплому.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Related terms: Professional recognition/Професійне визнання/ Профессиональное признание.</p>
<p>ACCESS (to higher education)</p> <p>ДОСТУП (до вищої освіти)</p> <p>ДОСТУП (к высшему образованию)</p>	<p>Refers to the right of qualified candidates to apply and be considered for admission to higher education. Access is distinct from admission, which concerns the individuals' actual participation in the higher education programme concerned.</p> <p>Стосується права кваліфікованих кандидатів подавати заявку і бути розглянутими з метою доступу до вищої освіти. «Доступ» відрізняється від «допуску», який стосується фактичної участі осіб у визначеній програмі вищої освіти.</p> <p>Относится к праву квалифицированных кандидатов подавать заявку и быть рассмотренными с целью доступа к высшему образованию. «Доступ» отличается от «допуска», который касается фактического участия лиц в определенной программе высшего образования.</p> <p>Source: Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p>
<p>ACCREDITATION</p>	<p>The process by which a (non-)governmental or private body evaluates the quality of a higher education institution as a whole or of a specific educational programme in order to formally recognize it as having met certain pre-determined minimal criteria or standards. The result of this process is usually the awarding of a status (a yes/no decision), of recognition, and sometimes of a license to operate within a time-limited validity. The process can imply initial and periodic self-study and evaluation by external peers. The accreditation process generally involves three specific steps: (i) a <i>self-evaluation process</i> conducted by the faculty, the administrators, and the staff of the institution or academic programme, resulting in a report that takes as its reference the set of standards and criteria of the accrediting body; (ii) a <i>study visit</i>, conducted by a team of peers, selected by the accrediting organization, which reviews the evidence, visits the premises, and interviews the academic and administrative staff, resulting in an assessment report, including a recommendation to the commission of the accrediting body; (iii) an <i>examination</i> by the commission of the evidence and recommendation on the basis of the given set of criteria concerning quality and resulting in a final judgment and the communication of the formal decision to the institution and other constituencies, if appropriate.</p> <p>Accreditation Body: A (non-)governmental or private educa-</p>

tional association of national or regional scope that develops evaluation standards and criteria and conducts peer evaluations and expert visits to assess whether or not those criteria are met. It is entitled to accord formal status and sometimes a license to operate to individual higher education institutions or programmes, following the successful examination of the application and evaluation of the respective educational unit. There are different types of accreditation bodies (e.g. agencies, councils, commissions, etc.), focused on general accreditation, specialized accreditation, professional accreditation, regional accreditation, national accreditation, distance education accreditation, etc. Also, one of the OECD-UNESCO recommendations requests agencies to sustain and strengthen the existing regional and international networks.

Accreditation of Prior Learning: The process by which individuals are awarded credit toward qualifications based on their prior learning and (sometimes) experience (also called experiential learning). The credit is awarded upon clear evidence that the respective learning has resulted in the student having achieved the appropriate learning outcomes.

Accreditation Status: The formal recognition benefiting an institution or specialized programme for meeting the appropriate standards of educational quality established by the accrediting body at a regional, national, or specialized level.

Accreditation Survey: The evaluation of an institution to identify its level of compliance with the applicable standards of the accreditation body and to make determinations concerning its accreditation status. The survey includes an evaluation of documents and information (evidence) provided by the personnel of the higher education institution, following on-site observations by mandated visitors.

Duration of Accreditation: Accreditation decisions are limited in time. The duration of validity of the accreditation license is established by the accrediting body, which generally holds the right to suspend or to renew the license, upon the satisfactory resolution of any identified issues.

Institutional Accreditation: The terms refer to the accreditation of an entire institution, including all its programmes, sites, and methods of delivery, without any implication to the quality of the study programmes of the institution.

Portfolio for Accreditation: An accumulation of evidence (record of achievement) about specific proficiencies and the characteristics of an institution in relation to a specific type of activity, especially to learning standards. This operation can be performed either by the concerned institution or by an external assessor.

Regional Accreditation (USA): Accreditation granted to a higher education institution by a recognized accrediting association or commission that conducts accreditation procedures in a particular geographic area (usually that of three or more states). The United States has six regional accrediting commissions.

АКРЕДИТАЦІЯ

Specialized Accreditation: The accreditation of individual units or programmes (e.g. professional education), by "specialized" or "programme" accrediting bodies applying specific standards for curriculum and course content.

Процес, за допомогою якого (не-) урядова або приватна організація оцінює якість вищого навчального закладу в цілому або конкретної освітньої програми за певними критеріями чи стандартами з метою їх офіційного визнання. Результатом цього процесу є, як правило, присудження статусу (так/ні рішення), визнання, а іноді надання ліцензії, дія якої обмежена часом. Процес може передбачати первинне або періодичне самооцінювання, або оцінювання зовнішніми експертами.

Процес акредитації зазвичай складається з трьох конкретних кроків: (I) процес самооцінювання організовується викладацьким складом, адміністрацією, співробітниками установи або академічної програми; оцінювання відповідає базовим стандартам і критеріям акредитувального органу; (II) ознайомлювальний візит групою осіб, відібраних організацією, що проводить акредитацію, яка на місці вивчає ситуацію в установі, відвідує приміщення, а також інтерв'ює академічний і адміністративний персонал, у результаті чого надає звіт та рекомендації для комісії акредитувального органу; (III) розгляд комісією доказів і рекомендацій з урахуванням усіх критеріїв щодо якості освітньої діяльності, у результаті чого приймається остаточне рішення, яке офіційно надається закладу або, за необхідності, іншим суб'єктам.

Орган з акредитації: (не-)урядова або приватна освітня асоціація національного або регіонального рівня, яка розробляє стандарти і критерії оцінювання, проводить колегіальне або експертне оцінювання відповідно до цих критеріїв. Орган має право надавати офіційний статус, а іноді ліцензію на діяльність певних вищих навчальних закладів або програм, після успішного розгляду заявки та оцінювання відповідних навчальних закладів. Існують різні типи таких органів (наприклад, агенції, ради, комісії тощо), які здійснюють загальну, спеціалізовану, професійну, регіональну, національну акредитацію, акредитацію дистанційного навчання тощо. Крім того, одна з рекомендацій ЮНЕСКО вимагає від агенцій підтримувати і зміцнювати регіональній міжнародній мережі.

Акредитація попереднього навчання: процес, за якого тим, хто навчається, присвоюються кредити на шляху до отримання кваліфікацій на основі їх попереднього навчання та (іноді) досвіду (також має назву емпіричне навчання). Кредит присвоюється, якщо доведено, що навчання студента дозволило досягнути відповідних результатів.

Акредитаційний статус: офіційне визнання закладу або спеціалізованої програми, які відповідають певним стандартам якості освіти, установленим акредитувальним органом на регі-

ональному, національному або спеціалізованому рівнях.

Акредитаційне інспектування: оцінювання закладу для визначення рівня його відповідності чинним стандартам органу з акредитації та для винесення рішення щодо його акредитаційного статусу. Після спостереження уповноваженими інспекторами на місцях, інспектування включає оцінювання документів і даних (доказів), що надаються персоналом вищого навчального закладу.

Тривалість (термін дії) акредитації: рішення щодо акредитації обмежені в часі. Термін дії акредитаційної ліцензії встановлює акредитувальний орган, який загалом має право припинити або відновити ліцензію, що залежить від задовільного рішення щодо виявлених проблем.

Інституційна акредитація: поняття належить до акредитації всього закладу, включаючи всі його програми, сайти та способи функціонування без урахування якості навчальних програм закладу.

Портфоліо для акредитації: накопичення даних (облік досягнень) про конкретний досвід та характеристики закладу стосовно певного виду діяльності, особливо щодо стандартів навчання. Така робота виконується або зацікавленою установою, або зовнішнім експертом.

Регіональна акредитація (США): акредитація надається вищому навчальному закладові асоціацією або комісією з акредитації, яка проводить процедуру з акредитації в певній географічній місцевості (зазвичай, у 3 і більше штатах). У США існує 6 регіональних комісій з акредитації.

Спеціалізована акредитація: акредитація окремих навчальних компонентів або програм (наприклад професійна освіта), «спеціалізованими» або «програмними» акредитаційними установами, які застосовують конкретні стандарти до навчального плану і змісту навчального курсу.

АККРЕДИТАЦІЯ

Процесс, посредством которого (не-) правительственная или частная организация оценивает качество высшего учебного заведения в целом или конкретной образовательной программы по определенным критериям или стандартам с целью их официального признания. Результатом этого процесса является, как правило, присуждение статуса (да/нет решения), признания, а иногда предоставление лицензии, действие которой ограничено во времени. Процесс может подразумевать первичное и периодическое самооценивание или оценивание внешними экспертами. Процесс аккредитации обычно включает три конкретных шага: (I) процесс самооценивания организуется преподавательским составом, администрацией, сотрудниками учреждения или академической программы; оценивание соответствует базовым стандартам и критериям аккредитационного органа; (II) посещение группой лиц, отобранных аккредитационной организацией, которая на месте изучает ситуацию в учреждении, осматривает помещения, а также интервьюирует академический и административный персонал, в результате предоставляется отчет и рекомендации для комис-

сии аккредитационного органа; (III) рассмотрение комиссией доказательств и рекомендаций с учетом всех критериев в отношении качества образовательной деятельности, в результате чего выносится окончательное решение, которое официально предоставляется учреждению или другим субъектам в случае необходимости.

Орган по Аккредитации: (не-) правительственная или частная образовательная ассоциация национального или регионального уровня, которая разрабатывает стандарты и критерии, проводит коллегиальное или экспертное оценивание, чтобы определить соответствие (или несоответствие) критериям. Орган имеет право предоставить официальный статус, а иногда лицензию на деятельность отдельных учреждений высшего образования или программ, после успешного рассмотрения заявки и оценивания соответствующих образовательных учреждений. Существуют различные типы таких Органов (например, агентства, советы, комиссии и т.д.), ориентированных на общую, специализированную, профессиональную, региональную, национальную аккредитации, аккредитацию дистанционного образования и т.д. Также, одна из рекомендаций ЮНЕСКО требует от агентств поддерживать и укреплять региональные и международные сети.

Аккредитация предыдущего образования: процесс, при котором обучаемым присваиваются кредиты на пути получения квалификаций на основе их предварительного обучения и (иногда) опыта (также называется эмпирическое обучение). Кредит присваивается в случае очевидных доказательств того, что соответствующее обучение студента закончилось достижением надлежащих результатов обучения.

Аккредитационный статус: официальное признание учреждения или специализированной программы, которые отвечают соответствующим стандартам качества образования, установленными аккредитационным органом на региональном, национальном или специализированном уровнях.

Аккредитационное инспектирование: оценивание учреждения для определения уровня его соответствия действующим стандартам органа по аккредитации и для вынесения решения по его аккредитационному статусу. После наблюдения уполномоченными инспекторами на местах, инспектирование включает оценивание документов и данных (доказательств), предоставляемых персоналом высшего образовательного учреждения.

Продолжительность Аккредитации: решения аккредитации ограничены по времени. Срок действия аккредитационной лицензии устанавливает аккредитационный орган, который в целом оставляет за собой право приостановить или возобновить лицензию, что зависит от удовлетворительного решения по выявленным проблемам.

Институциональная Аккредитация: понятие относится к аккредитации всего учреждения полностью, включая все

	<p>его программы, сайты и способы функционирования без учета качества учебных программ учреждения.</p> <p>Портфолио для Аккредитации: накопление данных (учет достижений) о конкретном опыте и характеристиках учреждения в отношении определенного вида деятельности, особенно стандартов обучения. Такая работа выполняется либо заинтересованным учреждением, либо внешним экспертом.</p> <p>Региональная Аккредитация (США): аккредитация предоставляется высшему учебному заведению признанной ассоциацией или комиссией по аккредитации, которая проводит процедуру аккредитации в определенной географической области (как правило, в трех или более штатах). США имеет шесть региональных комиссий по аккредитации.</p> <p>Специализированная Аккредитация: аккредитация отдельных учебных компонентов или программ (например, профессиональное образование) «специализированными» или «программными» аккредитационными органами, которые применяют конкретные стандарты для учебного плана и содержания учебного курса.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Related terms: Assessment, Criteria, Quality, Quality Assurance, Recognition, Standards / Оцінювання, Критерії, Якість, Забезпечення якості, Визнання, Стандарти / Оценивание, Критерии, Качество, Обеспечение качества, Признание, Стандарты.</p>
<p>ACCREDITATION OF AN EDUCATION OR TRAINING PROGRAMME</p> <p>АКРЕДИТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ АБО ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ</p> <p>АККРЕДИТАЦІЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЇ ИЛИ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ ПРОГРАММИ</p>	<p>A process of quality assurance through which accredited status is granted to a programme of education or training, showing it has been approved by the relevant legislative or professional authorities by having met predetermined standards.</p> <p>Процес забезпечення якості через акредитацію статусу, який присвоюється навчальній або професійній програмі, відображає її затверджену відповідність визначеним стандартам певних законодавчих чи професійних органів.</p> <p>Процесс обеспечения качества посредством аккредитационного статуса, который присваивается образовательной или профессиональной программе, отображая ее утвержденное соответствие определенным стандартам соответствующих законодательных или профессиональных органов.</p> <p>Source: Adapted from Canadian Information Centre for International Credentials.</p> <p>Related terms: Accreditation of an education or training provider/Акредитація провайдера освіти або професійної підготовки/Аккредитация провайдера образования или профессиональной подготовки.</p>
<p>Accumulation / ACCUMULATION of Study Credits</p>	<p>Credit accumulation is the process of collecting credits for learning within degree programmes. In a credit accumulation system a specified number of credits must be obtained in order</p>

<p>Накопичення / НАКОПИЧЕННЯ навчальних кредитів</p>	<p>to complete successfully a study programme or part thereof, according to the requirements of the programme. Set credits gained by a student in a given higher education institution may be recognized in another institution, depending upon the commonality in terms of level and context, considered as transferable.</p> <p>Накопичення кредитів – це процес отримання кредитів упродовж навчання за відповідними програмами, що передбачають присудження ступеня. У системі накопичення кредитів певну їх кількість потрібно отримати для того, щоб успішно завершити програму навчання або її частину відповідно до вимог програми. Сукупність кредитів, які присвоюються студентові в одному вищому навчальному закладі може визнаватися в іншому закладі, залежно від порівнянності в поняттях рівня і змісту кредити вважаються як переносні.</p>
<p>Накопление / НАКОПЛЕНИЕ учебных кредитов</p>	<p>Накопление кредитов – это процесс получения кредитов в течение обучения в соответствующих программах, предполагающих присуждение степени. В системе накопления кредитов определенное количество кредитов необходимо получить для того, чтобы успешно завершить программу обучения или ее часть в соответствии с требованиями программы. Совокупность кредитов, которые присваиваются студентам в одном высшем образовательном учреждении, может признаваться в другом учреждении, в зависимости от сопоставимости в понятиях уровня и содержания, кредиты считаются как переводные.</p> <p>Source: ECTS User Guide, 2009. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p>
<p>ADAPTABILITY</p>	<p>The capacity of an organization or of an individual to adapt to new technologies, new market conditions and new work patterns.</p>
<p>АДАПТОВАНІСТЬ</p>	<p>Здатність організації або особи пристосуватися до нових технологій, нових умов ринку та нових форм роботи.</p>
<p>АДАПТИРУЕМОСТЬ</p>	<p>Способность организации или человека приспособливаться к новым технологиям, новым условиям рынка и новым формам работы.</p> <p>Source: Based on Cedefop, 2004.</p>
<p>ADDITIONAL BONUSES</p>	<p>Additional bonuses to base salary refer to additional payments that teachers may acquire in addition to the amount received on the basis of educational qualification and experience (salary scale). These bonuses may be awarded for teaching in remote areas, for participating in school improvement projects or special activities.</p>

<p>ДОДАТКОВІ БОНУСИ</p> <p>ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ БОНУСЫ</p>	<p>Додаткові бонуси до базового окладу належать до додаткових виплат, які викладачі/вчителі можуть отримати як додаток до суми, що виплачується на основі освітньої кваліфікації та досвіду (шкала окладів). Бонусами нагороджуються за педагогічну діяльність у віддалених регіонах, за участь у шкільних проектах, що сприяють розвитку освіти, або за особливі види діяльності.</p> <p>Дополнительные бонусы к базовому окладу относятся к дополнительным выплатам, которые преподаватели / учителя могут получать в дополнение к сумме, выплачиваемой на основе образовательной квалификации и опыта (шкала окладов). Бонусами награждаются за педагогическую деятельность в отдаленных регионах, за участие в школьных проектах, способствующих развитию образования, или особенные виды деятельности.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>ADMINISTRATION PERSONNEL/ MANAGEMENT/ QUALITY CONTROL PERSONNEL</p> <p>УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ / УПРАВЛІННЯ / КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ РОБОТИ ПЕРСОНАЛУ</p> <p>УПРАВЛЕНИЕ ПЕРСОНАЛОМ/ УПРАВЛЕНИЕ / КОНТРОЛЬ КАЧЕСТВА РАБОТЫ ПЕРСОНАЛА</p>	<p>Management/ Quality control/ Administration personnel comprises four categories: School Level Management, Higher Level Management, School Level Administrative Personnel and Higher Level Administrative Personnel at all ISCED levels.</p> <p>Управління/Контроль якості/Управління персоналом охоплює чотири категорії: шкільний рівень управління, вищий рівень управління, шкільний рівень управління адміністративним персоналом та вищий рівень управління адміністративним персоналом на всіх рівнях МСКО.</p> <p>Управление/Контроль качества/Управление персоналом охватывает четыре категории: школьный уровень управления, высший уровень управления, школьный уровень управления административным персоналом и высший уровень управления административным персоналом на всех уровнях МСКО.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Educational personnel, Instructional personnel, Maintenance and operations personnel, Professional support for students, Ratio of students to teaching staff and Teaching staff/ Персонал сфери освіти, Персонал, що навчає, Персонал технічного обслуговування і експлуатації, Професійна підтримка для студентів, Співвідношення студентів і викладацького складу і Викладацький склад/ Персонал сфери образования, Обучающий персонал, Персонал технического обслуживания и эксплуатации, Профессиональная поддержка для студентов, Соотношение студентов и преподавательского состава и Преподавательский состав.</p>
<p>ADMISSION (to higher education institutions or programme)</p>	<p>The act of, or system for, allowing qualified applicants to pursue studies in higher education at a given institution and/or a given programme.</p>

<p>ДОПУСК (до вищого навчального закладу і/або програми)</p> <p>ДОПУСК (к высшему учебному заведению и/или программе)</p>	<p>Дія або система, що дозволяють кваліфікованим претендентам продовжити навчання у відповідному вищому навчальному закладі та/або за відповідною програмою.</p> <p>Действие или система, разрешающие квалифицированным претендентам продолжить обучение в соответствующем высшем учебном заведении и/или по соответствующей программе.</p> <p>Source: Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region, Lisbon, 1997. Guidance documents to those producing diploma supplements. GLOSSARY. – 2004.</p>
<p>ADULT EDUCATION (or continuing or recurrent education)</p> <p>ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ (триваюча або поновлювана освіта)</p> <p>ОБРАЗОВАНИЕ ВЗРОСЛЫХ (продолжающееся или возобновляемое образование)</p>	<p>The entire body of organized educational processes, whatever the content, level and method, whether formal or otherwise, whether they prolong or replace initial education in schools, colleges and universities as well as in apprenticeship, whereby persons regarded as adults by the society to which they belong, improve their technical or professional qualifications, further develop their abilities, enrich their knowledge with the purpose:</p> <ul style="list-style-type: none"> • to complete a level of formal education; • to acquire knowledge and skills in a new field; • to refresh or update their knowledge in a particular field. <p>Уся структура організованого освітнього процесу, незалежно від його змісту, рівня та форми, офіційної чи іншої, незалежно від того, чи є цей процес продовженням або заміною первинної освіти, отриманої в школі, коледжі або університеті, а також упродовж навчання, коли особи, що вважаються дорослими в суспільстві, якому належать, покращують свої технічні або професійні кваліфікації, продовжують розвивати свої здібності, збагачувати свої знання з метою:</p> <ul style="list-style-type: none"> • завершити рівень формальної освіти; • отримати знання і навички з нової галузі; • оновити або осучаснити свої знання в конкретній галузі. <p>Вся структура організованого освітнього процесу, не зависимо от его содержания, уровня и формы, официальной или иной; независимо от того, является ли этот процесс продолжением или заменой первоначального образования, полученного в школе, колледже или университете, а также производственного обучения, когда лица, считающиеся взрослыми в том обществе, которому принадлежат, улучшают свою техническую или профессиональную квалификацию, продолжают развивать свои способности, обогащают свои знания с целью:</p> <ul style="list-style-type: none"> • завершить уровень формального образования; • приобрести знания и навыки в новой области; • обновить и осовременить свои знания в конкретной области. <p>Source: International Standard Classification of Education (МСКО 1997).</p>

ADVANCED RESEARCH QUALIFICATIONS (ISCED 6)	Advanced Research Qualifications refer to tertiary programmes that lead directly to the award of an advanced research qualification, e.g., Ph.D. The theoretical duration of these programmes is three years full-time in most countries (for a cumulative total of at least seven years full-time at the tertiary level), although the actual enrolment time is typically longer. The programmes are devoted to advanced study and original research.
НАУКОВІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МСКО 6)	Наукові кваліфікації вищої освіти, що належать до третинних програм та безпосередньо ведуть до присудження наукової кваліфікації, наприклад, Доктор Філософії (Ph.D.). Теоретично тривалість таких програм складає три роки денної форми навчання, у більшості країн (загалом не менше, ніж сім років денної форми навчання на третинному рівні), хоча фактичний час, витрачений на дослідження, як правило, є більшим. Програми присвячуються найбільш сучасним і оригінальним дослідженням.
НАУЧНЫЕ КВАЛИФИКАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ (МСКО 6)	Научные квалификации высшего образования относятся к программам третичного образования и ведут непосредственно к присуждению научной квалификации, например, Доктор Философии (Ph.D). Теоретическая продолжительность таких программ составляет три года дневной формы обучения (в общей сложности не менее семи лет дневной формы обучения на третичном уровне), хотя фактическое время, затраченное на исследование, как правило, больше. Научные программы посвящены самым современным и оригинальным исследованиям. Source: Education at a Glance, OECD, Paris, 2002, Glossary.
AGE	Duration of life; the time of life when a person becomes qualified to assume certain civil and personal rights and responsibilities, usually at 18 or 21 years.
ВІК	Тривалість життя людини; період життя, коли людина стає кваліфікованою, щоб узяти на себе відповідні громадянські й особисті права та обов'язки, як правило, у віці 18 років або 21 року.
ВОЗРАСТ	Продолжительность жизни человека; период жизненного времени, когда человек становится квалифицированным, чтобы взять на себя определенные гражданские и личные права и обязанности, как правило, в возрасте 18 или 21 года. Source: Glossary of ECTS Users' Guide.
ALLOCATION OF CREDIT	The process of assigning a number of credits to qualifications/programmes or to other educational components.
РОЗПОДІЛ КРЕДИТІВ	Процес призначення кількості кредитів кваліфікаціям/ програмам або іншим навчальним/освітнім компонентам.
РАСПРЕДЕЛЕНИЕ КРЕДИТОВ	Процесс назначения количества кредитов квалификациям, программам или другим учебным/образовательным компонентам. Source: Glossary of ECTS Users' Guide,

<p>ALTERNANCE TRAINING</p> <p>ЧЕРГУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ</p> <p>ЧЕРЕДОВАНИЕ ПРОФЕСИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ</p>	<p>Education or training combining periods in an educational institution or training centre and in the workplace. The alternance scheme can take place on a weekly, monthly or yearly basis. Depending on the country and applicable status, participants may be contractually linked to the employer and/or receive a remuneration (e.g. the German 'dual system' is an example of alternance training).</p> <p>Освіта або професійна підготовка, яка поєднує періоди навчання в освітньому закладі або центрі підготовки та на робочому місці. Схема чергування може відбуватися на щотижневій, щомісячній або щорічній основі. Залежно від країни і статусу, учасники можуть бути пов'язані контрактом з роботодавцем та/або отримувати винагороду (наприклад, німецька «дуальна система» є зразком чергування професійної підготовки).</p> <p>Образование или профессиональная подготовка, которая сочетает периоды подготовки в образовательном учреждении или центре подготовки и на рабочем месте. Схема чередования может происходить на еженедельной, ежемесячной или ежегодной основе. В зависимости от страны и статуса, участники могут быть связаны контрактом с работодателем и/или получать вознаграждение (например, немецкая «дуальная система» является примером чередования профессиональной подготовки).</p> <p>Source: based on Cedefop,2004. Related terms: Apprenticeship /Учнівство /Ученичество</p>
<p>APPRAISAL/ EVALUATION</p> <p>ОЦІНКА/ ОЦІНЮВАННЯ</p>	<p>The formal written appraisal or evaluation of qualifications of an individual by a competent authority in order to grant him or her recognition for future academic and/or professional development. The total range of methods used to evaluate the learner's achievement in a course unit or module. Typically, these methods include written, oral, laboratory, practical tests/examinations, projects, performances and portfolios. The evaluations may be used to enable the learners to evaluate their own progress and improve on previous performance (formative assessment) or by the institution to judge whether the learner has achieved the learning outcomes of the course unit or module (summative assessment).</p> <p>Офіційний письмовий висновок або оцінка кваліфікації особи компетентним органом з метою забезпечення визнання його/її майбутнього академічного та/або професійного розвитку. Для оцінювання навчальних досягнень з освітнього компонента або модуля використовується значна сукупність форм. Як правило, ці форми включають письмові, усні, лабораторні, практичні тести/екзамени, проекти, виступи та портфоліо. Застосовувані форми оцінювання дозволяють студентам оцінити свій прогрес і поліпшити попередні результати (формувальна оцінка) або дозволяє закладу</p>

<p>ОЦЕНКА/ ОЦЕНИВАНИЕ</p>	<p>визначити, чи досяг студент результатів навчання з освітнього компонента або модуля (підсумкова оцінка).</p> <p>Официальная письменная оценка (заключение) или оценивание квалификации лица компетентным органом с целью обеспечения ему/ей признания для будущего академического и/или профессионального развития. Для оценивания образовательных достижений обучаемого в учебном компоненте или модуле применяется значительная совокупность форм. Как правило, эти формы включают письменные, устные, лабораторные, практические тесты/экзамены, проекты, выступления и портфолио. Применяемые формы оценивания дают возможность студентам оценить свой прогресс и улучшить предыдущие результаты (формирующая оценка) или позволяет учреждению определить, достиг ли студент результатов обучения в образовательном компоненте или модуле (итоговая оценка).</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007. GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT.</p> <p>Related terms: Continuous Assessment/Criterion Referenced Assessment/ Неперервне (поточне) оцінювання, Критерії оцінювання/Непрерывное (поточное) оценивание, Критерии оценивания.</p>
<p>APPRENTICESHIP</p> <p>ВИРОБНИЧЕ НАВЧАННЯ</p> <p>ПРОИЗВОДСТВЕННОЕ ОБУЧЕНИЕ</p>	<p>Systematic, long-term training alternating periods at the workplace and in an educational institution or training centre. The apprentice is contractually linked to the employer and receives remuneration (wage or allowance). The employer assumes responsibility for providing the trainee with training leading to a specific occupation.</p> <p>Систематичний, довгостроковий вид альтернативної підготовки, в якій чергуються періоди на робочому місці та в освітньому закладі або центрі підготовки. Практикант (стажер) контрактом пов'язаний з працедавцем і отримує винагороду (заробітна плата або матеріальна допомога); працедавець бере на себе відповідальність за надання практиканту (стажеру) конкретної професії.</p> <p>Систематический, долгосрочный вид альтернативной подготовки, при котором чередуются периоды на рабочем месте и в образовательном учреждении или центре подготовки. Практикант (стажер) по контракту связан с работодателем и получает вознаграждение (заработная плата или пособие); работодатель берет на себя ответственность за предоставление стажеру конкретной профессии.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Alternance training /Чергування навчання /Чередование обучения.</p>
<p>ASSESSMENT (institutional or programme assessment)</p>	<p>The process for establishing the educational quality of a higher education institution or programme.</p>

ОЦНЮВАННЯ (оцінювання закладу або програми)	Процес для встановлення якості освіти вищого навчального закладу або програми.
ОЦЕНИВАНИЕ (оценивание заведения или программы)	Процесс для определения качества образования в высшем учебном заведении или программы. Source: Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region, Lisbon, 1997.
ASSESSMENT CRITERIA	Descriptions of what the learner is expected to do, in order to demonstrate that a learning outcome has been achieved.
КРИТЕРІЇ ОЦНЮВАННЯ	Описи того, що, як очікується, повинен знати й уміти студент з метою демонстрації досягнутих результатів навчання.
КРИТЕРИИ ОЦЕНИВАНИЯ	Описания того, что, как ожидается, должен знать и уметь студент с целью демонстрации результатов обучения. Source: ECTS User Guide, 2009.
AUDIT	The process of reviewing an institution or a programme that is primarily focused on its accountability, and determining if the stated aims and objectives (in terms of curriculum, staff, infrastructure, etc.) are met. In the United Kingdom, when an audit is an institutional process carried out internally, the process is described (since 2002) as an “institutional review” process. Institutional Audit/Institutional Review: An evidence-based process carried out through peer review that investigates the procedures and the mechanisms by which an institution ensures its quality assurance and quality enhancement. When it specifically addresses the final responsibility for the management of quality and standards that rests with an institution as a whole, the process is called an institutional review. Audit Report/Evaluation Report/Assessment Report: (i) The document prepared following a quality assessment peer review team site visit that is generally focused on institutional quality, academic standards, learning infrastructure, and staffing. The report about an institution describes the quality assurance (QA) arrangements of the institution and the effects of these arrangements on the quality of its programmes. The audit report is made available to the institution, first in draft form for initial comments, and then in its final, official form. It contains, among other things, the description of the methodology of the audit, the findings, the conclusions of the auditors, and various appendices listing the questions asked. In Europe, the document is often called an “evaluation report” or an “assessment report”. (ii) Such a report may also be prepared about an accreditation agency, describing its quality assurance arrangements and the effect of these arrangements on the quality of the programmes in the institutions for which it is responsible. Internal Audit: There are currently three main modes for the provision of internal audit within higher education: (i) in-house teams employed as staff members by the respective institutions; (ii) audit consortia (which may provide services to a number of clients both within and outside the sector); and (iii) accountancy firms that undertake internal audits.

АУДИТ

Процес перевірки закладу або програми, які в основному спрямовані на звітність і визначення того, чи виконуються поставлені цілі й завдання (щодо термінів навчальних планів, персоналу, інфраструктури тощо). У Великобританії, коли аудит здійснюється як інституційний усередині закладу, цей процес (з 2002 року) описується як «інституційна перевірка».

Інституційний аудит / Інституційна перевірка: Процес експертної оцінки, який здійснюється на основі фактичних даних та вивчення процедур і механізмів, завдяки яким установа гарантує забезпечення якості і її підвищення. Коли аудит розглядає цільову відповідальність з управління якістю та стандартами, що покладена на устанovu в цілому, процес називається «інституційна перевірка». **Аудиторський звіт / звіт про оцінку / звіт про оцінювання** (i) документ підготовлений як результат перевірки якості групою експертів безпосередньо в закладі, перевірка переважно фокусується на інституційній якості, академічних стандартах, освітній інфраструктурі, персоналі. Звіт про устанovu описує механізми забезпечення якості установи та вплив цих механізмів на якість програм. Аудиторський звіт доступний для установи, спочатку у формі проекту з попередніми зауваженнями, а потім як підсумковий, офіційний документ. Він містить, серед іншого, опис методології аудиту, висновки аудиторів, різні додатки з перерахуванням питань. У Європі документ часто називають «звіт про оцінку» або «звіт про оцінювання». (ii) такий звіт може бути підготовлений про акредитаційне агентство з описом механізмів щодо забезпечення якості та їх впливу на якість програм в установах, за які агентство несе відповідальність. **Внутрішній аудит:** Наразі існує три основних моделі проведення внутрішнього аудиту у вищій освіті: (i) організованою групою співробітників цього закладу; (ii) аудиторським консорціумом (який може надавати послуги ряду клієнтів як у сфері освіти, так і в інших сферах); і (iii) аудиторськими фірмами, які здійснюють внутрішні перевірки.

АУДИТ

Процесс проверки учреждения или программы, которая в основном направлена на их отчетность и определяет выполнение поставленных целей и задач (в отношении сроков учебных планов, персонала, инфраструктуры и т.д.). В Великобритании, когда аудит осуществляется как институциональный внутри учреждения, данный процесс (с 2002 года) описывается как «институциональная проверка».

Институциональный аудит/ Институциональная проверка: Процесс экспертной оценки, осуществляемый на основе фактических данных и изучении процедур и механизмов, благодаря которым учреждение гарантирует обеспечение и повышение качества. Когда аудит рассматривает целевую ответственность по управлению качеством и стандартами, которая возложена на учреждение в целом, процесс называется институциональная проверка. **Аудиторский отчет/ отчет об оценке/ отчет об оценивании** (i)

	<p>Документ, подготовленный как результат проверки качества группой экспертов непосредственно в учреждении, проверка в основном направлена на институциональное качество, академические стандарты, образовательную инфраструктуру, персонал. Отчет об учреждении описывает механизмы обеспечения качества учреждения и влияние этих механизмов на качество программ. Аудиторский отчет доступен для учреждения, вначале в форме проекта с предварительными замечаниями, а затем как итоговый, официальный документ. Он содержит, среди прочего, описание методологии аудита, выводы, заключения аудитором, различные приложения с перечислением вопросов. В Европе, документ часто называют «отчет об оценке» или «отчет об оценивании». (ii) Такой отчет может быть подготовлен об аккредитационном агентстве с описанием механизмов по обеспечению качества и их воздействия на качество программ в учреждениях, за которые агентство несет ответственность. Внутренний аудит: В настоящее время существует три основных модели проведения внутреннего аудита в высшем образовании: (i) организованной группой из сотрудников этого учреждения; (ii) аудиторским консорциумом (который может предоставлять услуги ряду клиентов, как в сфере образования, так и других сферах); и (iii) аудиторскими фирмами, которые осуществляют внутренние проверки.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Realted terms: Quality, Quality Audit, Peer Review / Якість, Аудит якості, Колегіальна оцінка / Качество, Аудит качества, Коллегиальная оценка.</p>
<p>AWARD</p> <p>СТУПІНЬ</p> <p>СТЕПЕНЬ</p>	<p>This is used synonymously with qualification.</p> <p>Використовується як синонім до терміна «кваліфікація».</p> <p>Применяется как синоним термина «квалификация».</p> <p>Source: Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p>
<p>AWARD OF CREDIT</p> <p>ПРИСВОЄННЯ КРЕДИТІВ</p> <p>ПРИСВОЕНИЕ КРЕДИТОВ</p>	<p>The act of delivering learners the number of credits that are assigned to the component or qualification.</p> <p>Акт надання студентам кількості кредитів, що відповідають вимогам навчального/освітнього компонента або кваліфікації.</p> <p>Акт предоставления студентам количества кредитов, отвечающих требованиям учебного/образовательного компонента или квалификации.</p> <p>Source: ECTS User Guide, 2009.</p>
<p>BASIC INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT) SKILLS</p>	<p>The skills needed to use efficiently the elementary functions of information and communication technologies (essentially word/image/data processing, Internet and e-mail); some authors also include hardware skills (connecting devices, installing software, correcting basic faults) or further software skills (us-</p>

<p>ОСНОВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ І КОМУНІКАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ (ІКТ) НАВИЧКИ</p>	<p>ing a presentation programme or spreadsheet, file management, retrieving data, etc.); other authors even consider that basic ICT skills are now part of key skills/key competences.</p> <p>Навички, необхідні для ефективного використання елементарних функцій інформаційно-комунікаційних технологій (переважно слово/зображення/обробка даних, Інтернет та електронна пошта); деякі автори також включають апаратні навички (підключення приладів, установка програмного забезпечення, виправлення основних помилок) або навички щодо застосування програмного забезпечення (використання мультимедійних програм, робота з таблицями, управління файловою системою, отримання даних тощо); інші автори навіть вважають, що основні навички в ІКТ наразі можуть розглядатися як частина ключових навичок або ключових компетенцій.</p>
<p>ОСНОВНЫЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ И КОМУНИКАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ (ИКТ) НАВЫКИ</p>	<p>Навыки, необходимые для эффективного применения элементарных функций информационно-коммуникационных технологий (в основном слово/изображение/обработка данных, Интернет и электронная почта); некоторые авторы также включают аппаратные навыки (подключение устройств, установка программного обеспечения, исправление основных ошибок) или навыки по применению программного обеспечения (использование мультимедийных программ, работа с таблицами, управление файловой системой, получение данных и т.д.); другие авторы даже считают, что основные навыки в ИКТ в настоящее время могут рассматриваться как часть ключевых навыков или ключевых компетенций.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Basic skills, Information and communication technology (ICT), Key skills, New basic skills/ Основні навички, Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), Ключові навички, Новітні основні навички/ Основные навыки, Информационные и коммуникационные технологии (ИКТ), Ключевые навыки, Новейшие основные навыки.</p>
<p>BASIC SKILLS</p> <p>ОСНОВНІ НАВИЧКИ</p> <p>ОСНОВНЫЕ НАВЫКИ</p>	<p>The skills needed to live in contemporary society, e.g. listening, speaking, reading, writing and mathematics; combined with new basic skills, basic skills form key skills.</p> <p>Навички, необхідні для життя в сучасному суспільстві, наприклад, аудіювання, говоріння, читання, письмо і математика; у поєднанні з основними новітніми навичками вони формуються як ключові.</p> <p>Навыки, необходимые для жизни в современном обществе, например, аудирование, говорение, чтение, письмо и математика; в сочетании с основными новейшими навыками, они формируются как ключевые навыки.</p> <p>Source: Cedefop, Bjørnåvold, 2000; Cedefop, Tissot, 2000; Cedefop, 2004.</p>

	<p>Related terms: Basic information and communication technology (ICT) skills, Key skills, New basic skills/ Основні інформаційні і комунікаційно-технологічні навички (ІКТ), Ключові навички, Новітні основні навички / Основные информационные и коммуникационно-технологические навыки (ИКТ), Ключевые навыки, Новейшие основные навыки.</p>
<p>BENCHMARK</p> <p>БЕНЧМАРК</p> <p>БЕНЧМАРК</p>	<p>A standard, a reference point, or a criterion against which the quality of something can be measured, judged, and evaluated, and against which outcomes of a specified activity can be measured. The term, benchmark, means a measure of best practice performance. The existence of a benchmark is one necessary step in the overall process of benchmarking.</p> <p>Стандарт, орієнтир або критерій, за допомогою якого можна виміряти, розглянути й оцінити якість чого-небудь, або виміряти результати конкретного виду діяльності. Бенчмарк є мірилом ефективності найкращих практик. Наявність бенчмарка є одним з необхідних кроків загального процесу бенчмаркінгу.</p> <p>Стандарт, ориентир или критерий, с помощью которых качество чего-либо можно измерить, рассмотреть и оценить, или измерить результаты конкретного вида деятельности. Бенчмарк является мерилем эффективности наилучших практик. Наличие бенчмарка является одним из необходимых шагов в общем процессе бенчмаркинга.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007. Related terms: Criteria, Quality Assessment, Standards / Критерії, Оцінка якості, Стандарти/ Критерии, Оценка качества, Стандарты.</p>
<p>BENCHMARK INFORMATION</p> <p>БЕНЧМАРКІНГОВА ІНФОРМАЦІЯ</p> <p>БЕНЧМАРКІНГОВАЯ ІНФОРМАЦИЯ</p>	<p>Explicit national statements of academic standards or outcomes for individual subjects. Some countries (e.g. the United Kingdom) develop benchmarks of this type with regard to a certain group of subjects as part of their quality assurance process.</p> <p>Детальні національні формулювання академічних стандартів або результатів з окремих предметів. У ряді країн (наприклад Великобританії) розробляють бенчмарки цього типу для певної групи предметів як частини процесу забезпечення їх якості.</p> <p>Подробные национальные формулировки академических стандартов или результатов по отдельным предметам. В ряде стран (например, Великобритания) разрабатывают бенчмарки этого типа для определенной группы предметов как части процесса обеспечения их качества.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007. Related terms: Criteria, Quality Assessment, Standards / Критерії, Оцінка якості, Стандарти/ Критерии, Оценка качества, Стандарты.</p>

BENCHMARKING

A standardized method for collecting and reporting critical operational data in a way that enables relevant comparisons among the performances of different organizations or programmes, usually with a view to establishing good practice, diagnosing problems in performance, and identifying areas of strength. Benchmarking gives the organization (or the programme) the external references and the best practices on which to base its evaluation and to design its working processes.

Internal Benchmarking: Benchmarking (comparisons of) performances of similar programmes in different components of one higher education institution. Internal benchmarking is usually conducted at large decentralized institutions with several departments (or units) conducting similar programmes.

(External) Competitive Benchmarking: Benchmarking (comparisons of) performance in key areas, on specific measurable terms, based upon information from institution(s) that are viewed as competitors.

Functional (External Collaborative) Benchmarking: Benchmarking that involves comparisons of processes, practices, and performances with similar institutions of a larger group of institutions in the same field that are not immediate competitors.

Trans-Institutional Benchmarking: Benchmarking that looks across multiple institutions in search of new and innovative practices.

Implicit Benchmarking: A quasi-benchmarking that looks at the production and publication of data and of performance indicators that could be useful for meaningful cross-institutional comparative analysis. It is not based on the voluntary and proactive participation of institutions (as in the cases of other types), but as the result of the pressure of markets, central funding, and/or coordinating agencies. Many of the current benchmarking activities taking place in Europe are of this nature.

Generic Benchmarking: A comparison of institutions in terms of a basic practice process or service (e.g. communication lines, participation rate, and drop-out rate). It compares the basic level of an activity with a process in other institutions that has similar activity.

Process-Based Benchmarking: Goes beyond the comparison of data-based scores and conventional performance indicators (statistical benchmarking) and looks at the processes by which results are achieved. It examines activities made up of tasks, steps which cross the boundaries between the conventional functions found in all institutions. It goes beyond the comparison of data and looks at the processes by which the results are achieved.

БЕНЧМАРКІНГ

Стандартизований метод збору та звітності найважливіших оперативних даних способом, який уможливорює відповідні порівняння ефективності різних організацій чи програм, як правило, з метою встановлення кращої практики, діагностики проблем ефективності, а також визначення успішних регіонів. Бенчмаркінг дає організації (або програмі) зовнішні орієнтири (еталон) та найкращі прак-

тики (досвід), на основі яких проводиться їх оцінка й організуються їх робочі процеси.

Внутрішній бенчмаркінг: бенчмаркінг (порівняння) ефективності подібних програм у різних компонентах одного вищого навчального закладу. Внутрішній бенчмаркінг, як правило, проводиться у великих децентралізованих закладах з кількома факультетами (або підрозділами), порівнюючи подібні програми.

(Зовнішній) Конкурентний бенчмаркінг: бенчмаркінг (порівняння) діяльності в ключових галузях за допомогою специфічних одиниць вимірювання на основі інформації, наданої навчальними закладами, які вважаються конкуруючими між собою.

Функціональний (Зовнішній спільний) бенчмаркінг: бенчмаркінг включає в себе порівняння процесів, практичної діяльності великої групи подібних закладів, які належать до однієї і тієї самої сфери, але не є конкурентами.

Транс-Інституційний бенчмаркінг: бенчмаркінг проводиться із залученням великої кількості навчальних закладів у пошуках нової інноваційної практики і новаторських методів незалежно від її джерел.

Непрямий бенчмаркінг: квазі-бенчмаркінг перевіряє подані та опубліковані статистичні дані й індикатори діяльності закладів, що застосовуються для конструктивного крос-інституційного порівняльного аналізу. Такий бенчмаркінг ґрунтується не на добровільній та активній участі закладів (як у випадку інших типів бенчмаркінгу), а як результат впливу ринків, центрального фінансування та/або координувальних органів. Багато із сучасних діючих бенчмаркінгів в Європі саме такого характеру.

Загальний бенчмаркінг: порівнює заклади з точки зору основної практичної діяльності чи послуг (наприклад, комунікації, кількість відрахованих чи вибулих студентів). Він порівнює основний рівень діяльності з процесом в інших закладах, які здійснюють подібну діяльність.

Процесний бенчмаркінг: виходить за межі простого порівняння аналітичної бази даних і умовних індикаторів ефективності (статистичний бенчмаркінг) і розглядає процеси, результати яких досягнуті. Він перевіряє види діяльності, які представлені завданнями, кроками, які виходять за межі традиційних функцій університету. Він порівнює не тільки дані, але і процеси, за допомогою яких досягнуто результатів.

БЕНЧМАРКИНГ

Стандартизированный метод сбора и отчетности важнейших оперативных данных способом, который дает возможность соответствующих сравнений эффективности различных организаций или программ, как правило, с целью установления лучшей практики, диагностики проблем эффективности, а также определения успешных регионов. Бенчмаркинг дает организации (или программе) внешние ориентиры (эталон) и наилучшие практики (опыт), на ос-

нове которых проводится их оценка, и организовываются их рабочие процессы.

Внутренний бенчмаркинг: бенчмаркинг (сравнение) эффективностей аналогичных программ в различных компонентах одного высшего образовательного учреждения. Внутренний бенчмаркинг, как правило, проводится в больших децентрализованных учреждениях с несколькими факультетами (или подразделениями), сранивая аналогичные программы.

(Внешний) Конкурентный бенчмаркинг: бенчмаркинг (сравнение) деятельности в ключевых областях с помощью специфических единиц измерения на основе информации, предоставляемой учебными заведениями, которые считаются конкурирующими между собой.

Функциональный (Внешний совместный) бенчмаркинг: бенчмаркинг включает в себя сравнение процессов, практической деятельности аналогичных учреждений в большой группе подобных учреждений, которые принадлежат к одной и той же сфере, но не являются конкурентами.

Транс-Институциональный бенчмаркинг: бенчмаркинг проводится с привлечением большого числа учебных заведений в поисках новой инновационной практики и новаторских методов независимо от ее источников.

Косвенный бенчмаркинг: квази-бенчмаркинг проверяет представленные и опубликованные статистические данные, и индикаторы деятельности учреждений, применяемые для конструктивного кросс-институционального сравнительного анализа. Такой бенчмаркинг основывается не на добровольном и активном участии учреждений (как в случае других видов бенчмаркинга), а как результат влияния рынков, центрального финансирования и/или координирующих органов. Многие из современных действующих бенчмаркингов в Европе именно такого характера.

Общий бенчмаркинг: сравнивает учреждения с точки зрения основной практической деятельности или услуг (например, коммуникации, количество отчисленных или выбывших студентов). Он сравнивает основной уровень деятельности с процессом в других учреждениях, которые осуществляют подобную деятельность.

Процессный бенчмаркинг: выходит за пределы простого сравнения аналитической базы данных и условных индикаторов эффективности (статистический бенчмаркинг) и рассматривает процессы, результаты которых достигнуты. Он проверяет виды деятельности, представленные задачами, шагами, которые выходят за границы традиционных функций университета. Он сравнивает не только данные, но и процессы, посредством которых достигаются результаты.

Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.

Related terms: Criteria, Quality Assessment, Standards / Критерії, Оцінка якості, Стандарти/ Критерии, Оценка качества, Стандарты.

<p>BEST PRACTICE</p> <p>НАЙКРАЩА ПРАКТИКА</p> <p>ЛУЧШАЯ ПРАКТИКА</p>	<p>A technique, method, process, activity, incentive, or reward that is believed to be more effective at delivering a particular outcome than any other technique, method, process, etc. when applied to a particular condition or circumstance.</p> <p>Метод, форма, процес, діяльність, заохочення або стимулювання, які вважаються найбільш ефективними для отримання певного результату порівняно з іншими методами, формами, процесами тощо, коли застосовуються у відповідних умовах або обставинах.</p> <p>Метод, форма, процесс, деятельность, поощрение или стимулирование, которые считаются наиболее эффективными для получения определенного результата в сравнении с другими методами, формами, процессами и т.д., когда применяются в соответствующих условиях или обстоятельствах.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007. Related terms: Benchmarking, Code of Practice/ Бенчмаркінг, Кодекс практики/ Бенчмаркінг, Кодекс практики.</p>
<p>CERTIFICATE / DIPLOMA / TITLE</p> <p>СЕРТИФІКАТ / ДИПЛОМ / ЗВАННЯ</p> <p>СЕРТИФИКАТ / ДИПЛОМ / ЗВАНИЕ</p>	<p>An official document, issued by an awarding body, which records the achievements of an individual following an assessment and validation against a predefined standard.</p> <p>Офіційний документ, виданий органом із присудження, який засвідчує досягнення особи після оцінювання або атестації відповідно до затверджених стандартів.</p> <p>Официальный документ, выданный органом по присуждению, который удостоверяет достижения личности после оценивания или аттестации согласно утвержденным стандартам.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004. Related terms: Assessment, Certification of learning outcomes, Qualification/Оцінювання, Сертифікація результатів навчання, Кваліфікація/Оценивание, Сертификация результатов обучения, Квалификация.</p>
<p>CERTIFICATION</p> <p>СЕРТИФІКАЦІЯ</p> <p>СЕРТИФИКАЦИЯ</p>	<p>The process by which an agency or an association acknowledges the achievement of established quality standards and usually grants certain privileges to the target individual (student or teacher).</p> <p>Процес, за допомогою якого агенція або асоціація визнають досягнення встановлених стандартів якості і зазвичай гарантують певні переваги цільовій особі (студенту або викладачеві).</p> <p>Процесс, посредством которого агентство или ассоциация признают достижение установленных стандартов качества и обычно гарантируют определенные преимущества целевому лицу (студенту или преподавателю).</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007). Related terms: Assessment, Standards / Оцінювання, Стандарти/ Оценивание, Стандарты.</p>

CERTIFICATION OF LEARNING OUTCOMES	<p>The process of issuing a certificate, diploma or title formally attesting that a set of learning outcomes (knowledge, know-how, skills and/or competences) acquired by an individual have been assessed and validated by a competent body against a pre-defined standard.</p>
СЕРТИФІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	<p>Процес видачі сертифіката, диплома або присудження звання, які офіційно засвідчують, що сукупність результатів навчання (знання, практичний досвід, навички та/або компетенції), отриманих особою, були оцінені та підтверджені компетентним органом відповідно до затверджених стандартів.</p>
СЕРТИФИКАЦИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ОБУЧЕНИЯ	<p>Процесс выдачи сертификата, диплома или присуждения звания, официально удостоверяющих, что совокупность результатов обучения (знания, практический опыт, навыки и/или компетенции), приобретенных лицом, были оценены и подтверждены компетентным органом, согласно утвержденным стандартам.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Certificate/Diploma/Title, Validation of learning outcomes/ Сертифікат/Диплом/Звання, Атестація результатів навчання/ Сертифікат/Диплом/Звание, Аттестация результатов обучения.</p>
CIVIL SOCIETY ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО	<p>A 'third sector' of society beside the State and the market, embracing institutions, groups and associations (either structured or informal), which may act as mediator between citizens and public authorities.</p> <p>«Третій сектор» суспільства, окрім держави та ринку, що охоплює установи, групи й асоціації (структуровані або неофіційні), які можуть виступати посередником між громадянами та органами державної влади.</p> <p>«Третий сектор» общества помимо государства и рынка, охватывающий учреждения, группы и ассоциации (структурированные или неофициальные), которые могут выступать посредником между гражданами и органами государственной власти.</p> <p>Source: Cedefop, 2001 in European Commission, 2004.</p>
CLASS SIZE ЧИСЕЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ ЧИСЛЕННОСТЬ АКАДЕМИЧЕСКОЙ ГРУППЫ	<p>Class size is the average number of students per class, calculated by dividing the number of students enrolled by the number of classes.</p> <p>Кількість осіб в академічній групі – це середня кількість студентів групи, яка розраховується поділом кількості всіх зарахованих студентів на кількість академічних груп.</p> <p>Количество человек в академической группе – это среднее количество студентов группы, которая рассчитывается делением количества всех зачисленных студентов на количество академических групп.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>

CODE OF (PROFESSIONAL) ETHICS CONCERNING QUALITY ASSURANCE AND ACCREDITATION IN HIGHER EDUCATION	<p>A public document establishing a framework for ethical behaviour and decision making in the conduct of quality assurance and accreditation activities in higher education. As useful instruments for achieving transparency and comparability of internal and external quality assurance of higher education, codes of ethics usually consist of a set of basic principles, values and rules of conduct to be considered as reference points in quality assurance and accreditation work together with a set of procedural regulations for observing compliance with the Code.</p>
КОДЕКС (ПРОФЕСІЙНОЇ) ЕТИКИ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА АКРЕДИТАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ	<p>Публічний документ, що визначає норми етичної поведінки і прийняття рішень щодо забезпечення якості та діяльності з акредитації у вищій освіті. Уважається корисним інструментом для досягнення прозорості та порівнянності внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; кодекси етики зазвичай складаються із сукупності основних принципів, цінностей і правил, які є орієнтирами в діяльності у забезпеченні якості та акредитації і застосовуються разом із сукупністю процедурних правил для нагляду за відповідністю цьому Кодексу.</p>
КОДЕКС (ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ) ЭТИКИ ОБ ОБЕСПЕЧЕНИИ КАЧЕСТВА И АККРЕДИТАЦИИ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ	<p>Публичный документ, определяющий нормы этического поведения и принятия решений относительно обеспечения качества и деятельности по аккредитации в высшем образовании. Считается полезным инструментом для достижения прозрачности и сопоставимости внутреннего и внешнего обеспечения качества высшего образования; кодексы этики обычно состоят из совокупности основных принципов, ценностей и правил, которые являются ориентирами в деятельности при обеспечении качества и аккредитации и применяются вместе с совокупностью процедурных правил для наблюдения за соответствием настоящему Кодексу.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Related terms: Code of practice, Quality culture/ Кодекс практики, Культура якості/ Кодекс практики, Культура качества.</p>
CODE OF PRACTICE	<p>A Code of Practice is a non-binding document that describes the minimum audit requirements and those that are considered to reveal a practice worthy of consideration. A Code identifies a comprehensive series of system-wide expected conduct covering matters relating to the management of academic quality and standards in higher education. It provides an authoritative reference point for institutions as they consciously, actively, and systematically assure the academic quality and standards of their programmes, awards, and qualifications. A Code assumes that, taking into account nationally agreed upon principles and practices, each institution has its own systems for independent verification both of its quality and standards and of the effectiveness of its quality assurance systems. In developing a Code, extensive advice is sought from a range of knowledgeable practitioners.</p>
КОДЕКС ПРАКТИКИ	<p>Кодекс практики є ненормативним документом, який описує мінімальні вимоги до аудиту і, як вважається, розкриває досвід.</p>

	<p>що заслуговує уваги. Кодекс визначає ряд комплексних загальносистемних очікуваних дій щодо питань, пов'язаних з управлінням академічною якістю та стандартами у вищій освіті. Він є авторитетним орієнтиром для закладів, оскільки вони свідомо, активно й систематично забезпечують академічну якість і стандарти своїх програм, присудження звань та кваліфікацій. Кодекс передбачає, що, беручи до уваги узгоджені на національному рівні принципи і практики, кожен заклад має свою власну систему для незалежної перевірки якості, так і стандартів, а також ефективності їх систем забезпечення якості. При розробці кодексу консультативна допомога береться у цілому ряду компетентних фахівців.</p>
<p>КОДЕКС ПРАКТИКИ</p>	<p>Кодекс практики являється ненормативним документом, який описує мінімальні вимоги до аудиту і, як вважається, розкриває досвід, заслуговуваний увагою. Кодекс визначає ряд комплексних загальносистемних очікуваних дій в стосунку до питань, пов'язаних з управлінням академічним качеством і стандартами в вищій освіті. Він є авторитетним орієнтиром для закладів, оскільки вони свідомо, активно й систематично забезпечують академічне качество і стандарти своїх програм, присудження звань і кваліфікацій. Кодекс передбачає, що, беручи до уваги узгоджені на національному рівні принципи і практики, кожне заклад має свою власну систему для незалежної перевірки якості, так і стандартів, а також ефективності їх систем забезпечення якості. При розробці кодексу консультативна допомога береться у цілому ряду компетентних фахівців.</p> <p>Sources: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – (2007).</p> <p>Examples of Codes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – UNESCO-CEPES AND COUNCIL OF EUROPE. Code of Good Practice in the Provision of Transnational Education. Riga: 2001. http://mail.cepes.ro/hed/recogn/lisbon/riga/code.htm. – MIDDLE STATES COMMISSION ON HIGHER EDUCATION (MSACHE). Code of Good Practice in Accrediting in Higher Education. Philadelphia, 2001. www.msache.org/code_prac.html. – Code of Good Practice for the Members of the European Consortium for Accreditation in Higher Education (ECA) <p>Related terms: Best Practice, Quality Assurance, Standards/ Найкраща практика, Забезпечення якості, Стандарти/ Лучшая практика, Обеспечение качества, Стандарты.</p>
<p>COHORT/CLASS</p>	<p>A group of students that started a particular degree programme or course at the same time.</p>
<p>АКАДЕМІЧНА ГРУПА</p>	<p>Група студентів, що почали відповідну програму із присудження ступеня або курсу в один і той самий час.</p>

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ГРУППА	Группа студентов, которые начали определенную программу по присуждению степени или курс в одно и то же время. Source: Glossary of terms used in the tuning project.
COMBINED SCHOOL AND WORK-BASED PROGRAMMES	In combined school and work-based programmes, instruction is shared between school and the workplace, although instruction may take place primarily in the workplace. Programmes are classified as combined school and work-based if less than 75 per cent of the curriculum is presented in the school environment or through distance education. Programmes that are more than 90 per cent work-based are excluded. Work-study programmes are combinations of work and education in which periods of both form part of an integrated, formal education or training activity. Examples of such programmes include the 'dual system' in Germany; 'apprentissage' or 'formation en alternance' in France and Belgium; internship or co-operative education in Canada; apprenticeship in Ireland; and "youth training" in the United Kingdom.
КОМБІНОВАНІ НАВЧАЛЬНІ І ТРУДОВІ ПРОГРАМИ	У комбінованих навчальних і трудових програмах навчання розподіляється між навчальним закладом і місцем роботи, хоча навчання може проходити в основному за місцем роботи. Програми класифікуються як комбіновані, якщо менше від 75 відсотків навчального плану представлено в навчальному середовищі або за допомогою дистанційного навчання. Програми, які більше ніж на 90 відсотків реалізуються за місцем роботи, не враховуються. Програми трудового навчання поєднують працю й освіту, в яких періоди обох форм є частиною комплексної, формальної освіти або навчальної діяльності. Приклади таких програм включають «дуальну систему» в Німеччині; освіту, що чергується у Франції та Бельгії, стажування або кооперативну освіту в Канаді; виробниче навчання в Ірландії, а також «професійну підготовку молоді» в Сполученому Королівстві.
КОМБИНИРОВАННЫЕ ОБУЧАЮЩИЕ И ТРУДОВЫЕ ПРОГРАММЫ	В комбинированных учебных и трудовых программах, обучение распределяется между учебным заведением и местом работы, хотя обучение может осуществляться в основном по месту работы. Программы классифицируются как комбинированные, если менее 75 процентов учебного плана, представлено в учебной среде или с помощью дистанционного обучения. Программы, которые более чем на 90 процентов реализуются по месту работы, не учитываются. Программы трудового обучения сочетают труд и образование, в которых периоды обеих форм являются частью комплексного, формального образования или учебной деятельности. Примеры таких программ включают "дуальную систему" в Германии; чередующееся образование во Франции и Бельгии, стажировки или кооперативное образование в Канаде; производственное обучение в Ирландии, а также «профессиональную

	<p>підготовку молодіж» в Соединенном Королевстве.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: General programmes, Programme orientation, School-based programmes and Vocational programmes/ Загальні програми, Програма орієнтації, Шкільні програми та Професійно-технічні програми/ Общие программы, Программа ориентации, Школьные программы и Профессионально-технические программы.</p>
<p>COMPARABILITY OF QUALIFICATIONS</p> <p>ПОРІВНЯННІСТЬ КВАЛІФІКАЦІЙ</p> <p>СОПОСТАВИМОСТЬ КВАЛИФИКАЦИЙ</p>	<p>The extent to which it is possible to establish equivalence between the level and content of qualifications (certificates, diplomas or titles) at sectoral, regional, national or international levels; comparability of qualifications improves individuals' employability and mobility. This term must not be confused with 'equivalence of qualifications' (which refers to the similarity of value of certificates or diplomas).</p> <p>Межі, завдяки яким можна встановити еквівалентність між рівнем і змістом кваліфікацій (сертифікати, дипломи або звання) на секторальному, регіональному, національному або міжнародному рівнях; порівнянність кваліфікацій покращує працевлаштування та мобільність студентів. Цей термін не варто плутати з «еквівалентністю кваліфікацій» (який стосується подібності цінності сертифікатів або дипломів).</p> <p>Границы, благодаря которым можно установить эквивалентность между уровнем и содержанием квалификаций (сертификаты, дипломы или звания) на секторальном, региональном, национальном или международном уровнях; сопоставимость квалификаций улучшает трудоустройство и мобильность обучаемых. Этот термин не следует путать с «эквивалентностью квалификаций» (который касается сходства ценности сертификатов или дипломов).</p> <p>Source: Cedefop, Bjørnåvold, 2000.</p> <p>Related terms: Mutual recognition of qualifications/ Взаємовизнання кваліфікацій/ Взаимопризнание квалификаций.</p>
<p>COMPENSATORY LEARNING STRATEGIES</p> <p>КОМПЕНСУВАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ</p> <p>КОМПЕНСИРУЮЩИЕ СТРАТЕГИИ ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Strategies that focus on processes, techniques, and practices that lessen the effects of a learning disability and build skills for more complex reasoning. Compensatory learning strategies center on the specific processing problems that accompany learning disabilities.</p> <p>Стратегії, спрямовані на процеси, методи і практики, що полегшують навчання людей з обмеженими можливостями, а також сприяють формуванню навичок у складних обставинах їх отримання. Компенсувальні стратегії навчання зосереджуються на конкретних процесуальних проблемах, які супроводжують навчання людей з обмеженими можливостями.</p> <p>Стратегии, направленные на процессы, методы и практики, которые облегчают обучение людей с ограниченными возможностями, а также способствуют формированию</p>

	<p>навыков при сложных обстоятельствах их приобретения. Компенсирующие стратегии обучения сосредотачиваются на конкретных методических проблемах, которые сопровождают обучение людей с ограниченными возможностями.</p> <p>Source: www.ncwd-youth.info.</p> <p>Related terms: Adult education, Basic skills/ Освіта дорослих, Основні навички/Образование взрослых, Основные навыки.</p>
COMPETENCE	<p>The ability to apply learning outcomes adequately in a defined context (education, work, personal or professional development). Competence is not limited to cognitive elements (involving the use of theory, concepts or tacit knowledge); it also encompasses functional aspects (involving technical skills) as well as interpersonal attributes (e.g. social or organizational skills) and ethical values.</p>
КОМПЕТЕНТНІСТЬ	<p>Здатність адекватно застосовувати результати навчання в певному контексті (освіта, робота, особистий або професійний розвиток). Компетентність не обмежується когнітивними елементами (включаючи використання теорії, концепцій чи неявних знань), вона також охоплює функціональні аспекти (у тому числі технічні навички), а також міжособистісні характеристики (наприклад, соціальні або організаційні навички) та етичні цінності.</p>
КОМПЕТЕНТНОСТЬ	<p>Способность адекватно применять результаты обучения в определенном контексте (образование, работа, личностное или профессиональное развитие). Компетентность не ограничивается когнитивными элементами (включая использование теории, концепций или неявных знаний), она также охватывает функциональные аспекты (включающие технические навыки), а также межличностные характеристики (например, социальные или организационные навыки) и этические ценности.</p> <p>Source: Cedefop, 2004, European Commission, 2006.</p> <p>Related terms: Know-how, Knowledge, Skills/ Практичні знання (навички), Знання, Навички/ Практические знания (навыки), Знание, Навыки.</p>
COMPETENCIES	<p>A specific and measurable pattern of behaviors and knowledge that generates or predicts a high performance level in a given position or context of responsibilities. They account for the identification and application of ideas and solutions in order to solve problems with maximum efficiency and minimum use of resources.</p> <p>Cognitive competencies: Skills that contribute to the objectives of individual knowledge development, also serving as individual protective factors contributing to successful adaptation. These may include competencies like: reasoning, information gathering, information analysis, systems thinking and pattern recognition, theory building, problem solving, decision making, planning and goal setting.</p> <p>Attitudinal competencies: Actions, values and norms that indicate</p>

КОМПЕТЕНЦІЇ

and generate high performance, and also show that the different types of knowledge have been effectively developed by the subject.
Professional competencies: An individual's specialized knowledge of information sources, access, technology, services, and management, and the ability to critically and effectively evaluate, filter and use this knowledge in order to successfully accomplish specific assignments and obtain results.

Специфічна і вимірювана модель поведінки та знань, що узагальнює й передбачає високий рівень виконання посадових обов'язків і вирішення професійних завдань з максимальною ефективністю за мінімальних затрат.

Когнітивні компетенції: Навички, що сприяють реалізації завдань з розвитку індивідуальних знань, також виступають як фактори індивідуального захисту, які сприяють успішній адаптації. Вони можуть включати такі компетенції, як: судження, збір інформації, аналіз інформації, системне мислення і розпізнавання образів, створення теорій, вирішення проблем, прийняття рішень, планування і постановка цілей.

Відносні компетенції: Дії, цінності і норми, які показують і сприяють високій ефективності, а також зазначають, що різні типи знання ефективно розвинені суб'єктом.

Професійні компетенції: Спеціалізовані знання особи про джерела інформації, доступ, технології, послуги та управління, і здатність критично й ефективно оцінювати, вибирати і використовувати ці знання для успішного виконання конкретних завдань та досягнення результатів.

КОМПЕТЕНЦИИ

Специфическая и измеряемая модель поведения и знания, которая обобщает и предполагает высокий уровень выполнения должностных обязанностей и решение профессиональных задач с максимальной эффективностью при минимальных затратах.

Когнитивные компетенции: Навыки, которые способствуют реализации задач развития индивидуальных знаний, также выступающих в качестве факторов индивидуальной защиты, способствующих успешной адаптации. Они могут включать компетенции, как: рассуждения, сбор информации, анализ информации, системное мышление и распознавание образов, построение теорий, решение проблем, принятие решений, планирование и постановка целей.

Относительные компетенции: Действия, ценности и нормы, которые показывают и способствуют высокой эффективности, а также показывают, что различные типы знания эффективно развиты субъектом.

Профессиональные компетенции: Специализированные знания человека об источнике информации, доступе, технологии, услугах и управлении, и способность критически эффективно оценивать, отбирать и использовать эти знания для успешного выполнения конкретных заданий и достижения результатов.

	<p>Source(s): Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007 OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): Efficiency, Outcomes, Recognition/ Продуктивність, Результати, Визнання/ Продуктивность, Результаты, Признание.</p>
<p>COMPULSORY CORE CURRICULUM</p> <p>ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ОСНОВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН</p> <p>ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ОСНОВНОЙ УЧЕБНЫЙ ПЛАН</p>	<p>The minimum required time devoted to core subjects and study areas within the compulsory curriculum (subjects and study areas that are common to all students).</p> <p>Мінімально необхідний час, що використовується для основних предметів і галузей навчання в межах обов'язкового навчального плану (предмети і галузі навчання, що є спільними для всіх студентів).</p> <p>Минимальное требуемое время, используемое для основных предметов и областей обучения в пределах обязательного учебного плана (предметы и области обучения, общие для всех студентов).</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>COMPULSORY CURRICULUM</p> <p>ОБОВ'ЯЗКОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН</p> <p>ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ УЧЕБНЫЙ ПЛАН</p>	<p>Compulsory curriculum refers to the amount and allocation of instruction time that has to be provided in almost every school and must be attended by almost all students. It includes compulsory core curriculum and compulsory flexible curriculum.</p> <p>Обов'язковий навчальний план стосується кількості та розподілу навчального часу, повинен бути передбачений майже кожним навчальним закладом і є обов'язковим для виконання майже всіма студентами. Він містить обов'язковий основний навчальний план та обов'язковий гнучкий навчальний план.</p> <p>Обязательный учебный план относится к количеству и распределению учебного времени, и должен быть предусмотрен почти каждым учебном учреждением и обязателен для выполнения почти всеми студентами. Он включает в себя обязательный основной учебный план и обязательный гибкий учебный план.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Compulsory core curriculum, Compulsory flexible curriculum, Non-compulsory curriculum/ Обов'язковий основний навчальний план, Обов'язковий гнучкий навчальний план, Необов'язковий навчальний план/ Обязательный основной учебный план, Обязательный гибкий учебный план, Необязательный учебный план.</p>
<p>COMPULSORY EDUCATION</p> <p>ОБОВ'ЯЗКОВА ОСВІТА</p>	<p>The legal age from which children are no longer compelled to attend school (e.g., 15th birthday). The ending age of compulsory schooling is thus different from the ending age of an educational programme.</p> <p>Вік, установлений законом, з якого діти більше не зобов'язані відвідувати школу (наприклад 15-річчя).</p>

<p>ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ</p>	<p>Кінцевий вік обов'язкового навчання, таким чином, відрізняється від кінцевого віку освітньої програми.</p> <p>Возраст, установленный законом, с которого дети больше не обязаны посещать школу (например, 15-летие). Конечный возраст обязательного обучения, таким образом, отличается от конечного возраста образовательной программы.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>COMPULSORY FLEXIBLE CURRICULUM</p>	<p>Compulsory flexible curriculum refers to the part of the compulsory curriculum in which there is flexibility or choice for schools or students (in time spent on a subject or choice of subject areas).</p>
<p>ГНУЧКИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН</p>	<p>Гнучкий навчальний план стосується частини основного навчального плану, що передбачає гнучкість або вибір для закладів або студентів (час, використаний на вивчення предмета або вибір предметної галузі).</p>
<p>ГИБКИЙ УЧЕБНЫЙ ПЛАН</p>	<p>Гибкий учебный план касается части основного учебного плана, который предусматривает гибкость или выбор для учреждений или студентов (время, использованное на изучение предмета или выбор предметной области).</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Realated terms: Compulsory core curriculum/Обов'язковий основний навчальний план/ Обязательный основной учебный план.</p>
<p>CONDONING</p> <p>ЗВІЛЬНЕННЯ</p> <p>ОСВОБОЖДЕНИЕ</p>	<p>Condoning is the term used in some national contexts when an examination board exempts a student from reassessment in a failed (or marginally failed) component if other related components are passed with sufficiently high grades.</p> <p>Звільнення – це термін, що використовується, якщо екзаменаційна комісія звільняє студента від повторного складання освітнього компонента, що був оцінений «незадовільно» (або майже «незадовільно»), у випадку, коли інші пов'язані з ним компоненти складені з достатньо високими оцінками.</p> <p>Освобождение – это термин, который применяется в национальных контекстах, когда экзаменационная комиссия освобождает студента от повторной сдачи образовательного компонента, оцененного «неудовлетворительно» (или почти «неудовлетворительно») в том случае, если остальные, связанные с ним компоненты были сданы с достаточно высокими оценками.</p> <p>Source: ECTS User Guide. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009.</p>
<p>CONTACT TIME</p> <p>КОНТАКТНА ГОДИНА</p>	<p>A period of 45-60 minutes of teaching/learning activity in which a staff member is engaged face to face with a learner or group of learners.</p> <p>Період 45-60 хвилин викладацької/навчальної діяльності, упродовж якого викладач проводить заняття в аудиторії зі студентом або групою студентів.</p>

КОНТАКТНОЕ ВРЕМЯ	<p>Период 45-60 минут обучающей/учебной деятельности, в течение которого преподаватель проводит занятия в аудитории со студентом или группой студентов.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
CONTENT STANDARDS ЗМІСТ СТАНДАРТІВ СОДЕРЖАНИЕ СТАНДАРТОВ	<p>Level of core competencies, relevant knowledge, and skills within a subject area, i.e. everything a student should know and be able to do. Content standards shape what goes into the curriculum and refer to required inputs.</p> <p>Рівень основних компетенцій, відповідних знань і навичок з предметної галузі, тобто все те, що студент повинен знати і вміти робити. Зміст стандартів визначає навчальний план і необхідні витрати.</p> <p>Уровень основных компетенций, соответствующих знаний и навыков в предметной области, то есть все то, что студент должен знать и уметь делать. Содержание стандартов определяет учебный план и требуемые затраты.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p>
CONTINUING EDUCATION AND TRAINING НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА НЕПРЕРЫВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА	<p>The continuing education and training for adults is defined as all kinds of general and job-related education and training that is organised, financed or sponsored by authorities, provided by employers or self- financed.</p> <p>Неперервна освіта та професійна підготовка дорослих визначається як всі види загальної і пов'язаної з працею освіти й професійної підготовки, які організуються, фінансуються або спонсуються організаціями від працевластців або самофінансуються.</p> <p>Непрерывное образование и профессиональная подготовка взрослых определяется как все виды общего и связанного с трудом образования и профессиональной подготовки, которые организуются, финансируются или спонсируются организациями от работодателей или самофинансируются.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Job-related continuing education and training/ Професійно орієнтована освіта і підготовка/ Профессионально ориентированное образование и подготовка.</p>
CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT/ EDUCATION	<p>Continuing professional development (CPD) is the means by which people at work maintain, improve and broaden their knowledge and skills and develop the personal qualities required in their professional lives. Some may wish to do this through undertaking a complete further degree programme, while others may opt to take specific modules or course units appropriate to their learning and professional interests.</p>

<p>НЕПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК/ОСВІТА</p> <p>НЕПРЕРЫВНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ/ОБРАЗОВАНИЕ</p>	<p>Неперервний професійний розвиток є засобом, за допомогою якого люди на робочому місці підтримують, удосконалюють і розширюють свої знання, навички та особисті якості, які необхідні в їхній професійній діяльності. Дехто може пройти за бажанням подальшу повну програму на присудження ступеня, тоді як інші можуть вибрати конкретні модулі або розділи курсу, відповідно до їхнього навчання і професійних інтересів.</p> <p>Непрерывное профессиональное развитие является средством, с помощью которого люди на рабочем месте поддерживают, совершенствуют и расширяют свои знания, навыки и личные качества, требуемые в их профессиональной деятельности. Некоторые могут пройти по желанию дальнейшую полную программу на присуждение степени, в то время как другие могут выбрать конкретные модули или разделы курса, соответствующие их обучению и профессиональным интересам.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Lifelong Learning/ Навчання впродовж життя / Обучение на протяжении жизни.</p>
<p>CONTINUOUS ASSESSMENT</p> <p>НЕПЕРЕРВНЕ ОЦІНЮВАННЯ</p> <p>НЕПРЕРЫВНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ</p>	<p>A system of assessment in which work is assessed throughout the programme or course unit and does not rest on a final examination. Marks achieved often contribute to a final overall mark the final assessment total for the student, either for the unit, the year of study or for the programme.</p> <p>Система оцінювання, за якої навчальна робота оцінюється впродовж програми або розділу курсу і не спирається на підсумковий екзамен. Отримані оцінки часто входять у загальну оцінку при підсумковому оцінюванні студента або за навчальний/освітній компонент, або за навчальний рік чи програму.</p> <p>Система оценивания, при которой учебная работа оценивается на протяжении программы или раздела курса и не опирается на итоговый экзамен. Полученные оценки часто входят в общую оценку при итоговом оценивании студента или за учебный/образовательный компонент, учебный год или программу.</p> <p>Source:GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
<p>CONVERGENCE</p> <p>КОНВЕРГЕНЦІЯ</p>	<p>Convergence involves the voluntary recognition and adoption of general policies for the achievement of common goals. Convergence in the architecture of national educational systems is pursued in the Bologna process.</p> <p>Конвергенція передбачає добровільне визнання і прийняття загальних принципів для досягнення спільних цілей. У Болонському процесі конвергенція здійснюється в архітектурі національних освітніх систем.</p>

КОНВЕРГЕНЦИЯ	<p>Конвергенция предполагает добровольное признание и принятие единых принципов для достижения общих целей. В Болонском процессе конвергенция осуществляется в архитектуре национальных образовательных систем.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
COUNTRY OF ORIGIN КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ СТРАНА ПРОИСХОЖДЕНИЯ	<p>Country of origin is the country of citizenship.</p> <p>Країна походження є країною громадянства.</p> <p>Страна происхождения является страной гражданства.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
COURSE / PROGRAMME КУРС / ПРОГРАМА КУРС / ПРОГРАММА	<p>Often used as a synonym for programme or course unit. Tuning has adopted the term «programme» to designate a complete programme of study leading to a degree, and course unit for smaller units of structured teaching and learning in such a programme.</p> <p>Часто застосовується як синонім програми чи розділу курсу. Тюнінг прийняв термін «програма» для позначення повної програми навчання, що веде до присудження ступеня; «розділ курсу» – для менших розділів структурованого викладання й навчання в такій програмі.</p> <p>Часто применяется как синоним программы или раздела курса. Тюнинг принял термин «программа» для обозначения полной программы обучения, ведущей к присуждению степени, и «раздел курса» – для меньших разделов структурированного преподавания и учения в такой программе.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
COURSE UNIT РОЗДІЛ КУРСУ РАЗДЕЛ КУРСА	<p>A self-contained, formally structured learning experience. It should have a coherent and explicit set of learning outcomes, expressed in terms of competences to be obtained, and appropriate assessment criteria. Course units can have different numbers of credits.</p> <p>Самостійний, формально структурований навчальний досвід. Він повинен містити послідовну та детальну сукупність результатів навчання, що виражені в термінах компетенцій, яких необхідно досягти, а також відповідні критерії оцінювання. Розділи курсу можуть мати різну кількість кредитів.</p> <p>Самостоятельный, формально структурированный учебный опыт. Он должен содержать последовательную и подробную совокупность результатов обучения, выраженных в терминах компетенций, которые необходимо достичь, а также соответствующие критерии оценивания. Разделы курса могут иметь различное количество кредитов.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>

COURSEWORK	Coursework refers to the required - normally assessed - learning activities within a course unit or module.
КУРСОВА РОБОТА	Курсова робота стосується необхідної – зазвичай, оцінюваної - навчальної діяльності в межах навчального курсу/дисципліни або модуля.
КУРСОВАЯ РАБОТА	Курсовая работа относится к требуемой – обычно, оцениваемой – учебной деятельности в пределах учебного курса/дисциплины или модуля. Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).
CREDIT (ECTS)	A quantified means of expressing the volume of learning based on the workload student need in order to achieve the expected outcomes of learning process at a specific level.
КРЕДИТ (ЄКТС)	Кількісне вираження обсягу навчання, що ґрунтується на навантаженні студента, яке необхідне для досягнення очікуваних результатів навчання на відповідному рівні.
КРЕДИТ (ЕКТС)	Количественное выражение объема обучения, основанное на нагрузке студента, необходимой для достижения ожидаемых результатов обучения на соответствующем уровне. Source: ECTS User Guide, 2009. Related terms: Descriptors, Outcomes, Recognition, ECTS, Accumulation/ Дескриптори, Результати, Визнання, ЄКТС, Накопичення/ Декскрипторы, Результаты, Признание, ЕКТС, Накопление.
CREDIT ASSIGNMENT	The process of assignment of credits to the qualifications, programmes or other educational components
ПРИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТІВ	Процес призначення кредитів кваліфікаціям, програмам або іншим освітнім компонентам.
НАЗНАЧЕНИЕ КРЕДИТОВ	Процесс назначения кредитов квалификациям, программам или другим образовательным компонентам. Source: ECTS User Guide, 2009. Related terms: Credit system, ECTS, Accumulation/ Система кредитів, Європейська система накопичення і трансферу кредитів, Накопичення/ Система кредитов, Европейская система накопления и трансфера кредитов, Накопление
CREDIT LEVEL	An indicator of the relative demands of learning and of learner autonomy in a given course unit or module. It is typically based on the complexity and depth of learning and is sometimes associated with the year of study (e.g. level 1/2/3 over a three year programme), or the type of course content. (e.g. Basic/Intermediate /Advanced).
РІВЕНЬ КРЕДИТУ	Показник співвідносних вимог навчання та автономії студента відповідного розділу курсу або модуля. Зазвичай ґрунтується на складності й глибині навчання; іноді пов'язаний з роком навчання (наприклад, рівень 1/2/3 трирічної

<p>УРОВЕНЬ КРЕДИТА</p>	<p>програми), або типом змісту курсу (наприклад, Базовий/Середній/ Ускладнений).</p> <p>Показатель соотносительных требований обучения и автономии обучаемого определенного раздела курса или модуля. Обычно основан на сложности и глубине учения, и иногда связан с годом обучения (например уровень 1/2/3 трехлетней программы), или типом содержания курса (например Базовый/Средний/ Усложненный).</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
<p>CRITERIA</p> <p>КРИТЕРІЇ</p> <p>КРИТЕРИИ</p>	<p>Checkpoints or benchmarks determining the attainment of certain objectives and/or standards. Criteria describe to a certain degree of detail the characteristics of the requirements and conditions to be met (in order to meet a standard) and therefore provide the (quantitative and qualitative) basis on which an evaluative conclusion is drawn. Performance Criteria: Checkpoints or benchmarks that are used to judge the attainment of performance standards. As qualities, characteristics, or dimensions of a standard for student performance, they indicate how well students meet expectations of what they should know and be able to do, as expressed by varying gradients of success by (scoring) rubrics or by grades.</p> <p>Мірила або контрольні показники, що визначають досягнення намічених цілей і/або стандартів. Критерії описують у значній мірі деталі особливості вимог та умов, які повинні виконуватися (з метою досягнення стандарту) і, отже, забезпечити (кількісну і якісну) основу при виставленні підсумкової оцінки. Критерії ефективності: Виміри або контрольні показники, які застосовуються для оцінки досягнення стандартів ефективності. Як якісні показники, характеристики або величини стандарту для оцінки ефективності студента, вони показують, наскільки повно студенти відповідають очікуванням того, що вони повинні знати й уміти робити, що виражається зміною градієнтів успіху в (підрахунок) рівнях або балах.</p> <p>Мерилы или контрольные показатели, определяющие достижение намеченных целей и/или стандартов. Критерии описывают в определенной степени подробно особенности требований и условий, которые должны выполняться (в целях достижения стандарта) и, следовательно, обеспечивать (количественную и качественную) основу при выставлении итоговой оценки. Критерии эффективности: Мерилы или контрольные показатели, которые применяются для оценки достижения стандартов эффективности. Как качественные показатели, характеристики или величины стандарта для оценки эффективности студента, они показывают, насколько полно студенты соответствуют ожиданиям того, что они должны знать и уметь делать, что выражается изменением</p>

	<p>градиентов успеха в (подсчет) уровнях или баллах.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007).</p> <p>Related terms: Performance Standards/Стандарти ефективності/Стандарты эффективности.</p>
<p>CRITERION-REFERENCED ASSESSMENT</p> <p>КРИТЕРІАЛЬНО – СПІВВІДНОСНЕ ОЦІНЮВАННЯ</p> <p>КРИТЕРИАЛЬНО – СООТНОСИТЕЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ</p>	<p>In this form of assessment particular outcomes, i.e. knowledge, understanding, skills, abilities and/or attitudes are specified as criteria for ‘passing’ the assessment. Criterion-referenced assessment can be associated with the desired and/or ‘threshold minimum’ of the learning outcome to be achieved.</p> <p>За такою формою оцінювання конкретні результати, тобто знання, розуміння, навички та вміння, здібності та/або світосприйняття визначаються як критерії для «прохідної» оцінки. Таке оцінювання може бути пов'язане з бажаним і/або «пороговим мінімумом» досягнутих результатів навчання.</p> <p>При такой форме оценивания, конкретные результаты, то есть знания, понимание, навыки и умения, способности и/или мировосприятие, определяются как критерии для «проходной» оценки. Такое оценивание может быть связано с желаемым и/или «пороговым минимумом» достигнутых результатов обучения.</p> <p>Source(s): GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
<p>CULTURE OF EVIDENCE</p> <p>КУЛЬТУРА ДОКАЗІВ</p>	<p>As it relates to institutional quality culture, the culture of evidence is a mindset acquired in a higher education institution and based on clear ethical values, principles, and rules, which consists of the self-evaluation of its learning outcomes, engaging the teaching staff and the academic administration in a thoughtful, regular collection, selection, and use of relevant institutional performance indicators, in order to inform and prove, whenever (and to whomever) necessary, that it is doing well in specific areas (e.g. institutional planning, decision-making, quality, etc.) and for the purpose of improving its learning and teaching outcomes. The “culture of evidence” (as opposed to “a culture of professional tradition and trust”) is the empirical basis for the quality culture of a higher education institution. As formulated within the new WASC (Western Association of Schools and Colleges) standards, the culture of evidence requested from a higher education institution implies that the institution is encouraged to be able to provide empirical data proving the consistency of its own mission.</p> <p>Так як це поняття належить до культури інституційної (внутрішньої) якості, культура доказів представляє комплекс знань, отримуваних у вищому навчальному закладі, і ґрунтується на зрозумілих етичних цінностях, принципах та правилах, які складаються із самооцінки результатів навчання, залучаючи викладацький персонал і адміністрацію до ретельного, регулярного збору, відбору та застосування відповідних показників інституційної ефективності з метою інформування й підтвердження даних.</p>

<p>КУЛЬТУРА ДОКАЗАТЕЛЬСТВ</p>	<p>коли-небудь (і кому-небудь) необхідних, про те, що все правильно в конкретних видах діяльності (наприклад, інституційне планування, прийняття рішень, якість тощо) та з метою поліпшення навчання і результатів навчання. «Культура доказів» (на відміну від «культури професійної традиції і довіри») є емпіричною основою для якості культури вищого навчального закладу. Як сформульовано в нових стандартах WASC (Західна асоціація шкіл і коледжів), культура доказів, що вимагається від вищого навчального закладу, передбачає, що заклад зможе забезпечити емпіричні дані, які доводять несуперечність їх місії.</p> <p>Так как данное понятие относится к культуре институционального качества, внутренняя культура доказательств представляет совокупность знаний, полученных в высшем учебном заведении и основывается на понятных этических ценностях, принципах и правилах, которые состоят из самооценки результатов обучения, привлекая преподавательский персонал и администрацию к внимательному, регулярному сбору, отбору и применению соответствующих показателей институциональной эффективности в целях информирования и подтверждения данных, когда-либо (и кому-либо) необходимых, о том, что все правильно в конкретных видах деятельности (например, институциональное планирование, принятие решений, качество и т.д.) и в целях улучшения обучения и результатов обучения. «Культура доказательств» (в отличие от «культуры профессиональной традиции и доверия») является эмпирической основой для культуры качества высшего учебного заведения. Как сформулировано в новых стандартах WASC (Западная ассоциация школ и колледжей), культура доказательств, запрашиваемых у высшего образовательного учреждения, подразумевает, что учреждение сможет обеспечить эмпирические данные, которые доказывают непротиворечивость их миссии.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007).</p> <p>Related terms: Indicators, Outcomes, Quality Culture/ Індикатори, Результати, Культура якості/ Індикаторы, Результаты, Культура качества.</p>
<p>CURRICULUM</p> <p>НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН</p>	<p>The inventory of activities implemented to design, organize and plan an education or training action, including the definition of learning objectives, content, methods (including assessment) and material, as well as arrangements for training teachers and trainers.</p> <p>Comment: the term curriculum refers to the design, organization and planning of learning activities whereas the term programme refers to the implementation of these activities.</p> <p>Перелік видів діяльності, які здійснюються з метою розробки, організації й планування освітньої діяльності та професійної підготовки, включаючи визначення навчальних цілей, зміст,</p>

<p>УЧЕБНЫЙ ПЛАН</p>	<p>форми (у тому числі оцінювання) і ресурси, а також механізми професійної підготовки викладачів (учителів). Коментар: термін належить до розробки, організації та планування навчальної діяльності, тоді як довгострокова програма стосується запровадження цих видів діяльності.</p> <p>Перечень видов деятельности, осуществляемых с целью разработки, организации и планирования образовательной и профессиональной подготовки, включая определение учебных целей, содержание, формы (в том числе, оценивания) и ресурсы, а также механизмы профессиональной подготовки преподавателей (учителей). Комментарий: термин относится к проектированию, организации и планированию учебной деятельности, в то время как долгосрочная программа касается внедрения этих видов деятельности.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004; Landsheere, 1979.</p>
<p>CYCLE</p> <p>ЦИКЛ</p> <p>ЦИКЛ</p>	<p>The three sequential levels identified by the Bologna Process (first cycle, second cycle and third cycle) within which all European higher education qualifications are located.</p> <p>Три послідовних рівні, визначених Болонським процесом (перший цикл, другий цикл і третій цикл), у межах яких представлені всі кваліфікації Європейської вищої освіти.</p> <p>Три последовательных уровня, определенных Болонским процессом (первый цикл, второй цикл и третий цикл), в рамках которых представлены все квалификации Европейского высшего образования.</p> <p>Source: A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area. 2005. ECTS User Guide. 2009.</p>
<p>CYCLE (LEVEL) DESCRIPTOR</p> <p>ДЕСКРИПТОР (РІВНЯ) ЦИКЛУ</p> <p>ДЕСКРИПТОР (УРОВНЯ) ЦИКЛА</p>	<p>Generic statements of the broad expected outcomes of each of the three cycles. A good example of general cycle (level) descriptors are the so-called Dublin Descriptors.</p> <p>Загальні формулювання основних очікуваних результатів навчання кожного з трьох циклів. Прикладом загальних дескрипторів циклу (рівня) є так звані Дублінські дескриптори.</p> <p>Общие формулировки основных ожидаемых результатов каждого из трех циклов. Наглядным примером общих дескрипторов цикла (уровня) являются Дублинские дескрипторы. Source: ECTS User Guide. 2009.</p>
<p>DE FACTO RECOGNITION</p>	<p>A formal acknowledgement by a competent authority of the value of a foreign educational qualification with a view to access to educational and/or employment activities. An assessment of individual qualifications existing in fact whether with lawful authority or not. Such assessment may be any kind of statement on the value of (in this case) a foreign qualification. Recognition refers to a formal statement by a competent recognition authority acknowledging the value of the</p>

<p>ФАКТИЧНЕ ВИЗНАННЯ</p> <p>ФАКТИЧЕСКОЕ ПРИЗНАНИЕ</p>	<p>qualification in question and indicating the consequences of this recognition for the holder of the qualification.</p> <p>Офіційне визнання компетентним органом цінності іноземної освітньої кваліфікації з метою доступу до освітньої й/або трудової діяльності. Оцінка індивідуальних кваліфікацій, що існують фактично, або на законних підставах, або ні. Такою оцінкою може бути будь-якого виду твердження про цінності (у цьому разі) іноземної кваліфікації. Визнання належить до офіційного документу компетентного органу з визнання щодо достовірності певної кваліфікації та із зазначенням наслідків цього визнання для власника кваліфікації.</p> <p>Официальное признание компетентным органом ценности иностранной образовательной квалификации в целях доступа к образовательной и/или трудовой деятельности. Оценка индивидуальных квалификаций, существующих фактически, или на законных основаниях, или нет. Такой оценкой может быть любого вида утверждение о ценности (в данном случае) иностранной квалификации. Признание относится к официальному документу компетентного органа по признанию, вызывающего достоверность рассматриваемой квалификации и с указанием последствий этого признания обладателю квалификации.</p> <p>Source(s): Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004. ECTS User Guide. 2009.</p> <p>Related term(s): Professional recognition, Recognition/Професійне визнання, Визнання /Профессиональное признание, Признание.</p>
<p>DE JURE RECOGNITION</p> <p>ЮРИДИЧНЕ ВИЗНАННЯ</p> <p>ЮРИДИЧЕСКОЕ ПРИЗНАНИЕ</p>	<p>"De jure" recognition is a mutual treaty such as between two states. This is an additional treaty to international regulations which already exist on an international level, are thus applicable anyhow and draw consequences derived from international law automatically. By law; conforming to the law.</p> <p>Юридичне визнання ґрунтується на взаємному договорі між державами. Це додатковий договір до міжнародних правил, які вже існують на міжнародному рівні й так чи інакше застосовуються й спричиняють наслідки, що впливають з міжнародного права автоматично. За законом; відповідно до закону.</p> <p>Юридическое признание основывается на взаимном договоре между государствами. Это дополнительный договор к международным правилам, которые уже существуют на международном уровне и так или иначе применяются и влекут последствия, вытекающие из международного права автоматически. По закону; в соответствии с законом.</p> <p>Source(s): Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004. ECTS User Guide. 2009.</p>

	<p>Related term(s): Professional recognition, Recognition/Професійне визнання, Визнання /Профессиональное признание, Признание.</p>
DEGREE	<p>A formal qualification awarded by a higher education institution after successful completion of a prescribed study programme. In a credit accumulation system the programme is completed through the accumulation of a specified number of credits awarded for the achievement of a specific set of learning outcomes.</p>
СТУПІНЬ	<p>Офіційна кваліфікація, що присуджується вищим навчальним закладом після успішного завершення певної навчальної програми. У системі накопичення кредитів програма є завершеною за умови накопичення відповідної кількості кредитів при досягненні визначених результатів навчання.</p>
СТЕПЕНЬ	<p>Официальная квалификация, присуждаемая высшим образовательным учреждением после успешного завершения положенной учебной программы. В системе накопления кредитов программа является завершённой при условии накопления соответствующего количества кредитов за достижение определенных результатов обучения.</p> <p>Source: Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004. ECTS User Guide. 2009.</p> <p>Related terms: First cycle degree/ Ступінь першого циклу/ Степень первого цикла</p>
DEGREE PROFILE	<p>A description of the character of a degree programme or qualification. This description gives the main features of the programme which are based on the specific aims of the programme, how it fits into the academic map of disciplines or thematic studies and how it relates to the professional world. Deciding to institute a new degree profile should normally be the outcome of a process of analyzing the needs of society combined with those of the specific subject area as well as the financial and personnel means which can be made available to establish the programme.</p>
ПРОФІЛЬ СТУПЕНЯ	<p>Опис особливостей ступеневої програми або кваліфікації. Цей опис представляє основні ознаки програми, що ґрунтуються на конкретних цілях програми, показує, як вона вписується в академічну карту дисциплін або тематичних досліджень і як співвідноситься з професійним світом. Рішення, яке надається установі стосовно нових профілів ступеня, як правило, має бути результатом процесу аналізу потреб суспільства в поєднанні з конкретною предметною галуззю, а також з фінансовими та кадровими ресурсами, які можуть сприяти створенню програми.</p>
ПРОФИЛЬ СТЕПЕНИ	<p>Описание особенностей программы или квалификации. Данное описание представляет основные признаки программы, основанные на конкретных целях программы, показывает, как она вписывается в академическую карту</p>

	<p>дисциплин или тематических исследований и как соотносится с профессиональным миром. Решение, которое дается учреждению о новом профиле степени, как правило, должно являться результатом процесса анализа потребностей общества в сочетании с конкретной предметной областью, а также с финансовыми и кадровыми ресурсами, которые могут способствовать созданию программы.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
DIGITAL LITERACY	The competence to use information and communication technology (ICT).
ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ	Компетентність у застосуванні інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ).
ЦИФРОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ	Компетентность в применении информационных и коммуникационных технологий (ИКТ).
	<p>Source: Based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Basic information and communication technology (ICT) skills/ Основні інформаційні і комунікаційно-технологічні (ІКТ) навички/ Основные информационные и коммуникационно-технологические (ИКТ) навыки.</p>
DIPLOMA	It refers to any qualification/credential. There is a possibility of confusion here. In some educational systems the term refers to a specific category or type of qualification. It is not being used in this restricted sense here.
ДИПЛОМ	Стосується до будь-якої кваліфікації/посвідчення. Тут можлива плутанина. У деяких системах освіти термін належить до конкретної категорії або типу кваліфікації. Він не використовується в цьому вузькому сенсі.
ДИПЛОМ	Относится к любой квалификации/удостоверению. Здесь существует возможность путаницы. В некоторых системах образования термин относится к конкретной категории или типу квалификации. В данном случае он не используется в этом узком смысле.
	<p>Source(s): Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p> <p>Related term (s): Qualification/ Кваліфікація/ Квалификация.</p>
DIPLOMA SUPPLEMENT	The Diploma Supplement is an annex to the official qualification documentation which is designed to provide more detailed information on the studies completed according to an agreed format which is internationally recognised. For reasons of transparency and comparability it is important that this format, which has been drawn up by the European Commission, Council of Europe and UNESCO/CEPES, be followed exactly.
ДОДАТОК ДО ДИПЛОМА	Додаток до диплома є доповненням до офіційних кваліфікаційних документів, що структурований з метою надання якнайбільше деталізованої інформації про завершення навчання відповідно до узгодженого формату, який визнаєть-

	ся на міжнародному рівні. Для прозорості та порівняння цей формат, розроблений Європейською Комісією, Радою Європи та ЮНЕСКО/СЕПЕС, є обов'язковим.
ПРИЛОЖЕНИЕ К ДИПЛОМУ	Приложение к диплому, являясь дополнением к официальным квалификационным документам, структурирован с целью предоставления как можно более подробной информации о завершеном обучении согласованного формата, который признается на международном уровне. С целью прозрачности и сопоставимости этот формат, разработанный Европейской Комиссией, Советом Европы и ЮНЕСКО/СЕПЕС, является обязательным. Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).
DIRECTION OF EDUCATION	Basic subjects or education fields of qualifications are available at a particular educational establishment.
НАПРЯМ ОСВІТИ (ПІДГОТОВКИ)	Основні предметні або освітні галузі кваліфікацій, що пропонуються в певному освітньому закладі.
НАПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ (ПОДГОТОВКИ)	Основные предметные или образовательные области квалификаций, которые предлагаются в определенном образовательном учреждении. Source(s): Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.
DISTANCE EDUCATION AND TRAINING	Education and training imparted at a distance through communication media: books, radio, TV, telephone, correspondence, computer or video.
ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА	Освіта та професійна підготовка, що передаються на відстані за допомогою засобів комунікації: книги, радіо, телевізор, телефон, листування, комп'ютер або відео.
ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА	Образование и профессиональная подготовка, передаваемые на расстоянии с помощью средств коммуникации: книги, радио, телевизор, телефон, переписка, компьютер или видео. Source: based on ILO, 1979 Related terms: E-learning, Open learning/ Електронне навчання, Відкрите навчання/ Электронное обучение, Открытое обучение
DOCTORAL DEGREE OR DOCTORATE	A qualification awarded after completion of third cycle study. It includes a substantial amount of original research work which is normally presented in a thesis.
СТУПІНЬ ДОКТОРА АБО ДОКТОРАНТУРА	Кваліфікація, що присуджується після завершення третього циклу навчання. Вона включає в себе значну кількість оригінальних досліджень, які зазвичай представлені в дисертації.
СТЕПЕНЬ ДОКТОРА ИЛИ ДОКТОРАНТУРА	Квалификация, присуждаемая после завершения третьего цикла обучения. Она включает в себя значительное количество оригинальных исследований, которые обычно представлены в диссертации.

	<p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
DROPOUT	<p>Withdrawal from an education or training programme before its completion.</p> <p>Comments: (a) this term designates both the process (early school leaving) and the persons (early school leavers) who fail to complete a course; (b) besides early school leavers, dropouts may also include learners who have completed education or training but failed the examinations.</p>
ВИБУЛИЙ	<p>Вихід з освітньої або професійної програми до її завершення.</p> <p>Коментар: (а) цей термін позначає обидва процеси (дострокове закінчення закладу) або осіб (студентів, що залишили заклад), які не завершили повний курс; (б) крім студентів, які залишили заклад; вибулі можуть включати також студентів, які закінчили навчання або пройшли професійну підготовку, але не змогли здати екзамени.</p>
ВЫБЫВШИЙ	<p>Выход из образовательной или профессиональной программы до ее завершения.</p> <p>Комментарий: (а) этот термин обозначает оба процесса (ранее окончание учреждения) и лиц (студентов, оставивших учреждение), которые не завершили полный курс; (б) кроме студентов, оставивших учреждение, выбывшие могут также включать обучаемых, которые закончили обучение или профессиональную подготовку, но не смогли сдать экзамены.</p> <p>Source: based on Ohlsson, 1994.</p>
DROPOUT RATE	<p>Defined as the proportion of students who leave the specified level in the educational system without obtaining a first qualification.</p>
КОЕФІЦІЄНТ ВІДРАХОВАНИХ	<p>Визначається як частка студентів, які залишають певний рівень в освітній системі без отримання першої кваліфікації.</p>
КОЭФФИЦИЕНТ ОТЧИСЛЕННЫХ	<p>Определяется как доля студентов, которые оставляют определенный уровень в образовательной системе без получения первой квалификации.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Survival rates/ Рівні виживання /Уровни выживания.</p>
DUBLIN DESCRIPTORS	<p>The Dublin Descriptors provide very general statements of typical expectations of achievements and abilities associated with awards that represent the end of a Bologna cycle. The descriptors consist of a set of criteria, phrased in terms of competence levels, which enables to distinguish in a broad and general manner between the different cycles. The following five sets of criteria are distinguished: Acquiring knowledge and understanding; Applying knowledge and understanding; Making informed judgements and choices; Communicating knowledge and understanding, etc.</p>
ДУБЛІНСЬКІ ДЕСКРИПТОРИ	<p>Дублінські Дескриптори забезпечують дуже узагальнені формулювання типових очікуваних досягнень і здатностей, що пов'язані з присудженням кваліфікацій при завершенні</p>

<p>ДУБЛИНСКІЕ ДЕСКРИПТОРИ</p>	<p>відповідного Болонського циклу. Дескриптори включають сукупність критеріїв, сформульованих у термінах рівнів компетенцій, які можна розрізнити в широкому та загальному вигляді між різними циклами. Розрізняють такі групи критеріїв: отримання знань і розуміння; застосування знань і розуміння; прийняття обґрунтованих рішень та вибір; передача знань і розуміння тощо.</p> <p>Дублинские Дескрипторы обеспечивают очень общие формулировки типичных ожидаемых достижений и умений, связанных с присуждениями квалификаций при завершении соответствующего Болонского цикла. Дескрипторы включают совокупность критериев, сформулированных в терминах уровней компетенций, которые можно различить в широком и общем виде между различными циклами. Различают следующие группы критериев: приобретение знаний и понимание; применение знаний и понимание; принятие обоснованных решений и выбор; передача знаний и понимание, и т.д.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
<p>DURATION OF PROGRAMME</p>	<p>Programme duration refers to the standard number of years in which a student can complete the education programme.</p>
<p>ТРИВАЛІСТЬ ПРОГРАМИ</p>	<p>Тривалість програми стосується стандартної кількості років, впродовж яких студент може завершити освітню програму.</p>
<p>ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ПРОГРАММЫ</p>	<p>Продолжительность программы относится к стандартному количеству лет, в течение которых студент может завершить образовательную программу</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>ECTS (EUROPEAN ACCUMULATION AND TRANSFER CREDIT SYSTEM)</p>	<p>A learner-centred credit system based on the student workload required to achieve the objectives of a programme of study and on the principle that 60 credits the workload of a full-time student during one academic year. The student workload of a full-time study programme in Europe represents in most cases a student workload of around 1500 to 1800 hours per year. Credits are allocated on the basis of an official plan. If a study programme officially exceeds the normal length of an academic year more credits can be allocated. This might be the case for programmes at second cycle level. A 'full calendar year' programme designed to require 50 to 52 weeks of full-time study (no summer holidays) might have credits up to 75 depending on the learning outcomes and associated workload. As well as being a system for facilitating the mobility of students across Europe through credit accumulation and transfer, ECTS can also facilitate programme design and development, particularly in respect of overseeing the demands on students of concurrent course units.</p>
<p>ЄКТС (ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ І ТРАНСФЕРУ КРЕДИТІВ)</p>	<p>Студенто-центрована система кредитів, яка ґрунтується на навантаженні студента, що необхідне для досягнення цілей програми навчання і положенні – 60 кредитів навантаження студента очної форми навчання впродовж одного академічного року. Навантаження студента очної форми навчання в</p>

	<p>Європі представляє в більшості випадків приблизно від 1500 до 1800 годин на рік. Кредити призначаються на основі офіційного плану. Якщо програма навчання офіційно перевищує норму тривалості академічного року, можуть бути виділені додаткові кредити. Це може стосуватися програм відповідного рівня на другому циклі. Програма «повного календарного року», яка відповідає плану від 50 до 52 необхідних тижнів очної форми навчання (без літніх канікул), може мати навантаження до 75 кредитів, що залежить від результатів навчання і супутнього навантаження. Крім того, будучи системою сприяння мобільності студентів в Європі, завдяки накопиченню і трансферу, ЄКТС може також сприяти розробці й удосконаленню програм, особливо щодо спостереження за забезпеченням вимог до студентів за розділами курсу, що викладаються одночасно.</p> <p>Студенто-центрированная система кредитов, основанная на нагрузке студента, которая необходима для достижения целей программы обучения и положении - 60 кредитов нагрузки студента очной формы обучения на протяжении одного академического года. Нагрузка студента очной формы обучения в Европе представляет в большинстве случаев примерно от 1500 до 1800 часов в год. Кредиты назначаются на основе официального плана. Если программа обучения официально превышает норму продолжительности академического года, могут быть выделены дополнительные кредиты. Это может касаться программ соответствующего уровня на втором цикле. Программа «полного календарного года», соответствующая плану от 50 до 52 необходимых недель очной формы обучения (без летних каникул), может иметь нагрузку до 75 кредитов, что зависит от результатов обучения и сопутствующей нагрузки. Помимо того, являясь системой для содействия мобильности студентов в Европе, благодаря накоплению и трансферу, ЕКТС может также способствовать разработке и усовершенствованию программ, особенно в отношении наблюдения за обеспечением требований к студентам по разделам курса, которые преподаются одновременно.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007).</p> <p>Related terms: Descriptors, Outcomes, Recognition, Academic recognition/ Дескриптори, Результати, Визнання, Академічне визнання/ Дескрипторы, Результаты, Признание, Академическое признание.</p>
<p>EDUCATION</p>	<p>The basic underlying definition of "education" used in the collection of OECD international education statistics is derived from the ISCED-97. ISCED defines education as organised and sustained communication designed to bring about learning, where "communication" involves the transfer of information (messages, ideas, knowledge, strategies, etc.) between two or more persons. "Organised" communication is that which is planned in a pattern</p>

or sequence, with established aims or curricula. It should involve an educational agency that organises the learning situation and/or teachers who are employed (including unpaid volunteers) to consciously organise the communication. "**Sustained**" communication is that which has the elements of duration and continuity as part of the learning experience. "**Learning**" is taken as any change in behaviour, information, knowledge, understanding, attitudes, skills, or capabilities which can be retained and cannot be ascribed to physical growth or to the development of inherited behaviour patterns.

ОСВІТА

Основне визначення терміна «освіта», що використовується в базі даних ОЕСР (Організація Економічного Співробітництва та Розвитку) щодо міжнародної статистики в галузі освіти, і впливає з МСКО-97. У МСКО під терміном «освіта» розуміють організовану й послідовну комунікацію, метою якої є здійснення навчання, де «**комунікація**» включає передачу інформації (повідомлення, ідеї, знання, стратегії тощо) між двома і більше особами. «**Організаційна комунікація**» це те, що планується в системі або певній послідовності відповідно до поставлених цілей або навчального плану. Така комунікація повинна передбачати освітній заклад, який організовує навчання, та/або вчителів, яких наймають на роботу (у тому числі неоплачуваних волонтерів) з метою свідомо організовувати комунікацію. «**Послідовна**» комунікація включає відповідні елементи тривалості і неперервності як частини досвіду навчання. «**Навчання**» тлумачиться як будь-яка зміна в поведінці, інформованості, знаннях, розумінні, відносинах, навичках або здібностях, які зберігаються і не належать до фізичного зростання або розвитку успадкованих моделей поведінки.

ОБРАЗОВАНИЕ

Основное определение «образование», используемое в ОЕСР (ОЭСР: Организация Экономического Сотрудничества и Развития) международной статистики в области образования является производным от МСКО-97. В МСКО под термином «образование» понимается организованная и обладающая преемственностью коммуникация, целью которой является обучение, где «**коммуникация**» включает передачу информации (сообщений, мыслей, идей, знаний, стратегий и т.д.). «**Организованная**» коммуникация это то, что планируется в системе или определенной последовательности, в соответствии с поставленными целями и учебным планом. Такая коммуникация должна предполагать образовательное учреждение, которое организует обучение и/или учителей, которых нанимают на работу (в том числе неоплачиваемых добровольцев) с целью сознательно организовывать коммуникацию. «**Обладающая преемственностью**» коммуникация подразумевает определенные элементы длительности и непрерывности как часть обучения. «**Обучение**» понимается как любое изменение в поведении, информированности,

	<p>знаниях, понимании, отношениях, навыках или способностях, которые сохраняются и не относятся к физическому росту или развитию унаследованных моделей поведения.</p> <p>Source(s): Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007. МСКО-1997. – Париж: ЮНЕСКО, 1998. – 37 с.</p>
<p>EDUCATIONAL ATTAINMENT</p> <p>ОСВІТНІ ДОСЯГНЕННЯ</p> <p>ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ</p>	<p>Educational attainment is expressed by the highest completed level of education, defined according to the International Standard Classification of Education (ISCED).</p> <p>Освітні досягнення, які виражаються вищим завершеним рівнем освіти, визначеним згідно з Міжнародною Класифікацією Стандартної Освіти (МСКО).</p> <p>Образовательные достижения выражаются высшим завершённым уровнем образования, определённым в соответствии с Международной Стандартной Классификацией Образования (МСКО).</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms. OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>EDUCATION EXPECTANCY</p> <p>ПЕРЕДБАЧЕНА ТРИВАЛІСТЬ ОСВІТИ</p> <p>ПРЕДПОЛАГАЕМАЯ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБРАЗОВАНИЯ</p>	<p>The average duration of formal education in which a five year-old child can expect to enrol over his or her lifetime. It is calculated by adding the net enrolment rates for each single year of age from the age of five onwards.</p> <p>Середня тривалість формальної освіти, яка починається з п'ятирічного віку і триває впродовж життя. Розраховується додаванням чистого коефіцієнта залучення в навчальний процес для кожного окремого року життя людини від п'яти років і далі.</p> <p>Средняя продолжительность формального образования, которое начинается с пятилетнего возраста и продолжается в течение жизни. Рассчитывается добавлением чистого коэффициента вовлечения в учебный процесс для каждого отдельного года жизни человека от пяти лет и далее.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Enrolment rate/ Коефіцієнт зарахування/ Коефіцієнт зачисления.</p>
<p>EDUCATIONAL COMPONENT</p> <p>ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ</p> <p>ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ КОМПОНЕНТ</p>	<p>A self-contained and formally structured learning experience (such as: course unit, module, seminar, work placement).</p> <p>Самостійний і формально структурований навчальний досвід (такий, як-от: розділ курсу, модуль, семінар, виробнича практика).</p> <p>Самостоятельный и формально структурированный учебный опыт (такой как: раздел курса, модуль, семинар, производственная практика).</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms .</p>
<p>EDUCATIONAL INSTITUTION</p>	<p>An educational institution is an entity that provides instructional services to individuals or education-related services to individuals and other educational institutions.</p>

<p>ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД</p> <p>ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ</p>	<p>Освітній заклад є юридичною особою, яка надає навчальні послуги для окремих осіб або освітні послуги особам та іншим освітнім установам.</p> <p>Образовательное учреждение является юридическим лицом, которое предоставляет учебные услуги для отдельных лиц или образовательные услуги лицам и другим образовательным учреждениям.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms .ECTS User Guide, 2009).</p> <p>Related terms: Private institution, Public institution/ Приватний заклад, Державний заклад/ Частные учреждения, Государственные учреждения.</p>
<p>EDUCATIONAL PERSONNEL</p> <p>ПЕРСОНАЛ СФЕРИ ОСВІТИ</p> <p>ПЕРСОНАЛ СФЕРЫ ОБРАЗОВАНИЯ</p>	<p>The classification is based on primary or major functions and organises staff into four main functional categories. The classification is: i) Instructional personnel; ii) Professional support for students; iii) Management/Quality control /Administration; and iv) Maintenance and operations personnel. Teaching staff (teachers) and teachers' aides make up the category instructional personnel. For the purposes of the ratio of students to teaching staff, only teaching staff is taken into account.</p> <p>Класифікація ґрунтується на первинних або основних функціях і організовує штат співробітників на чотири основні функціональні категорії. Класифікацією є: 1. Навчальний персонал. 2. Професійна підтримка для студентів. 3. Управління/Контроль якості/ Адміністрація. 4. Персонал технічного обслуговування та експлуатації. Викладацький склад (викладачі) і помічники викладачів складають категорію навчального персоналу. При оцінці співвідношення студентів до персоналу враховується тільки викладацький склад.</p> <p>Классификация основана на первичных или основных функциях и организует штат сотрудников по четырем основным функциональным категориям. Классификацией является: 1. Учебный персонал. 2. Профессиональная поддержка для студентов. 3. Управление/Контроль качества/Администрация. 4. Персонал технического обслуживания и эксплуатации. Преподавательский состав (преподаватели) и помощники преподавателей составляют категорию обучающего персонала. При оценке соотношения студентов к персоналу, учитывается только преподавательский состав.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms .ECTS User Guide, 2009).</p> <p>Related terms: Full-time teacher, Full-time equivalent teacher, Instructional personnel/ Певна зайнятість викладача, Еквівалент повної зайнятості викладача, Персонал, що навчає / Полная занятость преподавателя, Эквивалент полной занятости преподавателя, Обучающий персонал.</p>
<p>EDUCATIONAL STANDARDS</p>	<p>Level of requirements and conditions regarding different stages of the educational process and the relationship between those</p>

<p>ОСВІТНІ СТАНДАРТИ</p> <p>ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ</p>	<p>stages, such as inputs, processes, and outputs. Various types of educational standards exist with regard to learning resources, programmes, and results, in general, and student performance (content standards, performance standards, proficiency standards, and opportunity-to-learn standards).</p> <p>Рівень вимог та умов, що охоплюють різні стадії освітнього процесу і взаємозв'язки між цими стадіями, що передбачають відповідні ресурси, процеси, результати. Існують різні типи освітніх стандартів стосовно навчальних ресурсів, програм і результатів в цілому, а також діяльності студента (стандарти змісту, стандарти ефективності, кваліфікаційні стандарти і стандарти вивчення можливостей).</p> <p>Уровень требований и условий, которые охватывают различные стадии образовательного процесса и взаимоотношения между этими стадиями, что предполагает ресурсы, процессы, результаты. Существуют различные типы образовательных стандартов по отношению к ресурсам обучения, программам и результатам в целом, а также к деятельности студента (стандарты содержания, стандарты эффективности, квалификационные стандарты и возможности в освоении стандартов).</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms .ECTS User Guide, 2009).</p>
<p>EDUCATION OR TRAINING PATH</p> <p>ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ АБО ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ</p> <p>ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ТРАЕКТОРИЯ ИЛИ ТРАЕКТОРИЯ ПРОФЕСИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ</p>	<p>The sum of learning sequences followed by an individual to acquire knowledge, skills or competences.</p> <p>Comment: a learning path may combine formal and non-formal learning sequences which validation leads to certification.</p> <p>Послідовність етапів навчання, яку здійснює студент для отримання знань, навичок або компетенцій.</p> <p>Коментар: траєкторія навчання може поєднувати послідовності формального та неформального навчання, оцінювання яких призводить до сертифікації.</p> <p>Последовательность этапов обучения, которой следует индивидуум с целью приобретения знаний, навыков или компетенций.</p> <p>Комментарий: траектория обучения может сочетать последовательности формального и неформального обучения, оценивание которых ведет к сертификации.</p> <p>Source: Cedefop; European Commission, 2006c.</p> <p>Related terms: Education or training pathway, European credit system for vocational education and training ECVET/ Траєкторія отримання освіти або проходження професійної підготовки, Європейська система кредитів для професійної освіти і навчання/ Траєкторія получения образования или прохождения профессиональной подготовки, Европейская система кредитов для профессионального образования и обучения.</p>
<p>EDUCATION OR TRAINING PATHWAY</p>	<p>A set of related education or training programmes provided by schools, training centres, higher education institutions or VET providers, and that facilitates individuals' progression within or between activity sectors.</p>

ТРАЕКТОРІЯ ОТРИМАННЯ ОСВІТИ АБО ПРОХОДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	<p>Комплекс споріднених освітніх програм або програм професійної підготовки, що реалізуються в школах, навчальних центрах, вищих навчальних закладах чи центрах професійно-технічної підготовки, які полегшують послідовне індивідуальне зростання всередині або між різними сферами діяльності.</p>
ТРАЕКТОРИЯ ПОЛУЧЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ ИЛИ ПРОХОЖДЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ	<p>Комплекс родственных образовательных программ или программ профессиональной подготовки, которые реализуются в школах, учебных центрах, высших учебных заведениях или центрах профессионально-технической подготовки, облегчающих последовательный индивидуальный рост внутри или между разными сферами деятельности.</p> <p>Source: Cedefop; European Commission, 2006c.</p> <p>Related term: Education or training path/ Освітня траєкторія або траєкторія професійної підготовки/ Образовательная траєктория или траєктория профессиональной подготовки.</p>
EDUCATION OR TRAINING PROVIDER	<p>Any organisation or individual providing education or training services.</p> <p>Comment: education and training providers may be organizations specifically set up for this purpose, or they may be other, such as employers, who provide training as a part of their business activities. Training providers also include independent individuals who offer services.</p>
ПРОВАЙДЕР ОСВІТИ АБО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	<p>Будь-яка організація або приватна особа, які надають освітні послуги або послуги з професійної підготовки.</p> <p>Коментар: провайдерами освіти або професійної підготовки можуть бути організації, спеціально створені для цієї мети, або роботодавці, які надають послуги з професійної підготовки як частину свого бізнесу. Провайдери професійної підготовки також включають незалежних осіб, які пропонують послуги в цьому напрямі.</p>
ПРОВАЙДЕР ОБРАЗОВАНИЯ ИЛИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ	<p>Любая организация или частное лицо, предоставляющие образовательные услуги или услуги по профессиональной подготовке.</p> <p>Комментарий: провайдерами образования или профессиональной подготовки могут быть организации, специально созданные для этой цели, или работодатели, которые предоставляют услуги по профессиональной подготовке как часть своего бизнеса. Провайдеры профессиональной подготовки также включают независимых лиц, которые предлагают услуги в этом направлении.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p>
EFFECTIVENESS (EDUCATIONAL)	<p>An output of specific analyses (e.g. the WASC Educational Effectiveness Review or its Reports on Institutional Effectiveness) that measure (the quality of) the achievement of a specific educational goal or the degree to which a higher education institution can be expected to achieve specific requirements. It is different from efficiency, which is measured</p>

by the volume of output or input used. As a primary measure of success of a programme or of a higher education institution, clear indicators, meaningful information, and evidence best reflecting institutional effectiveness with respect to student learning and academic achievement have to be gathered through various procedures (inspection, observation, site visits, etc.). Engaging in the measurement of educational effectiveness creates a value-added process through quality assurance and accreditation reviews and contributes to building, within the institution, a culture of evidence.

ЕФЕКТИВНІСТЬ (ОСВІТНЯ)

Результат специфічного аналізу (наприклад, Перевірка освітньої ефективності або Звіти стосовно інституційної ефективності), що вимірює (якість) досягнення специфічної освітньої мети або ступеня й певні вимоги, які вищий навчальний заклад, як передбачається, виконує. Відрізняється від продуктивності, яка вимірюється обсягом віддачі і використовуваних вкладень. Як основного вимірювання успіху програми або вищого навчального закладу виступають зрозумілі індикатори, значуща інформація, і докази, які найкращим чином відображають інституційну ефективність щодо навчального процесу та наукових досягнень, які збираються за допомогою різних методик (огляд, спостереження, відвідування тощо). Застосування їх у вимірі освітньої ефективності додає цінність процесу через використання забезпечення якості та акредитаційних перевірок і робить свій внесок у формування, у межах установи, культури доказів.

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ
(ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ)**

Результат специфического анализа (например, Проверка образовательной эффективности или Отчеты по институциональной эффективности), который измеряет (качество) достижение конкретной образовательной цели или уровня и определенные требования, которые высшее учебное заведение, как предполагается, выполняет. Отличается от продуктивности, которая измеряется объемом результата и используемых вложений. В качестве основного измерения успеха программы или высшего учебного заведения выступают четкие индикаторы, значимая информация, и доказательства, которые наилучшим образом отражают институциональную эффективность в отношении учебного процесса и научных достижений, которые собираются посредством различных методик (осмотр, наблюдение, посещение, и т.д.). Применение их в измерении образовательной эффективности придает ценность процессу через применение обеспечения качества и аккредитационных проверок и вносит свой вклад в формирование, в пределах учреждения, культуры доказательств.

Source(s): Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007).

	<p>Related terms: Quality Assurance, Indicators, Accreditation, Culture of Evidence/ Забезпечення якості, Індикатори, Акредитація, Культура доказів / Обеспечение качества, Индикаторы, Аккредитация, Культура доказательств.</p>
<p>EFFICIENCY (EDUCATIONAL)</p>	<p>An ability to perform well or to achieve a result without waste of resources, effort, time, or funds (using the smallest quantity of resources possible). Educational efficiency can be measured in physical terms (technical efficiency) or in terms of cost (economic efficiency). Increased educational efficiency is achieved when the same amount and standard of educational services are produced at a low cost, if a more useful educational activity is substituted for a less useful one at the same cost, or if unnecessary educational activities are eliminated. A programme of a higher education institution may be efficiently managed, but not effective in achieving its mission, goals, or objectives.</p>
<p>ПРОДУКТИВНІСТЬ (ОСВІТНЯ)</p>	<p>Здатність повністю виконувати або досягати результату без марнотратного використання ресурсів, зусиль, часу або коштів (з використанням найменшої кількості ресурсів). Продуктивність в освіті може вимірюватися в натуральних показниках (технічна продуктивність), або з точки зору витрат (економічна продуктивність). Збільшення освітньої продуктивності досягається, коли також кількість та рівень освітніх послуг пропонується за низькою вартістю, якщо більше корисної освітньої діяльності замінюється менш корисною при тій самій вартості, або якщо непотрібні освітні види діяльності виключаються. Програма або вищий навчальний заклад можуть адмініструватися ефективно, але не результативно у досягненні своєї місії, цілей або завдань.</p>
<p>ПРОДУКТИВНОСТЬ (ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ)</p>	<p>Способность полностью выполнять или достигать результат без расточительного использования ресурсов, усилий, времени или средств (с использованием наименьшего количества ресурсов). Продуктивность в образовании может измеряться в натуральных показателях (техническая продуктивность), либо с точки зрения затрат (экономическая продуктивность). Увеличение образовательной продуктивности достигается, когда тоже количество и уровень образовательных услуг предлагается по низкой стоимости, если больше полезной образовательной деятельности заменяется менее полезной при той же стоимости, или если ненужные образовательные виды деятельности исключаются. Программа или высшее учебное заведение могут эффективно администрироваться, но не результативно в достижении своей миссии, целей или задач.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007).</p> <p>Related terms: Quality, Effectiveness, Standards/ Якість, Ефективність, Стандарти/ Качество, Эффективность, Стандарты.</p>
<p>E-LEARNING</p>	<p>Learning supported by information and communication technologies (ICT).</p>

	<p>Comments: e-learning is not limited to 'digital literacy' (acquiring ICT skills). It may encompass multiple formats and hybrid methods: using software, Internet, CD-ROM, online learning or any other electronic or interactive media; e-learning can be used as a tool for distance education and training but also to support face-to-face learning.</p>
<p>ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ</p>	<p>Навчання, яке підтримується інформаційними і комунікаційними технологіями (ІКТ).</p> <p>Коментарі: електронне навчання не обмежується «цифровою грамотністю» (навички у сфері ІКТ) і охоплює численні формати та інтегровані методи: із застосуванням програмного забезпечення, Інтернету, CD-ROM, у режимі реального часу (он-лайн) або будь-які інші електронні та інтерактивні медіа; електронне навчання може застосовуватися не тільки як інструмент для дистанційного навчання і професійної підготовки, але і як підтримка аудиторного навчання.</p>
<p>ЭЛЕКТРОННОЕ ОБУЧЕНИЕ</p>	<p>Обучение, поддерживаемое информационными и коммуникационными технологиями (ИКТ).</p> <p>Комментарии: электронное обучение не ограничивается «цифровой грамотностью» (навыки в области ИКТ) и охватывает многочисленные форматы и интегрированные методы: с применением программного обеспечения, Интернета, CD-ROM, в режиме реального времени (он-лайн) или любые другие электронные и интерактивные медиа; электронное обучение может применяться не только как инструмент для дистанционного обучения и профессиональной подготовки, но и как поддержка аудиторного обучения.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Digital literacy, Distance education and training, Information and communication technology (ICT)/Цифрова грамотність, Дистанційна освіта і професійна підготовка, Інформаційні і комунікаційні технології (ІКТ)/Цифровая грамотность, Дистанционное образование и профессиональная подготовка, Информационные и коммуникационные технологии (ИКТ).</p>
<p>EMPLOYABILITY</p>	<p>The combination of factors which enable individuals to progress towards or get into employment, to stay in employment and to progress during career.</p> <p>Comment: employability of individuals depends on (a) personal attributes (including adequacy of knowledge and skills); (b) how these personal attributes are presented on the labour market; (c) the environmental and social contexts (i.e. incentives and opportunities offered to update and validate their knowledge and skills); and (d) the economic context.</p>
<p>ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ</p>	<p>Поєднання факторів, які дозволяють особам удосконалюватися або працевлаштовуватися, залишатися затребуваними і просуватися в кар'єрі.</p> <p>Коментар: працездатність осіб залежить від (а) особистих якостей (у тому числі достатності знань і навичок); (б) як ці особисті якості представлені на ринку праці; (в)</p>

<p>ТРУДОСПОСОБНОСТЬ</p>	<p>середовищного та соціального контекстів (тобто стимулів і можливостей для оновлення та перевірки їхніх знань і навичок) і (г) економічного контексту.</p> <p>Сочетание факторов, которые позволяют лицам совершенствоваться или трудоустроиваться, оставаться востребованными и продвигаться в карьере.</p> <p>Комментарий: трудоспособность лиц зависит от (а) личных качеств (в том числе достаточности знаний и навыков); (б) как эти личные качества представлены на рынке труда; (в) средового и социального контекстов (то есть стимулов и возможностей для обновления и проверки их знаний и навыков) и (г) экономического контекста.</p> <p>Sources: based on Scottish executive, 2007; The institute for employment studies, 2007.</p> <p>Related terms: Adaptability, Lifelong learning, Mobility/ Адаптованість, Навчання впродовж життя, Мобільність/ Адаптируемость, Обучение на протяжении жизни, Мобильность.</p>
<p>EMPLOYED</p>	<p>The employed, which is defined according to the guidelines of the International Labour Office (ILO), are those aged 15 or older who during the survey reference week: work for pay (employees) or profit (self-employed and unpaid family workers) for at least one hour or; have a job but are temporarily not at work (through injury, illness, holiday or vacation, strike or lock-out, educational or training leave, maternity or parental leave, etc.) and have a formal attachment to their job.</p>
<p>ПРАЦЕЗДАТНІ ОСОБИ</p>	<p>Працевдатні особи, як визначено відповідно до принципів Міжнародної організації праці (МОП), – це особи у віці 15 років і старше, які протягом тижня, що служить за зразок: працюють за наймом, на ставці (працівники) або прибутку (практики/залучені в самозайнятість і неоплачувані сімейні працівники), принаймні, одну годину; мають роботу, але тимчасово не працюють (через травми, хвороби, свята або відпустки, страйки або локаут, відпустки у зв'язку з освітньою або професійною підготовкою, через вагітність і пологи, догляд за дитиною тощо) та мають формальний зв'язок зі своєю роботою.</p>
<p>ТРУДОСПОСОБНЫЕ ЛИЦА</p>	<p>Трудоспособные лица, как определено в соответствии с принципами Международной организации труда (МОТ) – это лица в возрасте 15 лет и старше, которые в течение недели, принятой в качестве образца: работают по найму (работники) или прибыли (практикующие/ вовлечённые в самозанятость и неоплачиваемые семейные работники), по крайней мере, один час; имеют работу, но временно не работают (из-за травмы, болезни, праздников или отпусков, забастовок или локаута, отпусков в связи с образованием или профессиональной подготовкой, по беременности и родам или уходу за ребенком и т.д.) и имеют формальную связь со своей работой.</p>

	<p>Source(s): Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions – Bucharest.</p> <p>Related terms: Labour force/ Робоца сила/ Рабочая сила.</p>
<p>EMPLOYMENT RATE (OR EMPLOYMENT RATIO)</p> <p>РІВЕНЬ ЗАЙНЯТОСТІ</p> <p>УРОВЕНЬ ЗАНЯТОСТИ</p>	<p>Employment rate is calculated by dividing the number of employed persons in the population, as defined according to the guidelines of the International Labour Office (ILO), by the total number of persons in the population (persons employed, unemployed and not in the labour force).</p> <p>Рівень зайнятості розраховується діленням частки зайнятого населення, як визначено відповідно до принципів Міжнародної організації праці (МОП), на загальне число людей в структурі населення (працевдатні, безробітні та ті, що не входять до трудових ресурсів).</p> <p>Уровень занятости рассчитывается делением доли занятого населения, как определено в соответствии с принципами Международной организации труда (МОТ), на общее количество людей в структуре населения (трудоспособные, безработные и те, кто не составляет трудовые ресурсы).</p> <p>Source(s): Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions – Bucharest.</p>
<p>ENDING AGE</p> <p>РІК ЗАКІНЧЕННЯ</p> <p>ГОД ЗАВЕРШЕНИЯ</p>	<p>The ending age should be the age at the beginning of the last school/academic year of the corresponding level and programme.</p> <p>Завершальним є вік на початку останнього шкільного/академічного року відповідного рівня і програми.</p> <p>Завершающим является возраст в начале последнего школьного/академического года соответствующего уровня и программы.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Theoretical age, Typical age, Graduation age and Starting age/ Теоретичний вік, Типовий вік, Випускний вік і Стартовий вік/ Теоретический возраст, Типичный возраст, Выпускной возраст и Стартовый возраст.</p>
<p>ENROLMENT RATE</p> <p>КОЕФІЦІЄНТ ЗАРАХУВАННЯ</p> <p>КОЭФФИЦИЕНТ ЗАЧИСЛЕНИЯ</p>	<p>Enrolment rates are expressed as net enrolment rates, which are calculated by dividing the number of students of a particular age group enrolled in all levels of education by the number of people in the population in that age group.</p> <p>Коефіцієнт зарахування виражається як чиста частка студентів, яка розраховується діленням кількості студентів конкретної вікової групи, зарахованих на всі рівні освіти, на кількість осіб населення в цій віковій групі.</p> <p>Коэффициент зачисления выражается как чистая доля студентов, которая рассчитывается делением количества студентов конкретной возрастной группы, зачисленных на все уровни образования, на количество лиц населения в этой возрастной группе.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>

<p>ENTRY RATES</p>	<p>Entry rates are expressed as net entry rates, which represent the proportion of people of a synthetic age-cohort who enter the tertiary level of education, irrespective of changes in the population sizes and of differences between OECD countries in the typical starting age of tertiary education. The net entry rate of a specific age is obtained by dividing the number of first-time entrants to each type of tertiary education of that age by the total population in the corresponding age group (multiplied by 100). The sum of net entry rates is calculated by adding the net entry rates for each single year of age.</p>
<p>КОЕФІЦІЄНТ ВСТУПУ</p>	<p>Коефіцієнт вступу виражений як показники чистого вступу, які є часткою осіб змішаної вікової категорії, що вступають на третинний рівень освіти, незалежно від змін у чисельності населення і відмінностей між країнами. Чистий коефіцієнт вступу відповідного віку визначається діленням кількості осіб, що поступають уперше на кожен тип третинної освіти в цьому віці, на загальну чисельність населення відповідної вікової групи (помножене на 100). Сума чистого коефіцієнта вступу розраховується шляхом додавання чистого коефіцієнта вступу для кожного окремого віку.</p>
<p>КОЭФФИЦИЕНТ ПОСТУПЛЕНИЯ</p>	<p>Коэффициент поступления выражен как показатели чистого поступления, которые представляют собой долю лиц смешанной возрастной категории, поступающих на третичный уровень образования, независимо от изменений в численности населения и различий между странами. Чистый коэффициент поступления соответствующего возраста определяется делением количества лиц, поступающих впервые на каждый тип третичного образования в этом возрасте, на общую численность населения соответствующей возрастной группы (умноженное на 100). Сумма нетто-коэффициента поступления рассчитывается путем сложения чистого коэффициента поступления для каждого отдельного возраста.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms. Related terms: New entrants/ Нові абітурієнти/ Новые абитуриенты.</p>
<p>EQAR (Register of European Higher Education Quality Assurance Agencies)</p>	<p>The idea and implementation of the Register is directly related to the Bologna Process and its objective of promotion of the European cooperation in quality assurance. The purpose of the Register is to collect in a transparent way and provide generally accessible relevant information (through access to open website) about reliable and trustworthy quality assurance agencies operating in Europe. In order to be part of the Register, respective agencies and bodies need to comply with their national legislation as well as meet criteria set by the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area.</p>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РЕЄСТР ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<p>Ідея і запровадження Реєстру безпосередньо пов'язані з Болонським процесом; його метою є сприяння Європейській співпраці в забезпеченні якості. У Реєстрі на відкритому вебсайті розміщується загальнодоступна інформація про ті агенції, що займаються забезпеченням якості освіти, яким можна довіряти; для того щоб стати частиною Реєстру, агенції або організації повинні пройти національну легалізацію відповідності критеріям, встановленим Стандартами і рекомендаціями забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.</p>
ЕВРОПЕЙСКИЙ РЕЕСТР ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	<p>Идея и внедрение Реестра непосредственно связаны с Болонским процессом; его целью является содействие Европейскому сотрудничеству в обеспечении качества. В Реестре на открытом вебсайте размещается общедоступная информация об агентствах, занимающиеся обеспечением качества образования, которым можно доверять; для того, чтобы стать частью Реестра, агентства или организации должны пройти национальную легализацию соответствия критериям, установленными Стандартами и рекомендациями обеспечения качества в Европейском пространстве высшего образования.</p> <p>Source(s): Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions – Bucharest.</p>
EUROPE/EUROPEAN ЄВРОПА/ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕВРОПА/ЕВРОПЕЙСКИЙ	<p>Europe/European refers to those countries that are signatories to the Bologna Declaration, whilst 'national' is used to describe the contexts within each of those countries or education systems.</p> <p>Європа/Європейський стосується тих країн, які є підписниками Болонської Декларації, тоді як «національний» використовується при описі контексту стосовно кожної із цих країн або систем освіти.</p> <p>Европа/Европейский относится к тем странам, которые подписали Болонскую Декларацию, тогда как «национальный» применяется при описании контекста относительно каждой из этих стран или систем образования.</p> <p>Source(s): A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area/Bologna Working Group on Qualifications Frameworks. 2005.).</p>
EUROPEAN CREDIT SYSTEM FOR VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING (ECVET)	<p>A device in which qualifications are expressed in units of learning outcomes to which credit points are attached, and which is combined with a procedure for validating learning outcomes. The aim of this system is to promote:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mobility of people undertaking training; - accumulation, transfer and validation and recognition of learning outcomes (either formal, non-formal or informal) acquired in different countries; - implementation of lifelong learning; - transparency of qualifications; - mutual trust and cooperation between vocational training and education providers in Europe;

**ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА
КРЕДИТІВ ДЛЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ І
НАВЧАННЯ**

Comment: it is based on the description of qualifications in terms of learning outcomes (knowledge, skills and/or competences), organised into transferable and accumulable learning units to which credit points are attached and registered in a personal transcript of learning outcomes.

Інструмент, в якому кваліфікації представлені результатами навчання освітніх компонентів, яким призначено відповідну кількість кредитів у поєднанні з процедурою оцінювання результатів навчання. Метою цієї системи є сприяння:

- мобільності на період навчання;
- накопичення, трансферу й оцінки кредитів, а також визнання результатів навчання (формального, неформального та неофіційного), придбаних у різних країнах;
- упровадження навчання протягом життя;
- прозорості (зрозумілості в описі) кваліфікацій;
- взаємній довірі і співпраці між професійно-технічною підготовкою та провайдерами освіти в Європі.

Коментар: система заснована на описі кваліфікацій у термінах результатів навчання (знання, навички та / або компетенції) і являє переносні й накопичувальні блоки результатів навчання (навчальних дисциплін, модулів), яким присвоюються кредити і записуються в особовій справі (транскрипт) того, хто навчається як результати навчання.

**ЕВРОПЕЙСКАЯ СИСТЕМА
КРЕДИТОВ ДЛЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ И
ОБУЧЕНИЯ**

Инструмент, в котором квалификации представлены результатами обучения образовательным компонентам, которым назначено соответствующее количество кредитов в сочетании с процедурой оценивания результатов обучения. Целью этой системы является содействие:

- мобильности на период обучения;
- накоплению, трансферу и оценки кредитов, а также признанию результатов обучения (формального, неформального и неофициального), приобретенных в различных странах;
- внедрению обучения на протяжении жизни;
- прозрачности (понятности в описании) квалификаций;
- взаимному доверию и сотрудничеству между профессионально-технической подготовкой и провайдерами образования в Европе;

Комментарий: система основана на описании квалификаций в терминах результатов обучения (знания, навыки и/или компетенции) и представляет переносные и накопительные блоки результатов обучения (учебных дисциплин, модулей), которым присваиваются кредиты и записываются в личном деле (транскрипте) обучаемого как результаты обучения.

Source: Cedefop; European Commission, 2006c.

Related terms: Credit system, European credit transfer and accumulation system (ECTS)/ Кредитна система, Європейська система накопичення і трансферу кредитів/Кредитная система, Европейская система накопления и трансфера кредитов

<p>EUROPEAN GOVERNANCE</p> <p>ЄВРОПЕЙСЬКЕ УПРАВЛІННЯ</p> <p>ЕВРОПЕЙСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ</p>	<p>The rules, processes and behaviour implemented for the exercise of power at European level.</p> <p>Comment: governance must ensure that public resources and problems are managed effectively, efficiently and in response to critical needs of society. Effective governance relies on public participation, accountability, transparency, effectiveness and coherence.</p> <p>Правила, процеси та поведінка, запроваджені для здійснення державної влади на Європейському рівні.</p> <p>Коментар: управління має забезпечувати ефективне, продуктивне розпорядження державними ресурсами та розв'язання завдань відповідно до потреб суспільства. Ефективне управління спирається на участь громадськості, підзвітність, прозорість, ефективність та узгодженість.</p> <p>Правила, процессы и поведение, введенные в действие для осуществления государственной власти на Европейском уровне.</p> <p>Комментарий: управление должно гарантировать эффективное, продуктивное распоряжение государственными ресурсами и решение задач в соответствии с потребностями общества. Эффективное управление опирается на участие общественности, подотчетность, прозрачность, эффективность и согласованность.</p> <p>Source: based on Eurovoc Thesaurus, 2005.</p>
<p>EUROPEAN QUALIFICATION FRAMEWORK (EQF)</p> <p>ЄВРОПЕЙСЬКА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ (ЄРК)</p>	<p>A comprehensive policy framework, defining all nationally recognized qualifications in higher education in terms of workload, level, quality, learning outcomes, and profiles. It should be designed to be comprehensible through the use of specific descriptors for each qualification covering both its breadth (competencies associated with learning outcomes) and its depth (level). It is structured horizontally in order to cover all qualifications awarded in a system, and vertically, by level. Its purpose is to facilitate: (i) curriculum development and design of study programmes; (ii) student and graduate mobility; and (iii) recognition of periods of study and credentials. While certain higher education systems have their own qualification frameworks, others allow for the development of a wide variety of qualifications without providing an explicit framework</p> <p>Загальний принцип представлення структури кваліфікацій, яка визначає всі національно визнані кваліфікації у сфері вищої освіти в термінах навантаження, рівня, якості, результатів навчання і профілів кваліфікацій. Щоб бути загальнозрозумілою, вона повинна бути розроблена з використанням конкретних дескрипторів для кожної кваліфікації, включаючи як широту (компетенції, пов'язані з результатами навчання), так і глибину (рівень) кваліфікації. Вона структурована по горизонталі так, щоб охопити всі кваліфікації, що присуджуються в системі, а по вертикалі - рівень. Мета рамки - сприяти: (i) вдосконаленню навчальних</p>

<p>ЕВРОПЕЙСКАЯ РАМКА КВАЛИФИКАЦИЙ (ЕРК)</p>	<p>планів і розробці навчальних програм; (ii) мобільності студентів та випускників; (iii) визнанню періодів навчання та посвідчень. Тоді як деякі системи вищої освіти мають свої власні рамки кваліфікації, в інших розвивають широкий спектр різних кваліфікацій без визначення чіткої рамки (структури).</p> <p>Общий принцип представления структуры квалификаций, которая определяет все национально признанные квалификации в высшем образовании в терминах нагрузки, уровня, качества, результатов обучения и профилей квалификаций. Чтобы быть общепонятной, она должна разрабатываться с использованием конкретных дескрипторов для каждой квалификации, включая как широту (компетенции, связанные с результатами обучения), так и глубину (уровень) квалификации. Рамка структурирована по горизонтали так, чтобы охватить все квалификации, присуждаемые в системе, а по вертикали - уровень. Цель рамки - способствовать: (i) совершенствованию учебных планов и разработке учебных программ; (ii) мобильности студентов и выпускников; (iii) признанию периодов обучения и свидетельств. В то время как некоторые системы высшего образования имеют свои собственные рамки квалификаций, в других - развивают широкий спектр различных квалификаций без определения четкой рамки (структуры).</p> <p>Source: A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, 2005.</p>
<p>EUROPEAN QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR LIFELONG LEARNING (EQF for LLL)</p>	<p>It is the targeted result of a European Commission initiative to be enacted by the European Parliament and Council in 2007. It focuses on a set of eight general reference levels or learning outcomes that cover the whole range of qualifications and are valid on a trans-systemic basis. The EQF should provide stakeholders and employers with a global reference tool (or 'translation device') allowing them to clearly compare and relate qualifications and education and training systems.</p>
<p>ЄВРОПЕЙСЬКА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ</p>	<p>Це цілеспрямований результат ініціативи Європейської комісії, яка була прийнята Європейським парламентом та Радою в 2007 році. Рамка складається з 8 спільних рекомендованих рівнів і результатів навчання, які охоплюють весь діапазон кваліфікацій і є основним підтвердженням на зрозумілій системній основі. Європейська рамка кваліфікацій забезпечує працедавців загальним інструментом (або «перевідний механізм»), який дозволяє їм прозоро порівняти і співвіднести кваліфікації та освіту, а також системи професійної підготовки.</p>
<p>ЕВРОПЕЙСКАЯ РАМКА КВАЛИФИКАЦИЙ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ НА ПРОТЯЖЕНИИ ЖИЗНИ</p>	<p>Это целеноправленный результат инициативы Европейской комиссии, принятой Европейским парламентом и Советом в 2007 году. Рамка состоит из 8 общих рекомендованных уровней и результатов обучения, которые охватывают весь диапазон квалификаций и являются основным подтверждением на понятной транс-системной основе.</p>

ЕВРОПЕЙСКИЕ СТАНДАРТЫ

Они подразделяются на:

(i) для внутреннего обеспечения качества в высших учебных заведениях: принципы и механизмы обеспечения качества; рассмотрение, мониторинг и периодический пересмотр программ и квалификаций, а также оценки студентов; обеспечение качества преподавательского состава, обучающих ресурсов и поддержка студентов; информационная система; общественное информирование (как определено Европейской национальной рамкой квалификаций);

(ii) для внешнего обеспечения качества высшего образования: использование внутренних механизмов контроля качества, развития внешних процессов обеспечения качества; критерий для принятия решения; процессы, соответствующие цели; отчетность; последующие процедуры; периодический аудит; общесистемный анализ (как определено Европейской национальной рамкой квалификаций);

(iii) для внешних агентств по обеспечению качества: использование внешних процедур обеспечения качества высшего образования.

Официальный статус; виды деятельности; ресурсы; миссии; независимость; внешние гарантии качества, критерии и процессы, применяемые агентствами (как определено Европейской национальной рамкой квалификаций).

Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.

EVALUATION

Evaluation of teaching and academic studies in a subject or department and the related degree programmes comprises all those activities which aim at assessing quality and fitness for purpose. Strengths and weaknesses of education and training can be identified by stocktaking, analysis and proposals formulated to ensure the sustainability of quality. Evaluation may be carried out through both internal and external procedures. **Internal Evaluation/Self-evaluation:** The process of self-evaluation consists of the systematic collection of administrative data, the questioning of students and graduates, and the holding of moderated interviews with lecturers and students, resulting in a self-study report. Self-evaluation is a collective institutional reflection and an opportunity for quality enhancement. The resulting report further serves to provide information for the review team in charge of the external evaluation. **External evaluation** may include visits by a review team to the department in order to review the quality of the academic studies and teaching, the use of external examiners, external accreditation, etc. External evaluation is carried out by a team of external experts, peers, or inspectors, and usually requires three distinct operations: (i) an analysis of a self-study report; (ii) a site visit; (iii) the drafting of an evaluation report.

A significant element in enhancing quality is ensuring that internal and external procedures are used to improve student learning.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання викладання й академічного навчання з предмета або факультету і відповідної програми з присудження ступеня включає всі ті заходи, які спрямовані на оцінку якості та відповідності поставленій мети. Сильні і слабкі боки освіти та професійної підготовки можуть визначатися за допомогою бази даних, аналізу і сформульованих пропозицій з метою забезпечення постійної якості. Оцінювання може здійснюватися як через внутрішні, так і зовнішні процедури. **Внутрішнє оцінювання /Самооцінювання:** процес самооцінки включає систематичний збір адміністративних даних, анкетування студентів і випускників, а також проведення інтерв'ю з викладачами та студентами, у результаті чого формується звіт самовивчення. Самовивчення є колективним інституційним представленням і можливістю для підвищення якості. У подальшому підсумковий звіт слугує для надання інформації для експертної групи при проведенні зовнішнього оцінювання. **Зовнішнє оцінювання** може включати відвідування факультету експертною групою для огляду якості академічного навчання та викладання, а також використання зовнішньої перевірки, зовнішньої акредитації тощо. Зовнішнє оцінювання проводиться групою зовнішніх експертів, колег або інспекторами, і зазвичай вимагає три різних операції: (i) аналіз звіту самовивчення; (ii) відвідування установи; (iii) складання проекту звіту про результати оцінювання. Важливим елементом підвищення якості є забезпечення того, що внутрішні і зовнішні процедури застосовуються для покращання процесу навчання студентів.

ОЦЕНИВАНИЕ

Оценивание преподавания и академического обучения или факультета и соответственной программы на присуждение степени включает в себя все те мероприятия, которые направлены на оценку качества и соответствия поставленной цели. Сильные и слабые стороны образования и профессиональной подготовки могут определяться посредством базы данных, анализа и сформулированных предложений с целью обеспечения постоянного качества. Оценивание может осуществляться как через внутренние, так и внешние процедуры. **Внутреннее оценивание/Самооценивание:** процесс самооценки включает систематический сбор административных данных, анкетирование студентов и выпускников, а также проведение интервью с преподавателями и студентами, в результате чего формируется отчет самоизучения. Самоизучение является коллективным институциональным представлением и возможностью для повышения качества. В дальнейшем итоговый отчет служит для предоставления информации для экспертной группы при проведении внешнего оценивания. **Внешнее оценивание** может включать посещение факультета экспертной группой для обзора качества академического обучения и преподавания, а также применение внешней проверки, внешней акредитации и т.д. Внешнее оценивание проводится группой внешних экспертов, коллег или

	<p>инспекторами, и обычно требует три различных операций: (i) анализ отчета самоизучения; (ii) посещение учреждения; (iii) составление проекта отчета о результатах оценивания.</p> <p>Важным элементом повышения качества является обеспечение того, что внутренние и внешние процедуры применяются для улучшения процесса обучения студентов.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p>
EXAM	<p>Generally a formal written or oral test taken at set points (e.g. end of a semester or term, mid-semester or term) or at the end of a programme, module or course unit.</p>
ЕКЗАМЕН	<p>Як правило, офіційна письмова або усна перевірка, що проводиться у відповідний час (наприклад, у кінці семестру або періоду, у середині семестру або періоду) або в кінці програми, модуля чи розділу курсу.</p>
ЭКЗАМЕН	<p>Как правило, официальная письменная или устная проверка, проводимая в определенное время (например, в конце семестра или периода, в середине семестра или периода) или в конце программы, модуля или раздела курса.</p> <p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
EXPENDITURE ON ANCILLARY SERVICES	<p>Ancillary services are services provided by educational institutions that are peripheral to the main educational mission. The two main components of ancillary services are student welfare services and services for the general public. At ISCED levels 0-3, student welfare services include such things as meals, school health services, and transportation to and from school. At the tertiary level, they include halls of residence (dormitories), dining halls, and health care. Services for the general public include such things as museums, radio and television broadcasting, sports, and recreational or cultural programmes. Day or evening childcare provided by pre-primary and primary institutions is not included as an ancillary service. Entities providing ancillary services cover separate organisations that provide such education-related services as vocational and psychological counselling, placement, transportation of students, and student meals and housing.</p>
ВИТРАТИ НА ДОПОМІЖНІ ПОСЛУГИ	<p>Допоміжні послуги - це послуги, що надаються освітніми установами, які є допоміжними щодо основної освітньої діяльності. Існує два основних напрями допоміжних послуг - заходи щодо поліпшення побутових умов студентів і послуги для населення. На рівнях 0-3 МСКО заходи для поліпшення побутових умов учнів включають організацію харчування, медичне обслуговування, доставку транспортом до і зі школи. У вищих навчальних закладах вони включають в себе гуртожитки (гуртожиток), їдальні, медичне обслуговування. Послуги для населення включають музеї, радіо- і телевізійне мовлення, спорт, програми культури і</p>

<p>РАСХОДЫ НА ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ УСЛУГИ</p>	<p>відпочинку. Послуги в денний і вечірній час по догляду за дітьми, що надаються закладами з дошкільної та початкової освіти, не враховуються як допоміжні. Особи, які надають допоміжні послуги, належать до окремих організацій, які надають послуги, пов'язані з освітою, такі як професійно-психологічне консультування, розміщення, транспортування студентів, забезпечення студентів харчуванням і житлом.</p> <p>Вспомогательные услуги - это услуги, предоставляемые образовательными учреждениями, которые являются вспомогательными по отношению к основной образовательной деятельности. Существует два основных направления вспомогательных услуг - мероприятия по улучшению бытовых условий студентов и услуги для населения. На уровнях 0-3 МСКО мероприятия по улучшению бытовых условий студентов включают организацию питания, медицинское обслуживание, и доставку транспортом в школу и из школы. В высших учебных заведениях они включают в себя общежития (общежитие), столовые, и медицинское обслуживание. Услуги для населения включают музеи, радио- и телевизионное вещание, спорт, программы культуры и отдыха. Услуги в дневное и вечернее время по уходу за детьми, предоставляемые учреждениями дошкольного и начального образования не включаются во вспомогательные. Лица, оказывающие вспомогательные услуги, относятся к отдельным организациям по предоставлению услуг, связанных с образованием, такие как профессионально-психологическое консультирование, размещение, транспортировка студентов, и обеспечение студентов питанием и жильем.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): Expenditure on educational core services and Expenditure on Research and Development (R&D)/ Витрати на основні освітні послуги та Витрати на дослідження і розробки/ Расходы на основные образовательные услуги и Расходы на исследования и разработки.</p>
<p>EXPENDITURE ON EDUCATION PER STUDENT</p>	<p>Expenditure on education per student at a particular level of education is calculated by dividing the total expenditure on educational institutions at that level by the corresponding full-time equivalent enrolment. Only those educational institutions and programmes for which both enrolment and expenditure data are available are taken into account.</p>
<p>ВИТРАТИ НА ОСВІТУ НА ОДНОГО СТУДЕНТА</p>	<p>Витрати на освіту на одного студента на певному рівні освіти розраховуються шляхом ділення загальної суми витрат на освітні установи на цьому рівні на відповідний еквівалент повної зайнятості студентів. Ураховуються тільки ті освітні установи та програми, у яких дані про повну зайнятість і витрати доступні.</p>
<p>РАСХОДЫ НА ОБРАЗОВАНИЕ НА ОДНОГО ОБУЧАЕМОГО</p>	<p>Расходы на образование на одного студента на определенном уровне образования рассчитываются делением общих расходов на образовательные учреждения</p>

	<p>на этом уровне на соответствующий эквивалент полной занятости. Учитываются только те образовательные учреждения и программы, у которых данные о полной занятости и расходах доступны.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>EXPENDITURE ON EDUCATIONAL CORE SERVICES</p> <p>ВИТРАТИ НА ОСНОВНІ ОСВІТНІ ПОСЛУГИ</p> <p>РАСХОДЫ НА ОСНОВНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УСЛУГИ</p>	<p>Expenditure on educational core services includes all expenditure that is directly related to instruction and education. This should cover all expenditure on teachers, school buildings, teaching materials, books, tuition outside schools, and administration of schools.</p> <p>Витрати на освітні основні послуги включають усі витрати, безпосередньо пов'язані з навчанням і вихованням. Це має покрити всі витрати на вчителів, шкільні будівлі, навчальні матеріали, книги, навчання за межами школи й адміністрування навчальних закладів.</p> <p>Расходы на образовательные основные услуги включают все расходы, непосредственно связанные с обучением и воспитанием. Это должно покрывать все расходы на учителей, школьные здания, учебные материалы, книги, обучение за пределами школы и администрирование учебных заведений.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): Expenditure on ancillary services and Expenditure on Research and Development (R&D)/ Витрати на допоміжні послуги та Витрати на дослідження і розробки/ Расходы на вспомогательные услуги и Расходы на исследования и разработки.</p>
<p>EXPENDITURE ON EDUCATIONAL INSTITUTIONS</p> <p>ВИТРАТИ НА НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ</p> <p>РАСХОДЫ НА УЧЕБНЫЕ ЗАВЕДЕНИЯ</p>	<p>Expenditure on educational institutions includes expenditure on instructional educational institutions as well as expenditure on non-instructional educational institutions.</p> <p>Витрати на освітні установи включають у себе витрати як на навчальні освітні установи, так і ненавчальні освітні установи.</p> <p>Расходы на образовательные учреждения включают в себя расходы, как на учебные образовательные учреждения, так и неучебные образовательные учреждения.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>EXPENDITURE ON NON-INSTRUCTION</p> <p>ПОЗАНАВЧАЛЬНІ ВИТРАТИ</p> <p>ВНЕУЧЕБНЫЕ РАСХОДЫ</p>	<p>Expenditure on non-instruction is all expenditure broadly related to student living costs.</p> <p>Усі витрати, пов'язані з широким діапазоном витрат у житті студента.</p> <p>Все расходы, связанные с широким диапазоном расходов в жизни студента.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>EXPENDITURE ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (R&D)</p>	<p>Expenditure on Research and Development (R&D) refers to all expenditure on research performed at universities and at other institutions of tertiary education, regardless of whether the</p>

	<p>research is funded from general institutional funds or through separate grants or contracts from public or private sponsors. This includes all research institutes and experimental stations operating under the direct control of, or administered by, or associated with, higher education institutions.</p>
<p>ВИТРАТИ НА ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКИ</p>	<p>Витрати на дослідження і розробки відносяться до всіх витрат на дослідження, проведені в університетах і інших установах третинної освіти незалежно від того, чи фінансуються дослідження за рахунок загальних інституційних засобів, через окремі гранти, контракти з державними або приватними структурами. До них належать усі дослідницькі інститути й експериментальні станції, що працюють під безпосереднім контролем або адмініструванням вищого навчального закладу чи пов'язані з ним.</p>
<p>РАСХОДЫ НА ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ</p>	<p>Расходы на исследования и разработки относятся ко всем расходам на исследование, проводимых в университетах и других учреждениях третичного образования, независимо от того, финансируются ли исследования за счет общих институциональных средств или посредством отдельных грантов или контрактов с государственными или частными структурами. Сюда входят все исследовательские институты и экспериментальные станции, работающие под непосредственным контролем, или администрированием высшего образовательного учреждения или связаны с ним.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): Expenditure on ancillary services and Expenditure on educational core services/ Витрати на допоміжні послуги та Витрати на основні освітні послуги/ Расходы на вспомогательные услуги и Расходы на основные образовательные услуги.</p>
<p>EXPENDITURE OUTSIDE EDUCATIONAL INSTITUTIONS</p> <p>ВИТРАТИ ПОЗА ОСВІТНІМИ УСТАНОВАМИ</p> <p>ЗАТРАТЫ ВНЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ</p>	<p>Expenditure outside educational institutions is expenditure on educational services purchased outside institutions, e.g., books, computers, external tuition, etc. It also deals with student living costs and costs of student transport not provided by institutions.</p> <p>Витрати за межами освітніх установ - це витрати на освітні послуги, одержані за межами установи, наприклад, книги, комп'ютери, заочне навчання тощо. До них також належать витрати студента на проживання та транспортні витрати, які не оплачуються освітньою установою.</p> <p>Расходы за пределами образовательных учреждений - это расходы на образовательные услуги, получаемые за пределами учреждения, например, книги, компьютеры, заочное обучение, и т.д. К ним также относятся затраты студента на проживание и транспортные расходы, которые не оплачиваются образовательным учреждением.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>EXPENDITURE OVER THE AVERAGE DURATION OF TERTIARY STUDIES</p>	<p>Expected expenditure over the average duration of tertiary studies is calculated by multiplying current annual expenditure by the typical duration of tertiary studies.</p>

<p>ВИТРАТИ НА СЕРЕДНЮ ТРИВАЛІСТЬ ТРЕТИННОГО НАВЧАННЯ</p> <p>ЗАТРАТЫ НА СРЕДНЮЮ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ТРЕТИЧНОГО ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Очікувані витрати на середню тривалість отримання вищої освіти, які розраховуються шляхом множення поточних щорічних витрат на типову тривалість отримання вищої освіти.</p> <p>Ожидаемые расходы на среднюю продолжительность получения высшего образования, которые рассчитываются умножением текущих ежегодных расходов на типичную продолжительность получения высшего образования.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>EXPERT</p>	<p>A specialist who has a special skill or knowledge of a subject; experts are called in for advice on their respective subject, but they do not always agree on the particulars of a field of study. An expert can be, by virtue of credential, training, education, profession, publication or experience, believed to have special knowledge of a subject beyond that of the average person, and sufficient that others may officially (and legally) rely upon the individual's opinion; experts have a prolonged or intense experience through practice and education in a particular field. In specific fields, the definition of expert is well established by consensus and therefore it is not necessary for an individual to have a professional or academic qualification for them to be accepted as an expert.</p>
<p>ЕКСПЕРТ</p>	<p>Фахівець, який має спеціальні навички або знання у відповідній галузі; експертів викликають за порадою у відповідній галузі, але вони не завжди відповідають конкретним галузям освіти. Уважається, що експерт, завдяки різним якостям, професійній підготовці, освіті, професії, публікаціям чи досвіду, має спеціальні знання з галузі набагато більше, ніж у середньому людина в цій галузі й які є достатніми для того, щоб інші могли офіційно (і юридично) покладатися на його думку; експерти мають тривалий і значний досвід на основі практики й освіти в конкретній галузі. У конкретних галузях науки опис експертів визначено на основі консенсусу і, отже, немає необхідності для кожного окремо мати професійну або академічну кваліфікацію, щоб бути прийнятим за експерта.</p>
<p>ЭКСПЕРТ</p>	<p>Специалист, который имеет специальные навыки или знания в соответствующей области, экспертов вызывают за советом по соответствующей области, но они не всегда соответствуют конкретным областям образования. Считается, что эксперт, в силу разных качеств, профессиональной подготовки, образования, профессии, публикаций или опыта, имеет специальные знания в определенной области намного больше, чем в среднем человек в данной области знаний и достаточные, чтобы другие могли официально (и юридически) полагаться на его мнение; эксперты имеют длительный и большой опыт на основе практики и образования в конкретной области. В конкретных областях науки описание экспертов достаточно</p>

	<p>определено на основе консенсуса и, следовательно, нет необходимости для каждого отдельно иметь профессиональную или академическую квалификацию, чтобы быть принятым в качестве эксперта.</p> <p>Source(s): Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p>
<p>FIELD OF EDUCATION (training)</p>	<p>Field of education, as defined in International Standard Classification of Education (ISCED), is as the subject matter taught in an education programme.</p>
<p>ГАЛУЗЬ ОСВІТИ (професійної підготовки)</p>	<p>Галузь освіти, як визначено у Міжнародній стандартній класифікації освіти (МСКО), як предмети навчання в освітній програмі.</p>
<p>ОБЛАСТЬ ОБРАЗОВАНИЯ (профессиональной подготовки)</p>	<p>Область образования определяется в Международной стандартной классификации образования (МСКО) как предметы обучения в программе образования.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FINANCIAL AID TO STUDENTS</p>	<p>Financial aid to students comprises: i) Government scholarships and other government grants to students. These include, in addition to scholarships and similar grants (fellowships, awards, bursaries, etc.), ii) Student loans, which are reported on a gross basis, that is, without subtracting or netting out repayments or interest payments from the borrowers (students or households).</p>
<p>ФІНАНСОВА ДОПОМОГА СТУДЕНТАМ</p>	<p>Матеріальна допомога студентам включає: а) урядові стипендії та інші урядові гранти для студентів. Як додаток до стипендій, допомога включає і подібні гранти (стипендії, премії тощо). б) студентські кредити, які надаються на валовій основі, тобто без вирахування суми погашення боргу або виплат відсотків від позичальників (студентів або сімей).</p>
<p>ФИНАНСОВАЯ ПОМОЩЬ СТУДЕНТАМ</p>	<p>Материальная помощь студентам включает: а) правительственные стипендии и другие правительственные гранты для студентов. Как дополнение к стипендиям, помощь включает и подобные гранты (стипендии, премии и т.д.); б) Студенческие кредиты, которые предоставляются на валовой основе, т.е. без вычета суммы погашения долга или выплат процентов от заемщиков (студентов или семей).</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FIRST CYCLE STUDIES</p>	<p>A higher education qualification awarded after successful completion of first cycle studies which, according to the Bologna Declaration, should normally last a minimum of three years or 180 ECTS credits.</p>
<p>ПЕРШИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ</p>	<p>Кваліфікація вищої освіти, яка присуджується після успішного завершення першого циклу навчання, який, відповідно до Болонської Декларації, здебільшого, триває мінімум три роки або 180 ЄКТС кредитів.</p>

ПЕРВЫЙ ЦИКЛ ОБУЧЕНИЯ	<p>Квалификация высшего образования, присуждаемая после успешного завершения первого цикла обучения, который, согласно Болонской Декларации, как правило, длится минимум три года или 180 ЕКТС кредитов.</p> <p>Source(s): GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006)</p>
FIRST STAGE OF TERTIARY EDUCATION (ISCED 5)	<p>This level includes tertiary programmes with: (a) academic orientation (type A) which are largely theoretical; (b) occupation orientation (type B) usually shorter than type A and geared for entry to the labour market. Type A programmes provide access to advanced research studies and professions with high skill requirements. Type B programmes prepare students for direct entry into a specific occupation. Entry to ISCED level 5 normally requires successful completion of ISCED levels 3 or 4.</p> <p>Comment: Level 5 A programmes with academic orientation are typically outside the scope of VET.</p>
ПЕРШИЙ ЕТАП ТРЕТИННОЇ ОСВІТИ (МСКО 5)	<p>Цей рівень навчання включає третинні програми з: (а) академічною орієнтацією (тип А), яка є в значній мірі теоретичною; (б) професійною орієнтацією (тип В), яка зазвичай коротша, ніж тип А, та пов'язана з виходом на ринок праці. Програми типу А забезпечують доступ до передових наукових досліджень і професій з високими вимогами до навичок. Програми типу В здійснюють підготовку студентів безпосередньо до конкретної професії. Вступ на рівень МСКО 5, як правило, вимагає успішного завершення рівня МСКО 3 або 4.</p> <p>Коментар: рівень програм 5А з академічною орієнтацією, як правило, виходить за межі професійно-технічної підготовки.</p>
ПЕРВЫЙ ЭТАП ТРЕТИЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ (МСКО 5)	<p>Этот уровень обучения включает третичные программы с: (а) академической ориентацией (тип А), являющейся в значительной степени теоретической; (б) профессиональной ориентацией (тип В), обычно более короткой, чем тип А, и связанной с выходом на рынок труда. Программы типа А обеспечивают доступ к передовым научным исследованиям и профессиям с высокими требованиями к навыкам. Программы типа В осуществляют подготовку студентов непосредственно к конкретной профессии. Поступление на уровень МСКО 5, как правило, требует успешного завершения уровня МСКО 3 или 4.</p> <p>Комментарий: уровень программ 5 А с академической ориентацией, как правило, выходит за рамки профессионально-технической подготовки.</p> <p>Source: Unesco, 1997; Eurydice, 2006.</p> <p>Related terms: Lower secondary education (ISCED 2), Postsecondary (non-tertiary) education (ISCED 4), Upper secondary education (ISCED 3)/ Неповна середня освіта (МСКО 2), Післясередня (нетретинна) освіта (МСКО 4), Полное среднее образование (МСКО 3)/ Неполное среднее образование (МСКО 2), Послесреднее (нетретичное) образование (МСКО 4), Полное среднее образование (МСКО 3)</p>

<p>FOREIGN STUDENTS</p> <p>ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ</p> <p>ИНОСТРАННЫЕ СТУДЕНТЫ</p>	<p>Foreign students are students who do not hold the citizenship of the country for which the data are collected.</p> <p>Іноземні студенти – це студенти, які не мають громадянства країни, в якій збираються відомості.</p> <p>Иностранные студенты – это студенты, которые не имеют гражданства страны, в которой собираются сведения.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FORMAL EDUCATION (or initial education or regular school and university education)</p> <p>ФОРМАЛЬНА ОСВІТА (або початкова освіта або середня шкільна й університетська освіта)</p> <p>ФОРМАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (или начальное образование или среднее школьное и университетское образование)</p>	<p>Formal education is defined as education provided in the system of schools, colleges, universities and other formal educational institutions and that normally constitutes a continuous ladder of full-time education for children and young people, generally beginning at age 5 to 7 and continuing up to 20 or 25 years old or above. In some countries, the upper parts of this ladder consist of organized programmes of joint part-time employment and part-time participation in the regular school and university system: such programmes have come to be known as the “dual system”.</p> <p>Формальна освіта визначається як освіта, що надається в системі шкіл, коледжів, університетів та інших офіційних освітніх установ і що, як правило, утворює безперервні шаблі очної освіти для дітей і молодих людей, зазвичай починається у віці від 5 до 7 років і триває до 20 або до 25 і більше років. У деяких країнах верхні межі цих шаблів складаються з програм, організованих спільно з працевлаштуванням на неповний робочий день і неповний навчальний день у середній школі та університеті: такі програми відомі, як «дуальна (подвійна) система».</p> <p>Формальное образование определяется как образование, предоставляемое в системе школ, колледжей, университетов и других официальных образовательных учреждений и это, как правило, образует непрерывную лестницу очного образования для детей и молодых людей, обычно начинается в возрасте от 5 до 7 лет и продолжается до 20 или 25 лет и старше. В некоторых странах верхние границы этой лестницы состоят из программ, организованных совместно с трудоустройством на неполный рабочий день и неполный учебный день в средней школе и университете: такие программы известны как «дуальная (двойная) система».</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FORMAL LEARNING</p> <p>ФОРМАЛЬНЕ НАВЧАННЯ</p>	<p>Learning that occurs in an organized and structured environment (e.g. in an education or training institution or on the job) and is explicitly designated as learning (in terms of objectives, time or resources). Formal learning is intentional from the learner’s point of view. It typically leads to validation and certification.</p> <p>Навчання, яке відбувається в організованому та структурованому середовищі (наприклад, в освітньому закладі, або закладі професійної підготовки, або на робочому місці) і точно визначається як процес навчання (в термінах цілей, часу або ресурсів). Таке навчання є навмисним, з точки зору студента. Як правило, призводить до атестації й сертифікації.</p>

ФОРМАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ	<p>Обучения, которое происходит в организованной и структурированной среде (например, в образовательном учреждении, или учреждении профессиональной подготовки, или на рабочем месте) и точно определяется как процесс обучения (в терминах целей, времени или ресурсов). Такое обучение является намеренным, с точки зрения студента. Как правило, приводит к аттестации и сертификации.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Certification, Informal learning, Learning, Non-formal Learning/ Сертифікація, Неофіційне навчання, Навчання, Неформальне навчання/ Сертифікація, Неофіціальное обучение, Обучение, Неформальное обучение.</p>
FRANCHISING	<p>The situation where an institution agrees to authorise another one (nationally or internationally) to deliver an approved programme whilst normally retaining overall control of the programme's content, delivery, assessment and quality assurance arrangements. However, significant variations in franchise relationships exist.</p>
ФРАНЧАЙЗИНГ	<p>Ситуація, за якою один навчальний заклад погоджується дозволити іншому (як в країні, так і за кордоном) виконувати затверджену програму, при цьому зазвичай зберігаючи за собою загальний контроль над змістом програми, її виконанням, оцінюванням і механізмами забезпечення якості. Водночас існують різноманітні варіанти взаємин франчайзингу.</p>
ФРАНЧАЙЗИНГ	<p>Ситуация, при которой одно образовательное учреждение соглашается разрешить другому (как в стране, так и за рубежом) выполнять утвержденную программу, при этом обычно сохраняя общий контроль над содержанием программы, ее выполнением, оцениванием и механизмами обеспечения качества. Тем не менее, существуют различные варианты взаимоотношений франчайзинга.</p> <p>Source(s): Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p>
FULL-TIME EQUIVALENT STUDENT	<p>A full-time equivalent (FTE) measure attempts to standardise a student's actual course load against the normal course load. Calculating the full-time/part-time status requires information on the time periods for actual and normal course loads. Where data and norms on individual participation are available, FTE is measured as the share of the actual study load in the normal study load multiplied by the share of the actual duration of study in the normal duration of the school/academic year. [FTE = (actual course load/normal course load) * (actual duration of study during reference period/normal duration of study during reference period).]</p>
ЕКВІВАЛЕНТ ПОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ СТУДЕНТА	<p>Міра еквівалента повної зайнятості (ЕПЗ) як спроба стандартизувати фактичне курсове навантаження студента з відношення до стандартного курсового навантаження. Роз-</p>

<p>ЭКВИВАЛЕНТ ПОЛНОЙ ЗАНЯТОСТИ СТУДЕНТА</p>	<p>рахунок статусу повного / неповного робочого дня вимагає даних щодо часових періодів за фактичним і стандартним курсовим навантаженням. Якщо є дані й нормативні приписи про індивідуальну участь, ЕПЗ вимірюється як частка фактичного навчального навантаження в стандартному навчальному навантаженні помножена на частку фактичної тривалості навчання в стандартному за тривалістю шкільному / академічному році. [ЕПЗ = (фактичне / стандартне курсове навантаження) * (фактична/стандартна тривалість навчання протягом зазначеного періоду)].</p> <p>Мера эквивалента полной занятости (ЭПЗ) как попытка стандартизировать фактическую курсовую нагрузку студента по отношению к стандартной курсовой нагрузке. Расчет статуса полного/неполного рабочего день требует данных о временных периодах по фактической и стандартной курсовой нагрузке. Если данные и нормативные предписания об индивидуальном участии имеются в наличии, ЭПЗ измеряется как доля фактической учебной нагрузки в стандартной учебной нагрузке, умноженной на долю фактической продолжительности обучения в стандартном по продолжительности школьном/академическом году. [ЭПЗ = (фактическая/стандартная курсовая нагрузка) * (фактическая/стандартная продолжительность обучения в течение указанного периода)].</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FULL-TIME EQUIVALENT TEACHER</p>	<p>A full-time equivalent (FTE) attempts to standardise a full-time teacher's teaching load against that of a part-time teacher. The basis for the calculation is the "statutory working hours" and not the "total or actual working hours" or "total or actual teaching hours". The full-time equivalence of part-time educational personnel is then determined by calculating the ratio of hours worked by part-time personnel over the statutory hours worked by a full-time employee during the school year.</p>
<p>ЕКВІВАЛЕНТ ПОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ВИКЛАДАЧА</p>	<p>Еквівалент повної зайнятості (ЕПЗ) як спроба стандартизувати педагогічне навантаження повної зайнятості викладача стосовно викладача неповного робочого дня. Основою для розрахунку є «нормативи робочого часу», а не «загальний або фактичний робочий час» чи «загальна або фактична кількість годин викладання». Еквівалент повної зайнятості неповного робочого часу педагогічних кадрів при цьому визначається шляхом обчислення коефіцієнта відпрацьованого часу персоналом неповного робочого дня понад статутного (законно) відпрацьованого часу співробітниками повного робочого дня протягом навчального року.</p>
<p>ЭКВИВАЛЕНТ ПОЛНОЙ ЗАНЯТОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ</p>	<p>Эквивалент полной занятости (ЭПЗ) как попытка стандартизировать педагогическую нагрузку полной занятости преподавателя по отношению к преподавателю неполного рабочего дня. Основой для расчета являются «нормативы рабочего времени», а не «общее или фактическое рабочее</p>

	<p>время» или «общее или фактического количество часов преподавания». Эквивалент полной занятости неполного рабочего времени педагогических кадров при этом определяется вычислением коэффициента отработанного времени персоналом неполного рабочего дня свыше уставного (законно) отработанного времени сотрудниками полного рабочего дня в течение учебного года.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FULL-TIME STUDENT</p> <p>ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ СТУДЕНТА</p> <p>ПОЛНАЯ ЗАНЯТОСТЬ СТУДЕНТА</p>	<p>Students enrolled in primary and secondary level educational programmes are considered to participate full-time if they attend school for at least 75 per cent of the school day or week (as locally defined) and would normally be expected to be in the programme for the entire academic year.</p> <p>Уважається, що студенти, зараховані на початковий і середній рівень освітніх програм, навчаються повний робочий день, якщо вони відвідують школу щонайменше 75 відсотків шкільного дня або тижня (як визначено на місцевому рівні) й, як правило, передбачається, будуть зайняті в програмі впродовж усього навчального року.</p> <p>Считается, что студенты, зачисленные на начальный и средний уровень образовательных программ, занимаются полный рабочий день, если они посещают школу, по меньшей мере, 75 процентов школьного дня или недели (как определено на местном уровне) и, как правило, предполагается, будут заняты в программе в течение всего учебного года.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FULL-TIME TEACHER</p> <p>ПОВНА ЗАЙНЯТІСТЬ ВИКЛАДАЧА</p> <p>ПОЛНАЯ ЗАНЯТОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ</p>	<p>A teacher employed for at least 90 per cent of the normal or statutory number of hours of work for a full-time teacher over a complete school year is classified as a full-time teacher.</p> <p>Викладач, зайнятий не менше як 90 відсотків стандартної або нормативної кількості годин робочого часу для викладача повного робочого дня протягом всього навчального року, класифікується як викладач повної зайнятості.</p> <p>Преподаватель, занятый не менее 90 процентов стандартного или нормативного количества часов рабочего времени для преподавателя полного рабочего дня в течение всего учебного года, классифицируется как преподаватель полной занятости.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>FULLY QUALIFIED TEACHER</p> <p>ПОВНІСТЮ КВАЛІФІКОВАНИЙ ВИКЛАДАЧ</p> <p>ПОЛНОСТЬЮ КВАЛИФИЦИРОВАННЫЙ ПРЕПОДАВАТЕЛЬ</p>	<p>Refers to teachers who have fulfilled all the training requirements for teaching a certain subject at a certain level of education according to the qualification requirements of the country.</p> <p>Стосується викладачів, які виконали всі вимоги з професійної підготовки для навчання з певного предмета на визначеному рівні освіти відповідно до кваліфікаційних вимог країни.</p> <p>Относится к преподавателям, которые выполнили все требования профессиональной подготовки для обучения определенному предмету на определенном уровне образования в</p>

	соответствии с квалификационными требованиями страны. Source: OECD Glossary of Education terms.
GENERAL PROGRAMMES	General programmes are programmes that are not designed explicitly to prepare participants for a specific class of occupations or trades or for entry into further vocational or technical education programmes.
ЗАГАЛЬНІ ПРОГРАМИ	Загальні програми є програмами, які не призначені в прямій формі для підготовки студентів до певного класу професій чи занять або для вступу на подальші програми професійної та технічної освіти.
ОБЩИЕ ПРОГРАММЫ	Общие программы – это программы, которые не предназначены в прямой форме для подготовки обучающихся к определенному классу профессий или занятий или для поступления на дальнейшие программы профессионального и технического образования. Source(s): OECD Glossary of Education terms.
GOVERNMENT-DEPENDENT PRIVATE INSTITUTION	A government-dependent private institution is an institution that receives more than 50 per cent of its core funding from government agencies or one whose teaching personnel are paid by a government agency.
ДЕРЖАВНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД	Залежним від держави приватним закладом є заклад, який отримує більше як 50 відсотків своїх основних коштів від державних органів або навчання його персоналу оплачується державним органом.
ГОСУДАРСТВЕННО-ЗАВИСИМОЕ ЧАСТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ	Зависимым от государства частным учреждением является учреждение, которое получает более 50 процентов своих основных средств от государственных органов или обучение его персонала оплачивается государственным органом. Source(s): OECD Glossary of Education terms.
GRADE (MARK)	Any numerical or qualitative measure, based on well-defined criteria, which is used to describe the results of assessment in an individual module or course unit or in a complete study programme.
ОЦІНКА	Будь-яке числове або якісне вимірювання на основі чітко визначених критеріїв, що використовується для опису результатів оцінювання в окремому модулі або розділі курсу чи завершених навчальній програмі.
ОЦЕНКА	Любое числовое или качественное измерение, на основе четко определенных критериев, которое используется для описания результатов оценивания в отдельном модуле или разделе курса или завершенной учебной программе. Source: OECD Glossary of Education terms. GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006)
GRADUATES	Those students who were enrolled in the final year of a level of education (e.g., upper secondary education) and who completed it successfully during the reference year, regardless of their age.

ВИПУСКНИКИ	Ті студенти, які були зараховані на останній рік рівня освіти (наприклад повної середньої освіти) і які завершили його успішно протягом відповідного року, незалежно від їхнього віку.
ВЫПУСКНИКИ	Те студенты, которые были зачислены на последний год уровня образования (например, полного среднего образования) и которые завершили его успешно в течение соответствующего года, независимо от их возраста. Source: OECD Glossary of Education terms.
GRADUATION AGE	The graduation age should be the age at the end of the last school/academic year of the corresponding level and programme when the degree is obtained. Note that at some levels of education the term "graduation age" may not translate literally and would be equivalent to a "completion age", and it is used here purely as a convention.
ВИПУСКНИЙ ВІК	Випускним повинен бути вік у кінці останнього шкільного/академічного року відповідного рівня та програми, коли присуджується ступінь. Примітно, що на деяких рівнях освіти термін «випускний вік» не перекладається буквально, а еквівалентний терміну «завершальний вік», і використовується абсолютно умовно.
ВЫПУСКНОЙ ВОЗРАСТ	Випускным должен быть возраст в конце последнего школьного/академического года соответствующего уровня и программы, когда присуждается степень. Примечательно, что на некоторых уровнях образования термин «выпускной возраст» не переводится буквально, а эквивалентен термину «завершающий возраст», и применяется совершенно условно. Source: OECD Glossary of Education terms.
GRADUATION/ SUCCESSFUL COMPLETION	Successful completion is defined by each country. In some countries, completion is defined in terms of passing an examination or a series of examinations. In all cases, a successful outcome should result in certification which is recognised within the educational system and the labour market.
ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ/ УСПІШНЕ ЗАВЕРШЕННЯ	Успішне завершення визначається в кожній країні по-своєму. У деяких країнах закінчення визначається в термінах складання екзамену або групи екзаменів. У всіх випадках успішне завершення повинно привести до сертифікації, яка визнається в рамках системи освіти й на ринку праці.
ОКОНЧАНИЕ УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ/УСПЕШНОЕ ЗАВЕРШЕНИЕ	Успешное завершение определяется в каждой стране по-своему. В некоторых странах, окончание определяется в сроках сдачи экзамена или группы экзаменов. Во всех случаях, успешное завершение должно привести к сертификации, которая признается в рамках системы образования и на рынке труда. Source: OECD Glossary of Education terms.
GROSS GRADUATION RATES	Gross graduation rates refer to the total number of graduates (the graduates themselves may be of any age) at the specified

<p>ВАЛОВИЙ ПОКАЗНИК ВИПУСКНИКІВ</p> <p>ВАЛОВЫЙ ПОКАЗАТЕЛЬ ВЫПУСКНИКОВ</p>	<p>level of education divided by the population at the typical graduation age from the specified level.</p> <p>Валовий показник стосується загальної чисельності випускників (випускники можуть бути будь-якого віку) на певному рівні освіти, поділений на населення типового випускного віку зазначеного рівня.</p> <p>Валовый показатель относится к общей численности выпускников (выпускники могут быть любого возраста) на определенном уровне образования, деленной на население типичного выпускного возраста указанного уровня.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>GUIDANCE AND COUNSELLING / INFORMATION, ADVICE AND GUIDANCE (IAC)</p>	<p>A range of activities designed to help individuals take educational, vocational or personal decisions and carry them out before and after they enter the labour market.</p> <p>Comment: guidance and counseling may include:</p> <ul style="list-style-type: none"> - counseling (personal or career development, educational guidance), - assessment (psychological or competence/performance related), - information on learning and labour market opportunities and career management, - consultation with peers, relatives or educators, - vocational preparation (pinpointing skills/competences and experience for jobseeking), - referrals (to learning and career specialists). <p>Guidance and counseling can be provided at schools, training centres, job centres, the workplace, the community or in other settings.</p>
<p>РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ / ІНФОРМАЦІЯ, ПОРАДИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ</p>	<p>Комплекс заходів, спрямованих на допомогу людям приймати освітні, професійні або особисті рішення і проводити їх до і після того, як вони виходять на ринок праці.</p> <p>Коментар: керівництво та консультування можуть включати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - консультування (особистий або кар'єрний ріст, освітні рекомендації); - оцінювання (психологічне, компетентнісне, потенційної продуктивності праці); - інформування про навчання та можливості ринку праці й управління кар'єрою; - проведення консультації з колегами, родичами або викладачами; - професійну підготовку (виявлення навичок / компетенцій та досвіду в пошуку роботи); - рефералів (для навчання та кар'єри фахівців). <p>Такі послуги можуть бути надані в школах, навчальних центрах, центрах зайнятості, за місцем роботи, в організаціях за місцем проживання або інших установах.</p>
<p>РЕКОМЕНДАЦИИ И КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ / ИНФОРМАЦИЯ, СОВЕТЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ</p>	<p>Комплекс мероприятий, направленных на помощь людям принимать образовательные, профессиональные или личные решения и проводить их до и после того как они выйдут на рынок труда.</p> <p>Комментарий: руководство и консультирование могут включать:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - консультирование (личный или карьерный рост, образовательные рекомендации); - оценивание (психологическое, компетентностное, потенциальной продуктивности труда); - информирование об обучении и возможностях рынка труда и управления карьерой; - проведение консультации с коллегами, родственниками или преподавателями; - профессиональную подготовку (выявление навыков / компетенций и опыта в поиске работы); - рефералов (для обучения и карьеры специалистов). <p>Такие услуги могут быть предоставлены в школах, учебных центрах, центрах занятости, по месту работы, в организациях по месту жительства или других учреждениях.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004</p>
<p>HIGHER EDUCATION</p> <p>ВИЩА ОСВІТА</p> <p>ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ</p>	<p>Higher Education – is a multidimensional concept. It includes ‘all types of studies, training or training for research at the post-secondary level, provided by universities or other educational establishments that are approved as institutions of higher education by the competent State authorities’.</p> <p>Вища освіта – це багатовимірне поняття. Воно включає в себе «всі види навчання, професійної підготовки або підготовки до дослідницької роботи на рівні вищому від середнього, що надається університетами чи іншими навчальними закладами, які затверджені як вищі навчальні заклади компетентними державними органами».</p> <p>Высшее образование – это многомерное понятие. Оно включает в себя «все виды обучения, профессиональной подготовки или подготовки к исследовательской работе на уровне выше среднего, предоставляемых университетами или другими учебными заведениями, которые утверждены в качестве высших учебных заведений компетентными государственными органами».</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. World declaration on higher education, 1998.</p>
<p>HIGHER EDUCATION INSTITUTION (HEI)</p> <p>ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД (ВНЗ)</p> <p>ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ (ВУЗ)</p>	<p>An establishment providing higher education and recognized by the competent authority of a Party as belonging to its system of higher education.</p> <p>Установа, що надає вищу освіту і визнана повноважним органом Суб'єкта як така, що належить до його системи вищої освіти.</p> <p>Учреждение, предоставляющее высшее образование и признаваемое полномочным органом Субъекта как принадлежащего к его системе высшего образования.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region, Lisbon, 1997.</p>

HIGHER EDUCATION PROGRAMME	<p>A course of study recognized by the competent authority of a Party as belonging to its system of higher education, and the completion of which provides the student with a higher education qualification.</p>
ПРОГРАМА ВИЩОЇ ОСВІТИ	<p>Курс навчання, визнаний компетентним органом Суб'єкта як такого, що належить до його системи вищої освіти, і завершення якого забезпечує студента кваліфікацією вищої освіти.</p>
ПРОГРАММА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	<p>Курс обучения, признаваемый компетентным органом Субъекта как принадлежащего к его системе высшего образования, и завершение которого обеспечивает студента квалификацией высшего образования.</p> <p>Source: Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region, Lisbon, 1997.</p>
HIGHER EDUCATION QUALIFICATION	<p>Any degree, diploma or other certificate issued by a competent authority attesting that particular learning outcomes have been achieved, normally following the successful completion of a recognised higher education programme of study.</p>
КВАЛІФІКАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<p>Будь-який ступінь, диплом або інший сертифікат, виданий компетентним органом, який підтверджує, що визначені результати навчання були досягнуті, як правило, після успішного завершення визнаної програми навчання вищої освіти.</p>
КВАЛИФИКАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	<p>Любая степень, диплом или иной сертификат, выданные компетентным органом, подтверждающие, что определенные результаты обучения были достигнуты, как правило, после успешного завершения признанной программы обучения высшего образования.</p> <p>Source(s): A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, 2005.</p>
HUMAN CAPITAL	<p>Knowledge, skills, competences and attributes embodied in individuals that facilitate personal, social and economic well-being.</p>
ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ	<p>Знання, навички, компетенції та властивості особистості, що сприяють її особистому, соціальному й економічному благополуччю.</p>
ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ	<p>Знания, навыки, компетенции и свойства личности, способствующие ее личному, социальному и экономическому благополучию.</p> <p>Source: OECD, 2001.</p>
INDEPENDENT PRIVATE INSTITUTION	<p>An independent private institution is an institution that receives less than 50 per cent of its core funding from government agencies and whose teaching personnel are not paid by a government agency. The term "independent" refers only to the degree of a private institution's dependence on funding from government sources; it does not refer to the degree of government direction or regulation.</p>

<p>НЕЗАЛЕЖНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД</p>	<p>Незалежний приватний заклад – це заклад, який отримує менш ніж 50 відсотків своїх основних коштів від державних організацій і викладацький персонал якого не оплачується державою. Термін «незалежний» належить тільки до ступеня залежності приватного закладу від фінансування з державних джерел; це не стосується управління, або регулювання з боку держави.</p>
<p>НЕЗАВИСИМОЕ ЧАСТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ</p>	<p>Независимое частное учреждение – это учреждение, которое получает менее чем 50 процентов своих основных средств от государственных организаций и преподавательский персонал которого не оплачивается государством. Термин «независимое» относится только к степени зависимости частного учреждения от финансирования из государственных источников; это не относится к управлению, или регуляции со стороны государства.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>INDICATORS</p>	<p>Operational variables referring to specific empirically measurable characteristics of higher education institutions or programmes on which evidence can be collected that allows for a determination of whether or not standards are being met. Indicators identify performance trends and signal areas in need of action and enable comparison of actual performance with established objectives. They are also used to translate theoretical aspects of quality into procedures, a process known as operationalization. An indicator must be distinguished from a measure, which is data used to determine the level of performance of an attribute of interest, and from a standard, which is the level of acceptable performance in terms of a specific numeric criterion. Another distinction is made between the different types of indicators: (i) indicators of economy (following and respecting budgets); (ii) indicators of efficiency (actual productivity or output per input unit); and (iii) indicators of effectiveness (degree of attainment of objectives). A third and relatively consequent distinction is made between: (i) context indicators, that relate to the specific environment of a higher education institution or programme (social, economic, political, geographical, etc.); (ii) input indicators, that relate to the logistical, human, and financial resources used by a higher education institution; (iii) process indicators, that refer to the use of resources by a higher education institution, to the management of the inputs, and to the functioning of the organization; and (iv) output indicators, that concern the actual achievements or products of the higher education institution. This latter framework is also known as the CIPO-model (i.e. Context, Inputs, Process, Outputs), frequently used in evaluation studies.</p> <p>They are: Performance Indicators: A range of statistical parameters representing a measure of the extent to which a higher education institution or a programme is performing in a certain quality dimension. They are shortterm or long-term qualitative and quantitative measures of the output of a system</p>

or programme. They allow institutions to benchmark their own performances or allow comparison among higher education institutions. Performance indicators work efficiently only when used as part of a coherent set of input, process, and output indicators. As higher education institutions are engaged in a variety of activities and target a number of different objectives, it is essential to be able to identify and to implement a large range of performance indicators in order to cover the entire field of activity. Examples of frequently used performance indicators, covering various institutional activities, include the number of applications per place, the entry scores of candidates, the staff workload, the employability of graduates, research grants and contracts, the number of articles or studies published, the staff/student ratio, institutional income and expenditure, and institutional and departmental equipment and furniture. Performance indicators are related to benchmarking exercises and are identified through a specific piloting exercise in order to best serve their use in a comparative or profiling analysis. **Simple Indicator:** A more general type of indicator, expressed in the form of absolute figures, intends to provide a relatively unbiased description of a process. Simple indicators are less relative than performance indicators as they exclude any judgments or points of reference (e.g. a standard, an objective, or an assessment).

ІНДИКАТОРИ

Операціональні змінні, пов'язані з конкретними емпірично вимірюваними параметрами вищого навчального закладу або програми, з допомогою яких створюються відповідні бази даних, що дозволяють визначити їх відповідність чи невідповідність стандартам. Індикатори визначають тенденції ефективності та особливі галузі, які необхідно задіяти, а також дають можливість порівняння фактичних результатів з установленими цілями. Вони також використовуються для переведення теоретичних аспектів якості в процедури, тобто так званій процес як операціоналізацію. Індикатор варто відрізнити від виміру, дані якого використовуються для визначення рівня ефективності в числовому виразі, і від стандарту, рівень ефективності якого виражається в термінах конкретних числових критеріїв. Інша відмінність між різними типами індикаторів: (I) індикатори економіки (відповідно до бюджету); (II) індикатори продуктивності (фактична продуктивність або співвідношення між ресурсними вкладками і результатами); (III) індикатори ефективності (ступінь досягнення цілей). Третя наступна і відносна відмінність існує між: (I) контекстними індикаторами, які стосуються конкретного середовища вищого навчального закладу або програми (соціальні, економічні, політичні, географічні тощо); (II) індикаторами споживання (витрат), які стосуються матеріально-технічних, людських і фінансових ресурсів, що використовуються вищим навчальним закладом; (III) індикаторами процесу, які стосуються використання ресурсів вищим навчальним

закладом, менеджменту вкладених коштів, а також функціонування організації в цілому; (IV) індикатори результатів, які стосуються реальних досягнень або результатів вищого навчального закладу. Остання структура також відома як CIPQ-модель (наприклад, Контекст, Витрати, Процес, Результати), яка часто використовується в оцінюванні навчання.

До індикаторів належать: **Індикатори ефективності:** сукупність статистичних параметрів, що характеризують міру, в якій вищий навчальний заклад або програма працюють у певному вимірі якості. Це короткострокові або довгострокові якісні і кількісні виміри результату системи або програми. Вони дозволяють установам порівнювати їхню власну діяльність або провести порівняння між вищими навчальними закладами. Індикатори ефективності працюють продуктивно тільки тоді, коли використовуються як частина угодженої сукупності витрат, процесу й індикаторів результатів. Оскільки вищі навчальні заклади залучені у різноманітну діяльність і орієнтовані на різні цілі, важливо вміти визначити й застосувати широкий спектр показників, щоб охопити всі види діяльності. Приклади часто використовуваних індикаторів, що охоплюють різні види інституційної діяльності, включають кількість заявок на одне місце, вступні оцінки вступників, навантаження співробітників, працевлаштування випускників, науково-дослідні гранти і контракти, кількість опублікованих статей та досліджень, коефіцієнт співвідношення співробітників / студентів, інституційні доходи і витрати, а також інституційне та відомче обладнання та меблі. Індикатори пов'язані з порівняльним аналізом і визначаються за допомогою спеціального контрольного завдання, для того щоб ефективно використовувати їх у порівняльному або профільному аналізі. **Прості індикатори:** більш загального типу показник, виражений в абсолютних цифрах, призначений для забезпечення відносно об'єктивного опису процесу. Прості індикатори менш взаємопов'язані, ніж індикатори ефективності, оскільки вони виключають будь-які судження або орієнтири (наприклад, стандарт, цілі або оцінювання).

ИНДИКАТОРЫ

Операциональные переменные, относящиеся к конкретным эмпирически измеряемым параметрам высшего образовательного учреждения или программы, с помощью которых создается база данных, позволяющие определить их соответствие или не соответствие стандартам. Индикаторы определяют тенденции эффективности и особые области, которые необходимо задействовать, а также дают возможность сравнения фактических результатов с установленными целями. Они также используются для перевода теоретических аспектов качества в процедуры, то есть так называемый процесс как

операционализацию (действие). Индикатор следует отличать от системы измерения, данные которой используются для определения уровня эффективности в числовом выражении, и от стандарта, уровень эффективности которого выражается в терминах конкретных числовых критериев. Другое отличие между различными типами индикаторов: (I) индикаторы экономики (в соответствии с бюджетом); (II) индикаторы продуктивности (фактическая производительность или соотношение между ресурсными вложениями и результатами); (III) индикаторы эффективности (степень достижения целей). Третье и относительно последовательное различие между: (I) контекстными индикаторами, которые относятся к конкретной среде высшего образовательного учреждения или программе (социальные, экономические, политические, географические и т.д.); (II) индикаторами потребления, которые относятся к материально-техническим, человеческим и финансовым ресурсам, используемым высшим учебным заведением; (III) индикаторами процесса, которые относятся к использованию ресурсов высшим учебным заведением, менеджменту вложенных средств, а также функционированию организации в целом; (IV) индикаторами результатов, которые касаются реальных достижений или результатов высшего учебного заведения. Последняя структура также известна как CPO-модель (например, Контекст, Затраты, Процесс, Результаты), часто применяемая в оценивании обучения. К индикаторам относятся: **Индикаторы эффективности:** совокупность статистических параметров, характеризующих меру, в какой высшее учебное заведение или программа работают в определенном измерении качества. Это краткосрочные или долгосрочные качественные и количественные измерения результата системы или программы. Они позволяют учреждениям сравнивать их собственную деятельность или провести сравнение между высшими учебными заведениями. Индикаторы эффективности работают продуктивно только тогда, когда используются как часть согласованной совокупности затрат, процесса и индикаторов результатов. Поскольку высшие учебные заведения вовлечены в разную деятельность и ориентированы на различные цели, важно уметь определить и применить широкий спектр показателей, чтобы охватить все виды деятельности. Примеры часто используемых индикаторов, охватывающих различные виды институциональной деятельности, включают количество заявок на одно место, вступительные оценки поступающих, нагрузку сотрудников, трудоустройство выпускников, научно-исследовательские гранты и контракты, число опубликованных статей и исследований, коэффициент соотношения сотрудников/студентов, институциональные доходы и расходы, а также институциональное и ведомственное оборудование и мебель. Индикаторы

	<p>связаны со сравнительным анализом и определяются посредством специального контрольного задания, для того чтобы эффективнее использовать их в сравнительном или профилированном анализе. Простые индикаторы: более общего типа показатель, выраженный в абсолютных цифрах, предназначен для обеспечения относительно объективного описания процесса. Простые индикаторы менее взаимосвязаны, чем индикаторы эффективности, так как они исключают любые суждения или ориентиры (например, стандарт, цели или оценивание). Source(s): OECD Glossary of Education terms. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p>
<p>INDIVIDUAL LEARNING ACCOUNT</p>	<p>A system of public incentive to encourage access of adults to learning – for example those not already benefiting from publicly-funded education or training. Comment: individual learning accounts aim to widen participation in professional and personal development by providing support, expressed either in money or time the learners can spend in the institutions of their choice.</p>
<p>ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РАХУНОК</p>	<p>Система державного стимулювання для заохочення доступу до навчання дорослих (наприклад тих, хто ще не використав переваги освіти або професійної підготовки, що фінансуються державою). Коментар: індивідуальні навчальні рахунки націлені на розширення участі в професійному та особистісному розвитку шляхом надання підтримки, вираженої або грошима, або часом, який учні можуть витратити для відвідування закладу за їхнім вибором.</p>
<p>ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ УЧЕБНЫЙ СЧЕТ</p>	<p>Система государственного стимулирования для поощрения доступа к обучению взрослых (например тех, кто еще не использовал преимущества образования или профессиональной подготовки, которые финансируются государством). Комментарий: индивидуальные учебные счета нацелены на расширение участия в профессиональном и личностном развитии через предоставление поддержки, выраженной либо деньгами, либо временем, которое обучаемые могут использовать для посещения учреждения по их выбору. Source: Cedefop.</p>
<p>INFORMAL EDUCATION</p>	<p>Informal education is education that is not organised. Informal learning can be either intentional (e.g. participation in short lectures or reading books or journals) or unintentional (occurring by chance or as a by-product of everyday activities).</p>
<p>НЕОФІЦІЙНА ОСВІТА</p>	<p>Неофіційна освіта – це освіта, яка не організована. Неофіційне навчання може бути як навмисним (наприклад, короткочасне участь в лекціях, читання книг або журналів) або ненавмисним (відбувається на випадок або як результат повсякденної діяльності).</p>

НЕОФИЦИАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ	<p>Неофициальное образование – это образование, которое не организовано. Неофициальное обучение может быть как намеренным (например, кратковременное участие в лекциях, чтение книг или журналов) или непреднамеренным (происходит по случаю или как результат повседневной деятельности).</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
INFORMAL LEARNING	<p>Learning resulting from daily activities related to work, family or leisure. It is not organized or structured in terms of objectives, time or learning support. Informal learning is in most cases unintentional from the learner's perspective.</p> <p>Comments: informal learning outcomes do not usually lead to certification but may be validated and certified in the framework of recognition of prior learning schemes; informal learning is also referred to as experiential or incidental/random learning.</p>
НЕОФІЦІЙНЕ НАВЧАННЯ	<p>Навчання в результаті повсякденної діяльності, пов'язаної з роботою, сім'єю або дозвіллям. Воно не організоване або структуроване в термінах цілей, часу і забезпечення. Неофіційне навчання в більшості випадків ненавмисне з точки зору учня.</p> <p>Коментарі: результати неофіційного навчання зазвичай не призводять до сертифікації, але можуть бути перевірені і сертифіковані в рамках визнання попередньої схеми навчання; неофіційне навчання також належить до емпіричного або побічного/довільного навчання.</p>
НЕОФИЦИАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ	<p>Обучение в результате повседневной деятельности, связанной с работой, семьей или досугом. Оно не организовано или структурировано в терминах целей, времени и обеспечения. Неофициальное обучение в большинстве случаев непреднамеренно с точки зрения учащегося.</p> <p>Комментарии: неофициальные результаты обучения обычно не приводят к сертификации, но могут быть проверены и сертифицированы в рамках признания предшествующей схемы обучения; неофициальное обучение также относится к эмпирическому или побочному/произвольному обучению.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Formal learning, Learning/ Формальне навчання, Навчання/ Формальное обучение, Обучение.</p>
INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT)	<p>Technology which provides for the electronic input, storage, retrieval, processing, transmission and dissemination of information.</p>
ІНФОРМАЦІЙНІ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ (ІКТ)	<p>Технології, які передбачають електронне введення даних, зберігання, пошук, обробку, передачу та поширення інформації.</p>
ИНФОРМАЦИОННЫЕ И КОМУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ (ИКТ)	<p>Технологии, которые предусматривают электронный ввод данных, хранение, поиск, обработку, передачу и распространение информации.</p>

	<p>Source: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Basic information and communication technology (ICT) skills/Основні інформаційні і комунікаційно-технологічні (ІКТ) навички/Основные информационные и коммуникационно- технологические (ИКТ) навыки.</p>
<p>INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT) SKILLS</p>	<p>The skills needed for efficient use of information and communication technologies (ICT).</p> <p>Comment: in a report on ICT skills and employment, OECD proposes a simple classification:</p> <ul style="list-style-type: none"> - professional ICT skills: ability to use advanced ICT tools, and/or to develop, repair and create such tools; - applied ICT skills: ability to use simple ICT tools in general workplace settings (in non-IT jobs); - basic ICT skills or 'ICT literacy': ability to use ICT for basic tasks and as a tool for learning.
<p>ІНФОРМАЦІЙНІ І КОМУНІКАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ НАВИЧКИ (ІКТ)</p>	<p>Уміння та навички, необхідні для ефективного використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ).</p> <p>Коментар: пропонується така класифікація навичок:</p> <ul style="list-style-type: none"> - професійні: здатність використовувати складні інструменти ІКТ та/або для розробки, ремонту і створення таких засобів; - прикладні: здатність застосовувати прості засоби ІКТ для вирішення виробничих завдань на робочому місці (у тому числі не пов'язаних з ІКТ); - основні або «ІКТ-грамотність»: здатність використання ІКТ для вирішення основних завдань і як інструменту для навчання.
<p>ИНФОРМАЦИОННЫЕ И КОММУНИКАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ НАВЫКИ (ИКТ)</p>	<p>Умения и навыки, необходимые для эффективного использования информационных и коммуникационных технологий (ИКТ). Комментарий: предлагается следующая классификация навыков:</p> <ul style="list-style-type: none"> - профессиональные: способность использовать сложные инструменты ИКТ, и/или для разработки, ремонта и создания таких средств; - прикладные: способность применять простые средства ИКТ для решения производственных задач на рабочем месте (в том числе не связанном с ИКТ); - основные: или «ИКТ-грамотность»: способность использования ИКТ для решения основных задач и как инструмент для обучения.
<p>INITIAL EDUCATION AND TRAINING</p>	<p>Source: Cedefop, 2004; OECD, Lopez-Bassols, 2002.</p> <p>Related terms: Basic information and communication technology (ICT) skills/ Основні інформаційні і комунікаційно-технологічні (ІКТ) навички/ Основные информационные и коммуникационно- технологические (ИКТ) навыки.</p>
<p>INITIAL EDUCATION AND TRAINING</p>	<p>General or vocational education and training carried out in the initial education system, usually before entering working life.</p> <p>Comments: (a) some training undertaken after entry into working life may be considered as initial training (e.g. retraining); (b) initial education and training can be carried out at any level in general or vocational education (full-time school-based or alternance training) pathways or apprenticeship.</p>

<p>ПЕРВИННА ОСВІТА І ПОДГОТОВКА</p>	<p>Загальна або професійно-технічна освіта і професійна підготовка, що здійснюється в первинній системі освіти зазвичай перед початком трудового життя.</p> <p>Коментар: (а) певна підготовка, розпочата після вступу до трудового життя зараховується як первинна професійна підготовка (наприклад перепідготовка); (б) початкова освіта та професійна підготовка можуть здійснюватися на будь-якому рівні в загальній чи професійній (очна школа або додаткове навчання) траєкторії освіти або виробничого навчання.</p>
<p>ПЕРВОНАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА</p>	<p>Общее или профессионально-техническое образование и профессиональная подготовка, осуществляемые в первичной системе образования обычно перед началом трудовой жизни.</p> <p>Комментарий: (а) определенная подготовка, предпринятая после вступления в трудовую жизнь, засчитывается как первоначальная профессиональная подготовка (например, переподготовка); (б) первоначальное образование и профессиональная подготовка могут осуществляться на любом уровне в общей или профессиональной (очная школа или дополнительное обучение) траектории образования или производственного обучения.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Compulsory education, Continuing Education and Training/ Обов'язкове навчання, Неперервна освіта і підготовка / Обязательное обучение, Непрерывное образование и подготовка.</p>
<p>INSTITUTIONAL ACCREDITATION</p> <p>ІНСТИТУЦІЙНА АКРЕДИТАЦІЯ</p> <p>ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ АККРЕДИТАЦИЯ</p>	<p>The terms refer to the accreditation of an entire institution, including all its programmes, sites, and methods of delivery, without any implication to the quality of the study programmes of the institution.</p> <p>Термін належить до акредитації закладу в цілому, включаючи всі його програми, сайти та форми забезпечення, без будь-яких наслідків для якості програм навчання в закладі.</p> <p>Термин относится к аккредитации учреждения в целом, включая все его программы, сайты и формы обеспечения, без каких-либо последствий для качества программ обучения в учреждении.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Accreditation/ Акредитація/ Аккредитация.</p>
<p>INSTITUTIONAL AUDIT/ INSTITUTIONAL REVIEW</p> <p>ІНСТИТУЦІЙНИЙ АУДИТ / ІНСТИТУЦІЙНА ПЕРЕВІРКА</p>	<p>An evidence-based process carried out through peer review that investigates the procedures and the mechanisms by which an institution ensures its quality assurance and quality enhancement. When it specifically addresses the final responsibility for the management of quality and standards that rests with an institution as a whole, the process is called an institutional review.</p> <p>Заснований на фактичних даних процес, здійснюваний через експертну перевірку, яка досліджує процедури та механізми, за допомогою яких заклад забезпечує свої гарантії якості і її підвищення. Коли конкретно розглядається підсумкова відповідальність за управління якістю та стандар-</p>

<p>ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ АУДИТ/ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА</p>	<p>тами, за які відповідає заклад у цілому, процес називається інституційною перевіркою.</p> <p>Основанный на фактических данных процесс, осуществляемый через экспертную проверку, которая исследует процедуры и механизмы, с помощью которых учреждение обеспечивает свои гарантии качества и повышение качества. Когда конкретно рассматривается итоговая ответственность за управление качеством и стандартами, за которые отвечает учреждение в целом, процесс называется институциональной проверкой.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>INSTRUCTIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS</p> <p>НАВЧАЛЬНІ ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ</p> <p>УЧЕБНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ</p>	<p>Instructional educational institutions are educational institutions that directly provide instructional programmes (i.e., teaching) to individuals in an organised group setting or through distance education.</p> <p>Освітні заклади, які безпосередньо забезпечують навчальні програми (наприклад навчання) фізичним особам в організованій групі в закладі або за допомогою дистанційного навчання.</p> <p>Образовательные учреждения, которые непосредственно обеспечивают учебные программы (например, обучение) физическим лицам в организованной группе в учреждении или с помощью дистанционного обучения.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>INSTRUCTIONAL PERSONNEL</p> <p>ПЕРСОНАЛ, ЩО НАВЧАЄ</p> <p>ОБУЧАЮЩИЙ ПЕРСОНАЛ</p>	<p>Instructional Personnel comprises two sub-categories: Teaching staff, that is to say Classroom teachers at ISCED 0-4 and academic staff at ISCED 5-6; and teacher aides at ISCED 0-4 and teaching/research assistants at ISCED 5-6.</p> <p>Персонал, що навчає, включає дві підкатегорії: викладацький склад, тобто вчителі в МСКО 0-4 і викладачі в МСКО 5-6, і помічники викладачів у МСКО 0-4 й асистенти викладачів / професорів у МСКО 5-6.</p> <p>Обучающий персонал включает в себя две подкатегории: преподавательский состав, то есть учителя в МСКО 0-4 и преподаватели в МСКО 5-6, и помощники преподавателей в МСКО 0-4 и ассистенты преподавателей/профессоров в МСКО 5-6.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>INTENDED INSTRUCTION TIME/ INSTRUCTION TIME</p> <p>ПЕРЕДБАЧУВАНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС / НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС</p>	<p>Intended instruction time refers to the number of hours per year for which students ought to receive instruction in both the compulsory and non-compulsory parts of the curriculum. Intended instruction time does not include non-compulsory time outside the school day. It does not include homework, individual tutoring or private study taken before or after school.</p> <p>Передбачуваний навчальний час стосується кількості годин на рік, упродовж яких студенти повинні отримувати навчання як за обов'язковою, так і необов'язковою частиною</p>

<p>ПРЕДПОЛАГАЕМОЕ УЧЕБНОЕ ВРЕМЯ / УЧЕБНОЕ ВРЕМЯ</p>	<p>навчального плану. Цей час не включає в себе необов'язковий час за межами навчального дня. Він не включає домашньої роботи, індивідуальних занять або особистих досліджень, що проводяться до або після навчальних занять.</p> <p>Предполагаемое учебное время относится к количеству часов в год, в течение которых студенты должны получать обучение, как по обязательной, так и необязательной части учебного плана. Данное время не включает в себя необязательное время за пределами учебного дня. Оно не включает домашнюю работу, индивидуальные занятия или личные исследования, проводимые до или после учебных занятий.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>INTENDED LEARNING OUTCOMES</p> <p>ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ</p> <p>ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>The statements – made by the academic staff – of what a learner is expected to know, understand and/or be able to demonstrate after completion of a process of learning. Learning outcomes must be accompanied by appropriate assessment criteria which can be used to judge whether the expected learning outcomes have been achieved. Learning outcomes, together with assessment criteria, specify the requirements for the award of credit, while grading is based on attainment above or below the requirements for the award of credit. Credit accumulation and transfer is facilitated if clear learning outcomes are available to indicate with precision the achievements for which the credit will be awarded.</p> <p>Формулювання – складаються викладачами – про те, що студент, як очікується, має знати, розуміти і/або здатний продемонструвати після завершення процесу навчання. Результати навчання повинні супроводжуватися відповідними критеріями оцінювання, які можуть бути застосовані для судження про те, чи досягнуті очікувані результати навчання. Результати навчання, разом з критеріями оцінювання, визначають вимоги для присвоєння кредиту, тоді як оцінювання ґрунтується на досягненні вищих або нижчих вимог для присвоєння кредиту. Накопичення кредитів і перенесення полегшується, якщо представлені зрозумілі результати навчання, які можуть з точністю вказати досягнення, за які буде присвоєно кредит.</p> <p>Формулировки- составляются преподавателями - о том, что обучаемый, как ожидается, должен знать, понимать и/или способен продемонстрировать после завершения процесса обучения. Результаты обучения должны сопровождаться соответствующим критериям оценивания, которые могут применяться для суждения о том, достигнуты ли ожидаемые результаты обучения. Результаты обучения, вместе с критериями оценивания, определяют требования для присвоения кредита, в то время как оценивание основывается на достижение выше или ниже требований для присвоения кредита. Накопление кредитов и перенос облегчаются, если представлены понятные результаты обучения, которые могут с точностью указать достижения, за которые будет присвоен кредит.</p>

	<p>Source: GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p> <p>Related terms: Learning outcomes/ Результати навчання/ Результаты обучения.</p>
<p>INTERNATIONAL SECTORAL ORGANISATION</p> <p>МІЖНАРОДНА СЕКТОРАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ</p> <p>МЕЖДУНАРОДНАЯ СЕКТОРАЛЬНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ</p>	<p>An association of national organisations, including, for example, employers and professional bodies, which represents the interests of national sectors.</p> <p>Об'єднання національних організацій, що включають, наприклад, роботодавців і професійні організації, які представляють інтереси національних секторів.</p> <p>Объединение национальных организаций, включающих, например, работодателей и профессиональные организации, которые представляют интересы национальных секторов.</p> <p>Source: The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF), 2008.</p>
<p>INTERNATIONAL STANDARD CLASSIFICATION OF EDUCATION (ISCED)</p> <p>МІЖНАРОДНА СТАНДАРТНА КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТИ (МСКО)</p> <p>МЕЖДУНАРОДНАЯ СТАНДАРТНАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ (МСКО)</p>	<p>The International Standard Classification of Education (ISCED-97) is used to define the levels and fields of education used in this public.</p> <p>Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО 97) використовується для визначення рівнів і галузей освіти, які застосовуються в державі.</p> <p>Международная стандартная классификация образования (МСКО-97) используется для определения уровней и областей образования, применяемых в государстве.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.ation.</p>
<p>JOB-RELATED CONTINUING EDUCATION AND TRAINING</p> <p>ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНА НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА</p> <p>ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЕ НЕПРЕРЫВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА</p>	<p>Job-related continuing education and training refers to all organised, systematic education and training activities in which people take part in order to obtain knowledge and/or learn new skills for.</p> <p>Неперервна освіта, поєднана з роботою і професійною підготовкою, стосується всього організованого, систематичного навчання і практикуючої діяльності, до яких люди залучаються в цілях отримання знань та/або набуття нових навичок.</p> <p>Непрерывное образование, совмещенное с работой и профессиональной подготовкой, относится ко всему организованному, систематическому обучению и практикующей деятельности, в которых люди принимают участие в целях получения знаний и/или приобретения новых навыков.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. a current or a future job.</p>
<p>KEY SKILLS / KEY COMPETENCES</p>	<p>The sum of skills (basic and new basic skills) needed to live in contemporary knowledge society.</p> <p>Comment: in its Recommendation on key competences for lifelong learning, the European Commission sets out the eight key competences: communication in the mother tongue; communication in foreign languages; competences in maths, science</p>

<p>КЛЮЧОВІ НАВИЧКИ / КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ</p> <p>КЛЮЧЕВЫЕ НАВЫКИ/ КЛЮЧЕВЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ</p>	<p>and technology; digital competence; learning to learn; interpersonal, intercultural and social competences, and civic competence; entrepreneurship; cultural expression.</p> <p>Сукупність навичок (основні і новітні основні навички), які необхідні для життя в сучасному інформаційному суспільстві. Коментар: Європейська комісія встановлює вісім ключових компетенцій: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; компетенції в галузі математики, науки та техніки; цифрові компетенції; вміння вчитися; міжособистісні, міжкультурні та соціальні компетенції, громадянські компетенції; підприємницькі навички; навички культурного самовираження.</p> <p>Совокупность навыков (основные и новейшие основные навыки), которые необходимы для жизни в современном информационном обществе. Комментарий: Европейская комиссия устанавливает восемь ключевых компетенций: общение на родном языке; общение на иностранных языках; компетенции в области математики, науки и техники; цифровые компетенции; умение учиться; межличностные, межкультурные и социальные компетенции, и гражданские компетенции; предпринимательские навыки; навыки культурного самовыражения. Source: Cedefop, 2004; European Commission, 2006b. Related terms: Basic skills, New basic skills/ Основні навички, Новітні основні навички / Основные навыки, Новейшие основные навыки</p>
<p>KNOW-HOW</p> <p>ЗНАННЯ ТА ДОСВІД</p> <p>ЗНАНИЯ И ОПЫТ</p>	<p>Practical knowledge or expertise.</p> <p>Практичні знання та вміння або досвід.</p> <p>Практические знания и умения или опыт. Source: based on New Oxford Dictionary of English, 2001.</p>
<p>KNOWLEDGE</p> <p>ЗНАННЯ</p> <p>ЗНАНИЯ</p>	<p>The outcome of the assimilation of information through learning. Knowledge is the body of facts, principles, theories and practices that is related to a field of work or study. In the context of the European Qualifications Framework, knowledge is described as theoretical and/or factual.</p> <p>Результат засвоєння інформації за допомогою навчання. Знання включають факти, принципи, теорії та практики, які належать до галузі праці або навчання. У контексті Європейської кваліфікаційної рамки знання описані як теоретичні та/або фактологічні.</p> <p>Результат усвоения информации посредством обучения. Знания включают факты, принципы, теории и практики, которые относятся к области труда или обучения. В контексте Европейской квалификационной рамки знания описаны как теоретические и/или фактологические. Source: OECD Glossary of Education terms. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF), 2008.</p>

KNOWLEDGE SOCIETY / KNOWLEDGE –BASED SOCIETY	A society whose processes and practices are based on the production, distribution and use of knowledge.
СУСПІЛЬСТВО ЗНАНЬ / СУСПІЛЬСТВО, ЩО ГРУНТУЄТЬСЯ НА ЗНАННЯХ	Суспільство, процеси і практики якого засновані на створенні, поширенні та застосуванні знань.
ОБЩЕСТВО ЗНАНИЙ / ОБЩЕСТВО, ОСНОВАННОЕ НА ЗНАНИЯХ	Общество, процессы и практики которого основаны на создании, распространении и применении знаний. Source: Cedefop, 2001 in European Commission, 2001.
LABOUR FORCE	The total labour force or currently active population, comprises all persons who fulfil the requirements for inclusion among the employed or the unemployed
РОБОЧА СИЛА	Загальна чисельність робочої сили або активного населення в певний час, що включає всіх осіб, які відповідають вимозі до включення в число зайнятих або безробітних.
РАБОЧАЯ СИЛА	Общая численность рабочей силы или активного населения в настоящее время, включающая всех лиц, которые удовлетворяют требованию к включению в число занятых или безработных. Source: OECD Glossary of Education terms.
LABOUR FORCE PARTICIPATION RATE	The labour force participation rate, which is defined according to the guidelines of the International Labour Office (ILO), refers to the percentage of individuals in the population of the same age group who are either employed or unemployed
РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ	Рівень економічної активності, що визначається відповідно до директив Міжнародної організації праці (МОП), належить до частки осіб у населенні однієї вікової групи або працевлаштованих, чи безробітних.
УРОВЕНЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ	Уровень экономической активности, который определяется в соответствии с директивами Международной организации труда (МОТ), относится к доле лиц в населении одной возрастной группы либо трудоустроенных, либо безработных. Source: OECD Glossary of Education terms.
LEARNER	An individual engaged in a learning process (formal, non-formal or informal learning).
ТОЙ, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ	Особа, задіяна в навчальному процесі (формальному, неформальному або неофіційному навчанні).
ОБУЧАЮЩИЙСЯ	Лицо, задействованное в учебном процессе (формальном, неформальном или неофициальном обучении). Source: OECD Glossary of Education terms. ECTS User Guide, 2009.
LEARNER-CENTERED APPROACH (SYSTEM)	An approach or system that supports the design of learning programmes which focus on learners' achievements, accommodate different learners' priorities and are consistent with reasonable students' workload (i.e. workload that is feasible within the

<p>СТУДЕНТО-ЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД (СИСТЕМА)</p> <p>СТУДЕНТО-ЦЕНТРИРОВАННЫЙ ПОДХОД (СИСТЕМА)</p>	<p>duration of the learning programme). It accommodates for learners' greater involvement in the choice of content, mode, pace and place of learning.</p> <p>Підхід або система, що забезпечує розробку навчальних програм, зосереджених на досягненнях студентів, погоджує різні пріоритети студентів і узгоджуються з прийнятим навантаженням студентів (тобто навантаженням, що виконується впродовж програми навчання). Підхід сприяє більш активному залученню студентів до вибору змісту, способу, швидкості та місця навчання.</p> <p>Подход или система, который обеспечивает разработку обучающих программ, сосредоточенных на достижениях студентов, согласовывает различные приоритеты студентов и согласуются с принятой нагрузкой студентов (т.е. нагрузкой, которая выполняется на протяжении программы обучения). Подход способствует более активному привлечению студентов к выбору содержания, способа, скорости и места обучения.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. ECTS User Guide, 2009.</p>
<p>LEARNING</p> <p>НАВЧАННЯ</p> <p>ОБУЧЕНИЕ (УЧЕНИЕ)</p>	<p>A process by which an individual assimilates information, ideas and values and thus acquires knowledge, know-how, skills and/or competences.</p> <p>Comment: Learning occurs through personal reflection, reconstruction and social interaction. Learning may take place in formal, non-formal or informal settings.</p> <p>Процес, при якому індивідуум засвоює інформацію, ідеї та цінності і, у такий спосіб, набуває знань, практичного досвіду, навичок та/або компетенцій.</p> <p>Коментар: Навчання здійснюється через особисте обдумування, програвання і соціальну взаємодію. Навчання може відбутися у формальних, неформальних і неофіційних умовах.</p> <p>Процесс, при котором индивидуум усваивает информацию, идеи и ценности и, таким образом, приобретает знания, практический опыт, навыки и/или компетенции.</p> <p>Комментарий: Обучение идет через личное обдумывание, воспроизведение и социальное взаимодействие. Обучение может состояться в формальных, неформальных и неофициальных условиях.</p> <p>Source: Cedefop, 2004; European Commission, 2006a.</p> <p>Related terms: Formal learning, Non-formal learning, Informal learning / Формальне навчання, Неформальне навчання, Неофіційне навчання / Формальное обучение, Неформальное обучение, Неофициальное обучение</p>
<p>LEARNING BY DOING</p> <p>НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДІЯЛЬНІСТЬ</p>	<p>Learning acquired by repeated practice of a task, with or without prior instruction.</p> <p>Навчання, яке здійснюється повторюванням практичних завдань, з або без попереднього навчання.</p>

ОБУЧЕНИЕ (УЧЕНИЕ) ЧЕРЕЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ	<p>Обучение, которое осуществляется повторением практических задач, с или без предварительного обучения. Source: based on Cedefop, 2004. Related terms: Learning, Learning by using/ Навчання, Навчання із застосуванням / Обучение, Обучение с применением.</p>
LEARNING BY USING НАВЧАННЯ ІЗ ПРАКТИЧНИМ ЗАСТОСУВАННЯМ ОБУЧЕНИЕ (УЧЕНИЕ) С ПРАКТИЧЕСКИМ ПРИМЕНЕНИЕМ	<p>Learning acquired by repeated use of tools or facilities, with or without prior instruction. Навчання, яке здійснюється з використанням інструментів або обладнання, з або без попереднього навчання. Обучение, осуществляемое с использованием инструментов или оборудования, с или без предварительного обучения. Source: based on Cedefop, 2004. Related terms: learning, learning by doing/ Навчання, Навчання через досвід / Обучение, Обучение на опыте</p>
LEARNING COMMUNITY СУСПІЛЬСТВО, ЩО НАВЧАЄ ОБУЧАЮЩЕЕ ОБЩЕСТВО	<p>A community that promotes a culture of learning by developing effective local partnerships between all sectors of the community, and supports and motivates individuals and organizations to learn. Суспільство, яке сприяє культурі навчання за допомогою розвитку ефективних місцевих партнерських зв'язків між усіма секторами суспільства, підтримує і стимулює осіб та організації вчитися. Общество, которое способствует культуре учения посредством развития эффективных местных партнерских связей между всеми секторами общества, поддерживает и стимулирует людей и организации учиться. Source: Cedefop, 2004. Related terms: Learning region/ Регіон навчання/ Регион обучения</p>
LEARNING CONTENT ЗМІСТ НАВЧАННЯ СОДЕРЖАНИЕ ОБУЧЕНИЯ	<p>The topics and activities which make up what is learned by an individual or group of learners during a learning process. Теми і види діяльності, які складають все те, що особа або група студентів вивчає під час навчального процесу. Темы и виды деятельности, которые составляют все то, что лицо или группа студентов изучают во время учебного процесса. Source: adapted from European Training Foundation, 1997.</p>
LEARNING FACILITATOR ФАСИЛІТАТОР НАВЧАННЯ	<p>Anyone who promotes the acquisition of knowledge and skills by establishing a favourable learning environment, including anyone exercising a teaching, training, supervision or guidance function. The facilitator helps the learner develop knowledge and skills by providing guidelines, feedback and advice throughout the learning process. Особа, яка сприяє отриманню знань і навичок, створюючи сприятливе навчальне середовище, у тому числі особа, що здійснює викладання, навчання, контроль і функції консультанта. Фасилітатор допомагає студенту поглиблювати</p>

<p>ФАСИЛИТАТОР ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>знання і розвивати навички за допомогою консультацій, зауважень і порад упродовж навчання.</p> <p>Лицо, способствующее приобретению знаний и навыков, создавая благоприятную обучающую среду, в том числе лицо, осуществляющее преподавание, обучение, контроль и функции консультанта. Фасилитатор помогает студенту углублять знания и развивать навыки посредством консультаций, замечаний и советов на протяжении обучения.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p>
<p>LEARNING ORGANIZATION</p> <p>ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ НАВЧАННЯ</p> <p>ОБУЧАЮЩАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ</p>	<p>An organization which promotes learning, and where individuals learn and develop through the work context, for the benefit of themselves, each other and the whole organization, with such efforts being publicized and recognized.</p> <p>Організація, що сприяє навчанню і де особи, які навчаються і розвиваються без відриву від виробництва на своє благо та всієї організації, з такими досягненнями є відкритою і визнаною.</p> <p>Организация, которая способствует обучению, и где люди учатся и развиваются без отрыва от производства на свое благо, других и всей организации, с такими достижениями является открытой и признаваемой.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Learning community, Learning region/ Навчальне суспільство, Регіон навчання/ Обучающее сообщество, Регион обучения</p>
<p>LEARNING OUTCOMES / LEARNING ATTAINMENTS</p> <p>РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ / ДОСЯГНЕННЯ У НАВЧАННІ</p> <p>РЕЗУЛЬТАТЫ ОБУЧЕНИЯ/ ДОСТИЖЕНИЯ В ОБУЧЕНИИ</p>	<p>The set of knowledge, skills and/or competences an individual has acquired and/or is able to demonstrate after completion of a learning process, either formal, non-formal or informal.</p> <p>Сукупність знань, навичок і компетенцій, яких набуває людина, та/або здатна продемонструвати їх після завершення процесу навчання, формального, неформального або неофіційного.</p> <p>Совокупность знаний, навыков и/или компетенций, которые приобретает человек и/или в состоянии продемонстрировать их после завершения процесса обучения, формального, неформального или неофициального.</p> <p>Source: based on Cedefop 2004.</p> <p>Related terms: Assessment of learning outcomes, Certification of learning outcomes/ Оцінка результатів навчання, Сертифікація результатів навчання/ Оценка результатов обучения, Сертификация результатов обучения.</p>
<p>LEARNING REGION</p> <p>РЕГІОН НАВЧАННЯ</p>	<p>A region in which stakeholders cooperate to meet local learning needs and share resources to devise joint solutions.</p> <p>Регіон, у якому зацікавлені сторони співпрацюють з метою задоволення місцевих потреб у навчанні та виділяють ресурси для вироблення спільних рішень.</p>

РЕГИОН ОБУЧЕНИЯ	<p>Регион, в котором заинтересованные стороны сотрудничают в целях удовлетворения местных потребностей в обучении и выделяют ресурсы для разработки совместных решений.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Learning community, Learning organization/ Навчальне суспільство, Організація, яка навчає/ Обучающее сообщество, Обучающая организация</p>
LIFELONG LEARNING НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ ОБУЧЕНИЕ НА ПРОТЯЖЕНИИ ЖИЗНИ	<p>All learning activity undertaken throughout life, which results in improving knowledge, know-how, skills, competences and/or qualifications for personal, social and/or professional reasons.</p> <p>Уся навчальна діяльність, яка здійснюється протягом життя, у результаті чого вдосконалюються знання, досвід, навички, компетенції та / або кваліфікації для особистих, соціальних та / або професійних потреб.</p> <p>Вся учебная деятельность, осуществляемая на протяжении жизни, в результате чего совершенствуются знания, опыт, навыки, компетенции и/или квалификации для личных, социальных и/или профессиональных потребностей.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Adult education, Continuing education and training, Lifewide learning/ Освіта дорослих, Неперервна освіта і професійна підготовка, Різнобічне навчання / Обучение взрослых, Непрерывное образование и профессиональная подготовка, Разносторонне обучение.</p>
LIFEWIDE LEARNING ВСЕБІЧНЕ НАВЧАННЯ РАЗНОСТОРОННЕЕ ОБУЧЕНИЕ	<p>Learning, either formal, non-formal or informal, that takes place across the full range of life activities (personal, social or professional) and at any stage.</p> <p>Comment: lifewide learning is a dimension of lifelong learning.</p> <p>Навчання, формальне, неформальне або неофіційне, яке здійснюється у всіх сферах життєдіяльності (особистій, соціальній або професійній) на будь-якому етапі.</p> <p>Коментар: це навчання розглядається як розмірність (величина) неперервного навчання.</p> <p>Обучение, либо формальное, неформальное или неофициальное, которое осуществляется во всех сферах жизнедеятельности (личная, социальная или профессиональная) и на любом этапе.</p> <p>Комментарий: это обучение как размерность (величина) непрерывного обучения.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Adult education, Continuing education and training, Lifelong learning/ Навчання дорослих, Неперервна освіта і професійна підготовка, Навчання впродовж життя/ Обучение взрослых, Непрерывное образование и профессиональная подготовка, Обучение на протяжении жизни</p>
LEVEL	<p>The place of a qualification in the higher education system. Normally, a national hierarchy of qualifications exists. The number of levels of higher education qualifications vary between countries and/or kinds of higher education</p>

<p>РІВЕНЬ</p> <p>УРОВЕНЬ</p>	<p>Місце кваліфікації в системі вищої освіти. Як правило, існує національна ієрархія (структура) кваліфікацій. Число рівнів кваліфікацій вищої освіти відрізняється в різних країнах та/або типах вищої освіти.</p> <p>Место квалификации в системе высшего образования. Как правило, существует национальная иерархия (структура) квалификаций. Число уровней квалификаций высшего образования различное в разных странах и/или типах высшего образования.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p> <p>Related terms: Level indicators/ Рівневі індикатори/ Уровневые индикаторы.</p>
<p>DESCRIPTOR (LEVEL)</p> <p>ДЕСКРИПТОР (РІВНЕВИЙ)</p>	<p>A level descriptor is a statement that provides an indication of the depth and extent of learning expected at a specific stage in a programme. These general descriptors can be applied to specific subject disciplines and ways of learning. Level descriptors are useful for curriculum design, assignment of credit, validation, guidelines for recognition of learning from experience and of non formal learning and for staff development.</p> <p>Рівневий дескриптор – це формулювання, яке забезпечує уявлення про глибину і ширину очікуваного навчання на певному етапі програми. Такі загальні дескриптори можуть застосовуватися до конкретних дисциплін та способів навчання. Рівневі дескриптори є корисними для розробки навчальних планів, призначення кредиту, атестації, рекомендацій щодо визнання навчання, виходячи з кваліфікації та неформального навчання і для розвитку персоналу.</p>
<p>ДЕСКРИПТОР (УРОВНЕВИЙ)</p>	<p>Уровневый дескриптор – это формулировка, которая обеспечивает представление о глубине и ширине ожидаемого обучения на конкретном этапе программы. Данные общие дескрипторы могут применяться к конкретным дисциплинам и способам обучения. Уровневые дескрипторы полезны для разработки учебных планов, назначении кредита, аттестации, рекомендаций по признанию обучения, исходя из квалификации и неформального обучения и для развития персонала.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
<p>LEVEL INDICATORS</p> <p>РІВНЕВІ ІНДИКАТОРИ</p>	<p>These can range from any general information on the role of the qualification to highly detailed specific statements about the nature, skills and competencies associated with the successful completion of parts or all of a qualification.</p> <p>Вони можуть змінюватися від загальної інформації щодо ролі кваліфікації до дуже детальних конкретних формулювань про характер, навички та компетенції, які взаємопов'язані з успішним завершенням частин або всієї кваліфікації.</p>

<p>УРОВНЕВЫЕ ИНДИКАТОРЫ</p>	<p>Они могут изменяться от общей информации о роли квалификации до очень детальных конкретных формулировок о характере, навыках и компетенциях, которые связаны с успешным завершением частей или всей квалификации.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p> <p>Related terms: Level/ Рівень/ Уровень</p>
<p>LEVEL OF EDUCATION</p> <p>РІВЕНЬ ОСВІТИ</p> <p>УРОВЕНЬ ОБРАЗОВАНИЯ</p>	<p>See: The International Standard Classification of Education (ISCED-97) is used to define the levels and fields of education used in this publication.</p> <p>Дивись: Міжнародна Стандартна Класифікація Освіти (МСКО-97) використовується для визначення рівнів і галузей освіти, поданих у цьому виданні.</p> <p>Смотри: Международная Стандартная Классификация Образования (МСКО-97) используется для определения уровней и областей образования, опубликованных в этом издании.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Організація економічного співробітництва і розвитку, ОЕСР, Словник освітньої термінології.</p>
<p>LEVELS</p> <p>РІВНІ</p> <p>УРОВНИ</p>	<p>Represent a series of sequential steps (a developmental continuum), expressed in terms of a range of generic outcomes, against which typical qualifications can be positioned.</p> <p>Представляє ряд послідовних кроків (континуум розвитку), виражених у термінах загальних результатів, проти яких позиціонуються типові кваліфікації.</p> <p>Представляют ряды последовательных шагов (континуум развития), выраженных в терминах общих результатов, напротив которых позиционируются типичные квалификации.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, 2005.</p> <p>Related terms: Level/ Рівень/ Уровень.</p>
<p>LICENSING</p> <p>ЛІЦЕНЗУВАННЯ</p>	<p>The process by which a governmental agency grants official permission (i) to persons meeting pre-determined qualifications to engage in a given occupation and/or use of a particular title; (ii) to programmes, based on the evaluation of appropriate plans, to operate before obtaining accredited status, and (iii) to institutions to perform specified functions. Licensing (in the case of persons) is usually obtained through examination or graduation from an accredited institution. In some countries, a period of practical experience may be required. In such a case, state licensing should not be confused with institutional or specialized accreditation.</p> <p>Процес, при якому державне агенство надає офіційний дозвіл (I) особам, які відповідають певній кваліфікації для заняття цією діяльністю та/або присудження особливого</p>

<p>ЛИЦЕНЗИРОВАНИЕ</p>	<p>звання (II) програмам, заснованим на оцінюванні відповідних планів, для функціонування до отримання акредитованого статусу, і (III) установам для виконання певних функцій. Ліцензування (у випадку осіб), як правило, отримують за допомогою іспитів і завершення акредитованої установи. У деяких країнах може вимагатися проходження практики. У цьому разі, державне ліцензування не слід плутати з інституційною або спеціалізованою акредитацією.</p> <p>Процесс, при котором государственное агенство предоставляет официальное разрешение (I) лицам, которые соответствуют определенной квалификации для занятия данной деятельностью и/или предоставления особого звания (II) программам, основанным на оценивании соответствующих планов, для функционирования до получения аккредитованного статуса, и (III) учреждениям для выполнения определенных функций. Лицензирование (в случае лиц), как правило, получают посредством экзаменов и завершения аккредитованного учреждения. В некоторых странах может требоваться прохождение практики. В этом случае, государственное лицензирование не следует путать с институциональной или специализированной аккредитацией.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Related terms: Accreditation, Certification/Акредитація, Сертифікація /Аккредитація, Сертифікація.</p>
<p>LISBON CONVENTION on the Recognition of Qualifications</p> <p>ЛІСАБОНСЬКА КОНВЕНЦІЯ про визнання кваліфікацій</p> <p>ЛИССАБОНСКАЯ КОНВЕНЦИЯ о признании квалификаций</p>	<p>Refers to the Council of Europe/UNESCO Convention on the Recognition of Qualifications Concerning Higher Education in the European Region adopted in Lisbon April 1997.</p> <p>Конвенція Ради Європи/ЮНЕСКО про визнання кваліфікацій вищої освіти в Європейському регіоні, прийнята в Лісабоні у квітні 1997 року. Bologna process № 3 стор. 57</p> <p>Конвенция Совета Европы/ЮНЕСКО о признании квалификаций высшего образования в Европейском регионе, принята в Лиссабоне в апреле 1997 года. Bologna process № 3 стр. 57</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p>
<p>LOWER SECONDARY EDUCATION (ISCED 2)</p>	<p>Lower secondary education (ISCED 2) generally continues the basic programmes of the primary level, although teaching is typically more subject-focused, often employing more specialised teachers who conduct classes in their field of specialisation. Lower secondary education may either be “terminal” (i.e., preparing students for entry directly into working life) and/or “preparatory” (i.e., preparing students for upper secondary education). This level usually consists of two to six years of schooling (the mode of OECD countries is three years).</p>

<p>БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МСКО 2)</p> <p>БАЗОВОЕ СРЕДНЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ (МСКО 2)</p>	<p>Базова середня освіта (МСКО 2) у цілому продовжує основні програми початкового рівня, хоча навчання, як правило, більш предметне (тематичне), часто запрошуються на роботу більш спеціалізовані викладачі, які проводять заняття в галузі своєї спеціалізації. Неповна середня освіта може бути або «перехідною» (тобто підготовка учнів безпосередньо для переходу на ринок праці) та / або «підготовчою» (тобто підготовка учнів до повної середньої освіти). Зазвичай цей рівень становить від двох до шести років навчання (форма в країнах ОЕСР становить три роки).</p> <p>Базовое среднее образование (МСКО 2) в целом продолжает основные программы начального уровня, хотя обучение, как правило, более предметное (тематическое), часто приглашаются на работу более специализированные преподаватели, которые проводят занятия в области своей специализации. Неполное среднее образование может быть либо «переходным» (то есть, подготовка учащихся непосредственно для перехода на рынок труда) и/или «подготовительным» (т. е. подготовка учащихся к полному среднему образованию). Обычно этот уровень составляет от двух до шести лет обучения (форма в странах ОЭСР составляет три года).</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms. International Standard Classification of Education (ISCED).</p>
<p>MAINTENANCE AND OPERATIONS PERSONNEL</p> <p>ПЕРСОНАЛ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ</p> <p>ПЕРСОНАЛ ТЕХНИЧЕСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ И ЭКСПЛУАТАЦИИ</p>	<p>Maintenance and operations personnel refers to personnel who support the maintenance and operation of schools, school security and ancillary services, such as the transportation of students to and from school and food services operations.</p> <p>Персонал технічного обслуговування та експлуатації належить до персоналу, який підтримує технічне обслуговування й експлуатацію шкіл, безпеку шкіл і забезпечує супутні послуги, такі, як перевезення студентів до школи і назад, обслуговування громадського харчування.</p> <p>Персонал технического обслуживания и эксплуатации относится к персоналу, который поддерживает техническое обслуживание и эксплуатацию школ, безопасность школ и обеспечивает сопутствующие услуги, такие, как перевозка студентов в школу и обратно, обслуживание общественного питания.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Teaching Staff/ Викладацький склад/ Преподавательский состав.</p>
<p>MATHEMATICAL LITERACY</p> <p>МАТЕМАТИЧНА ГРАМОТНІСТЬ</p>	<p>Mathematical literacy is defined in PISA as the capacity to identify, understand and engage in mathematics, and to make well-founded judgements about the role that mathematics plays in an individual's current and future private life, occupational life, social life with peers and relatives, and life as a constructive, concerned and reflective citizen.</p> <p>Математична грамотність визначається в Програмі оцінювання іноземних студентів (PISA) як здатність визначати, розуміти і займатися математикою, а також</p>

<p>МАТЕМАТИЧЕСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ</p>	<p>висловлювати обґрунтовані судження про роль, яку математика виконує в теперішньому та майбутньому особистому житті, професійному суспільстві та соціальному житті з однолітками і родичами, а також у житті як конструктивно налаштованого, зацікавленого і мислячого громадянина.</p> <p>Математическая грамотность определяется в Программе оценивания иностранных студентов (PISA) как способность определять, понимать и заниматься математикой, а также высказывать обоснованные суждения о роли, которую математика играет в настоящей и будущей личной жизни, профессиональном обществе, социальной жизни со сверстниками и родственниками, а также в жизни как конструктивно - настроенного, заинтересованного и мыслящего гражданина.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): Reading literacy and Scientific literacy/ Літературна грамотність і Наукова грамотність/ Литературная грамотность и Научная грамотность.</p>
<p>MENTORING</p> <p>НАСТАВНИЦТВО</p> <p>НАСТАВНИЧЕСТВО</p>	<p>Guidance and support provided in a variety of ways to a young person or novice (i.e. someone joining a new learning community or organization) by an experienced person who acts as a role model, guide, tutor, coach or confidante.</p> <p>Керівництво та підтримка молодій людині, яка надається різними способами, або початківця (що вступив у нове освітнє товариство чи організацію) досвідченою людиною, яка виступає як керівник, вчитель, тренер або довірена особа.</p> <p>Руководство и поддержка, оказываемая разными способами молодому человеку или начинающему (т.е. вступившему в новое образовательное общество или организацию) опытным человеком, который выступает в качестве образца, руководителя, учителя, тренера или доверенного лица.</p> <p>Source: based on Bolton, 1980.</p> <p>Related terms: Tutoring/ Тьюторінг/ Тьюторинг.</p>
<p>MOBILITY</p> <p>МОБІЛЬНІСТЬ</p> <p>МОБИЛЬНОСТЬ</p>	<p>The ability of an individual to move and adapt to a new occupational environment.</p> <p>Comment: mobility can be geographical or 'functional' (a move to a new post in a company or to a new occupation). Mobility enables individuals to acquire new skills and thus to increase their employability.</p> <p>Здатність особистості розвиватися і пристосовуватися до сучасного професійного середовища.</p> <p>Коментар: мобільність може бути географічною або «функціональною» (перехід на нову посаду в компанії або нову роботу). Мобільність дає можливість особам здобувати нові вміння, і в такий спосіб зростає можливість їх працевлаштування.</p> <p>Способность личности развиваться и приспосабливаться к современной профессиональной среде.</p>

	<p>Комментарий: мобильность может быть географической или «функциональной» (переход на новую должность в компании или новую работу). Мобильность дает возможность лицам приобретать новые умения и таким образом кастет возможность их трудоустройства.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Adaptability, Employability/ Адаптованість, Працездатність/ Адаптируемость, Трудоспособность.</p>
<p>MODE OF STUDY</p> <p>ФОРМА НАВЧАННЯ</p> <p>ФОРМА ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Mode of study refers to the study load of the student, whether full-time or part-time.</p> <p>Форма навчання стосується навчального навантаження студента з урахуванням повної або неповної зайнятості.</p> <p>Форма обучения относится к учебной нагрузке студента, с учетом полной или неполной занятости.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Full-time student, Full-time equivalent student, Part-time student/ Повна зайнятість студента, Еквівалент повної зайнятості студента, Часткова зайнятість студента/ Полная занятость студента, Эквивалент полной занятости студента, Частичная занятость студента.</p>
<p>MODULE</p> <p>МОДУЛЬ</p> <p>МОДУЛЬ</p>	<p>The term “module” has different meanings in different countries. In some it means a course unit; in others a module is a group of course units. For clarity, In Tuning the ECTS definition is used: A module is defined as a course unit in a system in which each course unit carries the same number of credits or a multiple thereof.</p> <p>Термін «модуль» має різні значення в різних країнах. В одних – це розділ курсу, в інших – модулем є група розділів курсу. Приміром, у тюнінгу ЕКТС застосовується визначення: модуль визначається як розділ курсу в системі, в якій кожен розділ курсу має однакову кількість кредитів або кратних йому.</p> <p>Термин «модуль» имеет разные значения в разных странах. В одних - это означает раздел курса, в других – модулем является группа разделов курса. Например, в Тюнинге ЕКТС применяется определение: модуль понимается как раздел курса в системе, в которой каждый раздел курса имеет одинаковое количество кредитов или кратных ему.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p> <p>Related terms: Course Unit/ Розділ курсу/ Раздел курса</p>
<p>MUTUAL RECOGNITION</p>	<p>Agreement by two or more institutional bodies to validate each other’s degrees, programmes, or institutions and affirmation of quality assurance by two or more accrediting agencies that the methodology of the agencies are sound and that the procedures are functioning accordingly.</p>

ВЗАЄМНЕ ВИЗНАННЯ	Угода двох або більше інституційних установ про взаємне визнання ступенів, програм або закладів і підтвердження забезпечення якості двома або більше акредитаційними агентствами, методологія яких подібна і процедури яких функціонують відповідно.
ВЗАИМНОЕ ПРИЗНАНИЕ	Соглашение двух или более институциональных учреждений о взаимном признании степеней, программ или заведений и подтверждение обеспечения качества двумя или более аккредитационными агентствами, методология которых сходна и процедуры которых функционируют соответственно. Source: OECD Glossary of Education terms. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.
NARIC	National Academic Recognition Informational Centre. The NARIC network is an initiative of the European Commission and was created in 1984. The network aims at improving academic recognition of diplomas and periods of study in the Member States of the European Union (EU) countries, the European Economic Area (EEA) countries and Turkey. The network is part of the Community's Lifelong Learning Programme (LLP), which stimulates the mobility of students and staff between higher education institutions in these countries.
НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З АКАДЕМІЧНОГО ВИЗНАННЯ І МОБІЛЬНОСТІ	Національний Інформаційний Центр з Академічного Визнання і Мобільності є ініціативою Європейської комісії і створена в 1984 році. Він спрямований на поліпшення академічного визнання дипломів та періодів навчання в державах – членах Європейського союзу (ЄС), Європейського економічного простору (СЄП) і Туреччині. Центр є частиною програми Навчання протягом життя, яка стимулює мобільність студентів та персоналу між вищими освітніми закладами в цих країнах.
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ИНФОРМАЦИОННЫЙ ЦЕНТР ПО АКАДЕМИЧЕСКОМУ ПРИЗНАНИЮ И МОБИЛЬНОСТИ	Национальный Информационный Центр по Академическому Признанию и Мобильности является инициативой Европейской комиссии и создана в 1984 году. Он нацелен на улучшение академического признания дипломов и периодов обучения в государствах-членах Европейского союза (ЕС), Европейского экономического пространства (ЕЭП) и Турции. Центр является частью программы Обучения на протяжении жизни, которая стимулирует мобильность студентов и персонала между высшими образовательными учреждениями в этих странах. Source: OECD Glossary of Education terms. Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.
NATIONAL FRAMEWORK OF QUALIFICATIONS	An instrument for the classification of qualifications according to a set of criteria for specified levels of learning achieved, which aims to integrate and coordinate national qualifications subsystems and improve the transparency, access, progression and

<p>НАЦІОНАЛЬНА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ</p>	<p>quality of qualifications in relation to the labour market and civil society. It is a single description, at national level or level of an educational system, which is internationally understood. The framework describes all qualifications awarded in the system considered and relates them to each other in a coherent way.</p> <p>Інструмент для класифікації кваліфікацій відповідно до сукупності критеріїв для конкретних рівнів успішно виконаного навчання, який спрямований на інтеграцію та координацію національних підсистем кваліфікацій та покращання прозорості, право доступу, розвиток і якість кваліфікацій щодо ринку праці та громадянського суспільства. Це єдиний опис, на національному рівні або рівні системи освіти, який є міжнародним для розуміння. Рамка описує всі кваліфікації, що присуджуються в даній системі і співвідносить їх один з одним на узгодженої основі.</p> <p>Инструмент для классификации квалификаций в соответствии с совокупностью критериев для конкретных уровней успешно выполненного обучения, который нацелен на интеграцию и координацию национальных подсистем квалификаций и улучшение прозрачности, право доступа, развитие и качество квалификаций по отношению к рынку труда и гражданскому обществу. Это единое описание, на национальном уровне или уровне системы образования, которое является международным для понимания. Рамка описывает все квалификации, присуждаемые в рассматриваемой системе, и соотносит их друг с другом на согласованной основе.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF), 2008 — 15 pp. One very clear example is that of the Republic of Ireland http://www.nqai.ie/en/.</p> <p>Related terms: Qualification Descriptors /Дискриптори кваліфікацій /Дискрипторы квалификаций.</p>
<p>NATIONAL FRAMEWORK OF QUALIFICATIONS OF HIGHER EDUCATION</p> <p>НАЦІОНАЛЬНА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ</p> <p>НАЦИОНАЛЬНАЯ РАМКА КВАЛИФИКАЦИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ</p>	<p>The single description, at national level or at the level of an education system, which is internationally understood and through which all qualifications and other learning achievements in higher education may be described and related to each other in a coherent way and which defines the relationship between higher education qualifications.</p> <p>Єдиний міжнародно-зрозумілий опис, на національному рівні або на рівні системи освіти, завдяки якому всі кваліфікації та інші навчальні досягнення у вищій освіті можуть описуватися й бути пов'язані між собою на узгодженої основі і яка визначає взаємовідношення між кваліфікаціями вищої освіти.</p> <p>Единое международно-понятное описание, на национальном уровне или уровне системы образования, благодаря которому все квалификации и другие учебные достижения в высшем образовании могут описываться и быть связаны между собой</p>

	<p>на согласованной основе и которая определяет взаимоотношение между квалификациями высшего образования.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. ECTS User Guide. Luxembourg, 2009. A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, 2005.</p>
NATIOANAL SYSTEM OF QUALIFICATIONS	<p>All aspects of a Member State's activity related to the recognition of learning and other mechanisms that link education and training to the labour market and civil society. This includes the development and implementation of institutional arrangements and processes relating to quality assurance, assessment and the award of qualifications. A national qualifications system may be composed of several subsystems and may include a national qualifications framework;</p>
НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙ	<p>Усі аспекти діяльності держав – членів ЄС, що мають стосунок до визнання навчання і додаткових механізмів, які пов'язують освіту і професійну підготовку з ринком праці та громадянським суспільством. Система включає розробку і впровадження інституційних механізмів та процесів, що належать до забезпечення якості, оцінювання та присудження кваліфікацій. Національна система кваліфікацій може складатися з декількох підсистем і включати національну рамку кваліфікацій</p>
НАЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА КВАЛИФИКАЦИЙ	<p>Все аспекты деятельности государств-членов ЕС, имеющие отношение к признанию обучения и дополнительным механизмам, которые связывают образование и профессиональную подготовку с рынком труда и гражданским обществом. Система включает разработку и внедрение институциональных механизмов и процессов, относящихся к обеспечению качества, оцениванию и присуждению квалификаций. Национальная система квалификаций может состоять из нескольких подсистем и включать национальную рамку квалификаций.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
NET CONTACT TIME OF TEACHING	<p>Teaching time is defined as the number of hours per year that a full-time teacher teaches a group or class of students according to the formal policy in the country.</p>
ФАКТИЧНИЙ ЧАС БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО НАВЧАННЯ	<p>Час навчання визначається як кількість годин на рік, які вчитель з повною зайнятістю відпрацьовує з групою або класом студентів відповідно до офіційної настанови в країні.</p>
ФАКТИЧЕСКОЕ ВРЕМЯ НЕПОСРЕДСТВЕННОГО ОБУЧЕНИЯ	<p>Время обучения определяется как количество часов в год, которые учитель с полной занятостью отрабатывает с группой или классом студентов в соответствии с официальной установкой в стране.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Teaching time/Викладацький час/ Преподавательское время.</p>

<p>NET GRADUATION RATES</p>	<p>Net graduation rate measures the percentage of persons within a virtual age cohort who obtain a qualification from a given level of education, thus being unaffected by changes in population size of typical graduation age. The net graduation rate is calculated by dividing the number of graduates at each single year of age, by the population at that age, and summing these over all the ages.</p>
<p>ФАКТИЧНИЙ ВИПУСКНИЙ КОЕФІЦІЄНТ</p>	<p>Фактичний випускний коефіцієнт вимірює частку осіб у рамках фактичної вікової групи, які отримують кваліфікацію від певного рівня освіти, таким чином, впливаючи на зміни в чисельності населення типового випускного віку. Коефіцієнт розраховується діленням кількості випускників на кожен окремий рік віку, на населення цього самого віку, і підсумовується за всіма віковими групами.</p>
<p>ФАКТИЧЕСКИЙ ВЫПУСКНОЙ КОЭФФИЦИЕНТ</p>	<p>Фактический выпускной коэффициент измеряет долю лиц в рамках фактической возрастной группы, которые получают квалификацию от данного уровня образования, таким образом, влияя на изменения в численности населения типичного выпускного возраста. Коэффициент рассчитывается делением количества выпускников на каждый отдельный год возраста, на население этого же возраста, и суммируется по всем этим возрастам.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Graduates, Graduation, Successful completion /Випускники, Випуск, Успішне завершення /Випускники, Випуск, Успешное завершение.</p>
<p>NEW BASIC SKILLS</p> <p>НОВІТНІ ОСНОВНІ НАВИЧКИ</p> <p>НОВЕЙШИЕ ОСНОВНЫЕ НАВЫКИ</p>	<p>The skills such as information and communication technology (ICT) skills, foreign languages, social, organisational and communication skills, technological, culture, entrepreneurship.</p> <p>Такі навички як інформаційні і комунікаційно-технологічні (ІКТ) навички, володіння іноземними мовами, соціальні, організаційні та комунікативні навички, технологічної культури, підприємницькі.</p> <p>Такие навыки как информационные и коммуникационно-технологические (ИКТ) навыки, владение иностранными языками, социальные, организационные и коммуникативные навыки, технологической культуры, предпринимательские.</p> <p>Source: Council of the European Union, 2000. Related terms: Basic skills, Information and communication technology (ICT) skills, Key skills/ Основні навички, Інформаційні і комунікаційно-технологічні (ІКТ) навички, Ключові навички/ Основные навыки, Информационные и коммуникационно-технологические (ИКТ) навыки, Ключевые навыки.</p>
<p>NEW ENTRANTS</p>	<p>New entrants to a level of education are students who, during the course of the current reporting period, are entering for the first time any programme leading to a recognised qualification at this level of education, irrespective of whether the students enter the programme at the beginning or at an advanced stage of the programme.</p>

<p>НОВІ ЗАРАХОВАНІ</p> <p>НОВЫЕ ЗАЧИСЛЕННЫЕ</p>	<p>Нові зараховані на рівень освіти – це студенти, які протягом курсу поточного звітного періоду приступають вперше до якої-небудь програми, що веде до визнаної кваліфікації на цьому рівні освіти, незалежно від того, приступають студенти до програми на початку або на просунутому етапі програми.</p> <p>Новые зачисленные на уровень образования – это студенты, которые в течение курса текущего отчетного периода приступают впервые к какой-либо программе, ведущей к признаваемой квалификации на этом уровне образования, независимо от того, приступают студенты к программе в начале или на продвинутом этапе программы.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Entry rates/Коефіцієнт вступу/ Коэффициент поступления.</p>
<p>NON-COMPULSORY CURRICULUM</p> <p>НЕОБОВ'ЯЗКОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН</p> <p>НЕОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ УЧЕБНЫЙ ПЛАН</p>	<p>The non-compulsory curriculum is defined as the average instruction time of students are entitled to above the compulsory hours of instruction. The subjects covered by the noncompulsory curriculum often vary from school to school or from region to region and may take the form of "non-compulsory elective subjects".</p> <p>Необов'язковий навчальний план визначається як середній час навчання студентів, які мають право на більшу кількість годин, ніж передбачено обов'язковим навчальним планом. Предмети, що включені до необов'язкового навчального плану часто відрізняються залежно від школи або регіону і можуть приймати формат «необов'язкових предметів за вибором».</p> <p>Необязательный учебный план определяется как среднее время обучения студентов, имеющих право на большее количество часов, чем предусмотрено обязательным учебным планом. Предметы, включенные в необязательный учебный план, часто отличаются в зависимости от школы или региона и могут принимать формат «необязательных предметов по-выбору».</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Compulsory core curriculum, Compulsory curriculum, Compulsory flexible curriculum/ Обов'язковий основний навчальний план, Обов'язковий навчальний план, Гнучкий навчальний план, Очікуваний час навчання/ Обязательный основной учебный план, Обязательный учебный план, Гибкий учебный план.</p>
<p>NON-FORMAL EDUCATION</p>	<p>Any organized and sustained educational activities. Non-formal education may therefore take place both within and outside educational institutions, and cater to persons of all ages. Depending on country contexts, it may cover educational programmes to impart adult literacy, basic education for out-of-school children, life-skills, work-skills, and general culture. Non-formal education programmes do not necessarily follow the 'ladder' system, and may have different duration.</p>

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА	<p>Будь-які організовані і послідовні освітні види діяльності. Отже, неформальна освіта може здійснюватися як в освітніх установах, так і поза ними, й охоплювати осіб різного віку. Залежно від національного контексту така освіта може охоплювати освітні програми для поширення грамотності серед дорослих, базової освіти для дітей, що не відвідують школу, життєвих навичок, трудових навичок, і загальну культуру. Програми неформальної освіти не обов'язково вибудовуються в систему «щаблів», і можуть мати різну тривалість.</p>
НЕФОРМАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ	<p>Любые организованные и обладающие преимуществом образовательные виды деятельности. Следовательно, неформальное образование может осуществляться как в образовательных учреждениях, так и вне их, и охватывать лиц всех возрастов. В зависимости от национального контекста такое образование может охватывать образовательные программы для распространения грамотности среди взрослых, базовое образование для не посещающих школу детей, жизненные навыки, трудовые навыки, и общую культуру. Программы неформального образования не обязательно выстраиваются в систему «ступеней», и могут иметь различную продолжительность. Source: OECD Glossary of Education terms. International Standard Classification of Education (МСКО 1997).</p>
NON – FORMAL LEARNING	<p>Any organized and sustained educational activities. It may therefore take place both within and outside educational institutions and cannot be resulted with the qualification or any certification; anyway it can be structured and organized.</p>
НЕФОРМАЛЬНЕ НАВЧАННЯ	<p>Будь-які організовані й послідовні види освітньої діяльності. Отже, неформальне навчання може проходити як в освітніх установах, так і поза ними, і не веде до кваліфікації або сертифікації; у будь-якому разі воно може бути структурованим і організованим.</p>
НЕФОРМАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ	<p>Любые организованные и обладающие преимуществом виды образовательной деятельности. Следовательно, неформальное обучение может осуществляться как в образовательных учреждениях, так и вне их, и не ведет к квалификации или сертификации; в любом случае оно может быть структурированным и организованным. Source: OECD Glossary of Education terms. ECTS User Guide, 2009. Related terms: Non-formal education/ Неформальна освіта /Неформальное образование</p>
NON-INSTRUCTIONAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS	<p>Non-instructional educational institutions are educational institutions that provide educational related - administrative, advisory or professional services to other educational institutions, although they do not enroll students themselves. Examples include national, state, and provincial ministries or departments of education; other bodies that administer education at various</p>

<p>НЕ НАВЧАЛЬНІ ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ (УСТАНОВИ)</p> <p>НЕУЧЕБНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ (ОРГАНИЗАЦИИ)</p>	<p>levels of government or analogous bodies in the private sector; and organizations that provide such education-related services as vocational or psychological counseling, placement, testing, financial aid to students, curriculum development, educational research, building operations and maintenance services, transportation of students, and student meals and housing.</p> <p>Ненавчальні освітні установи – це освітні установи, які надають пов'язані з освітою послуги – адміністративні, консультативні чи професійні послуги іншим освітнім установам, хоча самі не займаються набором студентів. Приклади включають національні, державні та регіональні міністерства і департаменти освіти, інші установи, які адмініструють освіту на різних рівнях державного управління або аналогічні установи в секторі приватної освіти, а також організації, які надають такі пов'язані з освітою послуги, як професійно-технічне або психологічне консультування, працевлаштування, тестування, фінансова допомога студентам, розробка навчальних планів, дослідження в галузі освіти, будівельні роботи та технічне обслуговування, транспортування студентів, і студентське харчування та проживання.</p> <p>Неучебные образовательные учреждения – это образовательные учреждения, которые предоставляют связанные с образованием услуги - административные, консультативные или профессиональные услуги другим образовательным учреждениям, хотя сами не занимаются набором студентов. Примеры включают национальные, государственные и региональные министерства и департаменты образования; другие учреждения, которые администрируют образование на различных уровнях государственного управления или аналогичные учреждения в секторе частного образования; а также организации, которые предоставляют такие связанные с образованием услуги, как профессионально-техническое или психологическое консультирование, трудоустройство, тестирование, финансовая помощь студентам, разработка учебных планов, исследования в области образования, строительные работы и техническое обслуживание, транспортировка студентов, и студенческое питание и проживание.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Expenditure on educational institutions and Instructional educational institutions/ Витрати на навчальні заклади і Освітні навчальні заклади/ Расходы на учебные заведения и Образовательные учебные заведения.</p>
<p>NON-NATIVE STUDENTS</p> <p>СТУДЕНТИ – НЕ УРОДЖЕНЦІ</p>	<p>“Non-native” students are those students who reported in PISA that they were born outside the country of assessment and whose parents were also born in another country.</p> <p>Студенти – не уродженці – це ті студенти, як зазначено в Програмі з оцінки рівня освіти іноземних студентів, які народилися за межами держави, де проводиться оцінювання і чий батьки також народжені в іншій державі.</p>

СТУДЕНТЫ – НЕ УРОЖЕНЦЫ	<p>Студенты – не уроженцы – это те студенты, как обозначено в Программе по оценке уровня образования иностранных студентов, которые родились за пределами государства, где проводится оценивание и чьи родители также рождены в другом государстве.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Native students/ Студенти-громадяни країни навчання / Студенты-граждане страны обучения.</p>
NON-SALARY COMPENSATION	<p>Non-salary compensation includes expenditure by employers or public authorities on employee benefits other than pensions. These benefits may include such things as health care or health insurance, unemployment compensation, disability insurance, other forms of social insurance, non-cash supplements (e.g., free or subsidised housing), maternity benefits, free or subsidised child care, and such other fringe benefits as each country may provide. This expenditure does not include contributions made by the employees themselves, or deducted from their gross salaries.</p>
КОМПЕНСАЦІЯ, ЩО НЕ ВХОДИТЬ ДО ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	<p>Компенсація, яка не входить до заробітної плати, включає витрати роботодавців або державних органів на додаткові виплати робітникам, за винятком пенсій. Ці виплати можуть включати такі статті витрат, як охорона здоров'я або медичне страхування, допомогу з безробіття, страхування за інвалідністю, інші форми соціального страхування, безготівкові бонуси (наприклад, безкоштовне або пільгове житло), виплати, пов'язані з вагітністю та пологами, безкоштовний або субсидований догляд за дитиною, а також інші додаткові пільги, які кожна окрема країна може надавати. Ці виплати не включають внесків самих працівників, або відрахувань з їхньої заробітної плати.</p>
КОМПЕНСАЦИЯ, НЕ ВХОДЯЩАЯ В ЗАРАБОТНУЮ ПЛАТУ	<p>Компенсация, не входящая в заработную плату включает расходы работодателей или государственных органов на дополнительные выплаты работникам, за исключением пенсий. Эти выплаты могут включать такие статьи расходов, как охрана здоровья или медицинское страхование, пособие по безработице, страхование по инвалидности, другие формы социального страхования, безналичные бонусы (например, бесплатное или льготное жилье), выплаты по беременности и родам, бесплатный или субсидируемый уход за ребенком, а также другие дополнительные льготы, которые каждая отдельная страна может предоставить. Эти выплаты не включают взносы самих работников, или вычетов из их заработной платы.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
NON-TEACHING STAFF ПЕРСОНАЛ, ЩО НЕ НАВЧАЄ	<p>Staff in educational institutions other than instructional personnel</p> <p>Штат співробітників в освітньому закладі, який не здійснює навчання.</p>

НЕОБУЧАЮЩИЙ ПЕРСОНАЛ	Штат сотрудников в образовательном учреждении, который не осуществляет обучение. Source: OECD Glossary of Education terms.
ON - THE - JOB TRAINING	On-the-job training focuses on the acquisition of skills within the work environment generally under normal working conditions. Through on-the-job training, workers acquire both general skills that they can transfer from one job to another and specific skills that are unique to a particular job. On-the-job training, typically includes verbal and written instruction, demonstration and observation, and hands-on practice and imitation. In addition, the on-the-job training process involves one employee—usually a supervisor or an experienced employee—passing knowledge and skills on to a novice employee. On-the-job training programs range from formal training with company supervisors to learning by watching. In this sense, the most formal types of on-the-job training are distinct from classroom training largely in that they take place within the firm. In the face of increased international competition and the more widespread use of computers in production processes, the implementation of more formal and sophisticated kinds of on-the-job training has become a critical issue for firms in the United States.
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА НА РОБОЧОМУ МІСЦІ	Професійна підготовка на робочому місці спрямована на набуття навичок, як правило, у робочому середовищі в звичайних робочих умовах. При підготовці на робочому місці працівники набувають навичок як загальних, які вони можуть переносити з одного виду діяльності в інший, так і спеціальних, які є характерними для конкретної роботи. Як правило, професійна підготовка на робочому місці включає усне й письмове навчання, демонстрування наочних прикладів і спостереження, також практичні заняття та імітацію. Крім того, процес професійної підготовки передбачає одного працівника, зазвичай керівника (супервайзера) або досвідченого співробітника, що передає знання і навички працівникам-початківцям. Програми професійної підготовки варіюють від формального навчання з керівниками (супервайзерами) на підприємстві до навчання під наглядом. У цьому сенсі найбільш формальні види професійної підготовки на робочому місці відрізняються від теоретичної підготовки в значній мірі тим, що вони здійснюються безпосередньо на підприємстві. В умовах посилення міжнародної конкуренції і більш широкого використання комп'ютерів у виробничих процесах запровадження більш формальних і складних видів підготовки на робочому місці є важливою проблемою для виробництва в Сполучених Штатах.
ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА НА РАБОЧЕМ МЕСТЕ	Профессиональная подготовка на рабочем месте направлена на приобретение навыков, как правило, в рабочей среде в обычных рабочих условиях. Посредством подготовки на рабочем месте работники приобретают навыки как общие, которые они могут переносить с одного вида деятельности на другой, так и специальные, которые являются характер-

	<p>ными для конкретной работы. Как правило, профессиональная подготовка на рабочем месте включает устное и письменное обучение, демонстрирование наглядными примерами и наблюдение, и практические занятия и подражание. Кроме того, процесс профессиональной подготовки предполагает одного работника, обычно руководителя (супервайзера) или опытного сотрудника, передающего знания и навыки начинающим работникам. Программы профессиональной подготовки варьируются от формального обучения с руководителями предприятия до обучения под наблюдением. В этом смысле наиболее формальные виды профессиональной подготовки на рабочем месте отличаются от теоретической подготовки в значительной степени в том, что они осуществляются непосредственно на предприятии. В условиях усиления международной конкуренции и более широкого использования компьютеров в производственных процессах введение более формальных и сложных видов подготовки на рабочем месте является важной проблемой для производства в Соединенных Штатах</p> <p>Sources: Encyclopedia of Business, 2nd ed/ http://www.referenceforbusiness.com</p>
<p>OFF-THE-JOB TRAINING</p> <p>ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА НЕ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ</p> <p>ПРОФЕСИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА НЕ НА РАБОЧЕМ МЕСТЕ</p>	<p>Vocational training undertaken away from the normal work situation. It is usually only part of a whole training programme, in which it is combined with on-the-job training.</p> <p>Професійно-технічна підготовка, що здійснюється не в звичайній робочій обстановці. Це, як правило, тільки частина всієї програми професійної підготовки, в якій вона поєднується з професійним навчанням за місцем роботи.</p> <p>Профессионально-техническая подготовка, осуществляемая не в обычной рабочей обстановке. Это, как правило, только часть всей программы профессиональной подготовки, в которой данное образование совмещается с профессиональным обучением по месту работы.</p> <p>Source: based on Unesco, 1979.</p> <p>Related terms: On-the-job training/ Професійна підготовка на робочому місці/ Професинальная подготовка на рабочем месте</p>
<p>OPEN LEARNING</p> <p>ВІДКРИТЕ НАВЧАННЯ</p> <p>ОТКРЫТОЕ ОБУЧЕНИЕ</p>	<p>Learning which gives to the learner a degree of flexibility in the choice of topics, place, pace and/or method.</p> <p>Навчання, яке надає студенту ступінь гнучкості у виборі тем, місця, темпу і/або способу.</p> <p>Обучение, которое дает студенту степень гибкости в выборе тем, места, темпа и/или способа.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004</p>

OPTIONAL COURSE UNIT	<p>A course unit or module that may be chosen as part of a study programme but is not compulsory for all students. Some systems distinguish between electives (i.e. course units chosen from a pre-defined list) and completely free optional course units.</p>
РОЗДІЛ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ	<p>Розділ курсу або модуль, який може бути вибраний як частина навчальної програми, але не є обов'язковим для всіх студентів. Деякі системи зазначають різницю між елективами (тобто розділами курсу, вибраними із заздалегідь визначеного списку) і абсолютно незалежними розділами курсу за вибором.</p>
РАЗДЕЛ КУРСА ПО ВЫБОРУ	<p>Раздел курса или модуль, который может выбираться как часть учебной программы, но не является обязательным для всех студентов. Некоторые системы различают между элективами (т.е. разделами курса, выбранными из заранее определенного списка) и совершенно независимыми разделами курса по выбору.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006).</p>
OUTCOMES	<p>Anticipated or achieved results of programmes or the accomplishment of institutional objectives, as demonstrated by a wide range of indicators (such as student knowledge, cognitive skills, and attitudes). Outcomes are direct results of the instructional programme, planned in terms of learner growth in all areas. An outcome must be distinguished from an objective, which is a desired result. Generally, each outcome statement should describe one effect of the instructional programme, and not accumulate several into one statement.</p> <p>Outcomes Assessment: The process of evaluation and improvement of specific results of a higher education institution in order to demonstrate its institutional effectiveness. Assessment may concern the performance of teaching staff, the effectiveness of institutional practices, and the functioning of departments or programmes (e.g. programme reviews, budget reviews, etc.). It is a formative procedure used for institutional self-study, financial retrenchment, programme evaluation, and improved understanding of the current needs of students.</p> <p>Student Outcome Assessment: The act of assembling, analyzing, and using both quantitative and qualitative evidence of teaching and learning outcomes, in order to examine their congruence with stated purposes and educational objectives and to provide meaningful feedback that will stimulate improvement.</p> <p>Measurable Outcomes: Results that can be quantified; all measures of student outcomes (except certain subjective learning achievements), including executive function skills, and affective-related measures. Examples of measurable outcomes include: numbers of persons who gain employment, numbers of people who register to vote, and numbers of people who achieve a graduate education degree. Learning achievements</p>

concern speaking, listening, reading, writing, and numeracy. Executive function skills include problem-solving, critical thinking, and meta-cognition. Affective-related measures include self-esteem, self-confidence, and interpersonal communication.

РЕЗУЛЬТАТИ

Очікувані або досягнуті результати програми або виконання інституційних цілей, що відображає широкий діапазон індикаторів (таких, як знання студентів, когнітивні навички, ставлення). Результати є прямим наслідком навчальної програми, що заплановані в термінах розвитку студента в усіх напрямках. Результат повинен відрізнятися від мети, яка є бажаним результатом. Як правило, кожне формулювання результату має описувати один підсумок навчальної програми, а не об'єднання кількох в одному формулюванні.

Оцінка результатів: Процес оцінювання та покращання конкретних результатів вищого освітнього закладу з метою наочної демонстрації його інституційної ефективності. Оцінка може стосуватися діяльності професорсько-викладацького складу, ефективності інституційних практик та функціонування факультетів або програм (наприклад, рецензії програм, ревізії бюджету тощо). Це формувальна процедура, що використовується для інституційного самовивчення, скорочення фінансових витрат, оцінювання програми, а також поліпшення розуміння поточних потреб студентів.

Оцінка результатів студентів: Процес зі збору, аналізу та використання кількісних і якісних доказів викладання й результатів навчання з метою вивчення їх узгодженості із заявленими цілями та освітніми завданнями, а також для забезпечення своєчасного зворотного зв'язку, що стимулюватиме вдосконалення.

Вимірювані результати: Результати, які можуть бути кількісними; усі вимірювання результатів студента (за винятком окремих особистісних навчальних досягнень), у тому числі адміністративно-функціональні навички й афективно-пов'язані вимірювання. Приклади вимірюваних результатів включають: кількість осіб, які працевлаштовуються, кількість осіб, які реєструються для голосування, і кількість осіб, які досягають випускного освітнього ступеня. До навчальних досягнень відносять усне мовлення, аудіювання, читання, письмо, і навички рахунку. Адміністративно-функціональні навички включають вирішення проблем, критичне мислення і мета-пізнання. Афективно-пов'язані вимірювання включають самооцінку, упевненість в собі і міжособистісне спілкування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Ожидаемые или достигнутые результаты программы или выполнения институциональных целей, что отображает широкий диапазон индикаторов (таких, как студенческие знания, когнитивные навыки и отношения). Результаты являются прямым следствием обучающей программы,

запланированной в терминах развития обучаемого по всем направлениям. Результат должен отличаться от цели, которая является желаемым результатом. Как правило, каждая формулировка результата должна описывать один итог обучающей программы, а не объединяются несколько в одной формулировке.

Оценка результатов: Процесс оценивания и улучшения конкретных результатов высшего образовательного учреждения с целью наглядной демонстрации его институциональной эффективности. Оценка может касаться деятельности преподавательского состава, эффективности институциональных практик и функционирования факультетов или программ (например, рецензии программ, ревизии бюджета и т.д.). Это формирующая процедура применяется для институционального самоизучения, сокращения финансовых расходов, оценивания программы, а также улучшения понимания текущих потребностей студентов.

Оценка результатов студентов: Процесс по сбору, анализу и использованию количественных и качественных доказательств преподавания и результатов обучения с целью изучения их согласованности с заявленными целями и образовательными задачами, а также для обеспечения своевременной обратной связи, которая будет стимулировать совершенствование.

Измеряемые результаты: Результаты, которые могут быть количественными; все измерения результатов студента (за исключением отдельных личностных учебных достижений), в том числе административно-функциональные навыки и аффективно-связанные измерения. Примеры измеряемых результатов включают: количество лиц, которые трудоустраиваются, количество лиц, которые регистрируются для голосования, и количество лиц, которые достигают выпускной образовательной степени. К учебным достижениям относятся устная речь, аудирование, чтение, письмо, и навыки счета. Административно-функциональные навыки включают решение проблем, критическое мышление и мета-познание. Аффективно-связанные измерения включают самооценку, уверенность в себе и межличностное общение.

Source(s): OECD Glossary of Education terms. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.

Related terms: Accreditation, Assessment, Indicators, Quality Assurance/ Акредитація, Оцінювання, Індикатори, Забезпечення якості/ Аккредитация, Оценивание, Индикаторы, Обеспечение качества.

PART-TIME STUDENT

Students enrolled in primary and secondary-level educational programmes are considered to participate part-time if they attend school for less than 75 per cent of the school day or week (as locally defined) and would normally be expected to be in the

<p>ЧАСТКОВА ЗАЙНЯТІСТЬ СТУДЕНТА</p> <p>ЧАСТИЧНАЯ ЗАНЯТОСТЬ СТУДЕНТА</p>	<p>programme for the entire academic year. At the tertiary level, an individual is considered part-time if he or she is taking a course load or educational programme that requires less than 75 per cent of a full-time commitment of time and resources.</p> <p>Студенти, зараховані на початковий і середній рівні освітніх програм, вважаються частково зайнятими, якщо вони відвідують установу менш ніж 75 відсотків від навчального дня або тижня (як встановлено за місцевими мірками) і, як правило, очікується, будуть залишатися в програмі протягом усього навчального року. На третинному рівні індивідуум розглядається як частково зайнятий, якщо він/вона виконує навантаження курсу або освітньої програми, які вимагають менше ніж 75 відсотків від повного обов'язкового часу та ресурсів.</p> <p>Студенты, зачисленные на начальный и средний уровни образовательных программ, считаются частично занятыми, если они посещают учреждение менее чем 75 процентов от учебного дня или недели (как установлено по местным меркам) и, как правило, ожидается, будут оставаться в программе в течение всего учебного года. На третичном уровне, индивидуум рассматривается как частично занятый, если он/она выполняет нагрузку курса или образовательной программы, которые требуют менее чем 75 процентов от полного обязательного времени и ресурсов.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Full-time equivalent student, Full-time student, Mode of study, Student and Study load/ Еквівалент повної зайнятості студента, Повна зайнятість студента, Форма навчання, Студент і Навчальне навантаження/ Эквивалент полной занятости студента, Полная занятость студента, Форма обучения, Студент и Учебная нагрузка.</p>
<p>PART-TIME TEACHER</p> <p>ЧАСТКОВА ЗАЙНЯТІСТЬ ВИКЛАДАЧА</p> <p>ЧАСТИЧНАЯ ЗАНЯТОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ</p>	<p>A teacher employed for less than 90 per cent of the normal or statutory number of hours of work for a full-time teacher over a complete school year is classified as a part-time teacher.</p> <p>Викладач, зайнятий менше ніж на 90 відсотків від звичайної або встановленої законом кількості годин для викладача, що працює повний робочий день протягом повного навчального року, класифікується як викладач, що працює на частину ставки.</p> <p>Преподаватель, занятый менее 90 процентов от обычного или установленного законом количества часов для преподавателя, работающего полный рабочий день в течение полного учебного года, классифицируется как преподаватель, работающий на часть ставки.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Educational personnel, Full-time equivalent teacher, Full-time teacher/ Персонал сфери освіти, Еквівалент повної зайнятості викладача, Повна зайнятість викладача/ Персонал сфери образования, Эквивалент полной занятости преподавателя, Полная занятость преподавателя.</p>

PEER REVIEW/ EXTERNAL REVIEW	<p>Assessment procedure regarding the quality and effectiveness of the academic programmes of an institution, its staffing, and/or its structure, carried out by external experts (peers). Normally, peers are academics of the same discipline, but in practice, different types of external evaluators exist, even though all are meant to be specialists in the field reviewed and knowledgeable about higher education in general. The review may also vary the source of authority of peers, types of peers, their selection and training, their site visits, and the standards to be met. A review is usually based on a self-evaluation report provided by the institution and can itself be used as a basis for indicators and/or as a method of judgment for (external) evaluation in higher education.</p>
КОЛЕГІАЛЬНА ПЕРЕВІРКА / ЗОВНІШНЯ ПЕРЕВІРКА	<p>Процедура оцінювання якості та ефективності освітніх програм закладу, його штатного розкладу та/або його структури, що здійснюється зовнішніми експертами (колегами). Як правило, колеги – це викладачі однієї дисципліни, але на практиці існують різні групи зовнішніх оцінювачів, хоча всі вони є фахівцями в перевірній галузі та добре інформовані про вищу освіту в цілому. Перевірка може також відрізнятися первинним авторитетом колег, їх групами, підбором і підготовкою, виїздами на місця, стандартами для обов'язкового виконання. Перевірка, як правило, ґрунтується на звіті-самооцінці, представленому закладом і сама по собі може бути використана як основа для індикаторів та/або як метод рішення для (зовнішнього) оцінювання в галузі вищої освіти.</p>
КОЛЛЕГИАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА/ ВНЕШНЯЯ ПРОВЕРКА	<p>Процедура оценивания в отношении качества и эффективности образовательных программ учреждения, его штатного расписания и/или его структуры, осуществляемая внешними экспертами (коллегами). Как правило, коллеги – это преподаватели одной дисциплины, но на практике существуют различные группы внешних оценщиков, хотя все они специалисты в проверяемой области и хорошо осведомлены о высшем образовании в целом. Проверка может также различаться изначальным авторитетом коллег, их группами, подбором и подготовкой, выездами на места, стандартами для обязательного выполнения. Проверка, как правило, основывается на отчете - самооценке, представленным учреждением и сама по себе может быть использована в качестве основы для индикаторов и/или как метод решения для (внешнего) оценивания в области высшего образования.</p> <p>Source: UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Related terms: Accreditation, Evaluation, Quality Assessment, Site Visit, Standards/ Акредитація, Оцінювання, Забезпечення якості, Відвідування, Стандарти/ Аккредитація, Оценивание, Обеспечение качества, Посещение, Стандарты.</p>
PERFORMANCE STANDARDS	<p>Levels of achievement that are deemed exemplary or appropriate, <i>i.e.</i> specifications of the required level of quality of a student's work to meet the content standards. Performance standards shape expectations for educational outcomes.</p>

<p>СТАНДАРТИ ЕФЕКТИВНОСТІ</p> <p>СТАНДАРТЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ</p>	<p>Рівні досягнень, які вважаються зразковими чи необхідними, тобто характеристики потрібного рівня якості роботи студента для відповідності стандартам змісту. Стандарти ефективності формують припущення для освітніх результатів.</p> <p>Уровни достижений, которые считаются образцовыми или необходимыми, т.е. характеристики требуемого уровня качества работы студента для соответствия стандартам содержания. Стандарты эффективности формируют предположения для образовательных результатов.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions – Bucharest.</p>
<p>PERIOD OF STUDY</p> <p>ПЕРІОД НАВЧАННЯ</p> <p>ПЕРИОД ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Any component of a higher education programme which has been evaluated and documented and, while not a complete programme of study in itself, represents a significant acquisition of knowledge or skill.</p> <p>Будь-яка складова частина програми вищої освіти, яка була оцінена й задокументована і, будучи не повною програмою навчання сама по собі, надає суттєві знання чи навички.</p> <p>Любая составляющая часть программы высшего образования, которая была оценена и задокументирована и, будучи не полной программой обучения сама по себе, предоставляет существенные знания или навыки.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region, Lisbon, 1997.</p>
<p>PIRLS (PROGRESS IN READING LITERACY STUDY)</p> <p>ДОСЯГНЕННЯ В ОПАНУВАННІ НАВИЧКАМИ ЧИТАННЯ</p> <p>ДОСТИЖЕНИЯ В ПРИОБРЕТЕНИИ НАВЫКОВ ЧТЕНИЯ</p>	<p>Progress in Reading Literacy Study that was undertaken by the International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) during 2001 focusing on the acquisition of reading literacy of 4th grade students.</p> <p>Досягнення в опануванні навичками читання – ініціатива, здійснена Міжнародною асоціацією з оцінки шкільної успішності, яка з 2001 року приділяє основну увагу опануванню навичками читання учнями 4-х класів.</p> <p>Достижения в приобретении навыков чтения – инициатива, предпринятая Международной ассоциацией по оценке школьной успеваемости, которая с 2001 года уделяет основное внимание приобретению навыков чтения учениками 4-х классов.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>PISA (PROGRAMME FOR INTERNATIONAL STUDENT ASSESSMENT)</p>	<p>An international standardised assessment conducted by the OECD which measures how well young adults, at age 15 and therefore approaching the end of compulsory schooling, are prepared to meet the challenges of today's knowledge societies. PISA was designed to assist governments to monitor the outcomes of education systems in terms of student achievement on a regular basis and within an internationally accepted common framework, in other words, to allow them to compare how</p>

students in their countries were performing on a set of common tasks compared to students in other countries. In this way, PISA helps governments to not only understand, but also to enhance, the effectiveness of their educational systems and to learn from other countries practices. Every three years, PISA collects information on student achievement and contextual information about students, teachers and schools, and derives educational indicators that can monitor differences (and similarities) over time. Some examples of how PISA findings are being used internationally include:

- Comparisons of literacy skills of students in one country to those of students in other participating countries;
- Establishment of benchmarks for educational improvement, in terms of the mean scores achieved by other countries or in terms of a country's capacity to provide high levels of equity in educational outcomes and opportunities;
- Understanding the relative strengths and weaknesses of individual education systems.

In each cycle of PISA, the focus is on one of the three domains, called the major domain, and so the bulk of the assessment is in this area, while the remainder of the assessment is distributed across the other two minor domains for that cycle. In PISA 2009, Reading literacy was the major domain of assessment and Mathematical and Scientific literacy (which were the major domains in 2003 and 2006, respectively) are minor domains. In 2012, the PISA cycle will return to focus the majority of the assessment on Mathematical literacy.

Comments: PISA index of economic, social and cultural status: This index was derived from the following variables: i) the highest international socio-economic index of occupational status of the father or mother; ii) the highest level of education of the father or mother converted into years of schooling ; and iii) the number of books at home as well as access to home educational and cultural resources, obtained by asking students;

PISA index of instrumental motivation: This one was derived from the frequency with which students study for the following reasons: to increase my job opportunities; to ensure that my future will financially secure; and, to get a good job. A four-point scale with the response categories 'never', 'some', 'often' and 'always' was used.

ПРОГРАМА ОЦІНЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Міжнародне стандартизоване оцінювання, що проводиться Організацією економічного співробітництва та розвитку, яке вимірює, наскільки успішно молоді люди у віці 15 років і, відповідно, наближаючись кінця обов'язкової шкільної освіти, готові зустріти виклики сучасного суспільства знань. Програма розроблена з метою допомогти урядам проводити моніторинг результатів систем освіти з точки зору досягнень учнів на регулярній основі і в міжнародно-прийнятих загальних рамках, інакше кажучи, дати їм можливість порівняти, як учні у своїх країнах виконували ряд спільних завдань порівняно з учнями в інших країнах. Таким чином, Програма допомагає урядам не тільки розуміти,

а й посилювати ефективність їх систем освіти і вчитися в інших країн кращим практикам. Кожні три роки Програма збирає інформацію про досягнення студентів та загальну інформацію про студентів, викладачів і школи, отримує показники в галузі освіти, що дозволяє проконтролювати відмінності (і подібності) протягом часу. Наприклад, в усьому світі на сьогодні використовуються такі результати Програми:

- порівняння грамотності студентів однієї країни з грамотністю студентів інших країн;
- визначення стандартів з метою поліпшення освіти, урахувавши середні показники, досягнуті в інших країнах, або можливості країни забезпечити максимально справедливі рівні результатів освіти і можливості для цього;
- розуміння щодо сильних і слабких боків окремих систем освіти.

У кожному циклі Програми акцент робиться на одну з трьох галузей, названу основною. У Програмі 2009 Грамотність читання була основною галуззю оцінювання, Математична та Наукова грамотності були основними галузями в 2003 і 2006, відповідно. У 2012 році цикл Програми повернеться до основного оцінювання Математичної грамотності.

Індекс Програми економічного, соціального і культурного статусу: Цей індекс був отриманий з таких змінних: I) високий міжнародний соціально-економічний показник професійного статусу батька чи матері; II) високий рівень освіти батька чи матері, виражений у роках навчання; III) показник, що отримується за допомогою опитування учнів про наявність книг удома, доступ до домашніх освітніх і культурних ресурсів; **Індекс Програми інструментальної мотивації:** Він отриманий з частоти відповідей про причини, за якими студенти навчаються: збільшити свої можливості працевлаштування; забезпечити фінансове майбутнє й отримати хорошу роботу.

ПРОГРАММА ОЦЕНИВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ

Международное стандартизированное оценивание, проводимое Организацией экономического сотрудничества и развития, которое измеряет, насколько успешно молодые люди в возрасте 15 лет и, следовательно, приближаясь концу обязательного школьного образования, готовы встретить вызовы современного общества знаний. Программа разработана с целью помочь правительствам проводить мониторинг результатов систем образования с точки зрения достижений учащихся на регулярной основе и в международно-принятых общих рамках, иными словами, дать им возможность сравнить, как студенты в своих странах выполняли ряд общих задач по сравнению со студентами в других странах. Таким образом, Программа помогает правительствам не только понимать, но и усиливать эффективность их систем образования и учиться у других стран лучшим практикам. Каждые три года Программа собирает информацию о достижениях студентов и общую информацию о студентах, преподавателях и школах, получает показатели в области образования, что позволяет проконтроли-

	<p>ровать различия (и сходства) с течением времени. Например, во всем мире в настоящее время используются такие результаты Программы:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сравнение грамотности студентов одной страны с грамотностью студентов других стран; • определение стандартов с целью улучшения образования, учитывая средние показатели, достигнутые в других странах, или возможности страны обеспечить максимально справедливые уровни результатов образования и возможности для этого; • понимание относительно сильных и слабых сторон отдельных систем образования. <p>В каждом цикле Программы акцент делается на одну из трех областей, называемую основной. В Программе 2009 Грамотность чтения была основной областью оценивания, Математическая и Научная грамотности были основными областями в 2003 и 2006, соответственно. В 2012 году цикл Программы вернется к основному оцениванию Математической грамотности.</p> <p>Индекс Программы экономического, социального и культурного статуса: Этот индекс был получен из следующих переменных: I) высокий международный социально-экономический показатель профессионального статуса отца или матери; II) высокий уровень образования отца или матери, выраженный в годах обучения; III) показатель, получаемый посредством опроса учащихся о количестве книг дома, доступе к домашним образовательным и культурным ресурсам; Индекс Программы инструментальной мотивации: Он получен из частоты ответов о причинах, по которым студенты учатся: увеличить свои возможности трудоустройства; обеспечить финансовое будущее и получить хорошую работу.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. http://www.acer.edu.au/ozpisa</p>
<p>POPULATION</p> <p>НАСЕЛЕННЯ</p> <p>НАСЕЛЕНИЕ</p>	<p>Other than those indicators that are derived from labour force surveys, the population data that are used in the calculation of the graduation, entry and enrolment rates refer to all nationals present in or temporarily absent from the country and aliens permanently settled in the country.</p> <p>Демографічні дані, що відрізняються від індикаторів, які отримуються в результаті вивчення робочої сили, визначаються при розрахунку коефіцієнта випускників, що вступили, і зарахованих; дані стосуються всіх громадян, присутніх або тимчасово відсутніх в країні, а також іноземців, які постійно проживають у країні.</p> <p>Демографические данные, отличные от индикаторов, получаемых посредством изучения рабочей силы, получают при расчете коэффициента выпускников, поступивших и зачисленных; данные относятся ко всем гражданам, присутствующим или временно отсутствующим в стране, а также иностранцам, постоянно проживающих в стране.</p>

	<p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): Labour Force statistics/ Статистичні дані щодо робочої сили /Статистические данные по рабочей силе.</p>
<p>POST-COMPULSORY EDUCATION</p> <p>ПІСЛЯОБОВ'ЯЗКОВА ОСВІТА</p> <p>ПОСЛЕОБЯЗАТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ</p>	<p>Education followed by an individual after compulsory education, which sets minimum legal standards and duration of obligatory schooling.</p> <p>Освіта, яку індивідуум отримує після обов'язкової освіти, що передбачає сукупність мінімальних узаконених стандартів і тривалість обов'язкової шкільної освіти.</p> <p>Образование, которое индивидуум получает после обязательного образования, что предусматривает совокупность минимальных узаконенных стандартов и продолжительность обязательного школьного образования.</p> <p>Source: based on European Training Foundation, 1997.</p> <p>Related terms: Compulsory education/ Обов'язкова освіта/ Обязательное образование.</p>
<p>POST-SECONDARY NON-TERTIARY LEVEL OF EDUCATION (ISCED 4)</p> <p>ПІСЛЯСЕРЕДНІЙ НЕТРЕТИННИЙ РІВЕНЬ ОСВІТИ (МСКО 4)</p> <p>ПОСЛЕСРЕДНИЙ НЕТРЕТИЧНИЙ УРОВЕНЬ ОБРАЗОВАНИЯ (МСКО 4)</p>	<p>Post-secondary non-tertiary education straddles the boundary between upper secondary and post-secondary education from an international point of view, even though it might clearly be considered upper secondary or post-secondary programmes in a national context. Although their content may not be significantly more advanced than upper secondary programmes, they serve to broaden the knowledge of participants who have already gained an upper secondary qualification. The students tend to be older than those enrolled at the upper secondary level.</p> <p>Післясередня нетретинна освіта перебуває на межі між середньою та післясередньою освітою з міжнародної точки зору, хоча в національному контексті програми навчання такого виду освіти можуть розглядатися як середні чи післясередні. Хоча їхній зміст незначно ускладнено, порівняно з програмами середньої освіти, вони мають на меті розширення знань учнів, яким вже присвоєно кваліфікацію середньої освіти. Як правило, студенти старші за віком, ніж ті, що зараховані в старші класи середньої школи.</p> <p>После-среднее нетретичное образование находится на границе между средним и после средним образованием с международной точки зрения, хотя в национальном контексте программы обучения такого вида образования могут рассматриваться как средние или после - средние. Хотя их содержание незначительно усложнено, чем программы среднего образования, они служат цели расширения знаний учащихся, которым уже присвоена квалификация среднего образования. Как правило, студенты старше по возрасту тех, кто зачислен в старшие классы средней школы.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): International Standard Classification of Education (ISCED)/ Міжнародна стандартна класифікація освіти(МСКО)/ Международная стандартная классификация образования (МСКО).</p>

<p>PRE-PRIMARY EDUCATION (ISCED 0)</p>	<p>Pre-primary education (ISCED 0) is defined as the initial stage of organised instruction, designed primarily to introduce very young children to a school-type environment, that is, to provide a bridge between home and a school-based atmosphere. ISCED level 0 programmes should be centre or school-based, be designed to meet the educational and developmental needs of children at least three years of age, and have staff that are adequately trained (i.e., qualified) to provide an educational programme for the children.</p>
<p>ДОШКІЛЬНА ОСВІТА (МСКО 0)</p>	<p>Дошкільна освіта (МСКО 0) визначається як початковий етап організованого навчання, покликаний у першу чергу привчити дітей молодшого віку до шкільної обстановки, тобто, є сполучною ланкою між домашньою та шкільною атмосферою. Програми рівня МСКО 0 ґрунтуються як центр чи школа, спрямовані на задоволення освітніх і розвивальних потреб дітей, принаймні з трьох років, і мають штат співробітників, які пройшли відповідну підготовку (тобто кваліфікацію) з метою забезпечення освітньої програми для дітей.</p>
<p>ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (МСКО 0)</p>	<p>Дошкольное образование (МСКО 0) определяется как первоначальный этап организованного обучения, призванный в первую очередь приучить детей младшего возраста к школьной обстановке, то есть, является связующим звеном между домашней и школьной атмосферой. Программы уровня МСКО 0 основываются как центр или школа, направленный на удовлетворение образовательных и развивающих потребностей детей, по крайней мере с трех лет, и имеют штат сотрудников, которые прошли соответствующую подготовку (т.е. квалификацию) с целью обеспечения образовательной программы для детей.</p> <p>Source(s): ECTS User Guide, 2009. OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): International Standard Classification of Education (ISCED)/ Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО)/ Международная стандартная классификация образования (МСКО).</p>
<p>PRE-VOCATIONAL PROGRAMMES</p> <p>ДОПРОФЕСІЙНІ (ПРОФОРІЕНТАЦІЙНІ) ПРОГРАМИ</p>	<p>Pre-vocational education is mainly designed to introduce participants to the world of work and to prepare them for entry into further vocational or technical programmes. Successful completion of such programmes does not lead to a labour-market relevant vocational or technical qualification.</p> <p>Попередня професійно-технічна освіта в основному націлена на ознайомлення учасників зі світом праці та на підготовку їх до подальшого вступу на професійно-технічні або технічні програми навчання. Успішне завершення таких програм не призводить до отримання кваліфікацій, які затребувані на ринку праці.</p>
<p>ДОПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ (ПРОФОРИЕНТАЦИОННЫЕ) ПРОГРАММЫ</p>	<p>Предварительное профессионально-техническое образование в основном нацелено на ознакомление участников с миром труда и на подготовку их к дальнейшему поступлению на</p>

	<p>профессионально-технические или технические программы обучения. Успешное завершение таких программ не приводит к получению квалификаций, которые востребованы на рынке труда.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related term(s): General programmes, Programme orientation, Vocational programmes/ Загальні програми, Програми орієнтації, Професійні програми/ Общие программы, Программы ориентации, Профессиональные программы.</p>
<p>PRIMARY EDUCATION (ISCED 1)</p>	<p>Primary education (ISCED 1) usually begins at ages five, six or seven and lasts for four to six years (the mode of the OECD countries being six years). Programmes at the primary level generally require no previous formal education. The boundary between pre-primary and primary education is typically the beginning of systematic studies characteristic of primary education, e.g., reading, writing and mathematics. It is common, however, for children to begin learning basic literacy and numeracy skills at the pre-primary level.</p>
<p>ПОЧАТКОВА ОСВІТА (МСКО 1)</p>	<p>Початкова освіта (МСКО 1) зазвичай починається у віці п'яти, шести або семи років і триває від чотирьох до шести років (у країнах ОЕСР – шість років). Програми на початковому рівні, як правило, не вимагають попередньої формальної освіти. Границя між дошкільною і початковою освітою зазвичай є початком систематичного навчання, характерного для початкової освіти, наприклад, із читання, письма та математики.</p>
<p>НАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (МСКО 1)</p>	<p>Начальное образование (МСКО 1) обычно начинается в возрасте пяти, шести или семи лет и длится от четырех до шести лет (в странах ОЭСР-шесть лет). Программы на начальном уровне, как правило, не требуют предшествующего формального образования. Граница между дошкольным и начальным образованием обычно является началом систематического обучения, характерного для начального образования, например, чтению, письму, математике.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: International Standard Classification of Education (ISCED)/ Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО)/ Международная стандартная классификация образования (МСКО).</p>
<p>PRIVATE INSTITUTION</p>	<p>An institution is classified as private if it is controlled and managed by a nongovernmental organisation (e.g., a Church, Trade Union or business enterprise), or if its Governing Board consists mostly of members not selected by a public agency.</p>
<p>ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД</p>	<p>Заклад класифікується як приватний, якщо він контролюється й управляється неурядовою організацією (наприклад, церквою, профспілкою або підприємством), або, якщо його Правління складається в основному із членів, що не обираються державними органами.</p>

<p>ЧАСТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ</p>	<p>Учреждение классифицируется как частное, если оно контролируется и управляется не государственной организацией (например, церковь, профсоюз или предприятие), или, если его Правление состоит в основном из членов, не избираемых государственными органами.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Educational institution, Government-dependent private institution, Independent private institution and Public institution/ Освітній заклад, Державної залежності приватний заклад, Незалежний приватний заклад та Державний заклад/ Образовательное учреждение, Государственно-зависимое частное учреждение, Независимое частное учреждения и Государственное учреждение.</p>
<p>PROFESSIONAL DEVELOPMENT ACTIVITY</p> <p>ПРОФЕСІЙНО РОЗВИВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ</p> <p>ПРОФЕСІОНАЛЬНО РОЗВИВАЮЩА ДІЯТЕЛЬНОСТЬ</p>	<p>Any activity that develops an individual's skills, knowledge, expertise and other characteristics as a teacher. These include personal study and reflection, collaborative development of new approaches, as well as formal courses.</p> <p>Будь-яка діяльність, яка розвиває навички індивідуума, його/її знання, досвід та інші характеристики як викладача. Вона включає самостійне навчання, колективну роботу з удосконалення нових підходів, а також проходження офіційних курсів.</p> <p>Любая деятельность, которая развивает навыки индивидуума, его/ее знания, опыт и другие характеристики как преподавателя. Она включает самостоятельное обучение, коллективную работу по развитию новых подходов, а также официальные курсы.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>PROFESSIONAL RECOGNITION</p> <p>ПРОФЕСІЙНЕ ВИЗНАННЯ</p>	<p>Refers to the right to practice and the professional status accorded to a holder of a qualification. Owing to different regulations for the recognition of degrees or titles, a differentiation of two groups should be made: 'de Jure Professional Recognition' applies to the right to work in a specific country in a legally regulated profession (e.g. as a medical doctor). In the European Union, for instance, those regulations exist in both home and host countries and are subject to various European Union Specific Directives. 'De Facto Professional Recognition' refers to situations of unregulated professional recognition, such as situations in which no national legal authorization exists or is required.</p> <p>Стосується права на практику (роботу) або професійний статус, що надається власнику кваліфікації. Ураховуючи різні правила визнання ступенів і вчених звань, розрізняють дві групи: «де-юре Професійне визнання» поширюється на право працювати в конкретній країні за законодавчо регульованою професією (наприклад лікар). У Європейському Союзі, наприклад, ці правила існують як у країні проживання, так і в країні, що приймає і залежать від різних спеціальних директив Європейського Союзу. «Де-факто Про-</p>

<p>ПРОФЕСИОНАЛЬНОЕ ПРИЗНАНИЕ</p>	<p>«Професійне визнання» належить до ситуацій нерегульованого професійного визнання, коли немає законного національного дозволу або він не вимагається.</p> <p>Относится к праву на практику (работу) и профессиональному статусу, которое предоставляется владельцу квалификации. Учитывая различные правила признания степеней и ученых званий, различают две группы: «де-юре Профессиональное признание» распространяется на право работать в конкретной стране в законодательно регулируемой профессии (например, врач). В Европейском Союзе, например, эти правила существуют как в стране проживания, так и принимающей стране и зависят от различных специальных директив Европейского Союза. «Де-факто Профессиональное признание» относится к ситуациям нерегулируемого профессионального признания, когда нет законного национального разрешения или оно не требуется.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions – Bucharest.</p>
<p>PROFESSIONAL SUPPORT FOR STUDENTS</p> <p>ПРОФЕСІЙНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ</p> <p>ПРОФЕСИОНАЛЬНАЯ ПОДДЕРЖКА СТУДЕНТОВ</p>	<p>Professional support for students comprises pedagogical support at ISCED 0-4 and academic support at ISCED 5-6; and health and social support at ISCED 0-6 (such as guidance counsellors, librarians, doctors, dentists, nurses, psychiatrists and psychologists and other staff with similar responsibilities).</p> <p>Професійна підтримка студентів включає в себе педагогічну підтримку на рівні МСКО 0-4, академічну підтримку на рівні МСКО 5-6, а також медичну і соціальну підтримку на рівні МСКО 0-6 (з боку вихователів, бібліотекарів, лікарів, стоматологів, медсестер, психіатрів і психологів та інших працівників з подібними обов'язками).</p> <p>Профессиональная поддержка студентов включает в себя педагогическую поддержку на уровне МСКО 0-4, академическую поддержку на уровне МСКО 5-6, а также медицинскую и социальную поддержку на уровне МСКО 0-6 (со стороны воспитателей, библиотекарей, врачей, стоматологов, медсестер, психиатров и психологов и других сотрудников с подобными обязанностями).</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Educational personnel, Instructional personnel/ Персонал сфери освіти, Персонал, що навчає/ Персонал сфери образования, Обучающий персонал.</p>
<p>PROFILE</p> <p>ПРОФІЛЬ</p>	<p>The specific (subject) field(s) of learning of a qualification or the broader aggregation of clusters of qualifications or programmes from different fields that share a common emphasis or purpose (e.g. an applied vocational as opposed to more theoretical academic studies).</p> <p>Певна (предметна) галузь (і) навчання з кваліфікації або групи кваліфікацій або програм з різних галузей, що мають спільне значення і мету (наприклад прикладне професійно-технічне порівняно з більш теоретичним академічним навчанням).</p>

ПРОФИЛЬ	<p>Определенная (предметная) область (и) обучения квалификации или группы квалификаций или программ из разных областей, имеющих общее значение и цель (например, прикладное профессионально-техническое по сравнению с более теоретическим академическим обучением).</p> <p>Source: A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, 2005.</p>
PROGRAMME DESTINATION	<p>Programme destination, which is defined according to International Standard Classification of Education (ISCED), refers to the destination for which programmes have been designed to prepare students, such as the next level of education, the labour market or other programmes at the same or other levels of education. Examples:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "A" programmes are designed to prepare students for direct access to the next level of education; - "B" programmes are designed to prepare students for access to certain types of but not all programmes at the next level of education; and - "C" programmes are designed to prepare students for direct access to the labour market or other programmes at the same level of education."
ПРИЗНАЧЕННЯ ПРОГРАМИ	<p>Призначення програми, що визначається відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО), стосується призначення, за допомогою якого розробляються програми для підготовки студентів, наприклад, наступний рівень освіти, ринок праці або інші програми на цьому чи іншому рівнях освіти. Приміром:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «А» програми розробляються до підготовки студентів для прямого доступу до наступного рівня освіти; - «В» програми розробляються до підготовки студентів для доступу до певних типів, але не всіх програм наступного рівня освіти; - «С» програми розробляються для підготовки студентів для прямого доступу на ринок праці, або інші програми на цьому самому рівні освіти.
НАЗНАЧЕНИЕ ПРОГРАММЫ	<p>Назначение программы, определяется в соответствии с Международной стандартной классификацией образования (МСКО), относится к назначению, по причине которого разрабатываются программы для подготовки студентов, например, следующий уровень образования, рынок труда и другие программы на том или другом уровнях образования. Например:</p> <ul style="list-style-type: none"> -«А» программы разрабатываются для подготовки студентов к прямому доступу на следующий уровень образования; -«В» программы разрабатываются для подготовки студентов к доступу к определенным типам, но не всем программам на следующем уровне образования, -«С» программы разрабатываются для подготовки студентов к прямому доступу на рынок труда, или другие программы на этом же уровне образования <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>

<p>PROGRAMME OF EDUCATION OR TRAINING</p>	<p>An inventory of activities, content and/or methods implemented to achieve education or training objectives (acquiring knowledge, skills and/or competences), organized in a logical sequence over a specified period of time. Comment: the term “programme of education or training” refers to the implementation of learning activities whereas “curriculum” refers to the design, organisation and planning of these activities.</p>
<p>ПРОГРАМА ОСВІТИ АБО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ</p>	<p>Сукупність відповідних видів діяльності, зміст і/або методи, які реалізуються з метою одержання освіти або професійної підготовки (отримання знань, навичок і/або компетенцій), що організовані в логічній послідовності впродовж певного періоду. Коментар: термін «програма освіти і професійної підготовки» стосується здійснення навчальної діяльності, тоді як «навчальний план» належить до проектування, організації та планування цієї діяльності.</p>
<p>ПРОГРАММА ОБРАЗОВАНИЯ ИЛИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ</p>	<p>Совокупность соответствующих видов деятельности, содержание и/или методы, которые реализуются с целью получения образования или профессиональной подготовки (приобретение знаний, навыков и/или компетенций), организованных в логической последовательности в течение определенного периода времени. Комментарий: термин «программа образования и профессиональной подготовки» относится к осуществлению учебной деятельности, в то время как «учебный план» относится к проектированию, организации и планированию этой деятельности. Source: based on Cedefop, 2004. Related terms: Curriculum/ Навчальний план / Учебный план</p>
<p>PROGRAMME OF STUDY</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАННЯ</p> <p>ПРОГРАММА ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>A set of courses, the various components of which complement and build on each other in order to provide the student with a higher education qualification. “Programme” also denotes the academic fields of study and requirements that collectively define the qualification. Сукупність курсів, різні компоненти якого доповнюють і ґрунтуються один на одному, щоб забезпечити студенту кваліфікацію вищої освіти. «Програма» також позначає академічні галузі навчання і вимоги, які в сукупності визначають кваліфікацію. Совокупность курсов, различные компоненты, которого дополняют и основываются друг на друге, чтобы обеспечить студенту квалификацию высшего образования. «Программа» также обозначает академические области обучения и требования, которые в совокупности определяют квалификацию. Source: ECTS User Guide. 2009.</p>

PROGRAMME ORIENTATION	<p>Programme orientation, which is defined according to International Standard Classification of Education (ISCED), refers to the degree to which a programme is specifically oriented towards a certain class of occupations or trades and leads to a labour-market relevant qualification. The orientation distinguishes General programmes, Pre-vocational programmes and Vocational programmes.</p>
ПРОГРАМА ОРІЄНТАЦІЇ	<p>Програма орієнтації, яка визначається відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО), належить до ступеня, в якій програма спеціально орієнтована на певний клас професій або професійної зайнятості і призводить до кваліфікації, що користується попитом на ринку праці. Орієнтація відрізняє: Загальні програми, Допрофесійно-технічні програми та Професійні програми.</p>
ПРОГРАММА ОРИЕНТАЦИИ	<p>Программа ориентации, которая определяется в соответствии с Международной стандартной классификацией образования (МСКО), относится к степени, в которой программа специально ориентирована на определенный класс профессий или профессиональной занятости и приводит к квалификации, пользующейся спросом на рынке труда. Ориентация отличает: Общие программы, Допрофессионально-технические программы и Профессиональные программы.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: General programmes, Pre-vocational programmes, Vocational programmes/ Загальні програми, Допрофесійні програми, Професійно-технічні програми/ Общие программы, Допрофессиональные программы, Профессионально-технические программы.</p>
PROGRESSION	<p>The process which enables learners to pass from one stage of a qualification to the next and to access educational programmes that prepare for qualifications at a higher level than those he/she already possesses.</p> <p>ПРОГРЕСІЯ</p> <p>Процес, який дозволяє тим, що навчаються, переходити від одного рівня кваліфікації до наступного й отримувати доступ до освітніх програм, які готують для кваліфікацій на більш високому рівні порівняно з наявним.</p> <p>ПРОГРЕССИЯ</p> <p>Процесс, который позволяет обучающимся переходить от одного уровня квалификации к следующему и получать доступ к образовательным программам, которые готовят для квалификаций на более высоком уровне, по сравнению с уже имеющимся.</p> <p>Source: ECTS User Guide, 2009</p>
PROGRESSION RULES	<p>Set of rules that define conditions for learners' progression within qualifications and towards other qualifications</p> <p>ПРАВИЛА ПРОГРЕСІЇ</p> <p>Система правил, що визначають умови для зростання тих, хто навчається, усередині одержуваної кваліфікації і стосовно інших кваліфікацій.</p>

ПРАВИЛА ПРОГРЕССИИ	Система правил, определяющих условия для роста обучающихся внутри получаемой квалификации и по отношению к другим квалификациям. Source: ECTS User Guide, 2009
PUBLIC INSTITUTION ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ	An institution is classified as public if it is controlled and managed directly by a public education authority or agency; or it is controlled and managed either by a government agency directly or by a governing body (Council, Committee etc.), most of whose members are appointed by a public authority or elected by public franchise. Заклад класифікується як державний, якщо він контролюється й управляється безпосередньо державним освітнім органом або організацією; або він контролюється й управляється чи державною організацією безпосередньо, чи керівним органом (Рада, Комітет та ін.), більшість членів якого призначаються органами державної влади або обираються громадським голосуванням. Учреждение классифицируется как государственное, если оно контролируется и управляется непосредственно государственным образовательным органом или организацией; или оно контролируется и управляется либо государственной организацией напрямую, либо руководящим органом (Совет, Комитет т.д.), большинство членов которого назначаются органами государственной власти или избираются общественным голосованием. Source: OECD Glossary of Education terms. Related terms: Educational institution, Private institution/ Освітній заклад, Приватний заклади/ Образовательное учреждение, Частное учреждение.
QUALIFICATION КВАЛІФІКАЦІЯ КВАЛИФИКАЦИЯ	Any higher education award (degree, diploma, or other type of formal certification) issued by a competent, registered authority attesting to the successful completion of a course programme. It covers a wide variety of higher education awards at different levels and across different countries (e.g. the Bachelor's and Master's Degree, the Doctorate, etc.). A qualification is important in terms of what it signifies: competencies and range of knowledge and skills. Sometimes it is equivalent to a license to practice. Будь-яка кваліфікація вищої освіти (ступінь, диплом або інший тип формальної сертифікації), що присуджується компетентним, зареєстрованим уповноваженим органом, засвідчує успішне закінчення курсу програми навчання. Вона охоплює широку різноманітність кваліфікацій вищої освіти на різних рівнях і в різних країнах (наприклад, Бакалавр, Магістр, Доктор тощо). Кваліфікація важлива в термінах того, що означає: компетенції або галузь знань і навички. Іноді кваліфікація еквівалентна ліцензії на практичну діяльність. Любая квалификация высшего образования (степень, диплом или другой тип формальной сертификации), присуж-

	<p>даемая компетентным, зарегистрированным полномочным органом, удостоверяющее успешное завершение курса программы. Она охватывает широкое разнообразие квалификаций высшего образования на разных уровнях и в разных странах (например, Бакалавр и Магистр, Доктор и т.д.). Квалификация важна в терминах того, что означает: компетенции или область знаний и навыки. Иногда квалификация эквивалентна лицензии на практическую деятельность.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p>
<p>QUALIFICATION DESCRIPTORS</p> <p>ДЕСКРИПТОРИ КВАЛІФІКАЦІЇ</p> <p>ДЕСКРИПТОРЫ КВАЛИФИКАЦИИ</p>	<p>Generic statements of the outcomes of study. They provide clear points of reference that describe the main outcomes of a qualification often with reference to national levels.</p> <p>Узагальнені формулювання результатів навчання. Вони дають чіткі орієнтири, які описують основні результати кваліфікації часто з посиланням на національні рівні.</p> <p>Обобщенные формулировки результатов обучения. Они дают четкие ориентиры, которые описывают основные результаты квалификации часто со ссылкой на национальные уровни.</p> <p>Source: A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, 2005.</p> <p>Related terms: Qualifications, Outcomes, Credit, Dublin Descriptors/ Кваліфікації, Результати, Кредит, Дублінські Дескриптори/ Квалификации, Результаты, Кредит, Дублинские Дескрипторы.</p>
<p>QUALIFICATION FRAMEWORK</p> <p>РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ</p>	<p>An instrument for the development and classification of qualifications (e.g. at national or sectoral level) according to a set of criteria (e.g. using descriptors) applicable to specified levels of learning outcomes.</p> <p>Comment: A qualification framework can be used to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - establish national standards of knowledge, skills and competences; - promote the quality of education; - provide a system of coordination and/or integration of qualifications and enable comparison of qualifications by relating qualifications to each other; - promote access to learning, transfer of learning outcomes and progression in learning. <p>Інструмент для розвитку та класифікації кваліфікацій (наприклад на національному або секторальному рівні) відповідно до сукупності критеріїв (наприклад використання дескрипторів), що застосовуються до певних рівнів результатів навчання.</p> <p>Коментар: рамка кваліфікацій може використовуватися для:</p> <ul style="list-style-type: none"> - установлення національних стандартів знань, навичок та компетенцій; - сприяння якості освіти; - забезпечення системи координації та/або інтеграції кваліфікацій і можливості порівняння кваліфікацій

<p>РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ</p>	<p>співвіднесенням їх один з одним; - сприяння доступу до навчання, трансферу результатів навчання і вдосконалення в процесі навчання.</p> <p>Инструмент для развития и классификации квалификаций (например, на национальном или секторальном уровне) в соответствии с совокупностью критериев (например, использование дескрипторов), применяемых к определенным уровням результатов обучения.</p> <p>Комментарий: рамка квалификаций может применяться для:</p> <ul style="list-style-type: none"> - установления национальных стандартов знаний, навыков и компетенций; - содействия качеству образования; - обеспечение системы координации и/или интеграции квалификаций и возможности сравнения квалификаций соотносением их друг с другом; - содействия доступу к обучению, трансферу результатов обучения и совершенствованию в процессе обучения. <p>Source: based on European Commission, 2006a; OECD, 2007.</p> <p>Related terms: European qualification framework (EQF), Qualification system/ Європейська рамка кваліфікацій, Система кваліфікацій/ Европейская рамка квалификаций, Система квалификаций.</p>
<p>QUALIFICATION SYSTEM</p>	<p>All activities related to the recognition of learning outcomes and other mechanisms that link education and training to the labour market and civil society. These activities include: definition of qualification policy, training design and implementation, institutional arrangements, funding, quality assurance; assessment, validation and certification of learning outcomes.</p>
<p>СИСТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙ</p>	<p>Усі види діяльності, пов'язані з визнанням результатів навчання, та додаткові механізми, які пов'язують освіту і професійну підготовку з ринком праці та громадянським суспільством. Ці види діяльності включають: тлумачення політики кваліфікацій, розробку і реалізацію професійної підготовки, інституційні процедури, фінансування, забезпечення якості, оцінювання, атестацію і сертифікацію результатів навчання.</p>
<p>СИСТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙ</p>	<p>Все виды деятельности, относящиеся к признанию результатов обучения и дополнительные механизмы, которые связывают образование и профессиональную подготовку с рынком труда и гражданским обществом. Эти виды деятельности включают: толкование политики квалификаций, разработку и реализацию профессиональной подготовки, институциональные процедуры, финансирование, обеспечение качества; оценивание, аттестацию и сертификацию результатов обучения.</p> <p>Source: based on European Commission, 2006a.</p> <p>Related terms: Assessment of learning outcomes, Certification of learning outcomes, Qualification framework, Validation of learning outcomes/ Оцінка результатів навчання,</p>

	Сертифікація результатів навчання, Рамка кваліфікацій, Атестація результатів навчання/ Оцінка результатів навчання, Сертифікація результатів навчання, Рамка кваліфікацій, Атестація результатів навчання
QUALITY IN HIGHER EDUCATION (ACADEMIC)	<p>Quality in higher education is a multi-dimensional, multilevel, and dynamic concept that relates to the contextual settings of an educational model, to the institutional mission and objectives, as well as to specific standards within a given system, institution, programme, or discipline. Quality may thus take different, sometimes conflicting, meanings depending on (1) the understanding of various interests of different constituencies or stakeholders in higher education (e.g. students; universities; disciplines; the labour market; society; a government); (2) its references: inputs, processes, outputs, missions, objectives, etc.; (3) the attributes or characteristics of the academic world worth evaluating; and (4) the historical period in the development of higher education.</p> <p>In terms of evolution, there are permanent movement and oscillations between relative versus absolute, internal versus externally oriented, and basic versus more advanced and sophisticated notions of quality. However, common to all of these quality approaches is the integration of the following elements: (1) the guaranteed realization of minimal standards and benchmarks; (2) the capacity to set the objectives in a diversifying context and to achieve them with the given input and context variables; (3) the ability to satisfy the demands and expectations of direct and indirect consumers and stakeholders; (4) the drive towards excellence.</p>
ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ (АКАДЕМІЧНА)	<p>Якість у сфері вищої освіти є багатовимірною, багаторівневою і динамічною концепцією, яка належить до контекстуальних параметрів освітньої моделі, інституційної мети та цілей, а також до певних стандартів у рамках цієї системи, закладу, програми або дисципліни. Якість, таким чином, може приймати різні, іноді суперечливі, значення залежно від (1) розуміння різних інтересів різних груп або зацікавлених сторін у галузі вищої освіти (наприклад, студенти, університети, дисципліни, ринок праці, суспільство, уряд), (2) характеристик якості: витрати, процеси, кінцеві результати, мета і цілі тощо, (3) ознак або характеристик оцінювання цінностей академічного світу і (4) історичного періоду в розвитку вищої освіти. З розвитком суспільства відбуваються постійні зміни в співвідношеннях між відносним і абсолютним, внутрішньо орієнтованим і зовнішнім, а також базовим і прогресивним, і складними поняттями якості. Проте, загальним для всіх цих підходів щодо забезпечення якості є інтеграція таких елементів: (1) гарантована реалізація мінімальних стандартів і критеріїв; (2) здатність встановлювати цілі в різних контекстах і досягати їх при певних ресурсах і контекстному розмаїтті; (3) здатність задовольняти потреби та очікування прямих і непрямих споживачів і зацікавлених сторін; (4) прагнення до досконалості.</p>

**КАЧЕСТВО ВЫСШЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ
(АКАДЕМИЧЕСКОЕ)**

Качество в сфере высшего образования является многомерной, многоуровневой и динамичной концепцией, которая относится к контекстуальным параметрам образовательной модели, институциональной цели и задачам, а также к определенным стандартам в рамках данной системы, учреждения, программы или дисциплины. Качество, таким образом, может принимать различные, порой противоречивые, значения в зависимости от (1) понимания различных интересов различных групп или заинтересованных сторон в области высшего образования (например, студенты, университеты, дисциплины, рынок труда, общество, правительство); (2) характеристик качества: затраты, процессы, конечные результаты, цели, задачи и т.д., (3) признаков или характеристик оценивания ценностей академического мира и (4) исторического периода в развитии высшего образования. По мере развития общества происходят постоянные изменения в соотношениях между относительным и абсолютным, ориентированно внутренним и внешним, а также базовым и прогрессивным и сложными понятиями качества. Тем не менее, общим для всех этих подходов по обеспечению качества является интеграция следующих элементов: (1) гарантированная реализация минимальных стандартов и критериев; (2) способность устанавливать цели в разных контекстах и достигать их при данных ресурсах и контекстном разнообразии; (3) способность удовлетворять потребности и ожиданиям прямых и косвенных потребителей и заинтересованных сторон; (4) стремление к совершенству.

Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.

Related terms: Accreditation, Audit, Evaluation/ Акредитация, Аудит, Оцінювання/ Аккредитация, Аудит, Оценивание.

QUALITY ASSESSMENT

The actual process of external evaluation (reviewing, measuring, judging) of the quality of higher education institutions and programmes. It consists of those techniques, mechanisms, and activities that are carried out by an external body in order to evaluate the quality of the higher education processes, practices, programmes, and services. Some aspects are important when defining and working with the concept of quality assessment: (i) the context (national, institutional); (ii) the methodology (self-assessment, assessment by peer review, site visits); (iii) the levels (system, institution, department, individual); (iv) the mechanisms (rewards, policies, structures, cultures); (v) certain quality values attached to quality assessment such as academic values, traditional values (focusing upon the subject field), managerial values (focusing on procedures and practices); pedagogical values (focusing on staff and their teaching skills and classroom practice); employment values (emphasizing graduate output characteristics and learning outcomes).

ОЦІНКА ЯКОСТІ

Сучасний процес зовнішнього оцінювання (аналіз, вимірювання, судження) якості вищих освітніх закладів і програм. Він складається з тих методів, механізмів, видів діяльностей, що здійснюються зовнішньою установою для оцінювання якості процесів вищої освіти, практик, програм та послуг. При формулюванні та розробці концепції оцінювання якості ряд аспектів є суттєвими: (I) контекст (національний, інституційний); (II) методологія (самооцінювання, оцінювання зовнішніми експертами, відвідування); (III) рівні (система, заклад, відділення, фізична особа); (IV) механізми (заохочення, тактики, структури, культури); (V) певні ціннісні якості додаються до оцінювання якості як академічні цінності, традиційні цінності (з акцентом на предметну галузь), цінності управління (з акцентом на методи і практики); педагогічні цінності (з акцентом на співробітників і їх викладацькі навички і практики); цінності працевлаштування (з акцентом на випускні підсумкові характеристики й результати навчання).

ОЦЕНКА КАЧЕСТВА

Современный процесс внешнего оценивания (анализ, измерение, суждение) качества высших образовательных учреждений и программ. Он состоит из тех методов, механизмов, видов действий, которые осуществляются внешней организацией для оценивания качества процессов высшего образования, практик, программ и услуг. При формулировании и разработке концепции оценивания качества ряд аспектов являются существенными: (I) контекст (национальный, институциональный); (II) методология (самооценка, оценка независимой экспертизы, посещения); (III) уровни (система, учреждение, отделение, физическое лицо); (IV) механизмы (поощрения, тактики, структуры, культуры); (V) определенные ценности качества прилагаемые к оценке качества как академические ценности, традиционные ценности (с акцентом на предметную область), ценности управления (с акцентом на методы и практики); педагогические ценности (с акцентом на сотрудников и их преподавательские навыки и практики); ценности трудоустройства (с акцентом на выпускные итоговые характеристики и результаты обучения).

Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.

QUALITY ASSUARANCE

An all-embracing term referring to an ongoing, continuous process of evaluating (assessing, monitoring, guaranteeing, maintaining, and improving) the quality of a higher education system, institutions, or programmes. As a regulatory mechanism, quality assurance focuses on both accountability and improvement, providing information and judgments (not ranking) through an agreed upon and consistent process and well-established criteria. Many systems make a distinction between internal quality assurance (*i.e.* intrainstitutional practices in view of monitoring and improving the quality of higher education) and external quality assurance (*i.e.* inter- or supra-institutional schemes assuring the quality of higher education).

institutions and programmes). Quality assurance activities depend on the existence of the necessary institutional mechanisms preferably sustained by a solid quality culture. Quality management, quality enhancement, quality control, and quality assessment are means through which quality assurance is ensured. The scope of quality assurance is determined by the shape and size of the higher education system. Quality assurance varies from accreditation, in the sense that the former is only a prerequisite for the latter. In practice, the relationship between the two varies a great deal from one country to another. Both imply various consequences such as the capacity to operate and to provide educational services, the capacity to award officially recognized degrees, and the right to be funded by the state. Quality assurance is often considered as a part of the quality management of higher education, while sometimes the two terms are used synonymously.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Всеохоплюючий термін, що належать до поточного, неперервного процесу оцінювання (оцінка, моніторинг, забезпечення, підтримка і поліпшення) якості системи вищої освіти, установ або програм. Як регулювальний механізм, забезпечення якості фокусується на підзвітності та поліпшенні, надаючи інформацію і судження (не рейтинг) через узгоджений та послідовний процес і встановлені критерії. Багато систем розрізняються між внутрішнім забезпеченням якості (тобто внутрішньо-інституційні практики з урахуванням моніторингу та поліпшення якості вищої освіти) і зовнішнім забезпеченням якості (тобто між- або поза-інституційні механізми забезпечення якості вищих освітніх закладів і програм). Види діяльності із забезпечення якості залежать від наявності необхідних інституційних механізмів, переважно підтверджуваних стійкою культурою якості. Управління якістю, підвищення якості, контроль якості та оцінка якості є засобами забезпечення якості. Сфера забезпечення якості визначається формою і величиною системи вищої освіти. Забезпечення якості відрізняється від акредитації, у тому сенсі, що перша є лише передумовою для другої. На практиці відношення між ними в різних країнах значно відрізняються. Обидва процеси припускають різні наслідки, такі, як здатність працювати і надавати освітні послуги, здатність присуджувати офіційно визнані ступені, і право фінансуватися за рахунок держави. Забезпечення якості найчастіше розглядається як частина менеджменту якості вищої освіти, а іноді обидва процеси використовуються як синоніми.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАЧЕСТВА

Всеобъемлющий термин, относящийся к текущему, непрерывному процессу оценивания (оценка, мониторинг, обеспечение, поддержка и улучшение) качества системы высшего образования, учреждений или программ. В качестве регулирующего механизма, обеспечение качества фокуси-

	<p>рується на подотчетности и улучшении, предоставляя информацию и суждения (не рейтинг) через согласованный и последовательный процесс и прочно установившиеся критерии. Многие системы различают между внутренним обеспечением качества (т.е. внутриинституциональные практики с учетом мониторинга и улучшения качества высшего образования) и внешним обеспечением качества (то есть меж- или вне-институциональные механизмы обеспечения качества высших образовательных учреждений и программ). Виды деятельности по обеспечению качества зависят от наличия необходимых институциональных механизмов, предпочтительно подтверждаемых устоявшейся культурой качества. Управление качеством, повышение качества, контроль качества и оценка качества являются средством обеспечения качества. Сфера обеспечения качества определяется формой и величиной системы высшего образования. Обеспечение качества отличается от аккредитации, в том смысле, что первая является лишь предпосылкой для второй. На практике отношения между ними в разных странах сильно отличаются. Оба процесса предполагают различные последствия, такие как способность работать и предоставлять образовательные услуги, способность присуждать официально признанные степени, и право финансироваться за счет государства. Обеспечение качества часто рассматривается как часть менеджмента качества высшего образования, а иногда оба процесса используются как синонимы.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>QUALITY AUDIT</p> <p>АУДИТ ЯКОСТІ</p>	<p>The process of quality assessment by which an external body ensures that (I) the institution of programme quality assurance procedures or (II) that the overall (internal and external) quality assurance procedures of the system are adequate and are actually being carried out. Quality audit looks to the system for achieving good quality and not at the quality itself. A quality audit can be performed only by persons (i.e. quality auditors) who are not directly involved in the areas being audited. Quality audits are undertaken to meet internal goals (internal audit) or external goals (external audit). The results of the audit must be documented (audit report).</p> <p>Процес оцінки якості, за допомогою якого зовнішня організація підтверджує, що (I) процедури щодо забезпечення якості програми установи або (II) в цілому (внутрішні та зовнішні) процедури забезпечення якості системи відповідають і дійсно виконуються. Аудит якості стежить за системою досягнення хорошої якості, а не самої якості. Аудит якості виконується тільки особами (аудиторами якості), які не беруть безпосередньої участі в тих галузях, в яких проводиться аудит. Аудит якості здійснюється для задоволення внутрішніх (внутрішній аудит) або зовнішніх (зовнішній аудит) цілей. Результати аудиту повинні бути документально підтверджені (аудиторський звіт).</p>

<p>АУДИТ КАЧЕСТВА</p>	<p>Процесс оценки качества, с помощью которого внешняя организация подтверждает, что (I) процедуры по обеспечению качества программы учреждения или (II) в целом (внутренние и внешние) процедуры обеспечения качества системы соответствуют и действительно выполняются. Аудит качества следит за системой достижения хорошего качества, а не самого качества. Аудит качества может выполняться только лицами (аудиторами качества), которые не принимают непосредственного участия в аудируемых областях. Аудит качества осуществляется для удовлетворения внутренних (внутренний аудит) или внешних целей (внешний аудит). Результаты аудита должны быть документально подтверждены (аудиторский отчет).</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p> <p>Related terms: Audit/ Аудит/ Аудит.</p>
<p>QUALITY CONTROL</p>	<p>The process of quality evaluation that focuses on the internal measurement of the quality of an institution or a programme. It refers to a set of operational activities and techniques (monitoring activities and a structured internally planned and implemented policy) elaborated and used to fulfill requirements of quality. Often used interchangeably with quality management and quality assurance, it refers to an aggregate of actions and measures taken regularly to assure the quality of higher education products, services, or processes, with an emphasis on the assurance that a prescribed threshold of quality is met. It aims both at monitoring the process and at eliminating certain causes generating an unsatisfactory functioning. Sometimes a minimal quality control (mostly in the shape of some kind of certification) exists serving as a filtering mechanism in confirming that a higher education institution is fulfilling minimal agreed upon quality requirements and has appropriate quality monitoring procedures in place.</p>
<p>КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ</p>	<p>Процес оцінки якості, який зосереджується на внутрішніх вимірах якості установи або програми. Він належить до системи діючих видів діяльності та методів (моніторинг видів діяльності та структуроване внутрішнє планування і реалізована політика), розроблених і застосованих для виконання вимог якості. Часто використовується як синонім до «управління якістю» та «забезпечення якості», і стосується сукупності дій і заходів, які вживаються регулярно для забезпечення якості результатів вищої освіти, послуг або процесів, з акцентом на забезпечення того, що запропоновано для виконання порогового рівня якості. Він спрямований як на моніторинг процесу, так і на усунення деяких причин, що викликають незадовільне функціонування. Іноді мінімальний контроль якості (в основному, у формі сертифікації) виступає як механізм фільтрації, який підтверджує, що вищий навчальний заклад виконує мінімальні погоджені вимоги до якості і проводить відповідний моніторинг за місцем.</p>

<p>КОНТРОЛЬ КАЧЕСТВА</p>	<p>Процесс качества оценивания, который сосредотачивается на внутренних измерениях качества учреждения или программы. Он относится к системе действующих видов деятельности и методам (мониторинг видов деятельности и структурированное внутреннее планирование и реализуемая политика), разработанных и применяемых для выполнения требований качества. Часто используется как синоним «управление качеством» и «обеспечение качества», и относится к совокупности действий и мер, принимаемых регулярно для обеспечения качества результатов высшего образования, услуг или процессов, с акцентом на обеспечение того, что предписано для выполнения порогового уровня качества. Он направлен как на мониторинг процесса, так и на устранение некоторых причин, вызывающих неудовлетворительное функционирование. Иногда минимальный контроль качества (в основном, в форме сертификации) выступает в качестве механизма фильтрации, подтверждающий, что высшее учебное заведение выполняет минимальные согласованные требования к качеству и проводит соответствующий мониторинг по месту.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>QUALITY CULTURE</p>	<p>It refers to a set of shared, accepted, and integrated patterns of quality (often called principles of quality) to be found in the organizational cultures and the management systems of institutions. Awareness of and commitment to the quality of higher education, in conjunction with a solid culture of evidence and with the efficient management of this quality (through quality assurance procedures) are the ingredients of a quality culture. As quality elements change and evolve over time, so must the integrated system of quality supportive attitudes and arrangements (quality culture) change to support new quality paradigms in higher education.</p>
<p>КУЛЬТУРА ЯКОСТІ</p>	<p>Належить до сукупності загальних, прийнятих і інтегрованих моделей якості (найчастіше названих принципами якості), які є в організаційній культурі і системах менеджменту установ. Поінформованість і прихильність до якості вищої освіти, у поєднанні з усталеною культурою доказів і ефективним управлінням цією якістю (через процедури забезпечення якості), є компонентами культури якості. Оскільки елементи якості змінюються і розвиваються з плином часу, то і всі відносини, що підтримують інтегровану систему якості та домовленості (культура якості), змінюються з метою підтримки нових парадигм якості вищої освіти.</p>
<p>КУЛЬТУРА КАЧЕСТВА</p>	<p>Относится к совокупности общих, принятых и интегрированных моделей качества (часто называемых принципами качества), которые есть в организационной культуре и системах менеджмента учреждений.</p>

	<p>Осведомленность и приверженность к качеству высшего образования, в сочетании с устоявшейся культурой доказательств и эффективным управлением этим качеством (через процедуры обеспечения качества), являются компонентами культуры качества. Поскольку элементы качества изменяются и развиваются с течением времени, то и все отношения, поддерживающие интегрированную систему качества и договоренности (культура качества), изменяются с целью поддержки новых парадигм качества в высшем образовании.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>QUALITY MANAGEMENT</p>	<p>An aggregate of measures taken regularly at system or institutional level in order to assure the quality of higher education with an emphasis on improving quality as a whole. As a generic term, it covers all activities that ensure fulfillment of the quality policy and the quality objectives and responsibilities and implements them through quality planning, quality control, quality assurance, and quality improvement mechanisms.</p>
<p>УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ</p>	<p>Сукупність заходів, що регулярно здійснюються на системному або інституційному рівні з метою забезпечення якості вищої освіти з акцентом на поліпшення якості в цілому. Як загальне поняття, управління якістю охоплює всі види діяльності, які забезпечують виконання політики якості або завдань якості, а також зобов'язання та їх упровадження через планування якості, контроль якості, забезпечення якості, і механізми підвищення якості.</p>
<p>УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ</p>	<p>Совокупность мер, регулярно предпринимаемых на системном или институциональном уровне с целью обеспечения качества высшего образования с акцентом на улучшение качества в целом. Как общее понятие, управление качеством охватывает все виды деятельности, которые обеспечивают выполнение политики качества или задач качества, а также обязательства и их внедрение через планирование качества, контроль качества, обеспечение качества, и механизмы повышения качества.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>QUALITY PLANNING</p>	<p>It consists of the set of actions that establishes the objectives and the conditions referring to the quality of higher education and to the application of the mechanism of the quality system. Quality planning includes product planning (identification, classification, and determination of the importance of the features referring to quality as well as to the establishment of the objectives, the conditions referring to quality, and its restraints), managerial and operational planning (including its organization and programming), an elaboration of quality plans, and the provision of quality improvement measures.</p>

<p>ПЛАНУВАННЯ ЯКОСТІ</p>	<p>Складається із сукупності дій, які встановлюють цілі та умови, пов'язані з якістю вищої освіти, а також до застосування механізму системи якості. Планування якості включає планування результату (ідентифікація, класифікація та визначення важливості особливостей, що належать до якості, а також до встановлення цілей, умов якості та його обмеження), управлінського та операційного планування (у тому числі організаційного і програмованого), розробка планів якості та забезпечення заходів з поліпшення якості.</p>
<p>ПЛАНИРОВАНИЕ КАЧЕСТВА</p>	<p>Состоит из совокупности действий, которые устанавливают цели и условия, относящиеся к качеству высшего образования, а также к применению механизма системы качества. Планирование качества включает планирование результата (идентификация, классификация и определение важности особенностей, относящихся к качеству, а также к установлению целей, условий качества и его ограничения), управленческого и операционного планирования (в том числе организационного и программированного), разработка планов качества и обеспечение мер по улучшению качества.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p>
<p>RANKING /LEAGUE TABLES</p>	<p>Ranking and league tables are an established technique for displaying the comparative ranking of organizations in terms of their performance. They are meant to supply information to interested stakeholders, consumers, and policy-makers, alike on measurable differences in service quality of several similar providers. Even if somewhat controversial, especially concerning the methodological aspects, they are quite popular and seen as a useful instrument for public information, while also providing an additional incentive to quality improvement. Ranking/league tables are generally published in the popular press and magazines, specialized journals and on the Internet. The ranking process starts with the collection of data from existing data sources, site visits, studies, and institutional research. Following collection, the type and quantity of variables are selected from the information gathered. Then, the indicators are standardized and weighted from the selected variables. Finally, calculations are conducted and comparisons are made so that institutions are sorted into "ranking order". Ranking/league tables make use, in the process of evaluation of institutions or programmes, of a range of different indicators. The results of ranking/league tables (the "scores" of each assessed institution) may thus vary from one case to another, depending on the number of indicators used or on the indicators themselves. Ranking indicators or criteria usually take into consideration scientific, pedagogic, administrative, and socio-economic aspects: student/staff ratio, A-level points (held by first-year students), teaching and research (as marks received in teaching and research assessments by individual departments), library and computer spending, drop out rates, satisfaction, study conditions, employment perspectives, etc. In accordance with</p>

the latest international conventions on ranking (*i.e.* 'Berlin Principles'), rankings should offer comparative information and a better understanding of higher education, but should not be considered and used as a primary method for the assessment of academic quality. They should also clearly inform consumers with regard to all the indicators and factors used to rank higher education institutions or programmes, allowing the public to independently decide upon their respective weight.

РЕЙТИНГОВІ ТАБЛИЦІ (РЕЙТИНГИ)

Рейтингові таблиці (Рейтинги) є загальновизнаним методом для відображення порівняльного рейтингу організацій з точки зору їх ефективності. Вони призначені для інформування зацікавлених сторін, споживачів і політиків про розходження, що вимірюються як послуги ряду подібних провайдерів. Навіть якщо рейтингові таблиці дещо спірні, особливо щодо методологічних аспектів, вони досить популярні і розглядаються як корисний інструмент для інформування громадськості, а також надають додаткові стимули для поліпшення якості. Таблиці рейтингу (Рейтинги), як правило, публікуються в популярних виданнях, спеціалізованих журналах та в Інтернеті. Процес ранжування починається зі збору даних з використанням джерел інформації, відвідування, вивчення та інституційних досліджень. Після збору обираються тип і кількість змінних із зібраної інформації. Потім показники стандартизуються і затверджуються з обраних змінних. У результаті, виконуються обчислення і робляться порівняння так, що заклади розміщуються в «порядку рейтингу». Рейтингові таблиці (Рейтинги) використовуються в процесі оцінки навчальних закладів і програм з ряду інших показників. Результати рейтингових таблиць (Рейтингів) («кількість балів» кожного навчального закладу, що оцінювався), таким чином, можуть змінюватися в кожному окремому випадку, залежно від кількості показників, що використовувалися, самих показників. Рейтингові показники або критерії зазвичай включають наукові, педагогічні, адміністративні та соціально-економічні аспекти: співвідношення студентів / співробітників, бали А-рівня (отримані студентами-першокурсниками), викладання й наукові дослідження (оцінки виставлені за процес навчання і наукові дослідження на окремих факультетах), бібліотечні та комп'ютерні витрати, коефіцієнт відрахування, виконання зобов'язань, умови навчання, перспективи працевлаштування тощо. Відповідно до останніх міжнародних конвенцій стосовно рейтингу (тобто «Берлінські принципи»), рейтинги мають надавати порівняльну інформацію та краще розуміння вищої освіти, але не повинні розглядатися і застосовуватися як основний метод для оцінювання академічної якості. Вони також повинні зрозуміло й прозоро інформувати споживачів стосовно всіх показників і факторів, що використовуються для ранжування вищих навчальних закладів або програм, які надають громадськості можливість самостійно приймати рішення щодо їх значущості.

РЕЙТИНГОВЫЕ ТАБЛИЦЫ (РЕЙТИНГИ)

Рейтинговые таблицы являются общепризнанным методом для отображения сравнительного рейтинга организаций с точки зрения их эффективности. Они предназначены для информирования заинтересованных сторон, потребителей и политиков об измеряемых различиях в качестве услуг ряда подобных провайдеров. Даже если рейтинговые таблицы несколько спорны, особенно в отношении методологических аспектов, они достаточно популярны и рассматриваются в качестве полезного инструмента для информирования общественности, а также предоставляет дополнительные стимулы для улучшения качества. Таблицы рейтинга, как правило, публикуются в популярных изданиях и журналах, специализированных журналах и в Интернете. Процесс ранжирования начинается со сбора данных из существующих источников информации, посещений, изучений и институциональных исследований. После этого выбираются тип и количество переменных из собранной информации. Затем показатели стандартизируются и утверждаются из выбранных переменных. Наконец, выполняются вычисления и делаются сравнения так, что вузы сортируются в «порядке рейтинга». Рейтинговые таблицы используются в процессе оценки учебных заведений и программ, из ряда различных показателей. Результаты рейтинговых таблиц («количество очков» каждого оцениваемого учреждения), таким образом, могут варьироваться от случая к случаю, в зависимости от количества применяемых показателей, самих показатели. Рейтинговые показатели или критерии обычно включают научные, педагогические, административные и социально-экономические аспекты: соотношение студентов/сотрудников, баллы А-уровня (полученные студентами-первокурсниками), преподавание и научные исследования (баллы за процесс обучения и научные исследования, проводимые отдельными факультетами), библиотечные и компьютерные затраты, коэффициент отчисления, исполнение обязательств, условия обучения, перспективы трудоустройства и т.д. В соответствии с последними международными конвенциями о рейтинге (то есть «Берлинские принципы»), рейтинги должны предоставлять сравнительную информацию и лучшее понимание высшего образования, но не должны рассматриваться и применяться в качестве основного метода для оценки академического качества. Они также должны ясно информировать потребителей в отношении всех показателей и факторов, используемых для ранжирования высших учебных заведений или программ, которые предоставляют общественности возможность самостоятельно принимать решения по их значимости.

Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.

Related terms: Assessment, Criteria, Performance Standards/ Оцінка, Критерії, Стандарти Ефективності/ Оценка, Критерии, Стандарты Эффективности.

<p>RATIO OF STUDENTS TO TEACHING STAFF</p> <p>СПІВВІДНОШЕННЯ СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ</p> <p>СООТНОШЕНИЕ СТУДЕНТОВ И ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКОГО СОСТАВА</p>	<p>The ratio of students to teaching staff is calculated as the total number of full-time equivalent students divided by the total number of full-time equivalent educational personnel.</p> <p>Співвідношення студентів і викладацького складу розраховується як загальна кількість студентів з еквівалентом повної зайнятості, поділена на загальну кількість персоналу сфери освіти з еквівалентом повної зайнятості.</p> <p>Соотношение студентов и преподавательского состава рассчитывается как общее количество студентов с эквивалентом полной занятости, деленное на общее количество персонала сферы образования с эквивалентом полной занятости.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Educational personnel, Full-time equivalent student, Full-time equivalent teacher, Instructional personnel/ Працівники сфери освіти, Еквівалент повної зайнятості студента, Еквівалент повної зайнятості викладача, Персонал, що навчає/ Работники сферы образования, Эквивалент полной занятости студента, Эквивалент полной занятости преподавателя, Учебный персонал.</p>
<p>READING LITERACY</p> <p>ЛІТЕРАТУРНА ГРАМОТНІСТЬ</p> <p>ЛИТЕРАТУРНАЯ ГРАМОТНОСТЬ</p>	<p>Reading literacy is defined in PISA as the ability to understand, use and reflect on written texts in order to achieve one's goals, to develop one's knowledge and potential, and to participate effectively in society. Reading literacy is defined similarly in PIRLS as the ability to understand and use those written language forms required by society and/or valued by the individual.</p> <p>Літературна грамотність визначається в Програмі оцінювання іноземних студентів (PISA) як здатність розуміти, використовувати й аналізувати письмові тексти для досягнення своїх цілей, розвивати свої знання та потенціал, ефективно брати участь у житті суспільства. Літературна грамотність визначається так само в Досягненнях в опануванні навичками читання (PIRLS) як здатність розуміти і використовувати ті форми письмової мови, що потрібні з боку суспільства і/або цінуються самою людиною.</p> <p>Литературная грамотность определяется в Программе оценивания иностранных студентов (PISA) как способность понимать, использовать и анализировать письменные тексты в целях достижения своих целей, развивать свои знания и потенциал, и эффективно участвовать в жизни общества. Литературная грамотность определяется так же в Достижениях в овладении навыками чтения (PIRLS) как способность понимать и использовать те формы письменного языка, которые требуются обществом и / или ценятся самим человеком.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Mathematical literacy and Scientific literacy/ Математична грамотність і Наукова грамотність/ Математическая грамотность и Научная грамотность.</p>

RECOGNITION

A formal acknowledgement by a competent authority of the value of a foreign educational qualification with a view to access to educational and/or employment activities. An assessment of individual qualifications. Such assessment may be any kind of statement on the value of (in this case) a foreign qualification. Recognition refers to a formal statement by a competent recognition authority acknowledging the value of the qualification in question and indicating the consequences of this recognition for the holder of the qualification. For example a qualification may be recognised for the purposes of further study at a given level (academic recognition), or for the use of a title, or for the exercise of employment purposes (professional recognition) Recognition can also refer to the accreditation of a higher education institution by another authority.

ВИЗНАННЯ

Офіційне підтвердження компетентним органом цінності іноземної освітньої кваліфікації з метою доступу до освіти або здійснення професійної діяльності. Кваліфікації оцінюються окремо. Таким оцінюванням може бути певний вид підтвердження цінності іноземної (у цьому разі) кваліфікації. Визнання належить до формального підтвердження компетентним органом, який засвідчує цінність певної кваліфікації і визначає результати такого визнання для власника кваліфікації. Наприклад, кваліфікація може визнаватися або з метою подальшого навчання на певному рівні (академічне визнання), або для отримання права користуватися званням, або з метою професійної діяльності (професійне визнання). Визнання може також належити до акредитації вищого навчального закладу іншим органом.

ПРИЗНАНИЕ

Официальное подтверждение компетентным органом ценности иностранной образовательной квалификации с целью доступа к образованию или осуществлению профессиональной деятельности. Оценивание отдельных квалификаций. Таким оцениванием может быть любой вид подтверждения о ценности иностранной (в данном случае) квалификации. Признание относится к формальному подтверждению компетентным органом по признанию, удостоверения ценность рассматриваемой квалификации, и определяет последствия такого признания для собственника квалификации. Например, квалификация может признаваться или для целей дальнейшего обучения на определенном уровне (академическое признание), или для пользования званием, или с целью профессиональной деятельности (профессиональное признание). Признание может также относиться к аккредитации высшего образовательного учреждения другим органом.

Source: Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.

Related terms: Competent recognition authority, Qualification, Academic recognition, Professional recognition, Accreditation/ Компетентний орган з визнання, Кваліфікація, Академічне визнання, Професійне визнання, Акредитація/ Компетентный

	орган по признанию, Квалификация, Академическое признание, Профессиональное признание, Аккредитация.
RECOGNITION OF CREDIT	The process through which an institution certifies that learning outcomes achieved and assessed in another institution satisfy (some or all) requirements of a particular programme, its component or qualification.
ВИЗНАННЯ КРЕДИТУ	Процес, через який установа засвідчує, що досягнуті результати навчання й оцінені в іншій установі, підтверджують (деякі або всі) вимоги конкретної програми, її компонента або кваліфікації.
ПРИЗНАНИЕ КРЕДИТА	Процесс, через который учреждение удостоверяет, что достигнутые результаты обучения и оцененные в другом учреждении, подтверждают (некоторые или все) требования конкретной программы, ее компонента или квалификации. Source: ECTS User Guide, 2009
RECOGNITION OF LEARNING OUTCOMES	(a) Formal recognition: the process of granting official status to skills and competences either through the: – award of qualifications (certificates, diploma or titles); or – grant of equivalence, credit units or waivers, validation of gained skills and/or competences; (b) Social recognition: the acknowledgement of the value of skills and/or competences by economic and social stakeholders.
ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	(a) Офіційне визнання: процес надання офіційного статусу навичкам і компетенціям через: або присудження кваліфікації (сертифікати, диплом чи звання), або визнання еквівалентності, зарахування (незарахування) кредитів, атестація отриманих навичок і компетенцій; (б) Соціальне визнання: економічне та соціальне визнання цінності навичок і компетенцій зацікавленими сторонами.
ПРИЗНАНИЕ РЕЗУЛЬТАТОВ ОБУЧЕНИЯ	(a) Официальное признание: процесс предоставления официального статуса навыкам и компетенциям либо через: или присуждение квалификации (сертификаты, диплом или звання), или - согласие эквивалентности, зачет (незачет) кредитов, аттестация приобретенных навыков и/или компетенций; (б) Социальное признание: экономическое и социальными признанием ценности навыков и/или компетенций заинтересованными сторонами. Source: Cedefop, 2004. Related terms: Certification of learning outcomes, Mutual recognition of qualifications, Validation of learning outcomes/ Сертифікація результатів навчання, Взаємовизнання результатів навчання, Атестація результатів навчання/ Сертифікація результатів обучения, Взаимное признание результатов обучения, Аттестация результатов обучения
RECOGNITION OF NON-FORMAL AND INFORMAL LEARNING	The process through which an institution certifies that the learning outcomes achieved and assessed in another context (non-formal or informal learning) satisfy (some or all) requirements of a particular programme, its component or qualification.

<p>ВИЗНАННЯ НЕФОРМАЛЬНОГО ТА НЕОФІЦІЙНОГО НАВЧАННЯ</p> <p>ПРИЗНАНИЕ НЕФОРМАЛЬНОГО И НЕОФИЦИАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Процес, через який установа засвідчує, що результати навчання, досягнуті й оцінені в іншому контексті (неформальному або неофіційному), задовольняють (деякі або всі) вимоги конкретної програми, її компонента або кваліфікації.</p> <p>Процесс, через который учреждение подтверждает, что результаты обучения, достигнутые и оцененные в другом контексте (неформальном или неофициальном), удовлетворяют (некоторые или все) требованиям конкретной программы, ее компонента или квалификации.</p> <p>Source: ECTS User Guide, 2009</p>
<p>RECOGNITION OF PRIOR LEARNING (RPL)</p> <p>ВИЗНАННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО НАВЧАННЯ</p> <p>ПРИЗНАНИЕ ПРЕДЫДУЩЕГО ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>The formal acknowledgement of skills, knowledge, and competencies that are gained through work experience, informal training, and life experience.</p> <p>Офіційне визнання навичок, знань та компетенцій, які отримані через досвід роботи, неофіційну професійну підготовку та життєвий досвід.</p> <p>Официальное признание навыков, знаний и компетенций, которые получены через опыт работы, неофициальную профессиональную подготовку и жизненный опыт.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>REFERENCE POINTS</p> <p>ОРИЄНТИРИ</p> <p>ОРИЕНТИРЫ</p>	<p>Non-prescriptive indicators that support the articulation of qualifications, learning outcomes and/or other related concepts. Non-prescriptive indicators that permit the comparison of degree programmes in particular at subject area level.</p> <p>Ненормативні індикатори, які підтримують зрозуміле формулювання кваліфікації, результатів навчання та/або інших, пов'язаних з ними понять. Вони дозволяють порівнювати ступінь програм, особливо на рівні предметної галузі.</p> <p>Ненормативные индикаторы, которые поддерживают понятную формулировку квалификаций, результатов обучения и/или иных, связанных с ними понятий. Они позволяют сравнивать степень программ в особенности на уровне предметной области.</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006).</p>
<p>REGULATED PROFESSION</p> <p>РЕГУЛЬОВАНА ПРОФЕСІЯ</p> <p>РЕГУЛИРУЕМАЯ ПРОФЕССИЯ</p>	<p>Refers to professions in the European Union and European Economic Area whose practice is regulated in some way by law or administrative rules.</p> <p>Належить до професій в Європейському Союзі та Європейському Економічному просторі, практична діяльність яких певною мірою регулюються законом або адміністративними правилами.</p> <p>Относится к профессиям в Европейском Союзе и Европейского Экономического Пространства, практическая деятельность которых в определенной мере регулируется законом или административными правилами.</p>

<p>ПЕРЕЭКЗАМЕНОВКА</p>	<p>Студентам, у которых не приняли или они не смогли сдать экзамен в первый срок по расписанию, дается возможность пересдать экзамен или оценку сроком позже. В случае предложенной переэкзаменовки, решение по кандидату о сдаче экзамена или его не сдачи принимается после того, когда станут известны результаты пересдачи.</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006)</p>
<p>SCHOOL AND HIGHER LEVEL ADMINISTRATIVE PERSONNEL</p> <p>АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПЕРСОНАЛ ШКІЛЬНОГО І ВИЩОГО РІВНІВ</p> <p>АДМИНИСТРАТИВНЫЙ ПЕРСОНАЛ ШКОЛЬНОГО И ВЫСШЕГО УРОВНЕЙ</p>	<p>Includes all personnel who support the administration and management of schools and of higher levels of the education system. The category includes: receptionists, secretaries, typists and word processing staff, book-keepers and clerks, analysts, computer programmers, network administrators, and others with similar functions and responsibilities.</p> <p>Включає весь персонал, що забезпечує керівництво та управління шкільних та вищих рівнів системи освіти. Ця категорія включає: адміністраторів, секретарів, друкарок і співробітників з обробки текстів, бухгалтерів і діловодів, аналітиків, програмістів, системних адміністраторів та інших співробітників з аналогічними функціями й обов'язками.</p> <p>Включает весь персонал, который обеспечивает руководство и управление школьных и высших уровней системы образования. Эта категория включает: администраторов, секретарей, машинисток и сотрудников по обработке текстов, бухгалтеров и делопроизводителей, аналитиков, программистов, системных администраторов, и других сотрудников с аналогичными функциями и обязанностями.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p>
<p>SCHOOL AND HIGHER LEVEL MANAGEMENT</p> <p>МЕНЕДЖМЕНТ ШКІЛЬНОГО І ВИЩОГО РІВНІВ</p> <p>МЕНЕДЖМЕНТ ШКОЛЬНОГО И ВЫСШЕГО УРОВНЕЙ</p>	<p>Includes professional personnel who are responsible for school management and administration and personnel whose primary responsibility is the quality control and management of higher levels of the education system. This category covers principals, assistant principals, headmasters, assistant headmasters, superintendents of schools, associate and assistant superintendents, commissioners of education and other management staff with similar responsibilities.</p> <p>Включає дипломований персонал, що несе відповідальність за шкільне управління і керування, та персонал, основним обов'язком якого є контроль якості й управління вищими рівнями освітньої системи. Ця категорія охоплює: ректорів університету, помічників ректорів, директорів шкіл, помічників директорів шкіл, завідувачів шкіл, помічників та заступників завідувачів шкіл, завідувачів відділів освіти та інший персонал з управління з аналогічними обов'язками.</p> <p>Включает дипломированный персонал, который несет ответственность за школьное управление и руководство, и персонал, основной обязанностью которого является контроль качества и управление высшими уровнями образова-</p>

	<p>тельной системы. Эта категория охватывает: ректоров университета, помощников ректора, директоров школ, помощников директоров школ, заведующих школами, помощников и заместителей заведующих школами, заведующих отделами по образованию и другой персонал по управлению с аналогичными обязанностями.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p>
<p>SCHOOL-BASED PROGRAMMES</p>	<p>In school-based (vocational and technical) programmes, instruction takes place (either partly or exclusively) in educational institutions. This includes special training centres for vocational education run by public or private authorities or enterprise-based special training centres if these qualify as educational institutions. These programmes can have an on-the-job training component, i.e., a component of some practical experience in the workplace. Programmes should be classified as school-based if at least 75 per cent of the curriculum is presented in the school environment (covering the whole educational programme) where distance education is included.</p>
<p>ПРОГРАМИ НА БАЗІ ШКІЛ</p>	<p>У програмах на базі шкіл (професійно-технічних і технічних), навчання здійснюється (або частково, або повністю) в освітніх установах. Вони включають спеціальні центри професійної підготовки для професійно-технічної освіти у веденні державних чи приватних органів, або базуються на підприємствах в центрах спеціальної професійної підготовки, якщо вони сертифіковані як освітні установи. Ці програми можуть включати компонент професійної підготовки за місцем роботи, тобто компонент практичного досвіду на робочому місці. Програми слід класифікувати як на базі школи, якщо хоча б 75 відсотків навчального плану реалізується в шкільному середовищі (за обсягом всієї освітньої програми), включаючи дистанційне навчання.</p>
<p>ПРОГРАММЫ НА БАЗЕ ШКОЛ</p>	<p>В программах на базе школ (профессионально-технических и технических), обучение осуществляется (или частично, или полностью) в образовательных учреждениях. Они включают специальные центры профессиональной подготовки для профессионально-технического образования в ведении государственных или частных органов, или базируются на предприятиях в центрах специальной профессиональной подготовки, если они сертифицированы как образовательные учреждения. Эти программы могут включать компонент профессиональной подготовки по месту работы, то есть компонент практического опыта на рабочем месте. Программы должны классифицироваться как на базе школы, если хотя бы 75 процентов учебного плана реализуется в школьной среде (с охватом всей образовательной программы), включая дистанционное обучение.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: General programmes, Programme orientation, Vocational programmes/ Загальні програми, Програми</p>

	орієнтації, Професійно-технічні програми/ Общие программы, Программы ориентации, Профессионально-технические программы.
SECOND CYCLE STUDIES	This is a higher education qualification awarded after the successful completion of second cycle studies that may involve some research work. It is often referred to as a Master's degree. A student normally takes it after completion of a first degree.
СТУПІНЬ ДРУГОГО ЦИКЛУ	Це кваліфікація вищої освіти, яка присуджується після успішного завершення другого циклу навчання, що може включати певну наукову роботу. Це часто відповідає ступеню Магістра. Як правило, студент отримує її після завершення першого ступеня.
СТЕПЕНЬ ВТОРОГО ЦИКЛА	<p>Это квалификация высшего образования, присуждаемая после успешного завершения второго цикла обучения, который может включать какую-либо научную работу. Это часто соответствует степени Магистра. Как правило, студент получает ее после завершения первой степени.</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006).</p>
SECONDARY SCHOOL LEAVING CERTIFICATE/ BACCALAUREATE	<p>An examination administered at the end of upper secondary education to validate and certify the learning outcomes of learners following an assessment procedure.</p> <p>Comments: not all secondary school leaving certificates guarantee systematic access to higher education; at national level, school leaving certificates bear different names, for example: UK(a) <i>academic levels</i> – GCSEs (General Certificate of Secondary Education) or – GCE A level (General Certificate of Educational Advanced Level) and AS level (Advanced supplementary level); (b) <i>vocational levels</i> – Vocational Certificates of Secondary Education (VCSE).</p>
СЕРТИФІКАТ ПРО ЗАКІНЧЕННЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ / БАКАЛАВРАТУ	<p>Екзамен, призначений після закінчення повної середньої освіти з метою атестації і сертифікації результатів навчання студентів, який йде за процедурою оцінювання.</p> <p>Коментарі: не всі сертифікати про закінчення середньої школи гарантують систематичний доступ до вищої освіти; на національному рівні сертифікати про закінчення школи мають різні назви, наприклад: Великобританія (а) на академічних рівнях - Загальний сертифікат про середню освіту або - на рівні А - Загальний сертифікат про освіту високого рівня і на рівні AS - Сертифікат про високий додатковий рівень; (б) на професійних рівнях - Сертифікати про закінчення середньої професійно-технічної освіти.</p>
СЕРТИФИКАТ ОБ ОКОНЧАНИИ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ/ БАКАЛАВРАТА	<p>Экзамен, назначенный по окончании полного среднего образования с целью аттестации и сертификации результатов обучения студентов, следующий за процедурой оценивания.</p> <p>Комментарии: не все сертификаты об окончании средней школы гарантируют систематический доступ к высшему</p>

	<p>образованию; на национальном уровне, сертификаты об окончании школы имеют разные названия, например: Великобритания (а) на академических уровнях - Общий сертификат о среднем образовании или – на уровне А - Общий сертификат об образовании высокого уровня и на уровне AS Сертификат о высоком добавочном уровне; (б) на профессиональных уровнях – Сертификаты об окончании среднего профессионально-технического образования.</p> <p>Source: Cedefop, 2004</p>
<p>SECTOR</p> <p>СЕКТОР</p> <p>СЕКТОР</p>	<p>“Sector” means a grouping of professional activities on the basis of their main economic function, product, service or technology.</p> <p>«Сектор» групування видів професійної діяльності на основі їх основної економічної функції, продукту, послуги або технології.</p> <p>«Сектор» группирование видов профессиональной деятельности на основе их главной экономической функции, продукта, услуги или технологии.</p> <p>Source: The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF), 2008.</p>
<p>SITE VISIT</p> <p>ВІДВІДУВАННЯ</p> <p>ПОСЕЩЕНИЕ</p>	<p>A component of external evaluation that is normally part of an accreditation process. It may be initiated by the institution itself. It consists of external experts visiting a higher education institution to examine the self-study produced by the institution and to interview faculty members, students, and other staff in order to assess quality and effectiveness (and to put forward recommendations for improvement).</p> <p>Компонент зовнішнього оцінювання, який зазвичай є частиною процесу акредитації. Він може ініціюватися самою установою. Включає відвідування зовнішніми експертами вищого навчального закладу для дослідження самовивчення, виконаного закладом та інтерв'ювання викладацького складу, студентів і різних співробітників з метою оцінки якості та ефективності (і запропонувати рекомендації для поліпшення).</p> <p>Компонент внешнего оценивания, который обычно является частью процесса аккредитации. Он может инициироваться самим учреждением. Включает посещение внешними экспертами высшего образовательного учреждения для исследования самоизучения, выполненного учреждением и интервьюирования преподавательского состава, студентов и разных сотрудников с целью оценки качества и эффективности (и предложить рекомендации для улучшения).</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p> <p>Related terms: Accreditation, Evaluation, Peer Review/ Акредитація, Оцінка, Колегіальна оцінка/ Аккредитация, Оценка, Коллегиальная оценка</p>

<p>SKILLS</p> <p>НАВИЧКИ</p> <p>НАВЫКИ</p>	<p>“Skills” means the ability to apply knowledge and use know-how to complete tasks and solve problems. In the context of the European Qualifications Framework, skills are described as cognitive (involving the use of logical, intuitive and creative thinking) or practical (involving manual dexterity and the use of methods, materials, tools and instruments).</p> <p>«Навички» означають здатність застосовувати знання та використовувати досвід для вирішення завдань і проблем. У контексті Європейської рамки кваліфікацій навички описуються як когнітивні (включаючи використання логічного, інтуїтивного і творчого мислення) або практичні (включаючи моторику та використання різноманітних способів, матеріалів, засобів та інструментів).</p> <p>«Навыки» означают способность применять знания и использовать опыт для выполнения задач и решения проблем. В контексте Европейской рамки квалификаций навыки описываются как когнитивные (включающие использование логического, интуитивного и творческого мышления) или практические (включающие моторику и использование разнообразных способов, материалов, средств и инструментов).</p> <p>Source: The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF), 2008.</p>
<p>SKILLS AUDIT</p> <p>АУДИТ НАВИЧОК</p> <p>АУДИТ НАВЫКОВ</p>	<p>Analysis of knowledge, skills and competences of an individual, including his or her aptitudes and motivations to define a career project and/or plan professional reorientation or training project.</p> <p>Comment: the aim of a skills audit is to help the individual: analyze career background; self-assess position in the labour environment; prepare themselves to validation of non-formal or informal learning outcomes; plan career pathway.</p> <p>Аналіз знань, навичок і компетенцій особи, включаючи його/її здібності та мотивацію для визначення програми кар'єри та/або планування професійної переорієнтації чи професійної підготовки.</p> <p>Коментар: мета аудиту навичок – допомогти особі: аналізувати передумови щодо кар'єри; оцінити свої можливості на ринку праці; підготуватися до атестації неформальних або неофіційних результатів навчання; планувати траєкторію кар'єри.</p> <p>Анализ знаний, навыков и компетенций человека, включая его/ее способности и мотивацию для определения программы карьеры и/или планирования профессиональной переориентации или профессиональной подготовки.</p> <p>Комментарий: цель аудита навыков – помочь человеку: анализировать предпосылки для карьеры; оценить свои возможности на рынке труда; подготовиться к аттестации неформальных или неофициальных результатов обучения; планировать траекторию карьеры.</p> <p>Source: based on Code du travail français, 2003; Cedefop.</p>

	<p>Related terms: Informal learning, Non-formal learning, Validation of learning outcomes/ Неофіційне навчання, Неформальне навчання, Атестація результатів навчання/Неофициальное обучение, Неформальное обучение, Атестація результатів обучения.</p>
SOCIAL DIALOGUE	<p>A process of exchange between social partners to promote consultation, dialogue and collective bargaining.</p> <p>Comment: (a) social dialogue can be bipartite (involving representatives of workers and employers) or tripartite (also associating public authorities and/or representatives of civil society, NGOs, etc.); (b) social dialogue can take place at various levels (company, sectoral / cross-sectoral and local / regional / national / transnational); (c) at international level, social dialogue can be bilateral, trilateral or multilateral, according to the number of countries involved.</p>
СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ	<p>Процес обміну між соціальними партнерами з метою сприяння консультуванню, діалогу і колективним переговорам.</p> <p>Коментар: (а) соціальний діалог може бути двосторонній (включаючи представників працівників і працедавців) або тристоронній (також об'єднуючи органи державної влади та/або представників громадських організацій, неурядових організацій тощо); (б) соціальний діалог може відбуватися на різних рівнях (підприємство, секторальний/міжсекторальний і місцевий/ регіональний /національний/транснаціональний); (с) на міжнародному рівні соціальний діалог може бути двосторонній, тристоронній або багатосторонній, відповідно до кількості країн, що залучені до нього.</p>
СОЦИАЛЬНЫЙ ДИАЛОГ	<p>Процесс обмена между социальными партнерами с целью содействия консультированию, диалогу и коллективным переговорам.</p> <p>Комментарий: (а) социальный диалог может быть двусторонний (включая представителей трудового коллектива и работодателей) или трехсторонний (также объединяя органы государственной власти и/или представителей общественных организаций, неправительственных организаций и т.д.); (б) социальный диалог может происходить на разных уровнях (предприятие, секторальный/межсекторальный и местный/региональный/национальный/транснациональный); (с) на международном уровне социальный диалог может быть двусторонним, трехсторонним или многосторонним, в соответствии с количеством участвующих стран.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Civil society, Social partners/ Громадянське суспільство, Соціальні партнери/ Гражданское общество, Социальные партнеры.</p>
SOCIAL INCLUSION	<p>The integration of individuals – or groups of individuals – into society as citizens or as members of various public social networks. Social inclusion is fundamentally rooted in labour market or economic inclusion.</p>

<p>СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ</p> <p>СОЦИАЛЬНАЯ ИНТЕГРАЦИЯ</p>	<p>Інтеграція осіб – або груп осіб – у суспільство як громадян або членів різних суспільних соціальних мереж. Соціальна інтеграція тісно пов'язана з ринком праці або економічною інтеграцією.</p> <p>Интеграция лиц -или групп лиц -в общество в качестве граждан или членов различных общественных социальных сетей. Социальная интеграция тесно связана с рынком труда или экономической интеграцией.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p>
<p>SOCIAL PARTNERS</p>	<p>Employers' associations and trade unions forming the two sides of social dialogue.</p> <p>Comments: the concept of 'social partner' originates in France and Germany and was subsequently taken up in EU circles; tripartite social dialogue also associates public authorities and/or representatives of civil society.</p>
<p>СОЦІАЛЬНІ ПАРТНЕРИ</p>	<p>Об'єднання працедавців і профспілок, які складають дві сторони соціального діалогу.</p> <p>Коментарі: концепція «соціальної партнер» уперше з'явилася у Франції і Німеччині, потім була прийнята в колах ЄС; тристоронній соціальний діалог також об'єднує органи державної влади та/або представників громадянського суспільства.</p>
<p>СОЦИАЛЬНЫЕ ПАРТНЕРЫ</p>	<p>Объединения работодателей и профсоюзов, формирующие две стороны социального диалога.</p> <p>Комментарии: концепция «социальный партнер» впервые появилась во Франции и Германии и затем была принята в кругах ЕС; трехсторонний социальный диалог также объединяет органы государственной власти и/или представителей гражданского общества.</p> <p>Source: based on Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Civil society, Social dialogue/ Громадянське суспільство, Соціальний діалог/ Гражданское общество, Социальный диалог.</p>
<p>SPECIAL NEEDS EDUCATION</p>	<p>Educational intervention and support designed to address <i>special education needs</i>. The term 'special needs education' has come into use as a replacement for the term 'special education'. The older term was mainly understood to refer to the education of children with disabilities that takes place in special schools or institutions distinct from, and outside of, the institutions of the regular school and university system. In many countries today a large proportion of disabled children are in fact educated in institutions of the regular system. Moreover, the concept of 'children with special educational needs' extends beyond those who may be included in handicapped categories to cover those who are failing in school for a wide variety of other reasons that are known to be likely to impede a child's optimal progress. Whether or not this more broadly defined group of children are in need of additional support depends on the extent to which schools need to adapt their curriculum.</p>

**ОСВІТА УЧНІВ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНИМИ
ПОТРЕБАМИ**

teaching and organization and/or to provide additional human or material resources so as to stimulate efficient and effective learning for these pupils.

Освітня діяльність і підтримка призначена для задоволення спеціальних потреб в освіті. Термін «спеціальні потреби в освіті» увійшов до вживання як заміна для терміна «спеціальна освіта». Колишній термін розумівся, переважно, як освіта дітей з обмеженими можливостями, яка здійснюється в спеціальних школах або закладах, що відрізняються, як внутрішньо, так і зовні, від установ звичайної шкільної або університетської системи. У багатьох країнах на сьогодні значна частина дітей-інвалідів насправді здобуває освіту у звичайних закладах. Більше того, концепція «діти з особливими потребами в освіті» виходить за межі того контингенту учнів, які можуть включатися в категорію з фізичними вадами, і охоплює тих, хто змушений піти зі школи через найрізноманітніші причини, які, як відомо, можуть перешкодити оптимальному розвитку дитини. Так або інакше, це визначувано наразі в більш широкому значенні група дітей, які потребують додаткової підтримки залежить від міри, в якій школи повинні адаптувати свої навчальні програми, викладання й організацію своєї діяльності та/або забезпечити додаткові людські чи матеріальні ресурси для стимулювання дієвого й ефективного навчання таких учнів.

**ОБРАЗОВАНИЕ УЧАЩИХСЯ
С ОСОБЫМИ
ПОТРЕБНОСТЯМИ**

Образовательная деятельность и поддержка предназначена для удовлетворения специальных потребностей в образовании. Термин «специальные потребности в образовании» вошел в употребление в качестве замены для термина «специальное образование». Прежний термин понимался, в основном, как образование детей с ограниченными возможностями, которое осуществляется в специальных школах или учреждениях, отличающихся, как внутренне, так и внешне, от учреждений обычной школьной или университетской системы. Во многих странах в настоящее время значительная часть детей-инвалидов в действительности получает образование в обычных учреждениях. Более того, концепция «дети с особыми потребностями в образовании» выходит за пределы того контингента учащихся, которые могут включаться в категорию страдающих физическими недостатками, и охватывает тех, кто вынужден уйти из школы в силу самых разнообразных причин, которые, как известно, могут помешать оптимальному развитию ребенка. Так или иначе, эта определяемая сейчас в более широком смысле группа детей, которые нуждаются в дополнительной поддержке зависит от степени, в которой школы должны адаптировать свои учебные программы, преподавание и организацию своей деятельности и/или обеспечить дополнительные человеческие или материальные

	<p>ресурсы, с тем, чтобы стимулировать действенное и эффективное обучение таких учащихся. Source(s): International Standard Classification of Education (ISCED 1997).</p>
<p>SPENDING ON EDUCATIONAL SERVICES OTHER THAN INSTRUCTION</p> <p>ВИТРАТИ НА ОСВІТНІ ПОСЛУГИ, ОКРІМ НАВЧАННЯ</p> <p>РАСХОДЫ НА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ УСЛУГИ, ПОМИМО ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Spending on educational services other than instruction includes public spending on ancillary services such as meals, transport to schools, or housing on the campus; private spending on fees for ancillary services; subsidised private spending on student living costs or reduced prices for transport; and private spending on student living costs or transport.</p> <p>Витрати на освітні послуги відмінні від навчання включають витрати на допоміжні послуги, такі як: харчування, транспорт до школи, або проживання в кампусі, приватні витрати на оплату додаткових послуг; субсидування особистих витрат на проживання студента або пільгові ціни на транспорт, а також особисті витрати на проживання студента або транспорт.</p> <p>Расходы на образовательные услуги отличные от обучения включают вытраты на вспомогательные услуги, такие как питание, транспорт до школы, или проживание в кампусе, частные расходы на оплату дополнительных услуг; субсидирование личных расходов на проживание студента или льготные цены на транспорт, а также личные расходы на проживание студента или транспорт.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms Related terms: Expenditure on ancillary services, Expenditure on educational core services/ Витрати на додаткові послуги, Витрати на освітні послуги/ Расходы на дополнительные услуги, Расходы на образовательные услуги.</p>
<p>STANDARD ERROR</p> <p>СТАНДАРТНА ПОМИЛКА</p> <p>СТАНДАРТНАЯ ОШИБКА</p>	<p>The standard errors are expressions of the degree of uncertainty of an estimate, which are estimates of national performance based on samples of students rather than the values that could be calculated if every student in every country had answered every question. Consequently, it is important to know the degree of uncertainty inherent in the estimates.</p> <p>Стандартні помилки – це позначення ступеня невизначеності оцінки, які є оцінками національної ефективності, що ґрунтуються на роботах студентів, а не значущості, і які можуть ураховуватися за умови, якщо кожен студент у будь-якій країні відповів на всі запитання без помилок. Отже, важливо знати ступінь неминучої невизначеності, що є характерною для оцінок.</p> <p>Стандартные ошибки – это обозначение степени неопределенности оценки, которые являются оценками национальной эффективности, основывающейся на работах студентов, а не значимости, и которые могут учитываться при условии, если каждый студент в любой стране ответил на все вопросы без ошибок. Следовательно, важно знать степень неизбежной неопределенности, характерной для оценок.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms.</p>

<p>STANDARD</p>	<p>A series of elements whose content is defined by concerned actors. Comment: One can distinguish between several types of standards: - competence standard refers to the knowledge, skills and/or competences linked to the practice of a job; - educational standard refers to the statements of learning objectives, content of curricula, entry requirements as well as resources required to meet the learning objectives; - occupational standard refers to the statements of the activities and tasks related to a specific job and to its practice; - assessment standard refers to the statements of the learning outcomes to be assessed and the methodology used; - validation standard refers to the statements of the level of achievement to be reached by the person assessed, and the methodology used; - certification standard refers to the statements of the rules applicable for obtaining a certificate or diploma as well as the rights conferred. According to the system, these standards can be defined separately or be part of one document.</p>
<p>СТАНДАРТ</p>	<p>Сукупність елементів, зміст яких визначається зацікавленими сторонами. Коментар: розрізняють декілька типів стандартів: - компетентнісний стандарт стосується знань, навичок і/або компетенцій, що пов'язані з практичною діяльністю; - освітній стандарт стосується визначення цілей навчання, змісту навчального плану, опису вимог і ресурсів, необхідних для досягнення цілей навчання; - професійний стандарт стосується визначення видів діяльності і завдань, пов'язаних з конкретною діяльністю; - стандарт оцінювання стосується визначення результатів навчання, що оцінюються, і методології проведення; - атестаційний стандарт стосується визначення рівня досягнень особи, що оцінюється, та методології проведення атестації; - стандарт сертифікації стосується визначення правил здобуття атестата або диплома, а також прав, що надаються. Відповідно до системи, ці стандарти можуть бути визначені окремо або бути частиною одного документа.</p>
<p>СТАНДАРТ</p>	<p>Совокупность элементов, содержание которых определяется заинтересованными сторонами. Комментарий: различают несколько типов стандартов: - компетентностный стандарт определяет знания, навыки и/или компетенции, связанные с практической деятельностью; - образовательный стандарт связан с определением целей обучения, содержания учебного плана, описанием требований и ресурсов, необходимых для достижения целей обучения; - профессиональный стандарт предполагает определение видов деятельности и задач, связанных с конкретной деятельностью; - стандарт оценивания соответствует определению результатов обучения, которые оцениваются, и методологии проведения оценивания;</p>

	<p>- аттестационный стандарт относится к определению уровня достижений обучаемого, которого оценивают и методологии проведения аттестации;</p> <p>- стандарт сертификации относится к определению правил получения аттестата или диплома, а также предоставляемых прав.</p> <p>В соответствии с системой, эти стандарты могут быть определены по отдельности или быть частью одного документа.</p> <p>Source: Cedefop, 2004</p>
<p>STANDARDS</p>	<p>Statements regarding an expected level of requirements and conditions against which quality is assessed or that must be attained by higher education institutions and their programmes in order for them to be accredited or certified. The term standard means both a fixed criteria (against which an outcome can be matched) and a level of attainment. Standards may take a quantitative form, being mostly the results of benchmarking, or they may be qualitative, indicating only specific targets (e.g. educational effectiveness, sustainability, core commitments, etc.). When quantitative, the standards include threshold levels that have to be met in order for higher education institutions or programmes to be accredited. More often than not, the thresholds or the “basic standards” are defined at the level of minimally acceptable quality. On other occasions, the standards refer to the highest level of quality, thus being considered as “standards of excellence”. These may result from a benchmarking exercise or be asserted implicitly, being so recognized by the peers in a collegiate way. Standards may have different reference points: (i) inputs (e.g. content standards); (ii) outputs (e.g. performance standards), (iii) processes. Standards can be general (for a degree level, e.g. a Bachelor’s or a Master’s Degree) or subject-specific (e.g. discipline benchmarking statements in the United Kingdom). Standards may also vary by different types of standard setting methods (such as criterion-referenced, minimal competency, or objective setting methods). In order to judge properly whether or not a particular standard of quality is met, it has to be formulated clearly and explicitly and related to specific criteria which can be further divided into (more operational) indicators.</p> <p>Standards are thus related to a specific (institutional programme) culture of evidence. In the context of the growing diversity of higher education, the translation of academic quality into standards and indicators has become complex. Often, a more dynamic approach to defining and assessing standards is visible (a mixture of reality-based components and potentiality-focused ones). The challenge is threefold: (i) to diminish the number of reference standards; (ii) to relate them to appropriate performance indicators while also making use of specific criteria within a consistent culture of evidence; and (iii) to provide for sufficient flexibility in the formulation of standards in order to allow for innovative academic developments. Standards are often used synonymously with criteria, as in the United States, while in Europe, standards are becoming increasingly</p>

distinct from criteria. A distinction between quality and standards (similar to the difference between process and outcomes) is also made, the term "quality standards" that is sometimes used being equivalent to the notion of standards as criterion.

In higher education standards are frequently set and assessed in four main areas: — Academic standards (related to the intellectual abilities of students); — Standards of competence (related to the technical abilities of students); — Service standards (refer to the standards of service provided by the organization to the student); — Organizational standards (principles and procedures by which the institution assures that it provides an appropriate learning and research environment).

СТАНДАРТИ

Формулювання, що пов'язані з очікуваним рівнем вимог і параметрів, за якими оцінюється якість і які повинні бути досягнуті вищими освітніми закладами або їх програмами для того, щоб бути акредитованими або сертифікованими. Термін «стандарт» означає як фіксовані критерії (за якими узгоджуються результати), так і рівень досягнення. Стандарти можуть мати кількісну форму, будучи основним чином результатами бенчмаркінгу, або вони можуть бути якісними, вказуючи лише на конкретні цілі (наприклад, освітня ефективність, стабільність, основні зобов'язання тощо). Як кількісні, стандарти включають порогові рівні, які досягаються для того, щоб вищий освітній заклад був акредитований. Найчастіше порогові або «базові стандарти» означають рівень мінімально прийнятної якості. В інших випадках стандарти належать до вищого рівня якості, тому розглядаються як «стандарти успішності». Вони є результатом бенчмаркінгу або беззаперечних доказів, що визнані колегіально. Стандарти можуть мати різні орієнтири: (I) витрати (наприклад стандарти змісту), (II) результати (наприклад стандарти продуктивності), (III) процеси. Стандарти можуть бути загальними (для рівня ступеня, наприклад, ступінь бакалавра або магістра), або предметними (наприклад формулювання дисциплінарного бенчмаркінгу в Сполученому Королівстві). Стандарти можуть також різнитися типами залежно від методів їх призначення (такі, як: критеріально-орієнтований, мінімально компетентнісний, або метод постановки завдань). Для того щоб правильно визначити, чи виконується або не виконується стандарт якості, він повинен бути сформульований прозоро й зрозуміло і пов'язаний з певними критеріями, які можуть бути в подальшому поділені на (більш операційні) індикатори.

Стандарти, таким чином, пов'язані з конкретною (інституційна програма) культурою доказів. У контексті зростаючого різноманіття вищої освіти, перенесення академічної якості в формулювання стандартів та індикаторів, стає комплексним. Часто, більш динамічний підхід до визначення та оцінювання стандартів є очевидним (поєднання реально заснованих і потенційно орієнтованих компонентів). Проблема складається з трьох частин: (I)

зменшення кількості орієнтованих стандартів; (II) співвіднесення їх з відповідними індикаторами ефективності, а також використання конкретних критеріїв в узгодженій культурі доказів; (III) забезпечення достатньої гнучкості в розробці стандартів з метою забезпечення інноваційного академічного розвитку. «Стандарти» часто використовуються як синонім до «критеріїв», як у Сполучених Штатах, тоді як в Європі стандарти починають все більш відрізнятися від критеріїв. Також розмежовують якість і стандарти (за аналогією різниці між процесом і результатами), термін «стандарти якості» іноді використовується як еквівалентне поняття стандартів як критерію.

У стандартах вищої освіти стандарти часто встановлюються та оцінюються за чотирма основними напрямками: академічні стандарти (пов'язані з інтелектуальними здібностями студентів); стандарти компетентності (пов'язані з технічними здібностями студентів); стандарти обслуговування (див. стандарти послуг, які надаються студенту організацією); організаційні стандарти (правила та процеси, за допомогою яких заклад запевняє, що надає відповідне навчання та дослідницьке середовище).

СТАНДАРТИ

Формулировки, относящиеся к ожидаемому уровню требований и параметров, и которые должны быть достигнуты высшим образовательным учреждением или их программами, чтобы быть аккредитированными и сертифицированными. Термин «стандарт» означает как фиксированные критерии (по которым согласуются результаты), так и уровень достижения. Стандарты могут принимать количественную форму, являясь главным образом результатами бенчмаркинга, или они могут быть качественными, указывая только на конкретные цели (например, образовательная эффективность, стабильность, основные обязательства и т.д.). Как количественные, стандарты включают пороговые уровни, которые достигаются для того, чтобы высшее образовательное учреждение прошло аккредитацию. Чаще всего пороги или «базовые стандарты» определены на уровне минимально приемлемого качества. В других случаях стандарты относятся к высшему уровню качества, поэтому рассматриваются как «стандарты качества». Они являются результатом сопоставительного анализа или безоговорочных доказательств, признанных коллегиально. Стандарты могут иметь разные ориентиры: (I) затраты (например, стандарты содержания), (II) результаты (например, стандарты производительности), (III) процессы. Стандарты могут быть общими (для получения степени, например, степень бакалавра или магистра), либо предметными (например, формулировки дисциплинарного бенчмаркинга в Соединенном Королевстве). Стандарты могут также различаться типами в зависимости от методических назначения (такие, как критериально-ориентированный, минимальная компетенция, или метод постановки задач).

	<p>Для того, чтобы судить правильно или нет выполняется стандарт качества, он должен быть сформулирована четко и ясно и связан с определенными критериями, которые могут быть разделены на (более действующие) индикаторы. Стандарты, таким образом, связаны с конкретной (институциональная программа) культурой доказательств. В контексте растущего многообразия высшего образования, перевод академического качества в формулировки стандартов и индикаторов, становится комплексным. Часто, более динамичный подход к определению и оцениванию стандартов является очевидным (сочетание реально-основанных компонентов и потенциально-ориентированных). Проблема состоит из трех частей: (I) уменьшить количество ориентированных стандартов; (II) соотносить их с соответствующими индикаторами эффективности, а также использовать конкретные критерии в согласующейся культуре доказательств, и (III) обеспечить достаточную гибкость в разработке стандартов, с тем, чтобы обеспечить инновационно академическое развитие. «Стандарты» часто применяется как синоним «критерии», как в Соединенных Штатах, в то время как в Европе, стандарты становятся все более отличными от критериев. Также различают качество и стандарты (по аналогии между процессом и результатами), термин «стандарты качества» иногда используется как эквивалентное понятие стандартов в качестве критерия.</p> <p>В стандартах высшего образования стандарты часто устанавливаются и оцениваются по четырем основным направлениям: академические стандарты (связаны с интеллектуальными способностям студентов); стандарты компетентности (связаны с техническими способностями студентов); стандарты обслуживания (см. стандарты услуг, предоставляемых студенту организацией); организационные стандарты (правила и процессы, посредством которых учреждение уверяет, что предоставляет соответствующее программы обучение и исследовательскую среду).</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p> <p>Related terms: Criteria, Indicators, Outcomes, Quality Assessment/ Критерії, Індикатори, Результати, Оцінка якості/ Критерии, Индикаторы, Результаты, Оценка качества.</p>
<p>STARTING AGE</p>	<p>The starting age should be the age at the beginning of the first school/academic year of the corresponding level and programme.</p>
<p>СТАРТОВИЙ ВІК</p>	<p>Стартовим слід уважати вік на початку першого шкільного/академічного року відповідного рівня та програми.</p>
<p>СТАРТОВИЙ ВОЗРАСТ</p>	<p>Стартовым следует считать возраст в начале первого школьного/академического года соответствующего уровня и программы.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Theoretical age, Typical age, Ending age and Graduation age/ Теоретичний вік, Типовий вік, Вік</p>

	закінчення, Випускний вік/ Теоретический возраст, Типичный возраст, Возраст окончания и Выпускной возраст.
STUDENT	A student is defined as any individual participating in educational services covered by the data collection. The term "student" therefore applies to pupils and students alike.
СТУДЕНТ	Студент визначається як будь-яка особа, яка користується наданням освітніх послуг з отримання інформації. Отже, термін «студент» однаково застосовується до школярів і студентів.
СТУДЕНТ	Студент определяется как любое лицо, пользующееся предоставлением образовательных услуг по получению информации. Следовательно, термин «студент» одинаково применяется к школьникам и студентам. Source: OECD Glossary of Education terms Related terms: Fulltime student, Part-time student/ Повна зайнятість студента, Часткова зайнятість студента/ Полная занятость студента, Частичная занятость студента.
STUDENT-CENTERED LEARNING	Student-Centred Learning represents both a mindset and a culture within a given higher education institution and is a learning approach which is broadly related to, and supported by, constructivist theories of learning. It is characterised by innovative methods of teaching which aim to promote learning in communication with teachers and other learners and which take students seriously as active participants in their own learning, i.e. in content choosing, method, tempo and place. This approach promotes the creation as flexibility of curriculum and course unit as individual learning paths, which take into account the variety of students priorities and acceptable learning load for them in accordance with duration of educational programme, as well as it focuses on the learning outcomes.
СТУДЕНТО-ЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ	Студенто-центроване навчання є поняттям, яке застосовується в середовищі вищої освіти й означає підхід до навчання, який у загальних рисах пов'язаний з багатьма теоріями навчання. Для такого підходу характерні інноваційні методи, що передбачають активну участь студентів у навчальному процесі, тобто у виборі змісту, способу, темпу і місця навчання. Цей підхід сприяє створенню гнучких навчальних планів та навчальних компонентів, індивідуальних траєкторій навчання, які враховують різноманітність пріоритетів студентів та прийнятне для них навчальне навантаження відповідно до тривалості освітньої/навчальної програми, а також фіксує увагу на результатах навчання.
СТУДЕНТО-ЦЕНТРИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ	Студенто-центрированное обучение – понятие, применяемое в среде высшего образования, обозначает подход в обучении, который в общих чертах связан со многими теориями обучения. Для данного подхода характерны инновационные методы, предполагающие активное участие сту-

	<p>дентов в учебном процессе, то есть в выборе содержания, способа, темпа и места обучения. Этот подход способствует созданию гибких учебных планов и учебных компонентов, индивидуальных траекторий обучений, которые учитывают разнообразие приоритетов студентов и приемлемую для них учебную нагрузку в соответствии с продолжительностью образовательной/учебной программы, а также фиксирует внимание на результатах обучения.</p> <p>Source: Student-Centred Learning—Toolkit for students, staff and higher education institutions Brussels, October 2010</p>
<p>STUDENT EVALUATION OF TEACHERS</p>	<p>The process of using student inputs concerning the general activity and attitude of teachers. These observations allow the overall assessors to determine the degree of conformability between student expectations and the actual teaching approaches of teachers. Student evaluations are expected to offer insights regarding the attitude in class of a teacher (approachable, open-minded, entertaining, creative, patient, etc.), and the abilities of a teacher (to explain things, to motivate students, to help students think, to correct mistakes in a friendly manner, to offer information efficiently, etc.).</p>
<p>ОЦІНЮВАННЯ ВИКЛАДАЧІВ СТУДЕНТАМИ</p>	<p>Процес використання наданих студентами даних про загальну діяльність і відношення до них викладачів. Ці спостереження дозволяють основним експертам визначити ступінь відповідності між очікуваннями студента й існуючими підходами викладачів до навчання. Оцінювання студентів дозволяє зрозуміти сутність ставлення класу/групи до викладача (застосування підходів, відкритість, емоційність, творчість, терпіння тощо) і здібності викладача (пояснювати, мотивувати студентів, учить думати, виправляти помилки в доброзичливій манері, ефективно доносити інформацію тощо).</p>
<p>ОЦЕНИВАНИЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ СТУДЕНТАМИ</p>	<p>Процесс использования предоставленных студентами данных об общей деятельности и отношении преподавателей. Эти наблюдения позволяют основным экспертам определить степень соответствия между ожиданиями студента и существующим подходами преподавателей к обучению. Оценивание студентов позволяет понять суть отношения класса/группы к преподавателю (использование подходов, открытость, эмоциональность, креативность, терпение и т.д.) и способности преподавателя (объяснять, мотивировать студентов, учить думать, исправлять ошибки в дружелюбной манере, эффективно доносить информацию и т.д.)</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p> <p>Related terms: (Academic) Quality, Assessment, Evaluation, Student Survey/ (Академічна) Якість, Оцінка, Опитування студентів/ (Академическое) Качество, Оценка, Опрос студентов</p>
<p>STUDENT OUTCOME ASSESSMENT</p>	<p>The act of assembling, analyzing, and using both quantitative and qualitative evidence of teaching and learning outcomes, in</p>

<p>ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СТУДЕНТА</p> <p>ОЦЕНИВАНИЕ РЕЗУЛЬТАТОВ СТУДЕНТА</p>	<p>order to examine their congruence with stated purposes and educational objectives and to provide meaningful feedback that will stimulate improvement.</p> <p>Процес збору, аналізу та використання кількісних і якісних даних про процес викладання та результати навчання студента з метою дослідити їх відповідність до поставлених освітніх цілей, завдань та забезпечити зворотний зв'язок, який стимулює покращання.</p> <p>Процес сбора, анализа и применения количественных и качественных данных о процессе преподавания и результатах обучения студента с целью исследовать их соответствие поставленным образовательным целям, задачам и обеспечить обратную связь, стимулирующую улучшение.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>STUDENT SURVEY</p> <p>ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ</p> <p>ОПРОС СТУДЕНТОВ</p>	<p>An assessment method that uses surveys and interviews to ascertain the satisfaction of enrolled students with programmes, services, and different other aspects of their academic experience. Students are usually asked to respond to a series of open-ended, close-ended, or telephone questions. The survey may include in-class questionnaires, mail questionnaires, telephone questionnaires, and interviews (standard, in-person, or focus group). Student surveys are relatively inexpensive, easy to administer, and can reach participants over a wide area. They are best suited for concise and non-sensitive topics, being able to give a sense, from the student perspective, of what is happening at a given moment in time, in the respective higher education institutions. Some observers may question their validity or reliability, as well as their relevance to academic policy.</p> <p>Метод оцінювання, що використовує анкетування та інтерв'ю для визначення ступеня задоволеності студентів програмами, послугами й іншими аспектами їх академічного досвіду. Студентів зазвичай просять відповісти на серію відкритих, закритих або телефонних запитань. Опитування може включати анкетування в аудиторії, поштою, телефонні опитування й інтерв'ю (стандартні, індивідуальні, групові). Студентські опитування відносно недорогі, легко організуються, охоплюють великі групи на великих територіях. Вони краще за все підходять для коротких і неемоційних тем, і можуть показати ставлення студентів до подій, що відбуваються у вищому навчальному закладі. Деякі спостерігачі ставлять під сумнів їх законність, надійність і відповідність академічній політиці.</p> <p>Метод оценивания, использующий анкетирование и интервью для определения степени удовлетворенности студентов программами, услугами и другими аспектами их академического опыта. Студентов обычно просят ответить на серию открытых, закрытых или телефонных вопросов. Опрос может включать анкетирование в аудитории, по почте, те-</p>

	<p>лефонные опросы и интервью (стандартные, индивидуальные, групповые). Студенческие опросы относительно недороги, легкоорганизуемы, охватывают большие группы на больших территориях. Они лучше всего подходят для кратких и не эмоциональных тем, и могут показать суть происходящего в высшем учебном заведении с позиции студента. Некоторые наблюдатели ставят под сомнение их законность, надежность и соответствие академической политике.</p> <p>Source: Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p>
<p>STUDENT WORKLOAD</p> <p>ТРУДОМІСТКІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА</p> <p>ТРУДОЕМКОСТЬ УЧЕБНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА</p>	<p>The time (expressed in hours) that it is expected that an average learner (at a particular cycle/level) will need to spend to achieve specified learning outcomes. This time includes all the learning activities in which the student is required to carry out (e.g. lectures, seminars, practical work, private study, professional visits, examinations).</p> <p>Час (виражений у годинах), який необхідний, як передбачається, середньостатистичному студентові (на певному циклі/рівні) для досягнення очікуваних результатів навчання. Цей час ураховує всі види навчальної діяльності, в яких має взяти участь студент (наприклад, лекції, семінари, практична та самостійна робота, консультації, екзамени).</p> <p>Предполагаемое время (выраженное в часах), необходимое среднестатистическому студенту (на определенном цикле/уровне) для достижения ожидаемых результатов обучения. Это время включает все виды учебной деятельности, в которых должен участвовать студент (например, лекции, семинары, практическая и самостоятельная работа, консультации, экзамены).</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006)</p> <p>Related terms: Study Load, Workload/ Навчальне Навантаження, Робоче Навантаження/ Учебная Нагрузка, Рабочая Нагрузка</p>
<p>STUDY LOAD</p>	<p>There are two basic measures of study load: time in the classroom and progress towards a qualification. Time in classroom attempts to measure the amount of instruction time that a student receives and can be counted as hours of instruction per day or year, counts of the number of courses taken, or a combination of the two. These measures are based on characteristics of the course or on patterns of attendance, not on the programme in which the student is enrolled. Because of this, such measures of study load will be useful when there is no programme structure or when programme structures are not comparable. The second measure of study load is the unit used to measure progress towards a qualification. Such measures focus less on the amount of instruction and more on the “academic value” of that instruction. It is conceivable, therefore, those courses with the same quantity of instruction may have different academic</p>

<p>НАВЧАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ</p>	<p>values and they would only be the same if measures of academic progress were made in amounts of instruction.</p> <p>Існує два основні підходи до визначення навчального навантаження: час роботи в аудиторії та прогрес на шляху до кваліфікації. Час в аудиторії вимірюється за кількістю навчального часу, який отримує студент, та може бути визначений за кількістю аудиторних годин на день або рік, за кількістю отриманих курсів, або за поєднанням першого та другого. Ці вимірювання базуються на характеристиках курсу або на характері їх відвідування, але не на програмі, до якої студента зараховано. Відтак, такий підхід до визначення навчального навантаження буде корисним, коли немає структури програми або коли структури програми не є порівнянними. Другим підходом до визначення навчального навантаження є навчальний компонент, що застосовується для вимірювання прогресу на шляху до кваліфікації. Цей підхід зосереджено не на кількості занять, а на їхній "науковій цінності". Таким чином, курси з однаковою кількістю годин навчання можуть мати різну академічну цінність, і вони будуть рівноцінними лише у разі, коли академічний прогрес вимірюється за кількістю аудиторних занять.</p>
<p>УЧЕБНАЯ НАГРУЗКА</p>	<p>Есть два основных подхода к определению учебной нагрузки: время работы в аудитории и прогресс на пути к квалификации. Время в аудитории измеряется количеством времени, которое получает студент, и может быть определено по количеству аудиторных часов в день или год, по количеству взятых курсов, или по сочетанию того и другого. Эти измерения основаны на характеристиках курса или на характере их посещаемости, но не на программе, в которую студент зачислен. Поэтому, такой подход к определению учебной нагрузки будет полезен, когда нет структуры программы или когда структуры программы не являются сопоставимыми. Вторым подходом к определению учебной нагрузки является учебный компонент, применяемый для измерения прогресса на пути к квалификации. Этот подход сосредоточен не столько на количестве занятий, сколько на их "академической ценности". Таким образом, курсы с одинаковым количеством часов обучения могут иметь различную академическую ценность, и они будут равноценны только в случае, если академический прогресс измерялся количеством аудиторных занятий.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Student Workload, Workload/ Трудомісткість Навчальної Роботи Студента, Робоче Навантаження/ Трудоемкость Учебной Работы Студента, Рабочая Нагрузка.</p>
<p>STUDY PROGRAMME</p>	<p>An approved set of modules or course units recognized for the award of a specific degree, which should be defined through the set of learning outcomes, expressed in terms of competences, to be achieved in order to obtain the specified credits.</p> <p>A core, modular component of higher education including all</p>

the activities (design, organization, management, as well as the process of teaching, learning and research) carried out in a certain field and leading to an academic qualification. Study programmes are established by higher education institutions or organizations and may differ by level of academic qualification (Bachelor, Master, Doctorate); study mode (full-time, part-time, distance learning, etc.); and field of knowledge specialization, in accordance with academic and professional division of labour. A study programme is accomplished through: (i) a curriculum, including all disciplines leading to an academic qualification, distributed by year of study, their weight being expressed in ECTS (European Credit Transfer System) type of study credits; (ii) syllabuses or course programmes, containing a description of the teaching and learning themes and practices associated with teaching, learning and evaluation; (iii) the organizational chart of students and teaching staff covering the period of implementation of the study programme; (iv) the system of academic quality assurance for all activities necessary for the completion of the study programme.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Узгоджена група модулів або навчальних компонентів при присудженні відповідного ступеня, яка визначається сукупністю результатів навчання, виражених у термінах компетенцій, досягнення яких призводить до присвоєння певних кредитів.

Основний діючий компонент вищої освіти включає всі види діяльності (розробку, організацію, управління, а також викладання, навчання та дослідження) реалізується у певній галузі й веде до академічної кваліфікації. Програми навчання запроваджуються вищими навчальними закладами або організаціями і можуть відрізнятися рівнем академічної кваліфікації (бакалавр, магістр, доктор), формою навчання (денна, заочна, дистанційна тощо) та галуззю спеціалізованих знань відповідно до академічного та професійного розподілу праці. Програма навчання визначається через: (i) навчальний план, який включає всі дисципліни, що ведуть до академічної кваліфікації, розподілені за роками навчання, їх вагою, вираженою в кредитах ЄКТС (Європейська система трансферу і накопичення кредитів), типами навчальних кредитів; (ii) силабуси або програми курсів, що містять опис тем викладання і вивчення практичних завдань, які пов'язані з навчанням, викладанням і оцінюванням; (iii) організаційну карту студентів і викладацького складу, що охоплює період запровадження програми навчання; (iiii) систему забезпечення академічної якості для всіх видів діяльності, що необхідні для завершення програми навчання.

УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

Согласованная группа модулей или учебных компонентов курсов, необходимых для присуждения определенной степени, которые определяются перечнем результатов обучения, выраженных в терминах компетенций, достижение которых приводит к присвоению определенных кредитов. Основной действующий компонент высшего образования, включающий в себя все виды деятельности (разработку, организацию, управление, а также преподавание, обучение

	<p>и исследования) реализуется в определенной области и ведет к академической квалификации. Программы обучения применяются высшими учебными заведениями или организациями и могут различаться уровнем академической квалификации (бакалавр, магистр, доктор), формой обучения (дневная, заочная, дистанционная и др.) и областью специализированных знаний в соответствии с академическим и профессиональным разделением труда. Программа обучения определяется через: (i) учебный план, включающий все дисциплины, ведущие к академической квалификации, распределенные по годам обучения, их весом выраженным в ЕКТС (Европейская система трансфера и накопления кредитов), типами учебных кредитов; (ii) силябусы или программы обучения, которые содержат описание тем преподавания и изучения практических занятий, которые связаны с обучением, преподаванием и оцениванием; (iii) организационную карту студентов и преподавательского состава, охватывающей период применения программы обучения; (iiii) систему обеспечения академического качества для всех видов деятельности, необходимых для завершения программы обучения.</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006).</p> <p>Related terms: Programme (Educational)/ Програма (Освітня)/ Програма (Образовательная).</p>
<p>SUCCESSFUL COMPLETION OF UPPER SECONDARY EDUCATION</p> <p>УСПІШНЕ ЗАВЕРШЕННЯ ПОВНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</p> <p>УСПЕШНОЕ ЗАВЕРШЕНИЕ ПОЛНОГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ</p>	<p>Successful completion of upper secondary education means the achievement of upper secondary programs type A, B or C of a similar length; completion of type C programs (Labour market destination) of significantly shorter duration is not classified as upper secondary attainment.</p> <p>Успішне завершення повної середньої освіти означає досягнення програм середньої школи типів А, В або С однакової тривалості; завершення програм типу С (до Ринку праці) значно коротше за тривалістю і не класифікується як повна середня освіта.</p> <p>Успешное завершение полного среднего образования означает достижение программ полной средней школы типов А, В или С одинаковой продолжительности; завершение программ типа С (для Рынка труда) значительно короче по продолжительности и не классифицируется как полное среднее образование.</p> <p>Source(s): OECD Glossary of Education terms</p>
<p>SUPERVISOR</p> <p>СУПЕРВАЙЗЕР (КЕРІВНИК)</p>	<p>Member of academic staff of the University who monitors the progress of a Doctoral candidate, provides advice and guidance, and may be involved in assessing the Thesis.</p> <p>Співробітник академічного персоналу університету, який стежить за розвитком кандидата на здобуття ступеня Доктора, дає поради та рекомендації, може бути залучений до оцінювання Дисертації.</p>

<p>СУПЕРВАЙЗЕР (РУКОВОДИТЕЛЬ)</p>	<p>Сотрудник академического персонала университета, который следит за развитием кандидата на получение степени Доктора, дает советы и рекомендации, и может привлекаться к оцениванию Диссертации.</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006).</p> <p>Related terms: Thesis/ Дисертація/ Диссертация.</p>
<p>SUPPORT SERVICES</p>	<p>Entities providing support services to other educational institutions include institutions that provide educational support and materials as well as operation and maintenance services for buildings. These are commonly part of the general-purpose units of public authorities.</p>
<p>ДОПОМІЖНІ СЛУЖБИ</p>	<p>Структури, що займаються наданням послуг за підтримки інших навчальних закладів, включають установи, які надають освітню підтримку та ресурси, а також експлуатацію і технічне обслуговування будівель. Вони, як правило, є частиною підрозділів загального призначення органів державної влади.</p>
<p>ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ СЛУЖБЫ</p>	<p>Структуры, занимающиеся оказанием услуг по поддержке других учебных заведений, включают учреждения, которые предоставляют образовательную поддержку и ресурсы, а также эксплуатацию и техническое обслуживание зданий. Они, как правило, являются частью подразделений общего назначения органов государственной власти.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>TEACHER</p>	<p>A person whose function is to impart knowledge, know-how or skills to learners in an education or training institution.</p> <p>Comment: a teacher may fulfill several tasks such as organizing and carrying out training programmes/courses and transmitting knowledge, whether generic or specific, theoretical or practical. A teacher in a vocationally-oriented institution may be referred to as a 'trainer'.</p>
<p>ВИКЛАДАЧ/ УЧИТЕЛЬ</p>	<p>Особа, чья функция полягает в передаче знаний, практичного досвіду та навичок учням в освітньому або навчальному закладі.</p> <p>Коментар: викладач/учитель може виконувати кілька завдань, таких, як: організація і реалізація навчальних програм/курсів, передача знань, загальних або спеціальних, теоретичних чи практичних. У професійно орієнтованому закладі до викладача/вчителя можуть звертатися «тренер».</p>
<p>ПРЕПОДАВАТЕЛЬ/ УЧИТЕЛЬ</p>	<p>Лицо, чья функция заключается в передаче знаний, практического опыта и навыков учащимся в образовательном или обучающем учреждении.</p> <p>Комментарий: преподаватель/учитель может выполнять несколько задач, таких как организация и реализация обучающих программ/курсов, передача знаний, общих или специальных, теоретических или практических. В профессионально-ориентированном учреждении к преподавателю/учителю могут обращаться «тренер».</p>

	<p>Source: Cedefop, 2004; AFPA 1992.</p> <p>Related terms: Learning facilitator, Trainer/ Координатор навчання, Тренер/ Координатор обучения, Тренер</p>
<p>TEACHERS' AIDES AND TEACHING/RESEARCH ASSISTANTS</p>	<p>Include non-professional personnel or students who support teachers in providing instruction to students.</p>
<p>ПОМІЧНИКИ ВИКЛАДАЧІВ І НАУКОВІ АСИСТЕНТИ</p>	<p>Включають недипломованих співробітників або студентів, які підтримують викладачів у наданні навчання студентам.</p>
<p>ПОМОШНИКИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ И НАУЧНЫЕ АССИСТЕНТЫ</p>	<p>Включают недипломированных сотрудников или студентов, которые поддерживают преподавателей в предоставлении обучения студентам.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p>
<p>TEACHING & LEARNING METHODS</p>	<p>A wide range of teaching techniques are used in universities. The set of teaching techniques strongly depends on the instructional form of education (face to face education, education by correspondence or distance education). The Tuning consultation revealed the following list (which is far from exhaustive): Lectures, Seminar (small group teaching), Tutorials, Research seminar, Exercise classes or courses, Workshops (classroom based practical classes), Problem-solving classes, Laboratory teaching, Demonstration classes, Placement (internship/traineeship), Work based practice, Fieldwork, Distance learning (which may be paper based or ICT based), e-learning (which maybe entirely on-line or 'blended' using other techniques and learning environments). Such lists are indicative only, and are really a list of categories of teaching activity, since how each is undertaken may vary widely not only between academics but within the everyday practice of any one academic, depending on the focus of the teaching and the intended learning outcomes for the students.</p>
<p>МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ</p>	<p>Широкий набір навчальних методів і прийомів, що використовуються в університетах. Сукупність методів та прийомів навчання залежить від форми організації навчального процесу (аудиторні заняття, заочне навчання, дистанційне навчання). Тюнінг пропонує орієнтовний не завжди повний перелік: лекції, семінари (викладання в малих групах, тьюторство, дослідницькі семінари, практичні заняття або курси, майстер-класи (заняття на основі практичного досвіду), заняття з розв'язання проблем, лабораторні заняття, демонстраційні заняття, інтернатура, стажування, трудова практика, польові роботи, дистанційне навчання (методом листування або з використанням ІКТ), електронне навчання (яке може здійснюватися в режимі реального часу або змішане з використанням інших методів та навчальних засобів). Ці форми та методи навчання можуть широко варіювати не тільки в академічній, але й у щоденній практиці.</p>
<p>МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Широкий набор обучающих методов и приемов, которые применяются в университетах. Совокупность методов и приемов обучения зависит от формы организации учебного процесса (аудиторные занятия, заочное обучение, дистанционное обучение). Тюнинг предлагает ориентировочный дале-</p>

	<p>ко не полный перечень: лекции, семинары (преподавание в малых группах, тьюторство, исследовательские семинары, практические занятия или курсы, мастер-классы (занятия на основе практического опыта), занятия по решению проблем, лабораторные занятия, демонстрационные занятия, интернатура, стажировка, трудовая практика, полевые работы, дистанционное обучение (методом переписки или с использованием ИКТ), электронное обучение (которое может быть полностью в режиме реального времени или смешанное с использованием других методов и учебных средств. Эти формы и методы обучения могут широко варьировать не только в академической, но и в ежедневной практике.</p> <p>Source: Glossary of terms used in the tuning project (Revised version; November 2006).</p>
<p>TEACHING DAYS</p>	<p>The number of teaching days is the number of days per year that a teacher teaches. It is derived by multiplying the number of days per week that a teacher teaches by the number of weeks per year that a teacher teaches minus the number of days per year the school is closed for festivities.</p>
<p>ВИКЛАДАЦЬКІ ДНІ</p>	<p>Кількість викладацьких днів – кількість днів у році, які відпрацьовує педагог. Обчислюється множенням кількості днів за тиждень, які педагог відпрацьовує, на кількість тижнів у році, упродовж яких педагог працює, мінус кількість днів у році, коли заклад закривається на свята.</p>
<p>ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКИЕ ДНИ</p>	<p>Количество преподавательских дней – это количество дней в году, которые отрабатывает преподаватель. Вычисляется умножением количества дней за неделю, которые преподаватель отрабатывает, на количество недель в году, на протяжении которых преподаватель работает, минус количество дней в году, когда образовательное учреждение закрывается на праздники.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Teaching time, Teaching weeks/ Викладацький час, Викладацькі тижні, Преподавательское время, Преподавательские недели</p>
<p>TEACHING STAFF</p>	<p>Teaching staff refer to classroom teachers (ISCED 0-4) and Academic staff (ISCED 5-6).</p> <p>Classroom teachers include professional personnel directly involved in teaching students, including classroom teachers; special education teachers; and other teachers who work with students as a whole class in a classroom, in small groups in a resource room, or in one-to-one teaching inside or outside a regular classroom. Teaching staff also includes chairpersons of departments whose duties include some amount of teaching, but it does not include non-professional personnel who support teachers in providing instruction to students, such as teachers' aides and other paraprofessional personnel. <i>Academic staff</i> subcategory includes personnel whose primary assignment is instruction, research or public service. These staff include personnel who hold an academic rank with such titles as professor, asso-</p>

ciate professor, assistant professor, instructor, lecturer, or the equivalent of any of these academic ranks. The category includes personnel with other titles (e.g. dean, director, associate dean, assistant dean, chair or head of department), if their principal activity is instruction or research. It does not include student teachers or teaching/research assistants. Teaching staff covers only part of instructional personnel.

ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Викладацький склад стосується шкільних вчителів (МСКО 0-4) і академічного персоналу (МСКО 5-6). Шкільні вчителі охоплюють професійних співробітників, які безпосередньо беруть участь у навчанні учнів, у тому числі шкільних учителів; учителів спеціальної освіти; інших учителів, які працюють з учнями/студентами, як із цілим класом, так і з невеликими групами в аудиторії, або індивідуально в рамках або поза рамками регулярних навчальних занять. Викладацький склад включає завідувачів кафедрами, в обов'язки яких входить викладання, але не включає непрофесійний персонал, який допомагає педагогам забезпечувати навчальний процес (помічник викладача та інші співробітники без вищої освіти). Підкатегорія **академічний персонал** включає співробітників, основним призначення яких є викладання, проведення досліджень, громадська робота. Така категорія включає співробітників, які мають академічний ранг з такими званнями, як професор, доцент, помічник професора, викладач, лектор або еквівалент будь-якого з них. Ця категорія включає в себе співробітників з іншими званнями (наприклад, декан, директор, заступник декана, помічник декана, завідувач кафедри), якщо їхнім основним видом діяльності є викладання або проведення досліджень. Сюди не входять студенти або асистенти, які займаються викладанням чи дослідженням. Викладацький склад охоплює лише частину навчального персоналу.

ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКИЙ СОСТАВ

Преподавательский состав относится к школьным учителям (МСКО 0-4) и академическому персоналу (МСКО 5-6). **Школьные учителя** охватывают профессиональных сотрудников, непосредственно участвующих в обучении учащихся, в том числе школьных учителей; учителей специального образования; и других учителей, которые работают с учениками/ студентами, как с целым классом, так и с небольшими группами в аудитории, или индивидуально в рамках или вне рамок регулярных учебных занятий. Преподавательский состав включает заведующих кафедрами, в чьи обязанности входит преподавание, но не включает непрофессиональный персонал, который помогает педагогам обеспечивать учебный процесс, такие как помощник преподавателя и другие сотрудники без высшего образования. Подкатегория **академического персонала** включает сотрудников, основным назначением которых является преподавание, проведение исследований, общественная работа. Такая категория включает сотрудников, которые имеют

	<p>академический ранг с такими званиями как профессор, доцент, помощник профессора, преподаватель, лектор или эквивалент любого из них. Эта категория включает в себя сотрудников с другими званиями (например, декан, директор, заместитель декана, помощник декана, заведующий кафедрой), если их основным видом деятельности является преподавание или проведение исследований. Сюда не входят студенты или ассистенты, занимающиеся преподаванием или исследованием. Преподавательский состав покрывает только часть обучающего персонала.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Educational personnel, Full-time teacher/ Персонал сфери освіти, Повна зайнятість викладача/ Персонал сфери образования, Полная занятость преподавателя.</p>
<p>TEACHING TIME</p>	<p>Teaching time is defined as the number of hours per year that a full-time teacher teaches a group or class of students according to the formal policy in the country. It is calculated as the number of teaching days per annum multiplied by the number of hours a teacher teaches per day (excluding periods of time formally allowed for breaks between lessons or groups of lessons. At the pre-primary and primary level, short breaks between lessons are included if the classroom teacher is responsible for the class during these breaks.</p>
<p>ВИКЛАДАЦЬКИЙ ЧАС</p>	<p>Викладацький час визначається як кількість годин на рік, які викладач повної зайнятості відпрацьовує з групою або класом, що навчаються відповідно до офіційної політики в країні. Цей показник складається з кількості навчальних днів у році, помножених на кількість годин, які викладач здійснює педагогічну діяльність протягом дня (за винятком періодів, офіційно відведених на перерви між заняттями або групами занять). На рівні дошкільної та початкової освіти короткі перерви між уроками враховуються, якщо викладач – класний керівник – несе відповідальність за клас під час цих перерв.</p>
<p>ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКОЕ ВРЕМЯ</p>	<p>Преподавательское время определяется количеством часов в год, которые преподаватель полной занятости отрабатывает с группой или классом обучаемых в соответствии с официальной политикой в стране. Этот показатель состоит из количества учебных дней в году, умноженных на количество часов, которые преподаватель отрабатывает в день (за исключением периодов времени, официально отведённых на перерывы между уроками или группой уроков). На уровне дошкольного и начального образования короткие перерывы между уроками засчитываются, если преподаватель - классный руководитель – несет ответственность за класс во время этих перерывов.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Teaching days, Teaching weeks/ Викладацькі дні, Викладацькі тижні/ Преподавательские дни, Преподавательские недели.</p>
<p>TEACHING WEEKS</p>	<p>The number of teaching weeks is defined as the number of weeks per year that a teacher teaches not counting holiday weeks.</p>

<p>ВИКЛАДАЦЬКІ ТИЖНІ</p> <p>ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКИЕ НЕДЕЛИ</p>	<p>Кількість викладацьких тижнів визначається як кількість тижнів у році, коли викладач працює без урахування відпускних тижнів.</p> <p>Количество преподавательских недель определяется как количество недель в году, когда преподаватель работает без учета отпускных недель.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms .</p> <p>Related terms: Teaching days, Teaching time/ Викладацькі дні, Викладацький час/ Преподавательские дни, Преподавательское время.</p>
<p>TERTIARY EDUCATION (ISCED 5-6)</p> <p>ТРЕТИННА ОСВІТА (МСКО 5-6)</p>	<p>Tertiary-type A education (ISCED 5A), Tertiary-type B education (ISCED 5B) and Advanced Research Qualifications (ISCED 6).</p> <p>Tertiary-type A education (ISCED 5A) Tertiary-type A programmes (ISCED 5A) are largely theory-based and are designed to provide sufficient qualifications for entry to advanced research programmes and professions with high skill requirements, such as medicine, dentistry or architecture. Tertiary-type A programmes have a minimum cumulative theoretical duration (at tertiary level) of three years' full-time equivalent, although they typically last four or more years. These programmes are not exclusively offered at universities. Conversely, not all programmes nationally recognised as university programmes fulfil the criteria to be classified as tertiary-type A. Tertiary-type A programmes include second degree programmes like the American Master. First and second programmes are sub-classified by the cumulative duration of the programmes, i.e., the total study time needed at the tertiary level to complete the degree.</p> <p>Tertiary-type B education (ISCED 5B) Tertiary-type B programmes (ISCED 5B) are typically shorter than those of tertiary-type A and focus on practical, technical or occupational skills for direct entry into the labour market, although some theoretical foundations may be covered in the respective programmes. They have a minimum duration of two years full-time equivalent at the tertiary level.</p> <p>Advanced Research Qualifications refer to tertiary programmes that lead directly to the award of an advanced research qualification, e.g., Ph.D. The theoretical duration of these programmes is three years in full-time in most countries (for a cumulative total of at least seven years full-time equivalent at the tertiary level), although the actual enrolment time is typically longer. The programmes are devoted to advanced study and original research.</p> <p>Третинний-тип А освіти (МСКО 5А), Третинний-тип В освіти (МСКО 5В) і Кваліфікації поглиблених досліджень (МСКО 6).</p> <p>Третинний-тип А освіти (МСКО 5А) Третинний-тип А програм (МСКО 5А) значною мірою теоретичний і призначений для забезпечення достатньої</p>

кваліфікації для вступу на поглиблені програми наукових досліджень та професій, що вимагають високу майстерність, таких, як медицина, стоматологія та архітектура. Третинний-тип А програм має мінімальну сукупну теоретичну тривалість три роки (на рівні вищого рівня) в еквіваленті повної зайнятості, хоча вони зазвичай тривають чотири або більше років. Ці програми не передбачено як обов'язкові в університетах. З іншого боку, не всі програми, визнані на національному рівні як університетські, відповідають критеріям, щоб класифікуватися як третинний-тип А. Третинний-тип А програм включає програми другого ступеня, як Американський Магістр. Перша і друга програми класифіковані за сукупною тривалістю програм, тобто необхідним загальним часом для дослідження на третинному рівні освіти до повного завершення ступеня.

Третинний-тип В освіти (МСКО 5В)

Третинний-тип В програм (МСКО 5В), як правило, коротший, ніж третинний-тип А, і зосереджений на практичних, технічних або професійних навичках для прямого виходу на ринок праці, хоча деякі теоретичні основи можуть бути передбачені у відповідних програмах. Вони мають мінімальну тривалість два роки в еквіваленті повної зайнятості на третинному рівні освіти.

Кваліфікації поглиблених досліджень відносять до третинних програм, які ведуть безпосередньо до присудження кваліфікації поглиблених наукових досліджень, наприклад, Доктор Філософії. Теоретична тривалість цих програм становить три роки на повний робочий день у більшості країн (загалом не менше семи років в еквіваленті повної зайнятості на третинному рівні освіти), хоча фактичний час, як правило, довший. Програми присвячені поглибленим і оригінальним дослідженням.

ТРЕТИЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (МСКО 5-6)

Третичный-тип А образования (МСКО 5А), Третичный-тип В образования (МСКО 5В) и Квалификации углубленных исследований (МСКО 6).

Третичный-тип А образования (МСКО 5А)

Третичный-тип А программ (МСКО 5А) в значительной степени теоретический и предназначен для обеспечения достаточной квалификации для поступления на углубленные программы научных исследований и профессий, требующих высокое мастерство, таких как медицина, стоматология и архитектура. Третичный-тип А программ имеет минимальную совокупную теоретическую длительность три года (высший уровень) в эквиваленте полной занятости, хотя они обычно длятся четыре или более лет. Эти программы не предлагаются как обязательные в университетах. С другой стороны, не все программы, признанные на национальном уровне как университетские программы, соответствуют критериям, чтобы классифицироваться как третичный-тип А.

	<p>Третичный-тип А программ включает программы второй степени, как Американский Магистр. Первая и вторая программы классифицированы по совокупной длительности программ, т.е. необходимого общего времени для исследования на третичном уровне образования до полного завершения степени.</p> <p>Третичный-тип В образования (МСКО 5В) Третичный-тип В программ (МСКО 5В), как правило, короче, чем третичный-тип А и сосредоточен на практических, технических или профессиональных навыках для прямого выхода на рынок труда, хотя некоторые теоретические основы могут быть предусмотрены в соответствующих программах. Они имеют минимальную длительность два года в эквиваленте полной занятости на третичном уровне образования.</p> <p>Квалификации углубленных исследований относят к третичным программам, которые ведут непосредственно к присуждению квалификации углубленных научных исследований, например, Доктор Философии. Теоретическая продолжительность этих программ составляет три года и полный рабочий день в большинстве стран (для общей сложности не менее семи лет в эквиваленте полной занятости на третичном уровне образования), хотя фактическое время, как правило, дольше. Программы посвящены углубленным и оригинальным исследованиям.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p>
<p>THEORETICAL AGE</p>	<p>Theoretical ages refer to the ages as established by law and regulation for the entry and ending of a cycle of education. Note that the theoretical ages may differ significantly from the typical ages.</p>
<p>ТЕОРЕТИЧНИЙ ВІК</p>	<p>Теоретичний вік стосується віку як встановлено законом і правилами для вступу і завершення циклу освіти. Слід зазначити, що теоретичний вік може значно відрізнятися від типового віку.</p>
<p>ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ ВОЗРАСТ</p>	<p>Теоретический возраст касается возраста как установлено законом и правилами для поступления и завершения цикла образования. Следует отметить, что теоретический возраст может существенно отличаться от типичного возраста.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: Typical age, Ending age, Graduation age, Starting age/ Типовий вік, Вік закінчення, Випускний вік, Вік вступу/ Типичний возраст, Возраст окончания, Выпускной возраст, Возраст поступления.</p>
<p>THESIS</p>	<p>A formally presented written report, based on independent research/enquiry/project work, which is required for the award of a degree (generally a first or a second degree or a doctorate). It may also be called a dissertation.</p>

<p>ДИПЛОМНА РОБОТА / ДИСЕРТАЦІЯ</p> <p>ДИПЛОМНАЯ РАБОТА / ДИССЕРТАЦИЯ</p>	<p>Офіційно представлений письмовий звіт (доповідь), що ґрунтується на самостійному дослідженні/проектній роботі, який є необхідною умовою здобуття ступеня (зазвичай, першого або другого, або докторського). Інша назва – дисертація.</p> <p>Официально представленный письменный отчет (доклад), основанный на самостоятельном исследовании/проектной работе, который является необходимым условием присуждения степени (обычно, первой или второй, или докторской). Другое название – диссертация.</p> <p>Source: Glossary of terms used in the tuning project (Revised version; November 2006)</p>
<p>TRANSCRIPT</p> <p>ТРАНСКРИПТ (АКАДЕМІЧНА ДОВІДКА)</p> <p>ТРАНСКРИПТ (АКАДЕМИЧЕСКАЯ СПРАВКА)</p>	<p>An official record or breakdown of a student's progress and achievements. Many credit-based education systems employ detailed transcripts that show the credits and grades for units undertaken (e.g. ECTS Transcript of Records)</p> <p>Офіційна виписка або структурований опис прогресу і навчальних досягнень студента. У багатьох системах освіти, які застосовують кредити, використовуються деталізовані транскрипти, в яких відображаються кредити й оцінки з вивчених навчальних компонентів (наприклад, транскрипт – «Академічна довідка ЄКТС»).</p> <p>Официальная выписка или структурированное описание прогреса и учебных достижений студента. Во многих системах образования, которые применяют кредиты, используют подробные транскрипты, в которых отражаются кредиты и оценки изученных учебных компонентов (например, транскрипт – «Академическая справка ЕКТС»).</p> <p>Source: Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004.</p>
<p>TRANSFER</p> <p>ТРАНСФЕР</p> <p>ТРАНСФЕР</p>	<p>The process of having credits awarded in one context recognised in another context for purposes of obtaining a qualification.</p> <p>Процес зарахування кредитів, присвоєних в одному контексті та визнаних в іншому, з метою отримання кваліфікації.</p> <p>Процесс зачета кредитов, присваиваемых в одном контексте и признаваемых в другом, с целью получения квалификации.</p> <p>Source: ECTS User Guide, 2009</p>
<p>TRAINER</p>	<p>Anyone who fulfills one or more activities linked to the (theoretical or practical) training function, either in an institution for education or training, or at the workplace.</p> <p>Comment: (a) two categories of trainer can be distinguished:</p> <ul style="list-style-type: none"> – professional trainers are training specialists whose job may coincide with that of the teacher in a vocational training establishment; – part-time or occasional trainers are professionals in various fields who take on, in their normal duties, part-time training activity, either in-company (as mentors and tutors of recruits and apprentices or as training providers) or externally (by occa-

	<p>sionally offering their services at a training establishment); (b) trainers may carry out various tasks: design training activities; provide the actual training, i.e. transfer knowledge, know-how and skills; help apprentices develop their skills by providing advice, instructions and comments throughout the apprenticeship.</p>
<p>ТРЕНЕР</p>	<p>Будь-яка особа, яка здійснює один або декілька видів діяльності, пов'язаних з теоретичною або практичною підготовкою в освітній установі, професійній школі або на робочому місці.</p> <p>Коментар: (а) виділяють дві категорії тренерів: - професійні тренери – готують фахівців, майбутня робота яких пов'язана з викладанням у професійно-технічному закладі; - тренери неповного робочого дня (або нерегулярні) – професіонали в різних галузях, що виконують функції тренера окрім звичайних обов'язків - це наставники, вихователі, консультанти для тих, хто вступає вперше, або тренери, які пропонують час від часу свої послуги в навчальному закладі; (б) тренери можуть виконувати різні завдання: планування навчальної діяльності, забезпечення сучасного навчання, тобто передача знань, досвіду та навичок, допомога студентам у розвитку їхніх навичок за допомогою рад, навчання та рекомендацій у процесі виробничої підготовки.</p>
<p>ТРЕНЕР</p>	<p>Любое лицо, которое осуществляет один или несколько видов деятельности, связанных с теоретической или практической подготовкой в образовательном учреждении или профессиональной школе, или на рабочем месте.</p> <p>Комментарий: (а) выделяют две категории тренеров: - профессиональные тренеры – готовят специалистов, будущая работа которых связана с преподаванием в профессионально-технических учреждениях; - тренеры неполного рабочего дня (или нерегулярные) – профессионалы в различных областях, выполняющие функции тренера помимо обычных обязанностей в качестве наставников, воспитателей, консультантов для поступивших впервые или тренеры, которые предлагают время от времени свои услуги в учебном заведении; (б) тренеры могут выполнять различные задачи: планирование обучающей деятельности, обеспечение современного обучения, то есть передача знаний, опыта и навыков, помощь обучаемым в развитии их навыков посредством советов, научения и рекомендаций в процессе производственной подготовки.</p> <p>Source: Cedefop, 2004; AFPA., 1992. Related terms: Learning facilitator, Teacher/ Координатор навчання, Викладач/ Координатор обучения, Преподаватель.</p>
<p>TRAINING COURSE PLANNING AND DESIGN</p>	<p>A set of consistent methodological activities employed in designing and planning training initiatives and schemes against objectives set.</p>

	<p>Comment: training course planning and design includes analysis of training demand and needs, project design, coordination and implementation monitoring as well as assessment of training impact.</p>
<p>ПЛАНУВАННЯ І РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ</p>	<p>Сукупність узгоджених видів методологічної діяльності, яка застосовується в розробці та плануванні навчальних стратегій і програм (планів) відповідно до поставлених цілей.</p> <p>Коментар: планування і розробка навчального курсу включає аналіз вимог та потреб навчання, розробку проекту, координацію і здійснення моніторингу, а також оцінювання впливу навчання.</p>
<p>ПЛАНИРОВАНИЕ И РАЗРАБОТКА ОБУЧАЮЩЕГО КУРСА</p>	<p>Совокупность согласованных видов методологической деятельности, применяемая в разработке и планировании обучающих стратегий и программ (планов) в соответствии с поставленными целями.</p> <p>Комментарий: планирование и разработка обучающего курса включает анализ требований и потребностей обучения, разработку проекта, координацию и осуществление мониторинга, а также оценивание воздействия обучения.</p> <p>Source: based on Le Préau, 2002.</p> <p>Related terms: Training needs analysis/ Аналіз потреб підготовки / Аналіз потребностей подготовки</p>
<p>TRAINING NEEDS ANALYSIS</p>	<p>A systematic analysis of present and future skills needs against the skills available to implement an efficient training strategy.</p> <p>Comments: – a training needs analysis rests on: (a) identification of skills needs (b) assessment of skills available in the workforce and (c) appraisal of skills gaps and shortages; – a training needs analysis can be conducted at individual, organizational, sectoral, national or international level; it may focus on quantitative or qualitative aspects (for example level and type of training) and should ensure that training is delivered in an effective and cost efficient manner.</p>
<p>АНАЛІЗ ПОТРЕБ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ</p>	<p>Систематичний аналіз існуючих і майбутніх запитів щодо навичок, порівняно з наявними навичками, який здійснюється для запровадження ефективної стратегії професійної підготовки.</p> <p>Коментарі: аналіз потреб у підготовці спирається на: (а) визначення потреб у навичках; (б) оцінку навичок, необхідних на ринку праці, та (в) оцінку навичок, яких не вистачає; аналіз може проводитися на індивідуальному, організаційному, секторальному, національному або міжнародному рівнях і зосереджуватися на кількісних чи якісних аспектах (рівень і тип підготовки) й гарантувати підготовку, що організована економічно ефективним способом.</p>
<p>АНАЛИЗ ПОТРЕБНОСТЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ</p>	<p>Систематический анализ существующих и будущих запросов в навыках, в сравнении с имеющимися навыками, который осуществляется для реализации эффективной стратегии профессиональной подготовки.</p> <p>Комментарии: анализ потребностей в подготовке опира-</p>

	<p>ється на: (а) определение потребностей в навыках; (б) оценку навыков, необходимых на рынке труда и (в) оценку недостающих навыков; анализ может проводиться на индивидуальном, организационном, секторальном, национальном или международном уровнях и сосредотачиваться на количественных или качественных аспектах (уровень и тип подготовки), и гарантировать подготовку, организованную экономически эффективным способом.</p> <p>Source: Cedefop.</p> <p>Related terms: Training course planning and design/ Планування і розробка курсу підготовки/ Планирование и разработка курса подготовки</p>
<p>TRAINING OF TRAINERS</p>	<p>Theoretical or practical training for teachers and trainers.</p> <p>Comment: training of trainers: (a) is for teaching/training personnel, either practicing: (i) as professional teachers or trainers (ii) as professionals in a given field who accompany trainees in their work environment (occasional teachers or trainers); (b) covers a wide range of skills: knowledge specific to the field in question (general, technical or scientific); educational, psychological and sociological skills; management skills; familiarity with the world of work; and knowledge of training schemes and target audience; (c) also covers training related to course design, organisation and implementation as well as the content of training activities, i.e. imparting knowledge, know-how and skills.</p>
<p>ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ</p>	<p>Теоретична та практична підготовка викладачів і тренерів.</p> <p>Коментар: (а) призначена для навчання/підготовки кадрів як професійних викладачів (інструкторів, тренерів) або фахівців з певної галузі, які супроводжують тих, хто навчається, на робочому місці (іноді викладачів і тренерів); (б) охоплює широкий спектр навичок: знання, характерні для конкретної галузі (загальні, технічні або наукові), освітні, психологічні та соціологічні навички; управлінські навички, знайомство зі світом праці, а також знання програм підготовки кадрів і цільової аудиторії; (в) підготовка викладачів передбачає навчання розробки курсу, його організації та запровадження, який включає зміст діяльності, тобто передачу знань, демонстрацію практичних умінь і формування навичок.</p>
<p>ПОДГОТОВКА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ</p>	<p>Теоретическая и практическая подготовка преподавателей и тренеров.</p> <p>Комментарий: подготовка тренеров: (а) предназначена для обучения/подготовки кадров в качестве профессиональных преподавателей (инструкторов, тренеров) или специалистов в данной области, которые сопровождают обучающихся на рабочем месте (иногда преподавателей и тренеров); (б) охватывает широкий спектр навыков: знания, характерные для рассматриваемой области (общие, технические или научные), образовательные, психологические и социологические навыки; управленческие навыки, знакомство с миром труда, а также знание программ подготовки кадров и целевой аудитории; (в) подготовка преподавателей предполагает</p>

	<p>ет обучение разработке курса, его организации и внедрения, который включает содержание деятельности, то есть передачу знаний, демонстрацию практических умений и формирование навыков. Source: Cedefop, 2004. Related terms: Learning facilitator, Teacher, Trainer/ Координатор навчання, Викладач, Тренер / Координатор обучения, Преподаватель, Тренер</p>
<p>TRANSFERABILITY OF LEARNING OUTCOMES</p>	<p>The degree to which knowledge, skills and competences can be used in a new occupational or educational environment, and/or to be validated and certified.</p>
<p>ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</p>	<p>Рівень, при якому знання, навички та компетенції можна застосувати в новій професії або освітньому просторі; та/або їх можна атестувати і сертифікувати.</p>
<p>ПРИМЕНИМОСТЬ РЕЗУЛЬТАТОВ ОБУЧЕНИЯ</p>	<p>Уровень, при котором знания, навыки и компетенции можно применить в новой профессии или образовательном пространстве; и/или их можно аттестовать и сертифицировать. Source: based on Cedefop, 2004.</p>
<p>TRANSITION FROM SCHOOL OR TRAINING TO WORK</p>	<p>The move from education or training to employment, covering the period between leaving education and entering the labour market. Comment: transition between school and employment (integration path, type of employment – with regard to level and status – and duration) is complex. Integration depends on many factors (gender, age, qualification, employment policy, guidance and counseling provision, etc.).</p>
<p>ПЕРЕХІД ВІД ШКОЛИ АБО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАЦІ</p>	<p>Перехід від освіти або професійної підготовки до працевлаштування, який охоплює період між закінченням освіти та вступом на ринок праці. Коментар: перехід від школи до зайнятості (інтеграція траєкторії, типу зайнятості - відповідно до рівня та статусу – і тривалості) є складним. Інтеграція залежить від багатьох чинників (стать, вік, кваліфікація, політика працевлаштування, забезпечення рекомендаціями та консультуванням).</p>
<p>ПЕРЕХОД ОТ ШКОЛЫ ИЛИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ К РАБОТЕ</p>	<p>Переход от образования или профессиональной подготовки к трудоустройству, охватывающий период между окончанием образования и вступлением на рынок труда. Комментарий: переход от школы к занятости (интеграция траектории, типа занятости – в соответствии с уровнем и статусом - и продолжительности) является сложным. Интеграция зависит от многих факторов (пол, возраст, квалификация, политика трудоустройства, обеспечение руководством и консультированием). Source: Cedefop, 2004.</p>
<p>TRANSPARENCY OF QUALIFICATIONS</p> <p>ПРОЗОРИСТЬ КВАЛІФІКАЦІЙ</p>	<p>The degree of visibility and legibility of qualifications, of their content and value on the (sectoral, regional, national or international) labour market and in the education and training systems. Ступінь зрозумілості й легітимності кваліфікацій, їх змісту та значущості на секторальному, регіональному,</p>

<p>ПРОЗРАЧНОСТЬ КВАЛИФИКАЦИЙ</p>	<p>національному або міжнародному ринку праці і в системах освіти та професійної підготовки.</p> <p>Степень ясности и легитимности квалификаций, их содержания и значимости на секторальном, региональном, национальном или международном рынке труда и в системах образования и профессиональной подготовки.</p> <p>Source: based on Cedefop,2004.</p> <p>Related terms: Comparability of qualifications, Mutual recognition of qualifications/ Порівнянність кваліфікацій, Взаємовизнання кваліфікацій /Сопоставимость квалификаций, Взаимное признание квалификаций</p>
<p>TUNING PROJECT</p>	<p>“Tuning Educational Structures” in Europe is a university driven project which aims to offer a universal approach to implement the Bologna Process at higher education institutional and subject area level. The Tuning approach contains a methodology to (re-)design, develop, implement and evaluate study programmes for each of the Bologna cycles. Furthermore, Tuning serves as a platform to develop reference points which are based on learning outcomes expressed in terms of competences. Tuning distinguishes generic and subject specific competences. The project is developing cycle (level) descriptors for a growing number of subject areas.</p>
<p>ТЮНИНГ-ПРОЕКТ</p>	<p>«Узгодження освітніх структур» в Європі – це університетський діючий проект, мета якого – запропонувати універсальний підхід до запровадження Болонського процесу у вищу освіту на інституційному рівні і рівні предметної галузі. Підхід Тюнінг містить методологію щодо розробки, розвитку, запровадження та оцінювання навчальних програм для кожного Болонського циклу. Тюнінг слугує платформою для розробки референтних точок, що ґрунтуються на результатах навчання, представлених у термінах компетенцій. Тюнінг розділяє загальні та предметні спеціальні компетенції. Проект розвиває дескриптори циклів (рівні) для збільшення числа предметних галузей.</p>
<p>ТЮНИНГ-ПРОЕКТ</p>	<p>«Согласование образовательных структур» в Европе - это университетский действующий проект, цель которого - предложить универсальный подход к внедрению положений Болонского процесса в высшее образование на институциональном уровне и на уровне предметных областей. Подход Тюнинг содержит методологию разработки, развития, внедрения и оценивания учебных программ для каждого Болонского цикла. Тюнинг служит платформой для разработки референтных точек, базирующихся на результатах обучения, представленных в терминах компетенций. Тюнинг различает общие и предметные специальные компетенции. Проект развивает дескрипторы циклов (уровни) для увеличения количества предметных областей.</p> <p>Source: Glossary of Terms Used in the Tuning Project (Revised version; November 2006).</p>

<p>TUTORING</p>	<p>Any activity offering a learner guidance, counseling or supervision by an experienced and competent professional. The tutor supports the learner throughout the learning process (at school, in training centres or on the job).</p> <p>Comment: tutoring covers various activities: academic subjects (to improve educational achievement); careers (to ease the transition from school to work); personal development (to encourage learners to make wise choices).</p>
<p>ТЬЮТОРИНГ</p>	<p>Будь-яка діяльність, що пропонує студенту рекомендації, консультування або керівництво з боку досвідченого і компетентного професіонала. Тьютор підтримує студента впродовж усього навчального процесу (в освітніх установах, у центрах професійної підготовки або на робочому місці).</p> <p>Коментар: тьюторинг охоплює різні види діяльності: академічна підготовка (<i>поліпшити</i> освітні досягнення); кар'єра (<i>полегшити</i> перехід від школи до трудової діяльності); розвиток особистості (<i>сприяти</i> учням у здійсненні свідомого вибору).</p>
<p>ТЬЮТОРИНГ</p>	<p>Любая деятельность, предлагающая студенту рекомендации, консультирование или руководство со стороны опытного и компетентного профессионала. Тьютор поддерживает студента на протяжении всего учебного процесса (в образовательных учреждениях, в центрах профессиональной подготовки или на рабочем месте).</p> <p>Комментарий: тьюторинг охватывает разные виды деятельности: академическая подготовка (<i>улучшит</i> образовательные достижения); карьера (<i>облегчит</i> переход от школы к трудовой деятельности); развитие личности (<i>содействовать</i> учащимся в осуществлении осознанного выбора).</p> <p>Sources: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Learning facilitator, Mentoring/ Координатор навчання, Наставництво/ Координатор обучения, Наставничество</p>
<p>TYPICAL AGE</p>	<p>Typical ages refer to the ages that normally correspond to the age at entry and ending of a cycle of education. These ages relate to the theoretical duration of a cycle assuming full-time attendance and no repetition of a year. The assumption is made that, at least in the ordinary education system, a student can proceed through the educational programme in a standard number of years, which is referred to as the theoretical duration of the programme.</p>
<p>ТИПОВИЙ ВІК</p>	<p>Типовий вік, що стосується віку, який зазвичай відповідає віку вступу і завершення циклу освіти. Цей вік стосується теоретичної тривалості циклу, який передбачає очну форму навчання і без повторного навчання. Мається на увазі, що у звичайній системі освіти, студент може отримати освіту з відповідної навчальної програми за стандартну кількість років, що становить теоретична тривалість програми.</p>

ТИПИЧНЫЙ ВОЗРАСТ	<p>Типичный возраст касается возраста, который обычно соответствуют возрасту поступления и завершения цикла образования. Этот возраст касается теоретической длительности цикла, который предполагает очную форму обучения и без повторного обучения. Имеется ввиду, что в обычной системе образования, студент может получить образование в соответствующей обучающей программе за стандартное количество лет, которое составляет теоретическая длительность программы.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: Theoretical age, Ending age, Graduation age, Starting age/ Теоретичний вік, Вік закінчення, Випускний вік, Вік вступу/ Теоретический возраст, Возраст окончания, Выпускной возраст, Возраст поступления.</p>
UNIT	<p>A set of knowledge, skills, and/or competences which constitute a coherent part of a qualification. A unit can be the smallest part of a qualification that can be assessed, transferred, validated and, possibly, certified. A unit can be specific to a single qualification or common to several qualifications.</p> <p>Comment: the characteristics of units (content, size, total number of units composing a qualification, etc.) are defined by the competent body responsible for the qualification at the appropriate level. However, the ECVET system proposes to provide for every unit: the generic title of the unit; the knowledge, skills and competence which are contained in a unit; the criteria for assessment of the corresponding learning outcomes.</p>
ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ (РОЗДІЛ)	<p>Сукупність знань, навичок та / або компетенцій, що становлять узгоджену частину кваліфікації. Освітній компонент може бути мінімальною частиною кваліфікації, яка може оцінюватися, переноситися, атестуватися і, можливо, сертифікуватися. Освітній компонент може бути специфічним для однієї кваліфікації або спільним для кількох кваліфікацій.</p> <p>Коментар: характерні особливості освітнього компонента (зміст, обсяг, кількість освітніх компонентів кваліфікації тощо) визначаються компетентним органом, відповідальним за кваліфікацію на відповідному рівні. Однак, в Європейській системі накопичення і трансферу кредитів професійно-технічної освіти пропонується кожен освітній компонент забезпечити: загальною назвою компонента; знаннями, навичками та компетенціями, які містить в собі освітній компонент; критеріями оцінювання відповідних результатів навчання.</p>
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ КОМПОНЕНТ (РАЗДЕЛ)	<p>Совокупность знаний, навыков и/или компетенций, составляющих согласованную часть квалификации. Образовательный компонент может быть минимальной частью квалификации, которая может оцениваться, переноситься, аттестовываться и, возможно, сертифицироваться. Образовательный компонент может быть специфическим для одной квалификации или общим для нескольких квалификаций.</p>

	<p>Комментарий: характерные особенности образовательного компонента (содержание, объем, количество образовательных компонентов квалификации и т.д.) определяются компетентным органом, ответственным за квалификацию на соответствующем уровне. Однако, в Европейской системе накопления и трансфера кредитов профессионально-технического образования предлагается каждый образовательный компонент обеспечить: общим названием компонента; знаниями, навыками и компетенциями, которые содержит в себе образовательный компонент; критериями оценивания соответствующих результатов обучения.</p> <p>Source: European Commission, 2006.</p> <p>Related terms: European credit system for vocational education and training (ECVET), European qualifications framework (EQF)/ Європейська система кредитів для професійної освіти і підготовки, Європейська рамка кваліфікацій/ Европейская система кредитов для профессионального образования и подготовки, Европейская рамка квалификаций.</p>
<p>UPPER SECONDARY EDUCATION (ISCED 3)</p>	<p>Upper secondary education (ISCED 3) corresponds to the final stage of secondary education in most OECD countries. Instruction is often more organised along subject matter lines than at ISCED level 2 and teachers usually need to have a higher level, or more subject specific, qualifications than at ISCED 2. The entrance age to this level is typically 15 or 16 years. There are substantial differences in the typical duration of ISCED 3 programmes both across and between countries, typically ranging from two to five years of schooling. ISCED 3 may either be “terminal” (i.e., preparing the students for entry directly into working life) and/or “preparatory” (i.e., preparing students for tertiary education). Programmes at level 3 can also be subdivided into three categories based on the degree to which the programme is specifically oriented towards a specific class of occupations or trades and leads to a labour-market relevant qualification: General, Pre-vocational or pre-technical, and Vocational or technical programmes.</p>
<p>ПОВНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МСКО 3)</p>	<p>Повна середня освіта (МСКО 3) відповідає заключній стадії середньої освіти в більшості країн ОЕСР. Навчання частіше організоване за змістовими лініями навчального предмета порівняно з рівнем 2 МСКО, і викладачі повинні мати більш високий рівень кваліфікацій або поглиблене знання предмета порівняно з рівнем 2 МСКО. Вік вступу на цей рівень, як правило, 15 або 16 років. Існують значні відмінності в типовій тривалості програм МСКО 3 між країнами, зазвичай від двох до п'яти років навчання в школі. МСКО 3 може бути «завершальна» (тобто підготовка студентів до безпосередньої трудової діяльності) та/або «підготовча» (тобто підготовка студентів до третинної освіти). Програми на 3 рівні також можуть бути розділені на три категорії, що ґрунтуються на ступені, за яким програма конкретно орієнтована стосовно специфіки класу професій або трудової зайнятості і</p>

<p>ПОЛНОЕ СРЕДНЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ (МСКО3)</p>	<p>призводить до затребуваності кваліфікації на ринку праці: загальні, допрофесійно-технічні, дотехнічні, професійно-технічні або технічні програми.</p> <p>Полное среднее образование (МСКО 3) соответствует заключительной стадии среднего образования в большинстве стран ОЭСР. Обучение часто более организовано в отношении направлений дисциплин, и преподаватели должны иметь более высокий уровень квалификаций и углубленное знание предмета, чем в МСКО 2. Возраст поступления на этот уровень, как правило, 15 или 16 лет. Существуют значительные различия в типичной продолжительности программ МСКО 3 между странами, обычно от двух до пяти лет обучения в школе. МСКО 3, может быть либо «завершающее» (то есть, подготовка студентов для непосредственной трудовой деятельности) и/или «подготовительное» (то есть, подготовка студентов к высшему образованию). Программы 3 уровня также могут быть разделены на три категории по степени, на которые программа специально ориентирована по отношению к определенному классу профессий или профессиональной занятости и приводит к спросу квалификации на рынке труда: общие, допрофессионально-технические или дотехнические и профессионально-технические или технические программы.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms.</p> <p>Related terms: General programmes, Pre-vocational programmes and Vocational programmes/ Загальні, Допрофесійно-технічні, Професійно-технічні програми/ Общие, Допрофессиональные-технические, Профессионально-технические программы.</p>
<p>UPSKILLING</p> <p>ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ</p> <p>ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ</p>	<p>Short-term targeted training typically provided following initial education or training, and aimed at supplementing, improving or updating knowledge, skills and/or competences acquired during previous training.</p> <p>Короткотермінова цільова професійна підготовка, що зазвичай слідує за первинною освітою або професійною підготовкою і спрямована на доповнення, поліпшення або поновлення знань, навичок та/або компетенції, отриманих в період попередньої професійної підготовки.</p> <p>Краткосрочная целевая профессиональная подготовка, которая, как правило, следует за первичным образованием или профессиональной подготовкой и направлена на дополнение, улучшение или обновление знаний, навыков и/или компетенций, полученных в период предыдущей профессиональной подготовки.</p> <p>Source: Cedefop, 2004.</p> <p>Related terms: Continuing education and training, Initial vocational education and training, Retraining/ Неперервна освіта і професійна підготовка, Первинна професійна освіта та навчан-</p>

	<p>ня, Перепідготовка/ Непрерывное образование и профессиональна подготовка, Первичное профессиональное образование и профессиональная подготовка, Переподготовка.</p>
VALIDATION	<p>The process by which a programme is judged to have met the requirements for an award by a relevant institution with degree-awarding powers (institutional self-evaluation) by a relevant examining board (validation by an outside examining body).</p>
АТЕСТАЦІЯ	<p>Процес оцінки програми на відповідність вимогам щодо надання повноважень відповідному закладу на присудження ступеня (інституційна самооцінка) відповідною екзаменаційною комісією (атестація зовнішньою експертною установою).</p>
АТТЕСТАЦИЯ	<p>Процесс оценки программ на соответствие требованиям, для предоставления соответствующему учреждению полномочий на присуждение степени (институциональная самооценка) соответствующей экспертной коллегией (аттестация внешним экспертным учреждением).</p> <p>Source: A Glossary of Basic Terms and Definitions – Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007</p> <p>Related terms: Accreditation, Evaluation/ Акредитація, Оцінювання/ Аккредитация, Оценивание.</p>
VALIDATION OF LEARNING OUTCOMES	<p>Confirmation by a competent body that learning outcomes (knowledge, skills and/or competences) acquired by an individual in a formal, non-formal or informal setting have been assessed against predefined criteria and are compliant with the requirements of a validation standard. Validation typically leads to certification.</p>
АТЕСТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	<p>Підтвердження компетентним органом результатів навчання (знання, навички та/або компетенції), що отримані індивідуумом у процесі формальної, неформальної або неофіційної освіти й оцінені відповідно до встановлених критеріїв і відповідають вимогам атестаційного стандарту. Атестація зазвичай призводить до сертифікації.</p>
АТТЕСТАЦИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ ОБУЧЕНИЯ	<p>Подтверждение компетентным органом результатов обучения (знания, навыки и/или компетенции), которые получены индивидуумом в процессе формального, неформального или неофициального образования и оценены согласно установленным критериям и соответствуют требованиям аттестационного стандарта. Аттестация обычно приводит к сертификации.</p> <p>Source: Cedefop, 2004</p> <p>Related terms: Assessment of learning outcomes, Certification of learning outcomes/Оцінка результатів навчання, Сертифікація результатів навчання/Оценка результатов обучения, Сертификация результатов обучения.</p>
VALUE EDUCATION	<p>“Values education” is a term used to name several things, and there is much academic controversy surrounding it. Some regard it as all aspects of the process by which teachers (and other adults) transmit values to students. Others see it as an</p>

activity that can take place in any organisation during which people are assisted by others, who may be older, in a position of authority or are more experienced, to make explicit those values underlying their own behaviour, to assess the effectiveness of these values and associated behaviour for their own and others' long term well-being and to reflect on and acquire other values and behaviour which they recognise as being more effective for long term well-being of self and others. This means that values education can take place at home, as well as in schools, colleges, universities, offenders institutions and voluntary youth organisations. Twelve values are offered to be regarded such as unity, peace, happiness, hope, humility, simplicity, trust, freedom, co-operation, honesty, courage, love. There are two main approaches to values education. Some see it as inculcating or transmitting a set of values which often come from societal or religious rules or cultural ethics. Others see it as a type of Socratic dialogue where people are gradually brought to their own realisation of what is good behaviour for themselves and their community. Themes that values education can cultivate to varying degrees are character, moral development, Religious Education, Spiritual development, citizenship education, personal development, social development and cultural development. There is a further distinction between explicit values education and implicit values education:

Explicit values education is associated with those different pedagogies, methods or programmes that teachers or educators use in order to create learning experiences for students when it comes to value questions. **Implicit values education** on the other hand covers those aspects of the educational experience resulting in value influence on learning, which can be related to the concept of hidden curriculum. This discussion on implicit and explicit raises the philosophical problem of whether or not an unintentional action can be called education.

ОСВІТНІ ЦІННОСТІ

«Освітні цінності» - термін, що застосовується для різних випадків і є предметом академічних суперечок. Дехто вважає, що це всі аспекти процесу, за участі викладача (дорослих), які передають цінності студентам. Інші тлумачать їх як діяльність, яка може мати місце в будь-якій організації, находячись в якій люди отримують допомогу від інших, старших за віком, статусом або більш досвідчених людей, поведінка яких проявляє ці цінності, що визначає їх ефективність та відповідну власну поведінку для себе і оточуючих, люди можуть міркувати та отримувати інші цінності, які визнаються більш ефективними для довгострокового благополуччя. Це означає, що освітні цінності формуються в домашніх умовах, а також у школах, коледжах, університетах, виправних установах та громадських молодіжних організаціях. Пропонують брати до уваги дванадцять цінностей таких, як: єдність, мир, щастя, надія, смиренність, простота, довіра, свобода, співробітництво, чесність, мужність, любов. Існують

два основних підходи до освітніх цінностей. Одні вбачають у них освіту або передачу сукупності цінностей, які є наслідком громадських або релігійних правил, або культурної етики. Інші – тип сократичного діалогу, коли люди поступово дозрівають до самореалізації, що є позитивним для них і для їхнього суспільства. Основами, які розвивають освітні цінності різною мірою, є характер, релігійна освіта, громадянська освіта, моральний, духовний, особистісний, соціальний і культурний розвиток.

Існує відмінність між прямими і непрямими освітніми цінностями.

Прямі освітні цінності пов'язані з педагогікою, методикою і програмами, які застосовують викладачі та вихователі для формування в студентів знань життєвого досвіду щодо ціннісних проблем. **Непрямі освітні цінності**, з іншого боку, охоплюють такі аспекти освітнього досвіду, у результаті чого вплив цінностей на пізнання може бути пов'язаний з концепцією прихованого курсу навчання.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

«Образовательные ценности» - выражение, применяемое для разных случаев, является предметом академических споров. Некоторые считают, что это все аспекты процесса, посредством которого учителя (взрослые) передают ценности студентам. Другие видят это как деятельность, которая осуществляется в любой организации, находясь в которой люди получают помощь от других, старших по возрасту, по статусу или более опытных людей, поведение которых проявляет эти ценности, что определяет их эффективность и соответствующее собственное поведение для себя и окружающих, люди могут размышлять и приобретать другие ценности, которые признаются более эффективными для долгосрочного благополучия. Это означает, что образовательные ценности формируются в домашних условиях, а также в школах, колледжах, университетах, исправительных учреждениях и общественных молодежных организациях. Предлагают принимать во внимание двенадцать ценностей, такие как единство, мир, счастье, надежда, смирение, простота, доверие, свобода, сотрудничество, честность, мужество, любовь. Существуют два основных подхода к образовательным ценностям. Одни видят в нем образование или передачу набора ценностей, которые часто исходят из общественных или религиозных правил или культурной этики. Другие - тип сократического диалога, когда люди постепенно созревают до самореализации, что является положительным для себя и своего общества. Основами, которые развивают образовательные ценности в разной степени, являются характер, религиозное образование, гражданское образование, нравственное, духовное, личностное, социальное и культурное развитие. Существует различие между прямыми и косвенными образовательными ценностями.

	<p>Прямые образовательные ценности связаны с педагогикой, методикой и программами, которые применяют преподаватели и воспитатели для формирования у студентов познаний жизненного опыта в отношении ценностных проблем. Косвенные образовательные ценности, с другой стороны, охватывают такие аспекты образовательного опыта, в результате чего влияние ценностей на познание может быть связано с концепцией скрытого курса обучения.</p> <p>Sources: Farrer, F. (2000) A Quiet Revolution: Encouraging Positive Values in Our Children (London, Rider). p.35//http://www.valueseducation.co.uk/articles/values-education-definition.html</p>
<p>VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING (VET)</p> <p>ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА</p> <p>ПРОФЕССИОНАЛЬНО – ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПОГОТОВКА</p>	<p>Education and training which aims to equip people with knowledge, know-how, skills and/or competences required in particular occupations or more broadly on the labour market.</p> <p>Освіта та професійна підготовка, завдання яких полягає в забезпеченні людей знаннями, досвідом, навичками та/або компетенціями, які необхідні для конкретних професій або взагалі на ринку праці.</p> <p>Образование и профессиональная подготовка, задачи которых состоят в обеспечение людей знаниями, опытом, навыками и/или компетенциями, которые необходимы для конкретных профессий или в общем на рынке труда.</p> <p>Source: adapted from European Training Foundation, 1997.</p>
<p>VOCATIONAL PROGRAMMES</p> <p>ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІ ПРОГРАМИ</p> <p>ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИЕ ПРОГРАММЫ</p>	<p>Vocational education prepares participants for direct entry, without further training, into specific occupations. Successful completion of such programmes leads to a labour-market relevant vocational qualification. Some indicators divide vocational programmes into school-based programmes and combined school and work-based programmes on the basis of the amount of training that is provided in school as opposed to training in the workplace.</p> <p>Професійно-технічна освіта безпосередньо здійснює підготовку до конкретної професії без додаткової професійної підготовки. Успішне завершення таких програм веде до затребування професійної кваліфікації на ринку праці. За відповідними показниками професійно-технічні програми поділяють на програми, що базуються на основі шкільної програми, комбіновані шкільні та трудові програми, що ґрунтуються на певному обсягу професійної підготовки, яка пропонується в школі, на відміну від професійної підготовки на робочому місці.</p> <p>Профессионально-техническое образование непосредственно осуществляет подготовку к конкретной профессии без дополнительной профессиональной подготовки. Успешное завершение таких программ ведет к затребованности</p>

	<p>профессиональной квалификации на рынке труда. За соответствующими показателями профессионально-технические программы разделяют на программы, которые основываются на школьной программе, комбинированные школьные и трудовые программы на основе определенного объема профессиональной подготовки, которая предлагается в школе, в отличие от профессиональной подготовки на рабочем месте.</p> <p>Source: OECD Glossary of Education terms</p> <p>Related terms: General programmes, Pre-vocational programmes, Programme orientation/ Загальні програми, Допрофесійні програми, Програма орієнтації/ Общие программы, Допрофессиональные программы, Программа ориентации.</p>
<p>WORKLOAD</p> <p>НАВАНТАЖЕННЯ</p> <p>НАГРУЗКА</p>	<p>A quantitative measure of the learning activities that may be required for the achievement of learning outcomes (e.g. lectures, seminars, practical work, private study, information retrieval, research, examinations).</p> <p>Кількісний вимір навчальної діяльності, який потрібен для досягнення результатів навчання (наприклад, лекції, семінари, практична робота, самостійна робота, пошук інформації, дослідження, екзамени).</p> <p>Количественное измерение учебной деятельности, которое требуется для достижения результатов обучения (например, лекции, семинары, практическая работа, самостоятельная работа, поиск информации, исследования, экзамены).</p> <p>Source: A Glossary of Basic Terms and Definitions - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007.</p> <p>Related terms: Credit/ Кредит/ Кредит.</p>

INDEX / ІНДЕКС / ИНДЕКС

Academic recognition	Академічне визнання	Академическое признание	7
Access (to higher education)	Доступ (до вищої освіти)	Доступ (к высшему образованию)	8
Accreditation	Акредитація	Аккредитация	8
— accreditation body	— орган з акредитації	— орган по аккредитации	
— accreditation of prior learning	— акредитація попереднього навчання	— аккредитация предыдущего образования	
— accreditation status	— акредитаційний статус	— аккредитационный статус	
— accreditation survey	— акредитаційне інспектування	— аккредитационное инспектирование	
— duration of accreditation	— тривалість (термін дії) акредитації	— продолжительность аккредитации	
— institutional accreditation	— інституційна акредитація	— институциональная аккредитация	
— portfolio for accreditation	— портфоліо для акредитації	— портфолио для аккредитации	
— regional accreditation (USA)	— регіональна акредитація (США)	— региональная аккредитация (США)	
— specialized accreditation	— спеціалізована акредитація	— специализированная аккредитация	
Accreditation of an education or training programme	Акредитація навчальної або професійної програми	Аккредитация образовательной или профессиональной программы	13
Accumulation/accumulation of study credits	Накопичення/ Накопичення навчальних кредитів	Накопление/ Накопление учебных кредитов	13
Adaptability	Адаптованість	Адаптируемость	14
Additional bonuses	Додаткові бонуси	Дополнительные бонусы	14
Administration personnel/ management/ quality control personnel	Управління персоналом / Управління / Контроль якості роботи персоналу	Управление персоналом/ Управление / Контроль качества работы персонала	15
Admission (to higher education institutions and programmes)	Допуск (до вищого навчального закладу і/або програми)	Допуск (к высшему учебному заведению и/или программе)	15
Adult education (or continuing or recurrent education)	Освіта дорослих (освіта, що триває, або поновлювана освіта)	Образование взрослых (продолжающееся или возобновляемое образование)	16
Advanced research qualifications (ISCED 6)	Наукові кваліфікації вищої освіти (МСКО 6)	Научные квалификации высшего образования (МСКО 6)	17
Age	Вік	Возраст	17
Allocation of credit	Розподіл кредитів	Распределение кредитов	17
Alternance training	Чергування професійної підготовки	Чередование профессиональной подготовки	18
Appraisal/ evaluation	Оцінка/ Оцінювання	Оценка/ Оценивание	18
Apprenticeship	Виробниче навчання	Производственное обучение	19
Assessment (institutional or programme assessment)	Оцінювання (оцінювання закладу або програми)	Оценивание (оценивание заведения или программы)	19
Assessment criteria	Критерії оцінювання	Критерии оценивания	20
Audit	Аудит	Аудит	20
— institutional audit/institutional review	— інституційний аудит / інституційна перевірка	— институциональный аудит/ институциональная проверка	
— audit report/evaluation report/assessment report	— аудиторський звіт / звіт про оцінку / звіт про оцінювання	— аудиторский отчет/ отчет об оценке/ отчет об оценивании	
— internal audit:	— внутрішній аудит	— внутренний аудит	
Award	Ступінь	Степень	22
Award of credit	Присвоєння кредитів	Присвоение кредитов	22
Basic information and communication technology (ICT) skills	Основні інформаційні і комунікаційно-технологічні (ІКТ) навички	Основные информационные и коммуникационно-технологические (ИКТ) навыки	22

Basic skills	Основні навички	Основные навыки	23
Benchmark	Бенчмарк	Бенчмарк	24
Benchmark information	Бенчмаркінгова інформація	Бенчмаркинговая информация	24
Benchmarking	Бенчмаркінг	Бенчмаркинг	25
— internal benchmarking	— внутрішній бенчмаркінг	— внутренний бенчмаркинг	
— (external) competitive benchmarking	— (зовнішній) конкурентний бенчмаркінг	— (внешний) конкурентный бенчмаркинг	
— functional (external collaborative) benchmarking	— функціональний (зовнішній спільний) бенчмаркінг	— функциональный (внешний совместный) бенчмаркинг	
— trans-institutional benchmarking	— транс-інституційний бенчмаркінг	— транс-институциональный бенчмаркинг	
— implicit benchmarking	— непрямий бенчмаркінг	— косвенный бенчмаркинг	
— generic benchmarking	— бенчмаркінг за певними параметрами	— бенчмаркинг по определенным параметрам	
— process-based benchmarking	— процесний бенчмаркінг	— процессный бенчмаркинг	
Best practice	Найкраща практика	Лучшая практика	28
Certificate / diploma / title	Сертифікат / диплом / звання	Сертификат / диплом / звание	28
Certification	Сертифікація	Сертификация	28
Certification of learning outcomes	Сертифікація результатів навчання	Сертификация результатов обучения	29
Civil society	Громадянське суспільство	Гражданское общество	29
Class size	Чисельність академічної групи	Численность академической группы	29
Code of (professional) ethics concerning quality assurance and accreditation in higher education	Кодекс (професійної) етики стосовно забезпечення якості та акредитації у вищій освіті	Кодекс (профессиональной) этики об обеспечении качества и аккредитации в высшем образовании	30
Code of practice	Кодекс практики	Кодекс практики	30
Cohort/class	Академічна група	Академическая группа	31
Combined school and work-based programmes	Комбіновані навчальні і трудові програми	Комбинированные обучающие и трудовые программы	32
Comparability of qualifications	Порівнянність кваліфікації	Сопоставимость квалификаций	33
Compensatory learning strategies	Компенсувальні стратегії навчання	Компенсирующие стратегии обучения	33
Competence	Компетентність	Компетентность	34
Competencies	Компетенції	Компетенции	34
— cognitive competencies	— когнітивні компетентності	— когнитивные компетентности	
— attitudinal competencies	— відносні компетентності	— относительные компетентности	
— professional competencies	— професійні компетентності	— профессиональные компетентности	
Compulsory core curriculum	Обов'язковий основний навчальний план	Обязательный основной учебный план	36
Compulsory curriculum	Обов'язковий навчальний план	Обязательный учебный план	36
Compulsory education	Обов'язкова освіта	Обязательное образование	36
Compulsory flexible curriculum	Гнучкий навчальний план	Гибкий учебный план	37
Condoning	Звільнення	Освобождение	37
Contact time	Контактна година	Контактное время	37
Content standards	Зміст стандартів	Содержание стандартов	38
Continuing education and training	Неперервна освіта і професійна підготовка	Непрерывное образование и профессиональная подготовка	38
Continuing professional development/education	Неперервний професійний розвиток/освіта	Непрерывное профессиональное развитие/образование	38
Continuous assessment	Неперервне оцінювання	Непрерывное оценивание	39
Convergence	Конвергенція	Конвергенция	39
Country of origin	Країна походження	Страна происхождения	40
Course	Курс/програма	Курс/программа	40

Course unit	Розділ курсу	Раздел курса	40
Coursework	Курсова робота	Курсовая работа	41
Credit (ECTS)	Кредит (ЄКТС)	Кредит (ЕКТС)	41
Credit assignment	Призначення кредитів	Назначение кредитов	41
Credit level	Рівень кредиту	Уровень кредита	41
Criteria	Критерії	Критерии	42
— performance criteria	— критерії ефективності	— критерии эффективности	
Criterion-referenced assessment	Критеріально-співвідносне оцінювання	Критериально-соотносительное оценивание	43
Culture of evidence	Культура доказів	Культура доказательств	43
Curriculum	Навчальний план	Учебный план	44
Cycle	Цикл	Цикл	45
Cycle (level) descriptor	Дескриптор (рівня) циклу	Дескриптор (уровня) цикла	45
De facto recognition	Фактичне визнання	Фактическое признание	45
De jure recognition	Юридичне визнання	Юридическое признание	46
Degree	Ступінь	Степень	47
Degree profile	Профіль ступеня	Профиль степени	47
Digital literacy	Цифрова грамотність	Цифровая грамотность	48
Diploma	Диплом	Диплом	48
Diploma supplement	Додаток до диплома	Приложение к диплому	48
Direction of education	Напрямок освіти (підготовки)	Направление образования (подготовки)	49
Distance education and training	Дистанційна освіта і професійна підготовка	Дистанционное образование и профессиональная подготовка	49
Doctoral degree or Doctorate	Ступінь доктора або докторантура	Степень доктора или докторантура	49
Dropout	Вибулий	Выбывший	50
Dropout rate	Коефіцієнт відрахованих	Коэффициент отчисленных	50
Dublin descriptors	Дублінські дескриптори	Дублинские дескрипторы	50
Duration of programme	Тривалість програми	Продолжительность программы	51
ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System)	ЄКТС (Європейська система накопичення і трансферу кредитів)	ЕКТС (Европейская система накопления и трансфера кредитов)	51
Education	Освіта	Образование	52
Educational attainment	Освітні досягнення	Образовательные достижения	54
Education expectancy	Передбачена тривалість освіти	Предполагаемая продолжительность образования	54
Educational component	Освітній компонент	Образовательный компонент	54
Educational institution	Освітній заклад	Образовательное учреждение	54
Educational personnel	Персонал сфери освіти	Персонал сферы образования	55
Educational standards	Освітні стандарти	Образовательные стандарты	55
Education or training path	Освітня траєкторія або траєкторія професійної підготовки	Образовательная траектория или траектория профессиональной подготовки	56
Education or training pathway	Траєкторія отримання освіти або проходження професійної підготовки	Траектория получения образования или прохождения профессиональной подготовки	56
Education or training provider	Провайдер освіти або професійної підготовки	Провайдер образования или профессиональной подготовки	57
Effectiveness (educational)	Ефективність (освітня)	Эффективность (образовательная)	57
Efficiency (educational)	Продуктивність (освітня)	Продуктивность (образовательная)	59
E-learning	Електронне навчання	Электронное обучение	59
Employability	Працездатність	Трудоспособность	60
Employed	Працездатні особи	Трудоспособные лица	61
Employment rate (or employment ratio)	Рівень зайнятості	Уровень занятости	62
Ending age	Рік закінчення	Год завершения	62
Enrolment rate	Коефіцієнт зарахування	Коэффициент зачисления	62
Entry rates	Коефіцієнт вступу	Коэффициент поступления	63

EQAR (register of european higher education quality assurance agencies)	Європейський реєстр щодо забезпечення якості вищої освіти	Європейский реестр по обеспечению качества высшего образования	63
Europe/european	Європа/ Європейський	Европа/ Европейский	64
European credit system for vocational education and training (ECVET)	Європейська система кредитів для професійної освіти і навчання	Европейская система кредитов для профессионального образования и обучения	64
European governance	Європейське управління	Европейское управление	66
European qualifications framework	Європейська рамка кваліфікацій	Европейская рамка квалификаций	66
European qualifications framework for lifelong learning (EQF for LLL)	Європейська рамка кваліфікацій для навчання протягом життя	Европейская рамка квалификаций для обучения на протяжении жизни	67
European standards	Європейські стандарти	Европейские стандарты	68
Evaluation	Оцінювання	Оценивание	69
— internal evaluation/self-evaluation	— внутрішнє оцінювання	— внутреннее оценивание	
— external evaluation	— зовнішнє оцінювання	— внешнее оценивание	
Exam	Екзамен	Экзамен	71
Expenditure on ancillary services	Витрати на допоміжні послуги	Расходы на вспомогательные услуги	71
Expenditure on education per student	Витрати на освіту на одного студента	Расходы на образование на одного обучающегося	72
Expenditure on educational core services	Витрати на основні освітні послуги	Расходы на основные образовательные услуги	73
Expenditure on educational institutions	Витрати на навчальні заклади	Расходы на учебные заведения	73
Expenditure on non-instruction	Позанавчальні витрати	Внеучебные расходы	73
Expenditure on research and development (R&D)	Витрати на дослідження і розробки	Расходы на исследования и разработки	73
Expenditure outside educational institutions	Витрати поза освітніми установами	Затраты вне образовательных учреждений	74
Expenditure over the average duration of tertiary studies	Витрати на середню тривалість третинного навчання	Затраты на среднюю продолжительность третичного обучения	74
Expert	Експерт	Эксперт	75
Field of education (training)	Галузь освіти (професійної підготовки)	Область образования (профессиональной подготовки)	76
Financial aid to students	Фінансова допомога студентам	Финансовая помощь студентам	76
First cycle degree	Перший цикл навчання	Первый цикл обучения	76
First stage of tertiary education (ISCED 5)	Перший етап третинної освіти (МСКО 5)	Первый этап третичного образования (МСКО 5)	77
Foreign students	Іноземні студенти	Иностранные студенты	78
Formal education (or initial education or regular school and university education)	Формальна освіта (або початкова освіта або середня шкільна й університетська освіта)	Формальное образование (или начальное образование или среднее школьное и университетское образование)	78
Formal learning	Формальне навчання	Формальное обучение	78
Franchising	Франчайзинг	Франчайзинг	79
Full-time equivalent student	Еквівалент повної зайнятості студента	Эквивалент полной занятости студента	79
Full-time equivalent teacher	Еквівалент повної зайнятості викладача	Эквивалент полной занятости преподавателя	80
Full-time student	Повна зайнятість студента	Полная занятость студента	81
Full-time teacher	Повна зайнятість викладача	Полная занятость преподавателя	81
Fully qualified teacher	Повністю кваліфікований викладач	Полностью квалифицированный преподаватель	81
General programmes	Загальні програми	Общие программы	82
Government-dependent private institution	Державної залежності приватний заклад	Государственно-зависимое частное учреждение	82
Grade (mark)	Оцінка	Оценка	82
Graduates	Випускники	Выпускники	82

Graduation age	Випускний вік	Выпускной возраст	83
Graduation/ successful completion	Закінчення навчального закладу / Успішне завершення	Окончание учебного заведения/Успешное завершение	83
Gross graduation rates	Валовий показник випускників	Валовый показатель выпускников	83
Guidance and counselling /information, advice and guidance (IAC)	Рекомендації та консультування / Інформація, поради і рекомендації	Рекомендации и консультирование / Информация, советы и рекомендации	84
Higher education	Вища освіта	Высшее образование	85
Higher education institution (HEI)	Вищий навчальний заклад (ВНЗ)	Высшее учебное заведение (ВУЗ)	85
Higher education programme	Програма вищої освіти	Программа высшего образования	86
Higher education qualification	Кваліфікація вищої освіти	Квалификация высшего образования	86
Human capital	Людський капітал	Человеческий капитал	86
Independent private institution	Незалежний приватний заклад	Независимое частное учреждение	86
Indicators	Індикатори	Индикаторы	87
— performance indicators	— індикатори ефективності	— индикаторы эффективности	
— simple indicator	— прості індикатори	— простые индикаторы	
Individual learning account	Індивідуальний навчальний рахунок	Индивидуальный учебный счет	91
Informal education	Неофіційна освіта	Неофициальное образование	91
Informal learning	Неофіційне навчання	Неофициальное обучение	92
Information and communication technology (ICT)	Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ)	Информационные и коммуникационные технологии (ИКТ)	92
Information and communication technology (ICT) skills	Інформаційні і комунікаційно-технологічні навички (ІКТ)	Информационные и коммуникационно-технологические навыки (ИКТ)	93
Initial education and training	Первинна освіта і навчання	Первоначальное образование и обучение	93
Institutional accreditation	Інституційна акредитація	Институциональная аккредитация	94
Institutional audit/institutional review	Інституційний аудит / інституційна перевірка	Институциональный аудит/ институциональная проверка	94
Instructional educational institutions	Навчальні освітні заклади	Учебные образовательные учреждения	95
Instructional personnel	Персонал, що навчає	Обучающий персонал	95
Intended instruction time/ instruction time	Передбачуваний навчальний час / навчальний час	Предполагаемое учебное время/ учебное время	95
Intended learning outcomes	Очікувані результати навчання	Ожидаемые результаты обучения	96
International sectoral organisation	Міжнародна секторальна організація	Международная секторальная организация	97
International standard classification of education (ISCED)	Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО)	Международная стандартная классификация образования (МСКО)	97
Job-related continuing education and training	Професійно орієнтована неперервна освіта та професійна підготовка	Профессионально ориентированное непрерывное образование и профессиональная подготовка	97
Key skills / key competences	Ключові навички / Ключові компетенції	Ключевые навыки/ Ключевые компетенции	97
Know-how	Знання та досвід	Знания и опыт	98
Knowledge	Знання	Знания	98
Knowledge society / knowledge – based society	Суспільство знань / Суспільство, що ґрунтується на знаннях	Общество знаний / Общество, базирующееся на знаниях	99
Labour force	Робоча сила	Рабочая сила	99
Labour force participation rate	Рівень економічної активності	Уровень экономической активности	99
Learner	Той, хто навчається	Обучающийся	99

Learner-centred approach (system)	Студенто-центрований підхід (система)	Студенто-центрированный подход (система)	99
Learning	Навчання	Обчение (учение)	100
Learning by doing	Навчання через діяльність	Обучение (учение) через деятельность	100
Learning by using	Навчання із практичним застосуванням	Обучение (учение) с практическим применением	101
Learning community	Суспільство, що навчає	Обучающее сообщество	101
Learning content	Зміст навчання	Содержание обучения	101
Learning facilitator	Фасилітатор навчання	Фасилитатор обучения	101
Learning organization	Організація, яка здійснює навчання	Обучающая организация	102
Learning outcomes / learning attainments	Результати навчання / досягнення в навчанні	Результаты обучения / достижения в обучении	102
Learning region	Регіон навчання	Регион обучения	102
Lifelong learning	Навчання впродовж життя	Обучение на протяжении жизни	103
Lifewide learning	Всебічне навчання	Разностороннее обучение	103
Level	Рівень	Уровень	103
Level descriptor	Дескриптор (рівневий)	Дескриптор (уровневый)	104
Level indicators	Рівневі індикатори	Уровневые индикаторы	104
Level of education	Рівень освіти	Уровень образования	105
Levels	Рівні	Уровни	105
Licensing	Ліцензування	Лицензирование	105
Lisbon convention on the Recognition of Qualifications	Лісабонська конвенція про визнання кваліфікацій	Лиссабонская конвенция о признании квалификаций	106
Lower secondary education (ISCED 2)	Базова середня освіта (МСКО 2)	Базовое среднее образование (МСКО 2)	106
Maintenance and operations personnel	Персонал технічного обслуговування та експлуатації	Персонал технического обслуживания и эксплуатации	107
Mathematical literacy	Математична грамотність	Математическая грамотность	107
Mentoring	Наставництво	Наставничество	108
Mobility	Мобільність	Мобильность	108
Mode of study	Форма навчання	Форма обучения	109
Module	Модуль	Модуль	109
Mutual recognition	Взаємне визнання	Взаимное признание	109
NARIC	Національний інформаційний центр з академічного визнання і мобільності	Национальный информационный центр по академическому признанию и мобильности	110
National framework of qualifications	Національна рамка кваліфікацій	Национальная рамка квалификаций	110
National framework of qualifications of higher education	Національна рамка кваліфікацій вищої освіти	Национальная рамка квалификаций высшего образования	111
National qualifications system	Національна система кваліфікацій	Национальная система квалификаций	112
Net contact time of teaching	Фактичний час безпосереднього навчання	Фактическое время непосредственного обучения	112
Net graduation rates	Фактичний випускний коефіцієнт	Фактический выпускной коэффициент	113
New basic skills	Новітні основні навички	Новейшие основные навыки	113
New entrants	Нові зараховані	Новые зачисленные	113
Non-compulsory curriculum	Необов'язковий навчальний план	Необязательный учебный план	114
Non-formal education	Неформальна освіта	Неформальное образование	114
Non-formal learning	Неформальне навчання	Неформальное обучение	115
Non-instructional educational institutions	Ненавчальні освітні заклади (установи)	Неучебные образовательные учреждения (организации)	115
Non-native students	Студенти – не уродженці	Студенты –не уроженцы	116
Non-salary compensation	Компенсація, що не входить до заробітної плати	Компенсация, не входящая в заработную плату	117

Non-teaching staff	Персонал, що не навчає	Необучающий персонал	117
On-the-job training	Професійна підготовка на робочому місці	Профессиональная подготовка на рабочем месте	118
Off-the-job training	Професійна підготовка не на робочому місці	Профессиональная подготовка не на рабочем месте	119
Open learning	Відкрите навчання	Открытое обучение	119
Optional course unit	Розділ курсу за вибором	Раздел курса по выбору	120
Outcomes	Результати	Результаты	120
— outcomes assessment	— оцінка результатів	— оценка результатов	
— student outcome assessment	— оцінка результатів студентів	— оценка результатов студентов	
— measurable outcomes	— вимірювані результати	— измеряемые результаты	
Part-time student	Часткова зайнятість студента	Частичная занятость студента	122
Part-time teacher	Часткова зайнятість викладача	Частичная занятость преподавателя	123
Peer review/ external review	Колегіальна перевірка / зовнішня перевірка	Коллегиальная проверка/ внешняя проверка	124
Performance standards	Стандарти ефективності	Стандарты эффективности	124
Period of study	Період навчання	Период обучения	125
PIRLS (Progress in Reading Literacy Study)	Досягнення в опануванні навичками читання	Достижения в овладении навыками чтения	125
PISA (Programme for International Student Assessment)	Програма оцінювання іноземних студентів	Программа оценивания иностранных студентов	125
— PISA index of economic, social and cultural status	— PISA індекс економічного, соціального і культурного статусу	— PISA индекс экономического, социального и культурного статуса	
— PISA index of instrumental motivation	— PISA індекс інструментальної мотивації	— PISA индекс инструментальной мотивации	
— PISA population	— PISA населення	— PISA население	
Population	Населення	Население	128
Post-compulsory education	Післяобов'язкова освіта	Послеобязательное образование	129
Post-secondary non-tertiary level of education (ISCED 4)	Післясередній нетретинний рівень освіти (МСКО 4)	Послесредний нетретичный уровень образования (МСКО 4)	129
Pre-primary education (ISCED 0)	Дошкільна освіта (МСКО 0)	Дошкольное образование (МСКО 0)	130
Pre-vocational programmes	Допрофесійні (профорієнтаційні) програми	Допрофессиональные (профориентационные) программы	130
Primary education (ISCED 1)	Початкова освіта (МСКО 1)	Начальное образование (МСКО 1)	131
Private institution	Приватний заклад	Частное учреждение	131
Professional development activity	Професійно розвивальна діяльність	Профессионально развивающая деятельность	132
Professional recognition	Професійне визнання	Профессиональное признание	132
Professional support for students	Професійна підтримка студентів	Профессиональная поддержка студентов	133
Profile	Профіль	Профиль	133
Programme destination	Призначення програми	Назначение программы	134
Programme of education or training	Програма освіти або професійної підготовки	Программа образования или профессиональной подготовки	135
Programme of study	Програма навчання	Программа обучения	135
Programme orientation	Програма орієнтації	Программа ориентации	136
Progression	Прогресія	Прогрессия	136
Progression rules	Правила прогресії	Правила прогрессии	136
Public institution	Державний заклад	Государственное учреждение	137
Qualification	Кваліфікація	Квалификация	137
Qualification descriptors	Дескриптори кваліфікації	Дескрипторы квалификации	138
Qualifications framework	Рамка кваліфікацій	Рамка квалификаций	138
Qualification system	Система кваліфікацій	Система квалификаций	139
Quality in higher education (academic)	Якість вищої освіти (академічна)	Качество высшего образования (академическое)	140

Quality assessment	Оцінка якості	Оценка качества	141
Quality assurance	Забезпечення якості	Обеспечение качества	142
Quality audit	Аудит якості	Аудит качества	144
Quality control	Контроль якості	Контроль качества	145
Quality culture	Культура якості	Культура качества	146
Quality management	Управління якістю	Управление качеством	147
Quality planning	Планування якості	Планирование качества	147
Ranking/league tables	Рейтингові таблиці (рейтинги)	Рейтинговые таблицы (рейтинги)	148
Ratio of students to teaching staff	Співвідношення студентів і викладацького складу	Соотношение студентов и преподавательского состава	151
Reading literacy	Літературна грамотність	Литературная грамотность	151
Recognition	Визнання	Признание	152
Recognition of credit	Визнання кредиту	Признание кредиту	153
Recognition of learning outcomes	Визнання результатів навчання	Признание результатов обучения	153
Recognition of non-formal and informal learning	Визнання неформального та неофіційного навчання	Признание неформального и неофициального обучения	153
Recognition of prior learning (RPL)	Визнання попереднього навчання	Признание предыдущего обучения	154
Reference points	Орієнтири	Ориентиры	154
Regulated profession	Регульована професія	Регулированная профессия	154
Requirement	Вимога	Требование	155
Resit examination (exam)	Переекзаменування	Переекзаменовка	155
School and higher level administrative personnel	Адміністративний персонал шкільного і вищого рівнів	Административный персонал школьного и высшего уровней	156
School and higher level management	Менеджмент шкільного і вищого рівнів	Менеджмент школьного и высшего уровней	156
School-based programmes	Програми на базі шкіл	Программы на базе школы	157
Second cycle studies	Ступінь другого циклу	Степень второго цикла	158
Secondary school leaving certificate / baccalaureate	Сертифікат про закінчення середньої школи / бакалаврату	Сертификат по окончании средней школы/ бакалаврата	158
Sector	Сектор	Сектор	159
Site visit	Відвідування	Посещение	159
Skills	Навички	Навыки	160
Skills audit	Аудит навичок	Аудит навыков	160
Social dialogue	Соціальний діалог	Социальный диалог	161
Social inclusion	Соціальна інтеграція	Социальная интеграция	161
Social partners	Соціальні партнери	Социальные партнеры	162
Special needs education	Освіта учнів зі спеціальними потребами	Образование учащихся с особыми потребностями	162
Spending on educational services other than instruction	Витрати на освітні послуги, окрім навчання	Расходы на образовательные услуги, помимо обучения	164
Standard error	Стандартна помилка	Стандартная ошибка	164
Standard	Стандарт	Стандарт	165
Standards	Стандарти	Стандарты	166
Starting age	Стартовий вік	Стартовый возраст	169
Student	Студент	Студент	170
Student-centered learning	Студенто-центроване навчання	Студенто-центрированное обучение	170
Student evaluation of teachers	Оцінювання викладачів студентами	Оценивание преподавателей студентами	171
Student outcome assessment	Оцінювання результатів студента	Оценивание результатов студента	171
Student survey	Опитування студентів	Опрос студентов	172
Student workload	Трудомісткість навчальної роботи студента	Трудоемкость учебной работы студента	173
Study load	Навчальне навантаження	Учебная нагрузка	173
Study programme	Навчальна програма	Учебная программа	174

Successful completion of upper secondary education	Успішне завершення повної середньої освіти	Успешное завершение полного среднего образования	176
Supervisor	Супервайзер (керівник)	Супервайзер (руководитель)	176
Support services	Допоміжні служби	Вспомогательные службы	177
Teacher	Викладач / Учитель	Преподаватель / Учитель	177
Teachers' aides and teaching/research assistants	Помічники викладачів і наукові асистенти	Помощники преподавателей и научные ассистенты	178
Teaching & learning methods	Методи викладання та навчання	Методы преподавания и обучения	178
Teaching days	Викладацькі дні	Преподавательские дни	179
Teaching staff	Викладацький склад	Преподавательский состав	179
Teaching time	Викладацький час	Преподавательское время	181
Teaching weeks	Викладацькі тижні	Преподавательские недели	181
Tertiary education (ISCED 5-6)	Третинна освіта (МСКО 5-6)	Третичное образование (МСКО 5-6)	182
— tertiary-type A education (ISCED 5A)	— А-тип вищої освіти (МСКО 5A)	— А-тип высшего образования (МСКО 5A)	
— tertiary-type B education (ISCED 5B)	— вища освіта В-типу (МСКО 5B)	— высшее образование В-типа (МСКО 5B)	
— advanced research qualifications	— авансовані кваліфікації досліджень (МСКО 6)	— авансированные квалификации исследований (МСКО 6)	
Theoretical age	Теоретичний вік	Теоретический возраст	184
Thesis	Дипломна робота / Дисертація	Дипломная работа / Диссертация	184
Transcript	Транскрипт (академічна довідка)	Транскрипт (академическая справка)	185
Transfer	Трансфер	Трансфер	185
Trainer	Тренер	Тренер	185
Training course planning and design	Планування і розробка навчального курсу	Планирование и разработка обучающего курса	186
Training needs analysis	Аналіз потреб професійної підготовки	Анализ потребностей профессиональной подготовки	187
Training of trainers	Підготовка викладачів	Подготовка преподавателей	188
Transferability of learning outcomes	Застосування результатів навчання	Применимость результатов обучения	189
Transition from school or training to work	Перехід від школи або професійної підготовки до праці	Переход от школы или профессиональной подготовки к работе	189
Transparency of qualifications	Прозорість кваліфікацій	Прозрачность квалификаций	189
Tuning project	Тюнінг-проект	Тюнинг-проект	190
Tutoring	Тьюторинг	Тьюторинг	191
Typical age	Типовий вік	Типичный возраст	191
Unit	Освітній компонент (розділ)	Образовательный компонент (раздел)	192
Upper secondary education (ISCED 3)	Повна середня освіта (МСКО 3)	Полное среднее образование (МСКО 3)	193
Upskilling	Підвищення кваліфікації	Повышение квалификации	194
Validation	Атестація	Аттестация	195
Validation of learning outcomes	Атестація результатів навчання	Аттестация результатов обучения	195
Values education	Освітні цінності	Образовательные ценности	195
— explicit values education	— явні цінності виховання	— явные ценности воспитания	
— implicit values education	— неявні цінності виховання	— неявные ценности воспитания	
Vocational education and training (VET)	Професійно-технічна освіта та підготовка	Профессионально-техническое образование и подготовка	198
Vocational programmes	Професійно-технічні програми	Профессионально-технические программы	198
Workload	Навантаження	Нагрузка	199

SOURCES / ДЖЕРЕЛА / ИСТОЧНИКИ

1. Національний освітній глосарій : вища освіта (авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болубаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя). – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
2. A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area/Bologna Working Group on Qualifications Frameworks. - Ministry of Science, Technology and Innovation. - February 2005. – 198 pp.
3. Attard A., Di Iorio E., Geven K., Santa R. Student Centered Learning: An Insight Into Theory And Practice. - Bucharest, 2010. – 43 pp. www.esib.org/documents/publications/An_Insight_Into_Theory_And_Practice_T4SCL.pdf
4. Attard A., Di Iorio E., Geven K., Santa R. Student-centred learning—Toolkit for students, staff and higher education institutions. - Brussels, october 2010. – 74 pp. http://www.esib.org/documents/publications/SCL_toolkit_ESU_EI.pdf
5. Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region, Lisbon, 1997
6. ECTS User Guide. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009 — 64 pp.
7. Encyclopedia of Business, 2nd ed/ <http://www.referenceforbusiness.com>
8. European University Association (EUA), 2007. *Doctoral Programmes in Europe's Universities: Achievements and Challenges* – Brussels, 2007 http://www.eua.be/typo3conf/ext/bzb_securelink/pushFile.php?cuid=2549&file=fileadmin%2Fuser_upload%2Ffiles%2FPublications%2FDoctoral_Programmes_in_Europe_s_Universities.pdf
9. GLOSSARY OF TERMS USED IN THE TUNING PROJECT (Revised version; November 2006) <http://www.tuning.unideusto.org/tuningeu/index.php?option=content&task=view&id=165&Itemid=192>
10. Guidance documents to those producing diploma supplements. III GLOSSARY. – 2004. http://www.aic.lv/ace/ace_disk/Dipl_Sup/glossary.pdf
11. International Standard Classification of Education (ISCED 1997). - November 1997
12. OECD Glossary of Education terms (A glossary of education terms, from the publication Education at a Glance).- 2006. http://www.oecd.org/findDocument/0,3354,en_2649_201185_1_119678_1_4_1,00.html
13. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions compiled by Lazăr VLĂSCĀNU, Laura GRÜNBERG, and Dan PÂRLEA. - Bucharest, UNESCO-CEPES. – 2007. – 119 pp. www.cepes.ro/publications/pdf/Glossary_2nd.pdf
14. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF) Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008 — 15 pp.
15. World declaration on higher education, 1998
16. Офіційний сайт Європейської Комісії http://ec.europa.eu/index_en.htm

Довідкове видання

**GLOSSARY
EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA**

**ГЛІОСАРІЙ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ГЛОССАРИЙ
ЕВРОПЕЙСКОГО ПРОСТРАНСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ**

ENGLISH/УКРАЇНСЬКИЙ/РУССКИЙ

Авторська редакція

Підписано до друку 24.10.2011 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура "Times New Roman". Обл.-вид. 14,3 арк. Ум.-друк. арк. 26,25.
Тираж 320 прим. Зам. № 24.

Видавець СВД М.П. Черкасов
Свідоцтво серія ДК № 1683 від 09.02.2004 р.
м. Одеса, 65070. А/С 59. тел. 33-46-98.

ТОВ "Лерадрук"
Свідоцтво ОД №23 від 26.03.2003 р.
м. Роздільна, вул. Леніна, 44.